

T.C.

KARAMANOĞLU MEHMETBEY ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TÜRKİYE'YE YÖNELİK YABANCI GÖÇÜNÜN KENTLEŞME, KENT
KÜLTÜRÜ VE GÜNDELİK YAŞAM PRATİKLERİ ÜZERİNE ETKİSİ:

ALANYA ÖRNEĞİ

Hazırlayan

Kâmile Nur BARUT

Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı

Kamu Yönetimi Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

KARAMAN – 2019

T.C.

KARAMANOĞLU MEHMETBEY ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TÜRKİYE'YE YÖNELİK YABANCI GÖÇÜNÜN KENTLEŞME, KENT KÜLTÜRÜ VE
GÜNDELİK YAŞAM PRATİKLERİ ÜZERİNE ETKİSİ: ALANYA ÖRNEĞİ

Hazırlayan

Kâmile Nur BARUT

Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı

Kamu Yönetimi Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Danışman

Dr . Öğr. Üyesi Sevcan GÜLEÇ SOLAK

KARAMAN – 2019

	TEZ ONAY SAYFASI FORMU	Doküman No	FR-285
		İlk Yayın Tarihi	05.02.2018
		Revizyon Tarihi	
		Revizyon No	00
		Sayfa No	1/1

**TÜRKİYE'YE YÖNELİK YABANCI GÖÇÜNÜN KENTLEŞME,
KENT KÜLTÜRÜ VE GÜNDELİK YAŞAM PRATİKLERİ
ÜZERİNE ETKİSİ: ALANYA ÖRNEĞİ**

Tezin Kabul Ediliş Tarihi: 27.06.2019

Jüri Üyeleri (Unvanı, Adı Soyadı)

Başkan : Doç. Dr. Doç. Dr. Hakan CANDAN

Üye : Doç. Dr. Esra Banu SİPAHİ

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Sevcan GÜLEÇ SOLAK

İmzası

Bu tez, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulunun 30.06.2019 tarihli ve 24/307 sayılı oturumunda belirlenen jüri tarafından kabul edilmiştir.

Enstitü Müdürü: Doç. Dr. İdris Nebi UYSAL

Mühür
İmza

Hazırlayan

Kalite Sistem Onayı

ÖNSÖZ

Yapılan her çalışmada olduğu gibi bu çalışmada da ismini sayamayacağım pek çok insanın emeği bulunmaktadır. İlk olarak akademik çalışmalarımın başlangıcı olan bu çalışmamda, bilgi birikimi, kişiliği ve hayat tecrübesi ile her zaman yanımda olan, desteğini, bilgisini, hoşgörüsünü ve güler yüzünü eksik etmeyen; her zaman örnek alacağım bütün teşekkürlerin sahibi değerli tez danışmanım sevgili Dr. Öğr. Üyesi Sevcan GÜLEÇ SOLAK’a sonsuz şükranlarımı sunarım.

Çalışmaya başladığım ilk günden beri iyi günümde, kötü günümde her zaman desteğini ve kıymetli zamanını bana ayıran manevi kardeşim Merve EROK’a ve diğer tüm arkadaşlarıma teşekkür ederim.

Ve son olarak, hayatımın her döneminde yeri olan, beni her zaman destekleyen ve umudumu yitirdiğim anlarda en büyük umudum olan canım babama, güzel anneme ve Meleğime bana olan inançlarından ve bugüne gelmemde etkili olan emeklerinden dolayı teşekkür ederim.

ÖZET

Bu çalışmada, yabancı yerleşik göçmenlerin gözde mekânlarından biri olan Antalya'nın Alanya ilçesi çalışma alanı olarak seçilmiştir. Alanya sadece Türkiye'deki vatandaşların değil dünyanın birçok yerinden insanların yaşamak için tercih ettiği bir yer olarak karşımıza çıkmaktadır. Hem ılıman iklimi hem de kent yaşamının kolaylığı ve ucuzluğu birçok yabancı Alanya'yı tercih etmesinde etkili olmaktadır. Bu çalışmada, Alanya'ya yerleşmiş olan yabancı yerleşik vatandaşların Alanya'ya ve Alanya halkına olan ekonomik, sosyal ve kültürel etkilerinin neler olduğu, Alanya'yı tercih etme nedenlerinin neler olduğu ve Alanya'da yaşayan Türk vatandaşların yabancı yerleşik vatandaşlar ile olan görüşlerinin neler olduğu araştırılmıştır. Yapılan araştırmada toplam 19 yarı yapılandırılmış derinlemesine mülakat uygulanmıştır. Yapılan 19 yarı yapılandırılmış derinlemesine mülakatın 10 tanesi Türk vatandaşları görüşlerini ortaya koymaya çalışırken 9 tanesi de yabancı yerleşik vatandaşların görüşlerini ortaya koymak amacıyla hazırlanmıştır.

Bu çalışmanın konusu başka ülkelerden Alanya'ya göç eden bireylerin kente olan etkilerinin neler olduğudur. Çalışmada, ekonomik, toplumsal, kültürel, sosyal dönüşümlerin yaşanmasında önemli bir role sahip olduğu düşünülen yabancı yerleşik göçlerinin, Alanya'da yaşayan Türk vatandaşlar ve yabancı yerleşik vatandaşlar tarafından nasıl algılandığı yarı yapılandırılmış mülakat çalışması ile ortaya koyulmaya çalışılmaktadır. Bu noktada Alanya'ya yerleşen yabancıların Alanya'ya yerleşme nedenleri, Alanya'daki memnuniyet durumları, Alanya'da yaşayan Türk vatandaşlar ile olan ilişkilerinin nasıl olduğu ve Alanya'dan başka bir yere göç etmeyi düşünüp düşünmedikleri konuları üzerinde durulmaktadır.

Mülakatlar sonucunda Alanya’da ikamet eden Türk vatandaşların ekonomik noktada yabancı yerleşik göçmenleri kabullendikleri gözlemlenirken, Alanya’da yabancı sayısının artmasından ve Alanya’ya yerleşmek amacıyla gelen vatandaşların Alanya’dan mülk alımlarını desteklemedikleri gözlemlenmiştir. Bunun yanında Alanya’ya yerleşen yabancı yerleşik vatandaşların Alanya’yı tercih etme nedenleri Alanya’nın sahip olduğu coğrafi koşullarının yanında, evliliklerin de yabancı uyruklu vatandaşların Alanya’ya yerleşmesi üzerinde etkili olduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelime: Göç, Yabancı Yerleşik Vatandaşlar, Kentleşme, Kent Kültürü, Alanya.

ABSTRACT

In this study, the district of Alanya in Antalya which is one of the favorite places of foreign settlers, was chosen as the study area. Alanya only as a place where people choose to live in many parts of the world is not citizens of the Turkey citizens. Both the temperate climate and easy life and cheapness of urban life have been influential in numerous foreigners to choose Alanya.

In this study, what are the economic, social and cultural impacts of the residents of Alanya people who are settled in Alanya or people who live in Alanya, what are the reasons for choosing Alanya what are the opinions of Turkish citizens living in Alanya it was researched.

Nineteen semi- structured in-depth interviews were implemented . Of the nineteen semi- structured in-depth interviews conducted, ten of them tried to put forward the views of Turkish citizens, while nine of them were prepared to reveal interviews of the settled citizens.

As a result of the interviews, it was observed that Turkish, citizens residing in Alanya accepted foreign resident immigrants at the economic Point, while the number of foreigners in Alanya increased and the citizens who come to Alanya to settle in Alanya did not support their purchases of property from Alanya.

In addition to the geographic conditions of Alanya, foreign citizens living in Alanya, the residents of Alanya, has been found to be effective on the settlement of foreign citizens in Alanya in the marriages.

The subject of this study is the effects of the individuals who migrated to Alanya from other countries.

In this study, semi- structured interviews are carried out to determine how foreign in habitants living in Alanya are perceived by Turkish citizens and foreign residents who are considered to have on significant role in ekonomik, social, cultural and social transformations.

At this Point, the reasons of foreign settling in Alanya, the reasons for settling in Alanya the satisfaction. Situations in Alanya, the relationship whit the Turkish citizens living in Alanya and how they think about whereher to more from Alanya to another place is focused on.

Keywords: Migration, Foreign citizens, Urbanization, City Culture, Alanya

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	i
ÖZET	ii
ABSTRACT	iv
İÇİNDEKİLER.....	vi
TABLolar LİSTESİ	x
GİRİŞ.....	1
I.BÖLÜM	7
GÖÇ	7
I.1. Göç Kavramı	7
I.2. Göç Türleri	9
I.2.1. İç Göç – Dış Göç.....	10
I.2.2. Gönüllü ve Zorunlu göç	11
I.2.3. Sürekli – Geçici Göçler.....	12
I.3. Göçün Nedenleri	12
I.3.1. İtici- Çekici Faktörler.....	13
1.3.2. Siyasi Nedenler	18
1.3.3.Ekonomik Nedenler.....	18
1.3.4. Kentsel Hizmetler ve Sosyal Nedenler.....	20
I.4. Göç Kuramları	20
I.5. Uluslararası Göç ve Göçmenlik Kavramları	25
1.5.1.Uluslararası Göç ve Nedenleri	25
1.5.2.Göçmenlik Kavramları.....	29
1.5.2.1. Mülteci.....	29
1.5.2.2. Sığınmacı	33
1.5.2.3. Geçici Koruma.....	34

1.5.2.4. Vatansızlar	35
1.5.2.5.Yerleşik Yabancı	38
1.5.3. Göç Ve Uyumla İlgili Kavramlar	40
1.5.3.1.Kimlik.....	40
1.5.3.2.Entegrasyon	42
1.5.3.3. Asimilasyon	45
1.5.3.4.Çok Kültürlülük.....	46
1.5.3.5. Aidiyet	48
1.6. Göçün Sonuçları	49
2. BÖLÜM	54
TÜRKİYE'NİN KENTLEŞME VE GÖÇ SERÜVENİ	54
2.1.Kentleşme ve Kentlileşme İle İlgili Kavramsal Çerçeve	54
2.2.Türkiye'nin Kentleşme Serüveni.....	58
2.2.1.Türkiye'nin İç Göç Serüveni.....	60
2.3.2.Türkiye'nin Dış Göç Serüveni	67
2.3.2.1.Türkiye'den Yurtdışına Yapılan Göçler	67
2.3.2.2.Cumhuriyet Döneminde Türkiye'ye Yönelik Yapılan Göçler	72
2.4.Göç ve Kentleşme.....	80
2.4.1.Bir İç Göç Sonucu Olarak Gecekondu Ve Kentleşme	80
2.4.2. Bir Dış Göç Türü Olarak Yerleşik Yabancılar ve Kentleşme	83
2.4.2.1.Türkiye'deki Yabancı Uyrukluların Mülkiyet Edinimi	86
2.4.2.1.1.Tapu Kanunu Mevzuatı	87
Cumhuriyet Öncesi Dönem	87
Cumhuriyet Dönemi	89

III.BÖLÜM	106
ALANYA ÖRNEĞİNDE ALAN ARAŞTIRMASI.....	106
3.1. Araştırmanın Amacı	106
3.2. Araştırmanın Önemi	107
3.3. Araştırmanın Kısıtları	107
3.4.Araştırmanın Evren ve Örneklemi.....	108
3.5.Araştırmanın Yöntemi	110
3.6. Alan Araştırmasının Bulguları ve Değerlendirilmesi.....	110
3.6.1.Demografik Bulgular.....	111
3.6.2. Gündelik Yaşam İle İlgili Bulgular ve Değerlendirmeler	115
3.6.3. Göç İle İlgili Bulgular	126
3.6.4. Yabancı Yerleşik Göçmenler ile Türk Vatandaşların Karşılıklı İlişkilerine Dair Bulgular.....	143
3.7. Alan Araştırması Bulgularına İlişkin Genel Değerlendirme	153
SONUÇ	155
KAYNAKÇA.....	161
EKLER	179

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: İstihdam Oranı	15
Tablo 2: Tarım ve Orman Alanları	16
Tablo 3: Uluslararası Göçün Belirleyicileri	27
Tablo 4: Nüfus Değişimi	65
Tablo 5: Türkiye'ye Gelen Yabancıların Yıllara Göre Dağılımı	84
Tablo 7: Ülke uyruklarına Göre yabancılara yapılan konut satış sayıları, 2017-2018.....	101
Tablo 8: Türkiye' de İç ve Dış Göç Oranları.....	103
Tablo 9: İkamet İzni İle Ülkemizde Bulunan Yabancıların İllere Göre Dağılımı	104

GİRİŞ

Göç, bireylerin bulundukları yerlerden ayrılarak başka bir yerleşim alanına gitmelerine denilmektedir. Göçler, genellikle iç göç yani ülke içindeki yerleşim birimleri arasında yer değiştirilmesi ya da dış göç yani ülke sınırları dışında bulunan herhangi bir ülkeye yönelik olarak gerçekleştirilebilir. Bireyleri göçe iten birtakım nedenler bulunmaktadır. Bunlara ekonomik, sosyal, kültürel, siyasal nedenler örnek olarak verilebilir. Göçler, genellikle az gelişmiş olan yerlerden daha gelişmiş olan yerlere doğru yapılmaktadır. Bireylerin ellerinde bulundurmuş oldukları imkânlardan daha fazlasını elde etmek amacıyla gelişmiş bölgeleri tercih etmeleri aynı zamanda bazı kentlerin kentleşmesine katkı sağlarken bazı kentlerin de hem nüfussal hem de gelişmişlik noktasında geri kalmasına neden olmaktadır.

Türkiye'deki iç göçler ele alındığında, Cumhuriyetin kurulduğu yıllarda sıklıkla karşılaşılan bir durum değildi. O dönemin nüfus verileri incelendiğinde kırsal alanda yaşayan nüfusun, kentsel alanda yaşayan nüfustan oldukça fazla olduğu dikkat çekmektedir. 1923 ile 1950 yılları arasında nadiren karşılaşılan bir durum olan iç göç, 1950 yılından sonra artmaya başlamıştır. Bu dönemde Türkiye modern anlamda göç dönemine girmiş ve kentin ve toplumun yapısında değişimler yaşanmaya başlamıştır. Özellikle tarım sektöründe yaşanan gelişmeler göçlerin boyutunu ve yönünü belirlemiştir. Bu dönemde tarım ürünlerinin modernizasyonu, traktör sayısının artması ve toprağın miras nedeniyle parçalanması bireyleri daha iyi iş bulmak ve refah bir hayat sürmek için kırdan kentlere itmiştir. 1980'li yıllardan sonra ise kentte yaşayan birey sayısı kırdaki yaşayan bireylerin sayısını geçmiştir. Günümüzde de bu durum aynı şekilde devam etmektedir.

Geçmiş dönemde meydana gelen bu düzensiz göçler, kentlerde halen devam etmekte olan birçok sorunun oluşmasına neden olmuştur. Özellikle kentlerin altyapı sistemlerinin tam anlamıyla oluşamaması, gecekondu ile oluşan çarpık kentleşme alanlarının oluşması o dönemlerden günümüze kadar uzanan sorunlardandır. Kısaca kentleşmenin ne olduğunu ele alacak olursak; kentleşme, sadece bireylerin köylerden kentlere göç etmesi değildir. Kentleşme, sosyolojik, psikolojik, kültürel ve ekonomik bir değişimi ve değişim sürecini ifade etmektedir. Kentleşmenin sağlanabilmesi için sadece kent sayılarının ve bu kentlerde yaşayan insan sayısının artması yeterli gelmemektedir. Sanayileşme ve ekonomik gelişme ile birlikte gelişim sağlayan kentlerin kentleşebildiğini söylemek yanlış olmayacaktır. Bunun yanında kentte yaşayan bireylerin, kırdaki davranış kalıplarında da değişimler beklenmektedir. Mesela Türkiye’de meydana gelen kentleşme sonucunda kentte yaşayan bireyler, ilk olarak köydeki yaşamlarını devam ettirmeye çalışmışlardır. Nasıl köyde herkes birbirini tanıyorsa, kentlerde de yeni komşuları ile yakın ilişkiler kurmaya çalışmışlardır. Bunun dışında genellikle kışa hazırlık olarak yapılan balkonlarda biber, patlıcan kurutma işlemlerini de yeni yaşam alanlarında sürdürerek ihtiyaçlarını kendileri karşılamaya çalışmışlardır. Bir başka durum ise balkonlara çamaşır asma, pencereden pencereye konuşma, kapı önlerinde ayakkabı bırakma durumları yaşanmıştır. Kısaca bu değişimler, kentleşmenin getirmiş olduğu iş bölümü, uzmanlaşma ve bireyler arasında oluşan formel ilişkilerin kurulmasına istemsizce de olsa karşı çıkmışlardır.

Bu çalışmamızda, yabancı yerleşik göçmenlerin Alanya kentini nasıl etkilediğini ele almaktayız. Yeni Alanyalılar ve eski Alanyalılar ile yaptığımız derinlemesine mülakat çalışmamızda her iki grubun kenti algılayışı ve birbirleri ile olan ilişkileri ele alınmaktadır. Özellikle “yürütülen kentsel hizmetler sadece Yeni Alanyalıları mı, Eski Alanyalıları mı

yoksa her iki grubu da kapsayarak mı yapıyor?” sorusunun üzerinde durulmaktadır. Bir diğerkonu ise yeni Alanyalılar Alanya’ya geldikten sonra Alanya’da ne gibi değışimlerin meydana geldiğidir. Çalışmamızın üçüncü bölümünü, Alanya’da yapmış olduğumuz alan araştırması oluşturmaktadır.

Yabancı yerleşik göçmenlerin kentleşme üzerindeki etkisi; Alanya Örneğiadlı çalışmamızın birinci bölümünde Göç nedir? Göç türleri nelerdir? Bireyleri göçe iten nedenler nelerdir? Göç kuramları nelerdir ve Uluslararası göç ve yabancı yerleşik göçmen nedir? Sorularına yanıt aranırken çalışmamızın ikinci bölümünde “Kentleşme nedir? Türkiye’nin iç ve dış göç serüveni nedir? Türkiye’de yabancılara mülk satışı yapılırken uygulanan mevzuatlar nelerdir? Ve yabancı vatandaşlara mülk satışı yapılırken uygulanan sınırlamalar var mı?” gibi sorulara yanıt aranmaktadır.

Çalışmamızın amacı; Avrupa’nın soğuk ülkelerinden Akdeniz’in sıcak ülkelerine yerleşen vatandaşların, Alanya’yı neden tercih ettiklerini ortaya koymak ve Alanya’ya yerleşen yabancı yerleşik vatandaşların Alanya’nın kentleşmesine, eski Alanyalıların da kentleşmesine ne gibi etkilerinin olduğunu ortaya koymaktır. Alanya, her zaman için turizm faaliyetlerinde önde gelen kentlerden biri olsa da yabancı vatandaşların Alanya’ya yerleşmesi ile kendine daha farklı bir yer edinmiştir. Bu noktada hem mülakat çalışması hem de gözlemler neticesinde yabancı yerleşik vatandaşların Alanya’ya ne gibi etkilerinin olduğu ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Göç ve kentleşme ilişkisi bağlamında daha önce yapılan birkaç çalışmayı ele alacak olursak şu şekilde yer verebiliriz;

Şenyapılı (2016), “*Barakadan Gecekonduya Ankara’da Kentsel Mekânın Dönüşümü: 1923-1960*” adlı kitabında modern Türkiye’nin en belirgin olgularından biri

olan gecekondunun oluşum süreci Ankara örneği üzerinden incelenmektedir. Eserde siyasal- ekonomik ortamdaki ve kentsel yaşantıdaki dönüşümlerin ve toplumsal farklılaşmaların mekâna nasıl yansıdığı ortaya koyulmaktadır. Şenyapılı, dört döneme ayırarak anlattığı gecekondunun oluşum sürecini sorgulamakta, gecekondunun ülke ekonomisine olan katkılarının neler olduğunu ortaya koymakta ve ayrıca çalışmada kentsel yaşantıdaki dönüşümlerin ve toplumsal farklılaşmanın mekâna nasıl yansıdığı belirtilmektedir.

Südaş (2005), “ *Türkiye’ye Yönelik Göçler ve Türkiye’de Yaşayan Yabancılar: Alanya Örneği*” adlı tez çalışmasında; Avrupa’dan Türkiye’ye gelen göçmenlerin sosyo-ekonomik yapılarının, gelme nedenlerinin ve göç sonrasında bulundukları mekânlara etkileri, diğer göç eden gruplardan (sığınmacılar, mülteciler, öğrenciler, kaçak göçmenler) farklı olduğunu ve yerleştikleri yerleri kültürel, ekonomik ve nüfus yapılarını değişikliğe uğrattığını ortaya koyulmaktadır. Araştırmanın alanı olarak ise turizm ile bağlantılı göçlerin sık yaşandığı ve özellikle Avrupalı göçmenlerin yoğunlukla yerleşim alanı olarak belirlediği Alanya üzerinden ilerlemektedir. Yapılan anket çalışması; “Göçmenler kimdir ve nereden gelmektedir? Göç kararının alınmasını sağlayan itici ve çekici faktörler nelerdir? ve göçmenler yerleşmek için neden Alanya’yı seçmektedir? Göçmenlerin Alanya’daki dağılışı nasıldır? Göçün etkileri nelerdir?” soruları esas alınarak yürütülmektedir.

Turan ve Kaya, (2005) yapmış olduğu çalışma; Türkiye’ye çalışmak amacıyla batı ülkelerinden gelen yabancıların göçlerini ele almaktadır. Çalışmada Aydın’ın Didim ilçesine gelip yerleşen İngiliz vatandaşlarının demografik yapısı ve gelmelerinde etkili olan nedenler ele alınmaktadır. Çalışmanın ilk bölümünde Avrupa’daki emekli göçü ve gelişimi

daha sonra ise emlak satın alarak Türkiye’ye yerleşen İngilizler ile yapılan anket çalışması, son bölümde ise emekli göçlerinin bölgeye olan katkıları ve etkileri yer almaktadır.

Keleş (2015) “*100 Soruda Türkiye’de Kentleşme, Konut ve Gecekondu*” adlı kitabında Türkiye’nin kentleşme serüvenini ele almaktadır. Yaşanan göçler neticesinde kentleşme, konut ve gecekondu üzerindeki değişim ve gelişimler üzerinde değerlendirmeler yapılmaktadır. Eserde çarpık, sağlıklı ve düzensiz bir kentleşmenin sadece toplumsal, ekonomik ve kültürel sorunlara değil, bunların yanında fiziksel gelişme ve çevre ile ilgili sorunlar ve çözüm yolları konuları üzerinde durulmaktadır.

Erder (2006), “*Refah Toplumda Getto*” adlı eserinde İsveç’te Türklerin yaşadığı getto alanını incelemekte ve elde ettiği verilere göre getto sorunlarına yönelik olarak bir takım değerlendirmeler yapmaktadır. Mekânsal ayrışmanın dışlanma ve içe kapanma süreçlerini nasıl meydana getirdiği incelemektedir. Yapılan çalışmanın sonucunda getto kurumlarının yeni gelen göçmenlerin hem uyum sürecini kolaylaştırırken hem de bu göçmenlerin göç ettikleri topluma tam anlamıyla uyum sağlayamadıklarını ortaya koyulmaktadır. Göçmenlerin, topluma tam anlamıyla uyum sağlayabilmesinin koşulu olarak ise gettoların çözülmesi olarak görülmektedir.

Kaygalak (2009), “*Kentin Mültecileri*” adlı kitabında göç ve kentleşme ilişkisinin kapitalist gelişme evreleri içindeki tarihsel gelişimi, göçün kentlerde meydana getirdiği toplumsal, ekonomik, bireysel etkileri ve 1970’lerin ekonomik krizinin ardından gündeme gelen neo-liberal politikalarla şekillenen kent yaşamında göçün ve göçmenliğin değişen niteliği ve son olarak da Türkiye’nin kentleşme deneyimi ele alınmaktadır. Çalışmada sonuçlar Mersin’in Demirtaş Mahallesinde 253 anket ve 25 derin görüşme ile elde edilmiştir.

Şirin (2017)'in yapmış olduğu, “*Yerleşik Yabancıların Yerel Hizmetlere Bakışı: Alanya Örneği*” tez çalışmasında, Alanya’da yaşayan yabancı yerleşik göçmenlerin belediyelerden almış oldukları hizmetlere karşı memnuniyetlerinin karşılaştırılmasını esas almaktadır. Çalışmada farklı milletlerden 317 yabancı yerleşik göçmen ile anket çalışmasına yer verilmektedir. Yapılan anket çalışmasının neticesinde yabancı yerleşik göçmenlerin Antalya Büyükşehir Belediyesi ve Alanya Belediyesinin hizmetlerini, kendi ülkelerindeki belediyelerin hizmetlerine oranla daha yetersiz buldukları sonucu ortaya çıkmaktadır.

I.BÖLÜM

GÖÇ

I.1. Göç Kavramı

Toplumsal, ekonomik, kültürel ve siyasal boyutlarıyla toplum yapısını değiştiren nüfus hareketlerini ifade eden göç kavramının, nedenleri ve sonuçları birlikte ele alınması gerekmektedir. Göç olgusu, çok yönlü bir karaktere sahip olmasından dolayı antropoloji, sosyoloji, tarih, coğrafya, uluslararası ilişkiler, siyaset bilimi, kamu yönetimi gibi birçok dal tarafından inceleme konusu olmakta ve farklı disiplinlerce, farklı şekillerde tanımlanmaktadır. Bunların bazıları şu şekilde ifade edilmektedir:

Göç, Türk Dil Kurumu Genel Türkçe Sözlüğü'nde; “ *ekonomik, toplumsal, siyasal sebeplerle bireylerin veya toplulukların bir ülkeden başka bir ülkeye, bir yerleşim yerinden başka bir yerleşim yerine gitme işi, taşınma, hicret, muhaceret* ” (www.tdk.gov.tr, 26.09.2006) olarak tanımlanırken, Akkayan (1979, s. 21) ise göçü; “*kişilerin yaşamlarının tamamını ya da bir kısmını geçirmek üzere, kalıcı veya geçici bir süre için yaptıkları yer değiştirme işlemi*” olarak tanımlamaktadır.

Göç kavramı, sosyolojik açıdan ele alındığında; bireylerin doğup büyüdüğü, yaşamlarını sürdürdükleri mekânları, neden terk ettikleri ve yapılan yer değişiklikleri sonucunda kent ve toplum yapısında ne gibi değişimlerin meydana geldiği gibi konuların üzerinde durmaktadır (Bahar, 2009, s.259). Bu konuda Apan (2006, s. 26), göçün nedenlerine vurgu yapmakta ve göçü, bireylerin ve grupların ekonomik, sosyal, kültürel vb. nedenlerden dolayı bulundukları yerden başka bir yere gitmeleri şeklinde tanımlamaktadır. Akgür (1997, s. 42) ise göçü, geleneksel toplum yapısından modern toplum yapısına doğru yönelen dinamik bir süreç olarak tanımlamaktadır.

Ve son olarak göç, ekonomik olarak ele alındığında ise “iş gücünün dağılmasını ve bir üretim faktörü olan emeğin bir yerden başka bir yere taşınmasını sağlama” şeklinde tanımlanmaktadır (Çelik, 2005, s.167).

Ekonomik, sosyal, siyasal nedenlere bağlı olarak gerçekleştirilen yer değişiklikleri, isteğe bağlı ve zorunlu (Alver, 2010, s.8-9), iç ve dış göç olarak sınıflandırılabilir (Özer, 2004, s. 12). Bu noktada Türkiye’yi ele alacak olursak özellikle iç göçlerin sanayileşme ile birlikte hız kazandığı ve iç göçlerin yaşanmasına neden olan faktörlerin başında ekonomik ve güvenlik sorunlarının geldiği görülmektedir. Özellikle 1950’li yıllarda yaşanan göç dalgalarının ekonomik nedenli olarak, kırdan kente gerçekleşen bir hareketlenme olduğu dikkat çekmektedir (Bulut ve Eralpdemir, 2015, s. 16). Dış göçlerin gerçekleşmesinde etkili olan faktöre, bireylerin uzun süreli olarak başka bir ülkede yaşamak amacıyla gerçekleştirdiği yer değişiklikleri örnek olarak verilebilir (Özer, 2004, s. 11). Yaşanan göçlerin daimiliğine, mekânına ve mesafesine ilişkin olarak bir takım ayrımlar da yapılmaktadır. Kısa süreli olan yer değişikliklerinin göç olarak kabul edilip edilmeyeceği hakkında farklı görüşler bulunmaktadır. Bunun yanında aynı şehir içinde yapılan yer değişikliklerinin de göç olarak kabul edilip edilemeyeceği de tartışmaya açık bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır (Sağlam, 2006, s. 34). Demirci (2013, s. 13), mahalle ve semtler arasında yani şehir içinde yapılan yer değişikliklerinin göç olmadığını ve yapılan yer değişikliğinin göç olabilmesi için, göç edilen yerde yaşanılacak olan sürenin son derece önemli olduğunu ve kısa süreli olarak gerçekleştirilen yer değişikliklerinin göçten ziyade seyahat olduğunu ifade etmektedir. Fakat Sağlam’a göre, kısa mesafeli olarak gerçekleştirilen yer değişimleri de göçtür. Zira gecekondan mahallelerinden gelir ve kültür seviyesi daha yüksek bölgelere geçilmesi sosyo-kültürel göç olarak kabul edilmektedir. Ve bu duruma, küçük kentlerden ziyade daha büyük kentlerde sıklıkla

karşılaşılmaktadır (Sağlam, 2006, s. 34). TDK'nin daha önce verilen göç tanımının yanında “*evden eve taşınma, nakil*” gibi anlamı da bulunmaktadır (www.tdk.gov.tr, 26.09.2006). TDK'nin yapmış olduğu tanımdan yola çıkarak kısa mesafeli ve kısa süreli yer değişiklikleri de göç olarak ifade edilebilmektedir.

Göç olgusunu göç veren yerler, göç alan yerler ve göç eden kişiler üzerinden ele alarak göç türlerini sıralamak mümkündür. Bu noktada göçü; iç-dış göç, ekonomik- siyasi göç, zorunlu- gönüllü göç olarak sıralanabilir. İç göç kendi içinde alt başlıklara ayrılır; kırdan kente göç, kentten kente göç, kırdan kıra göç (Alver, 2010, s. 10), mevsimlik göç, sürekli göç, emek göçleri, zorunlu-gönüllü göçler örnek olarak verilebilir. Bunun yanında dış göçlere yani uluslararası göçlere de beyin göçü, işçi göçü, mübadele göçleri örnek olarak verilebilir (Sayın, Usanmaz &Aslangiri, 2016, s. 2-3). Göç türleri aşağıdaki bölümde daha ayrıntılı olarak ele alınmaktadır.

I.2. Göç Türleri

“İnsanlar neden göç eder?” Bu soruya verilebilecek her cevap, göç türlerinin ve göçün itici-çekici yönlerinin neler olduğunun ortaya koyulmasına yardımcı olmaktadır. İnsanların göç etmelerinin temelinde; ekonomik, siyasi, mesleki, terör olayları, savaşlar, doğal afetler, hayaller, daha rahat yaşama isteği ve kişisel nedenler bulunmaktadır. Mesela gelişmekte olan ve geri kalmış ülkelerde gelir dağılımının eşit olmamasından dolayı, gelir düzeyi düşük olan bölgelerden, gelir düzeyi daha yüksek olan bölgelere doğru göçler gerçekleştirilmektedir. Bireylerin bulundukları yerden başka bir yere yerleşmelerindeki temel nedenler; açlık, kıtlık, savaş, şiddet, iklimsel olaylar, siyasi, dini ve günümüzde en geçerli olan makineleşme ve sanayileşmedir. 21. yüzyılda göç nedenleri olarak; küreselleşme, bölgesel çatışmalar ve teknolojik gelişmeler gösterilmektedir (Çelik, 2012,

s.11). Bunlara örnek verecek olursak; tarımda gerçekleşen teknolojik gelişmeler insan gücüne olan ihtiyacı azaltmakta ve tarım sektöründe çalışan birçok kişinin kırdan kente göç etmesine neden olmaktadır. Yine yaşanan terör olayları bireyleri göçe sürüklemektedir. Ülkemizde de sıklıkla yaşanan deprem, sel, heyelan gibi doğa olaylarından dolayı da bireylerin göç etmesine neden olmaktadır. Kısaca insanların göç etme nedenleri göç türlerini ortaya koymaktadır.

I.2.1. İç Göç – Dış Göç

Göç olayı genellikle iç göç ve dış göç olarak iki şekilde meydana gelmektedir. İç göçler; kırsal alanlardaki hızlı nüfus artışı, tarım alanlarının miras yoluyla daralması ve ailelerin geçimini sağlayamaması, tarım alanlarının yetersiz gelmesi ve erozyonun artmasıyla toprağın verimsiz hale gelmesi, tarımda makineleşmenin artması ve buna bağlı olarak tarımsal iş gücünün azalması, kırsal kesimde iş imkânlarının sınırlı olması, ekonomik istikrarsızlık ve sosyal problemler, eğitim ve sağlık hizmetlerinin yetersizliği, iklim ve yer şekillerinin olumsuz etkileri, kentlerde sanayinin gelişmiş olmasından dolayı iş imkânlarının daha fazla olması, kentlerde sağlık ve eğitim hizmetlerinin yaygınlığı (Keleş, 1996, s. 107) gibi sebeplerle gerçekleşmektedir. İç göçün tanımı; bir ülkenin kendi sınırları içerisinde bir bölgeden başka bir bölgeye gerçekleştirilen göç hareketleri (Sağlam, 2006, s. 34) olarak yapılmaktadır.

Ülke içerisinde yaşanan nüfus hareketleri, kent ve kırsal kesimin nüfus oranlarında değişiklikler meydana getirirken, ülkenin genel nüfus sayısında herhangi bir değişiklik meydana getirmemektedir. İç göç farklı göç yollarına sahiptir. Bunlar;

- a. Kırsal alanlardan, kırsal alanlara doğru yapılan içgöç,
- b. Kırsal alanlardan, kentsel alanlara doğru yapılan içgöç,

c. Kentsel alanlardan, kentsel alanlara doğru yapılan içgöç,

d. Kentsel alanlardan, kırsal alanlara doğru yapılan içgöç (Alver, 2010, s. 10).

Ülke içinde gerçekleştirilen yer değişikliklerine iç göç denildiği gibi, bulunan ülkeden başka bir ülkeye gerçekleştirilen göçlere de dış göç denilmektedir. Günümüzde dış göçlerin artmasında ulaşım ve haberleşme alanlarında yaşanan gelişmeler önde gelmektedir. Bunun yanında açlık, kıtlık, savaş gibi durumlar da bireyleri göçe itmektedir (Şahin, 2010, s. 579).

1.2.2. Gönüllü ve Zorunlu göç

Göç, bireylerin kendi istekleri doğrultusunda gerçekleştirdikleri bir hareket olabileceği gibi, bireylerin iradeleri dışında, farklı etkenlerin zorlamasıyla oluşan gönülsüz bir harekette olabilmektedir. Tarihi süreç içerisinde de göçler zorunlu ve gönüllü olarak meydana gelmiştir.

Gönüllü göçler, insanların meraklarını gidermek, maddi durumlarını düzeltmek ve yeni kuşağın geleceğini garanti altına almak amacıyla yapılmaktadır. Zorunlu göçler ise terör, kan davası, toplum baskısı, siyasi vb. nedenlerle insanları daha güvenli yerler aramaya iten nedenlere dayalı olarak ortaya çıkmaktadır (Akgür, 1997, s. 45-46). Mart 2011 de Arap Baharının etkisiyle Suriye’de başlayan gösteriler sonrasında Esad rejiminin sivil halka uygulamış olduğu baskı ve şiddet sonrasında iç savaş başlamış, (Kirişçi, 2014, s. 8) toplamda 3 milyon 618 bin 624 kişinin Türkiye’ye gelmesine neden olmuştur (mülteciler.org.tr, 26.12.2018). Kısaca zorunlu göçler; bireylerin can ve mal güvenliği, cezalandırılma korkusu, baskı ve doğal afet gibi etmenlerden dolayı yaptıkları göçlerdir (Hurma, 2003, s. 85).

I.2.3. Sürekli – Geçici Göçler

Sürekli göç, bireylerin çeşitli nedenlerden dolayı yaşamış oldukları yeri terk edip başka bir yere göç etmeleri ve burada devamlı kalarak yaşamlarını sürdürmelerine denilmektedir. Sürekli göçler, gönüllü ya da zorunlu olarak gerçekleşebilmektedir. Bireyler daha iyi bir yaşam sürmek ve eğitim almak gibi bazı nedenlerden dolayı göç etmeye kendileri karar verebilirlerken bu karar, savaş ve doğal afet gibi mücbir sebepler ya da kan davası gibi nedenlerden dolayı devlet tarafından da kendileri adına verilebilmektedir (Sayın, Usanmaz &Aslangiri, 2016, s. 2-3).

Geçici göç ise, insanların genellikle ekonomik temelli nedenlerle göç ettikleri yerlerde, ömür boyu kalmayıp belli bir süre sonra eski yaşadıkları yerlere dönmeleridir. İnsanların çalışmak için mevsimsel olarak başka bir memlekete gidip, iş bitince dönmeleri, tatil ve gezme amacıyla yaşadıkları yer dışında başka bir yerlere gitmeleri ve dinlenmek amacıyla yaylalara çıkmaları geçici göç olarak kabul edilmektedir. (Sağlam, 2006, s. 34).

I.3. Göçün Nedenleri

İnsanların göç etmelerine neden olan birçok faktör bulunmaktadır. Bölgeden bölgeye, gelişmiş, geri kalmış ve gelişmekte olan ülkelerde bireyleri göçe sürükleyen nedenler farklılık göstermektedir. Genel olarak bireylerin neden göç hareketine katıldığı üzerinde durulacak olursa (Öztürk ve Altuntepe, 2008, s. 1591);

1. Genel nüfus içinde genç yaş grubunun kalabalık oluşu,
2. Tarım kesiminde görülen açık ve gizli işsizlik ve yanlış tarım politikaları,
3. Eğitim durumunda ve hayat tarzında görülen iyileşme ve ilerleme,
4. Eğitim yoluyla meslek edinme,
5. Refah seviyesinin artışı,

6. Ekilecek arazinin darlığı ve miras yoluyla toprağın parçalanması,
7. Tarımda makineleşme,
8. Kan davaları ve mal ve can güvenliğinin zedelenmesi,
9. Geniş aile otoritesinden kurtulma eğilimi,
10. Ulaştırma ve haberleşme ağının gelişmesi ile kitle haberleşme araçlarının etkinliğin artması,
11. Kır bölgelerinde değer hükümlerinde meydana gelen değişimler,
12. Mevsimlik göçler,
13. Doğal afetler dolayısıyla mecburi yapılan göçler,
14. Çocuklar için daha iyi bir öğrenim arzusu,
15. Siyasi sebepler, terör ve mezhepsel çekişmeler gibi nedenler sıralanabilmektedir.

Bazı sosyal bilimciler göçün nedenlerini ekonomik, teknolojik, sosyo-kültürel, terör başlıkları altında ele alınırken, bazı sosyal bilimciler ise itici ve çekici faktörler başlıkları altında toplamaktadır (Merter, 2013, s. 223).

I.3.1. İtici-Çekici Faktörler

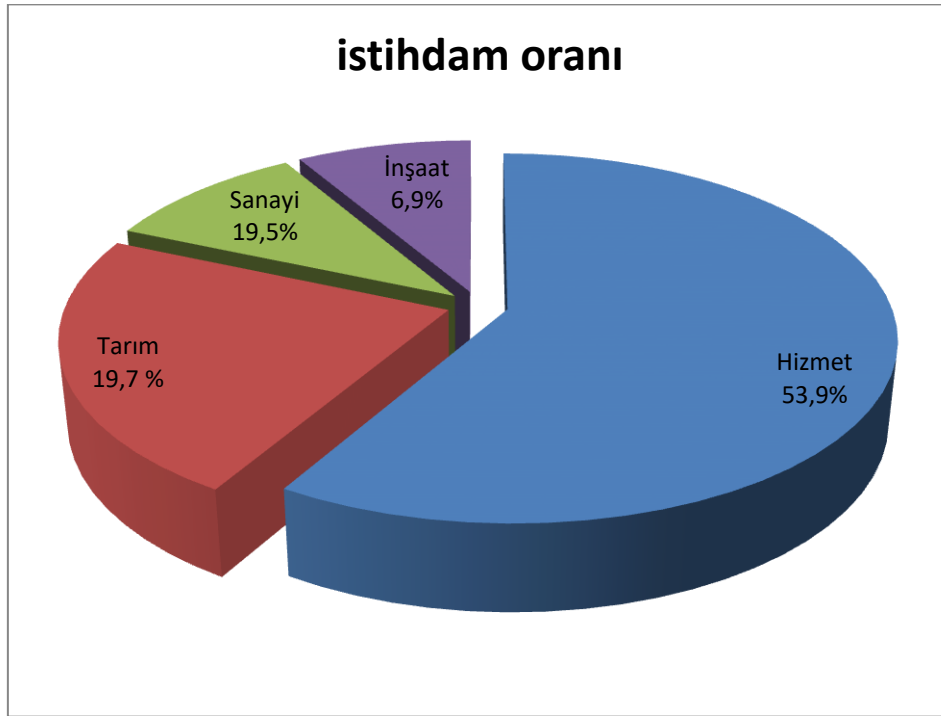
Bireylerin bulundukları yeri terk ederek başka bir yere gitmesine neden olan faktörlere itici güçler denirken, göç edecekleri yerlerin belirlenmesinde etkili olan faktörlere ise çekici güçler denilmektedir. Göçü çekici hale getiren nedenlere; iş imkanı, sanayi sektörü ve hizmet sektörü gibi tarım dışında iş kollarının çeşitliliği, sağlık, eğitim, kültür, eğlence, iyi yaşam şartlarını sağlayacak araçların çeşitliliği güven ve huzur ortamının varlığı örnek olarak verilmektedir (Merter, 2013, s. 223). Kısaca bireylerin daha

iyi eğitim almak, sağlık imkânlarından daha iyi yararlanmak, emeğe karşı daha fazla ücret almak, ulaşım ve teknoloji gibi çeşitli nedenler bireyleri kente çekmektedir.

İtici nedenlerden dolayı gerçekleştirilen göçlerin sebebi; insanların bulundukları yerin ekonomik ve sosyal koşullarının kişinin hayatını devam ettiremeyecek kadar olumsuz olmasıdır. Bu kavramda anlatılmak istenen, koşulların göç etmeye mecbur edecek kadar kötü olmasıdır (Merter, 2013, s. 223). Kişileri bulundukları yerlerden uzaklaştıran faktörlere değinilecek olursa şu şekilde sıralamak mümkündür;

Tarımsal Toprak Yetersizliği: Türkiye'nin sanayileşme sürecine katılması tarımsal alanlarda azalmalara ve bu alanlardan geçimini sağlayan kesimin kırsal alandan kent merkezlerine doğru göç etmesine neden olmaktadır. Ayrıca tarım gelirinin düşüklüğü ve toprağın eşit şekilde dağıtılmaması köylüleri, iş imkânının daha geniş olduğu yerlere göç etmeye zorlamaktadır (Kongar, 1997, s. 550).

İnsanların topraktan kopmasına neden olan faktörlere, makineleşme, toprak mülkiyetindeki kutuplaşma ve entansif tarıma geçilmesi örnek olarak verilebilmektedir. Tarımın her aşamasında ilkel yöntemlerin terk edilerek makineli tarıma geçilmesi, tarımda modern tarım araçlarının kullanılması, tarımda ihtiyaç duyulan işgücü miktarını azaltmaktadır. Tarım sektörü, Türkiye ekonomisi açısından hala oldukça önemli bir yere sahiptir. Nüfusun büyük bir oranının tarım sektöründe istihdam edilmesine karşın, milli gelirden tarım sektörünün aldığı payın düşüklüğü, göçün önemli nedenlerinden birisi olmaktadır. Ekim 2018 TÜİK verilerine göre Türkiye'de istihdam oranı %48,2'dir. İstihdamın sektörel dağılımına bakıldığında ise tarım %19,7 ile ikinci en büyük paya sahip olduğu görülmektedir (www.tuik.gov.tr, 02.11.2018).

Tablo 1:İstihdam Oranı

Kaynak:2018 TÜİK verilerine göre oluşturulmuştur.

Aşağıda yer alan tabloda ise 1988 ile 2017 yıllarını kapsayan Türkiye'nin tarım ve orman alanları yer almaktadır. Tabloda yer alan toplam Tarım Alanı, Ekilen Alan ve Nadasa Bırakılan Alan'a bakıldığında dalgalanmaların yaşandığı gözlemlenmektedir. Toplam işlenen tarım alanında azalma, orman alanında ise bir artışın yaşandığı gözlemlenmektedir.

Tablo 2: Tarım ve Orman Alanları

Yıl Year	Uzun ömürlü bitkiler Land under permanent crops												
	Toplam işlenen tarım alanı ve uzun ömürlü bitkilerin alanı		Tahıllar ve diğer bitkisel ürünlerin alanı		Sebze bahçeleri		Süs bitkileri	Toplam uzun ömürlü bitkilerin alanı	Diğer meyveler, içecek ve baharat bitkileri alanı		Çayır ve mera arazisi		
	Toplam tarım alanı	Toplam işlenen tarım alanı	Area of cereals and other crop products		alanı	alanı	alanı		alanı	Zeytin ağaçlarının kapladığı alan	permanent meadow s and pastures ⁽¹⁾	Orman alanı	
	Total utilized agricultural land	Total arable land and land under permanent crops	Total arable land	Ekilen alan	Nadas	Area of vegetable gardens	Area of ornamental plants ⁽⁶⁾	Total land under permanent crops	Area of other fruits, beverage and spices crops	Bağ alanı	Area of olive trees	Forest area ⁽²⁾	
1988	41 940	27 763	24 786	18 995	5 179	612	-	2 977	1 531	590	856	14 177	20 199
1989	42 074	27 897	24 880	19 036	5 234	610	-	3 017	1 563	597	857	14 177	20 199
1990	42 033	27 856	24 827	18 868	5 324	635	-	3 029	1 583	580	866	14 177	20 199
1991	40 032	27 654	24 631	18 776	5 203	652	-	3 023	1 560	586	877	12 378	20 199
1992	39 953	27 575	24 563	18 811	5 089	663	-	3 012	1 565	576	871	12 378	20 199
1993	39 913	27 535	24 481	18 940	4 887	654	-	3 054	1 615	567	872	12 378	20 199
1994	40 049	27 671	24 605	18 641	5 255	709	-	3 066	1 618	567	881	12 378	20 199
1995 ⁽³⁾⁽⁴⁾	39 212	26 834	24 314	18 252	5 124	938	-	2 520	1 399	565	556	12 378	20 199
1996	39 364	26 986	24 457	18 469	5 094	894	-	2 529	1 401	560	568	12 378	20 199
1997	39 241	26 863	24 239	18 431	4 917	891	-	2 624	1 422	545	658	12 378	20 199
1998	39 344	26 966	24 362	18 561	4 902	899	-	2 604	1 463	541	600	12 378	20 199
1999	39 179	26 801	24 213	18 260	5 039	914	-	2 588	1 458	535	595	12 378	20 763
2000	38 757	26 379	23 768	18 038	4 826	904	-	2 611	1 476	535	600	12 378	20 763
2001	40 967	26 350	23 740	17 917	4 914	909	-	2 610	1 485	525	600	14 617	20 763
2002	41 196	26 579	23 905	17 935	5 040	930	-	2 674	1 524	530	620	14 617	20 763
2003	40 644	26 027	23 310	17 408	4 991	911	-	2 717	1 562	530	625	14 617	20 763
2004	41 210	26 593	23 813	17 962	4 956	895	-	2 780	1 616	520	644	14 617	20 763
2005	41 223	26 606	23 775	18 005	4 876	894	-	2 831	1 653	516	662	14 617	21 189
2006	40 493	25 876	22 981	17 440	4 691	850	-	2 895	1 670	514	712	14 617	21 189
2007	39 504	24 887	21 979	16 945	4 219	815	-	2 909	1 671	485	753	14 617	21 189
2008	39 122	24 505	21 555	16 460	4 259	836	-	2 950	1 693	483	774	14 617	21 189
2009	38 912	24 295	21 351	16 217	4 323	811	-	2 943	1 686	479	778	14 617	21 390
2010	39 011	24 394	21 384	16 333	4 249	802	-	3 011	1 749	478	784	14 617	21 537
2011 ⁽⁵⁾	38 231	23 614	20 523	15 692	4 017	810	4	3 091	1 820	473	798	14 617	21 537
2012	38 399	23 782	20 581	15 463	4 286	827	5	3 201	1 925	462	814	14 617	21 678
2013	38 423	23 806	20 574	15 613	4 148	808	5	3 232	1 937	469	826	14 617	21 678
2014	38 558	23 941	20 699	15 782	4 108	804	5	3 243	1 950	467	826	14 617	21 678
2015	38 551	23 934	20 650	15 723	4 114	808	5	3 284	1 985	462	837	14 617	22 343
2016	38 328	23 711	20 382	15 575	3 998	804	5	3 329	2 048	435	846	14 617	22 343
2017	38 002	23 385	20 036	15 536	3 697	798	5	3 348	2 085	417	846	14 617	22 343

Kaynak: TÜİK, Tarım: Bitkisel Üretim İstatistiklerinden derlenmiştir.
www.tuik.gov.tr (20.10.2018).

Tarımda Modernizasyon Çalışmaları: Türkiye’de 1940’lı yıllarda II. Dünya savaşının olumsuz etkileri ile tarımsal ürünlerin fiyatları sürekli artış göstermiştir. Bu artışların önüne geçilmeye çalışılmış ve 1945 yılında Çiftçiyi Topraklandırma Kanunu çıkarılarak toprağı olmayan çiftçilerin toprak sahibi olması amaçlanmıştır. Fakat 1950’li yıllara gelindiğinde tarımsal işgücünün köylerden kentlere doğru göç ettiği gözlenmektedir (Doğan, 2015, s. 33).

1950’li yıllarda yaşanan iç göçlerin başka bir nedeni olarak 1948 yılında Marshall yardımları kapsamında alınan maddi yardımların tarımda modernleşmeyi sağlayarak insan gücüne duyulan ihtiyacın azalması gösterilmektedir (Demir, 1997, s. 85). Bunun yanında 1950’li yıllarda yaşanan göçlerin tek nedeni tarım sektöründeki gelişmeler değildir. Yaşanan sanayileşme ile birlikte şehirlerde iş gücüne olan ihtiyaç kırsalı itici hale getirmektedir (Güreşçi, 2010, s. 77).

Kırsal alanlardan kentsel alanlara doğru göç edilmesinin bir başka nedeni ise kırsalda yaşanan nüfus artışıdır. Nüfusun artması ile elde bulunan kaynaklar kırsal kesimde bulunan bireylerin geçimini karşılayamaması nedeniyle buradaki bireyler yeni kaynaklar ve iş bulmak için kent merkezlerine, geçimlerini sağlayabilecekleri farklı yerlere göç etmektedirler (Demir, 1997, s. 85).

Bireyleri göç etmeye zorlayan diğer nedenler ise; iklim, yer şekilleri, doğal afetlerdir. Zorlu iklim koşullarında ikamet eden bireyler, doğal afetlerin (deprem, sel, heyelan vb.) meydana gelmesi ile göç etmek zorunda kalmaktadır (Hurma, 2003, s.85).

1.3.2. Siyasi Nedenler

İnsanları, bulundukları yerlerden göçe zorlayan siyasi baskılara örnek olarak sıkıyönetimler, iç karışıklıklar, siyasi istikrarsızlık, savaşlar, darbeler ve terör olayları verilebilmektedir (Tümertekin& Özgüç, 2004, s. 241).

Terör olaylarından dolayı yaşanan göçlere Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde yaşanan göçler örnek olarak verilebilmektedir. Bireyler hem bölgenin olumsuz coğrafi ve sosyo-ekonomik etkilerinden kurtulabilmek için hem de terör olaylarından dolayı bulundukları yerleri terk etmektedirler (Sevim, 2010, s. 20). İç savaşlardan dolayı yaşanan göçlere örnek olarak ise Suriye’de yaşanan iç savaş neticesinde Suriye’de yaşayan bireylerin yasal ya da yasadışı yollarla gerçekleştirmiş oldukları göçler örnek olarak verilmektedir. Ayrıca PEW Araştırma Şirketinin yapmış olduğu çalışmada 13 milyon Suriye vatandaşının evlerini terk ettiği belirtilmektedir (www.umhd.org.tr, 07.03.2018).

1.3.3.Ekonomik Nedenler

İnsanların bulundukları yerlerde geçim sıkıntısı çekmeleri, iş bulamamaları ve yaşam standartlarının düşük olması gibi ekonomik temelli nedenler bireyleri göçe zorlamaktadır. İtici faktörler olarak da sayabileceğimiz yoksulluk, işsizlik gibi nedenler yüzyıllardır bireylerin göç etmesine neden olmaktadır. Göçlerin, çekim merkezi olarak da adlandırılan sanayi, ticaret, sanat ve eğitim gibi sektörlerin geliştiği yerlere doğru yapıyor olması göçlerin, az gelişmiş bölgelerden daha gelişmiş bölgelere doğru yapıldığının bir göstergesi olmaktadır (Akkayan, 1979, s. 62).

1995-2000 döneminde, iller arası göç edenlerin göç etme nedenlerine yönelik olarak yapılan bir çalışmada, bu dönemde göç etmiş olan 4.788.193 kişinin %20,05’i iş

bulma amacıyla göç ettikleri ifade edilmektedir. (Kocaman, 2008, s. 53). Kişilerin, ekonomik göçlere bu denli katılmasının nedeni olarak bölgeler arasındaki kalkınma seviyelerinin farklı olması gösterilmektedir. Türkiye sınırları içerisinde bakıldığında iç göçler genellikle Karadeniz, Güneydoğu ve Doğu Bölgelerinden Marmara, Ege ve Akdeniz Bölgelerine doğru yapıldığı görülmektedir (Kocaman, 2008, s. 28). Ekonomik temelli yapılan göçler sadece iç göçler ile sınırlı değildir. İç göçlerin yanında yurtdışına yapılan göçlerin birçoğu da ekonomik nedenlerden dolayı gerçekleştirilmektedir. Mesela Avrupa ve Birleşik Amerika'ya yapılan göçlere bakıldığında yine ekonomik nedenlerden ötürü yapıldığı görülmektedir. 1950 ve 1960'lı yıllarda Batı Avrupa, Birleşik Amerika ve petrol üreten Ortadoğu ülkeleri verimliliklerini arttırabilmek adına yabancı işgücü ithal etmektedirler. Bu ülkelere özellikle geri kalmış ve gelişmekte olan ülkelere işçiler gitmektedir. (Unat, 2006, s. 50).

Bireylerin göç etme kararlarının üzerinde etkili olan en önemli faktörlerden birisi olarak göç edenler ile göç etmeyenler arasında oluşan gelir farklılığı gösterilmektedir. (Çelik F. , İç Göçlerin İtici ve Çekici Güçler Yaklaşımı İle Analizi, 2006, s. 153). Gelir artış hızı, sermayenin ve emeğin daha hareketli olduğu gelişmiş bölgelerde daha hızlıdır. Bundan ötürü bireyler göç yönü olarak kendilerine daha gelişmiş bölgeleri seçmektedir.

Bireylerin göç etme kararlarının üzerinde etkili olan bir diğer faktör ise işsizliktir. Kırsalda iş bulmanın, geçinmenin zorluğundan daha rahat iş bulacaklarını düşündükleri kentlere göç etmektedirler (Şahin, 2010, s. 49). Bundan dolayı göçlerin çoğunluğu teknoloji, ticaret ve sanayi yönünden gelişmiş olan bölgelere doğru yapılmaktadır. Bu nedenle İstanbul, Kocaeli, İzmir, Ankara, Bursa, Gaziantep, Adana ve Mersin gibi iller daha fazla göç almaktadır (Çelik F. , 2006, s. 161).

1.3.4. Kentsel Hizmetler ve Sosyal Nedenler

Bireylerin bulundukları yerden göç etmeleri üzerinde etkili olan ekonomik faktörler dışında da çeşitli faktörler bulunmaktadır. Kentlerin sahip olduğu eğitim, sağlık ve sosyal imkânların kırsal kesime göre daha çeşitli olması bireyler üzerinde etkili olmaktadır. Bir başka neden olarak ise kentlerin daha özgür, kentli olmanın daha avantajlı olarak görülmesi bireyleri kente çeken faktörler olarak gösterilmektedir (Keleş R. , 1997, s. 27).

1.4. Göç Kuramları

Göç hareketlerinin çeşitli nedenleri olduğu gibi göç hareketlerinin açıklanması içinde kullanılan çeşitli göç teorileri bulunmaktadır.

Ravenstein'in Göç Kanunları: 19. Yüzyılda bilimsel araştırmalara konu olmaya başlayan göç kavramını ilk olarak Georg Ravenstein, 1885 ve 1889 yıllarında Londra’da Royal Statistical Society’ye “The Laws of Migration (Göç Kanunları)” adlı yazısında ele alarak açıklamaktadır (Abadan-Unat, 2006: 20). Ravenstein, göç kuramını 1871 ve 1881 yılı İngiliz nüfus sayımı istatistiksel verilerinin üzerine oluşturduğu kuramında, yedi göç kanunundan söz etmektedir. Ravenstein’in yapmış olduğu çalışmaya göre;

- a. Göç ve mesafe; göçler genellikle kısa mesafeli olarak gerçekleşmektedir.
- b. Göç ve basamakları; basamaklı bir şekilde seyyelen ve boşalan yerlerin yakın bölgelerden gelen göçmenlerce doldurulmasıyla oluşan dalgalanmayı ifade etmektedir.
- c. Yayılma ve emme süreci; yayılma ve emme süreçlerinde amaç birlikteliği bulunmaktadır. Kişilerin sadece göç etmek için göç etmeyecekleri, daha

iyi bir yaşam ya da kentin getirisinden pay alma gibi amaçlar doğrultusunda göç edecekleri belirtilmektedir. Gelişmekte olan sanayinin ihtiyaç duyduğu iş gücü, göçle karşılanmakta ve böylece yeni gelen sanayi merkezlerince emilmektedir.

d. Göç zincirleri; Ravenstein bu maddede göç alan yerleşim yerlerinin aynı zamanda göç verdiğini ifade etmektedir. Yani her bir göç dalgası bir başka göç dalgasına neden olmaktadır.

e. Doğrudan göç: uzun mesafede gerçekleştirilen göçlerde, göç eden bireyler büyük endüstri ve ticaret merkezlerine basamaksız şekilde doğrudan yerleşmektedirler. Bu kanunda gerçekleşen göçler uzun mesafeli ve basamaksız olarak gerçekleşmektedir. İlk dört kanunda ise meydana gelen göçler basamaklı ve zincirleme olarak meydana gelmekteydi.

f. Kır-kent yerleşimcileri farkı: Ravenstein'a göre kente yerleşik olanlar, kırsal kesimde yerleşik olanlara göre daha az göç etme eğilimindedir. Kentlere doğru gerçekleştirilen göçler, kentlerde yaşayan bireyleri çok fazla yerinden oynatmazken, kırsal kesimden kırsal kesime doğru gerçekleştirilen göçlerde, kırsal kesimde yaşayan yerleşikleri yerinden oynatır. Ve bu durum basamaklı olarak göç dalgalarına neden olmaktadır.

g. Kadın erkek farkı: bu kanuna göre kadınlar, erkeklere kıyasla daha fazla göç etme eğilimindeyken, erkekler uzun mesafeli ve yurt dışı göçlerine daha çok katılmakta ve daha yüksek göç etme eğilimi taşımaktadır. (Yalçın, 2004, s. 25).

İtme Çekme Kuramı: Everett Lee, 1966 yılında yayınlamış olduğu A Theory of Migration (Bir Göç Teorisi) makalesinde Ravenstein'in yapmış olduğu çalışma hakkında saptamalarda bulunmaktadır. Lee, yazmış olduğu kuramda, göçmenden

ziyade göçe odaklanmakta fakat göçmenin de göz ardı edilmemesi gerektiğini de belirtmektedir (Çağlayan, 2006, s. 72).

- 1.Yaşanan yerler ile ilgi faktörler,
- 2.Gidilmesi düşünülen yer ile ilgili faktörler,
- 3.İşe karışan engeller,
- 4.Bireysel faktörler.

Lee'nin belirlemiş olduğu bu dört faktör, İtme- Çekme Kuramının işleyişini oluşturmaktadır (Yalçın, 2004, s. 30). İtme- çekme kuramına göre yaşanılan yerde ve gidilmesi planlanan yerde hem itici hem de çekici faktörler bulunmaktadır. Kuramda nötr değerler herkes için aynı olanı temsil etmektedir. Yani göçe yönelik olarak olumlu ya da olumsuz bir katkısı olmamaktadır, + değerler göçün çekici yönlerini ,- değerler ise itici yönlerini temsil etmektedir. Çekmeye neden olan olumlu faktörler ve itmeye neden olan olumsuz faktörlerin sayısı hem fazla hem de birbirinden farklıdır. Bunun sebebi olarak ise itme ve çekme faktörlerinin kişisel olması görülmektedir. Göç için avantajlı ve dezavantajlı durumları belirleyen ırk, cinsiyet, eğitim ve yaş gibi faktörlerin değerlendirilmesi itme- çekme kuvveti için son derece önemlidir. Lee'ye göre göç, anlaşılması zor bir kavramdır. Göç kavramının anlaşılabilmesi için sadece itme çekme faktörlerinin incelenmesi yeterli olmamaktadır. İtme ve çekme faktörlerinin yanında göçü engelleyebilecek diğer faktörlerinde incelenmesi gerekmektedir (Çağlayan, 2006, s. 73-74).

Göç Sistemleri Kuramı: Bu kuram, ekonomik ve politik temelli olarak geliştirilen bir kavramdır. Bu kurama göre iki ya da daha fazla ülke karşılıklı göçmen değişimi ile bir göç sistemi ve ilişki zinciri oluşturmaktadır. Bu oluşturulan göç ilişkisinde ülkelerin birbirlerine yakınlıkları önem arz etmemektedir (Çağlayan, 2006, s. 82).

Göç sistemi yaklaşımı dört adet varsayımı içermektedir;

1. Göç sisteminde yer alan ülkeler coğrafi olarak yakın olmak zorunda değildir. Önemli olan siyasi ve ekonomik ilişkilerdir. Ülkelerin aralarındaki mesafe göçlerin yaşanması üzerinde olumlu ya da olumsuz etkiye sahip değildir.
2. Çok kutuplu sistemler de söz konusu olabilir, böyle olduğu takdirde dağınık halde bulunan bazı merkez ülkeler birbiri ile örtüşen gönderen ülkelerin göçmenlerini kabul etmektedir.
3. Ülkelerin bazıları birden fazla göç sistemine mensup olabilmektedir. Fakat uygulamada çoğulcu üyelik daha çok gönderen devletlerde görülmektedir.
4. Ülkeler ekonomik dalgalanma, toplumsal değişme veya siyasal nedenlerle sistemden çıkabilir veya sisteme katılabilirler. Sistemler istikrarlı değildir (Abadan-Unat, 2006, s. 38-39).

Merkez Çevre Kuramı: Wallerstein, Merkez- Çevre ayrımı ekonomiye dayalı olarak yapmaktadır. Merkez bölgelerin ekonomileri gelişmiş, çevre bölgelerin ise ekonomileri gelişmemiştir. Sömüren ülkeleri tanımlamak için merkez kavramı kullanılırken, sömürülen ülkeleri tanımlamak için de çevre kavramı kullanılmaktadır. Merkez çevreyi ekonomik olarak şekillendirmektedir. Bu kurama göre çevre olarak belirtilen ülkelerin, merkez olan ülkeler için vazgeçilemeyecek, sürekli ihtiyaç duyulan bir konumda yer almaktadır. Kurulan bu bağımlılık zinciri içerisinde merkez ülke; ucuz işgücü, hammadde ve üretilen mamul malın pazarlanması için çevre ülkelere gereksinim duymaktadır. Çevre ülkeler de ekonomik seviyelerini yükseltmek ve kapitalist gelişimlerini tamamlayabilmek adına merkez ülkelere ihtiyaç duymaktadır (Çağlayan, 2006, s. 80).

İlişkiler Ağı (Network) Kuramı: Göçmenler, göç edecekleri yerleri belirlerken özellikle kendilerine benzer yerleri tercih etme eğilimdedirler. Ağ teorisinde, göç veren ve göç alan yerler arasında bir bağlantı oluşmaktadır (Yalçın, 2004, s. 49-50). Bir ülkeye daha önce göç etmiş olan göçmenler, göç etmeyi düşünenler ve yeni göç etmiş göçmenler arasında oluşan bu bağlantı diğer bireylerin de göçe olumlu bakmasına neden olarak yeni göç dalgalarının yaşanmasına neden olmaktadır (Mutluer, 2003, s. 21). Göçmen ağı, potansiyel göçmenlerin göçe olumlu bakmasına neden olmaktadır. Kurulan göçmen ağları neticesinde gidilen ülkelerde ekonomik yükler hafiflemektedir. Oluşturulan yardımlaşma mekanizmaları yeni göçmenlerin yalnızlık hissine kapılmalarının önüne geçerek sosyal eksikliğin önüne geçmektedir (Çağlayan, 2006, s. 86).

Son olarak Network kuramının ekonomik, sosyal, psikolojik ve kültürel noktada etkili olan yönleri ele alınacak olursa;

1. Göçmenleri, göçün vermiş olduğu rahatsızlıktan ve masraflardan önemli ölçüde rahatlatmaktadır.
2. Göçmenleri, içine girmiş oldukları toplumdan yalıtarak kendi yurtlarıyla olan ilişkilerini devam ettirmelerini sağlamaktadır.
3. Göçün başlangıcını ve hedef yerini etkileyerek kimlerin göçeceğini belirlemektedir.
4. Göçmenlerin gittikleri yerlere uyum sağlayabilmeleri için kolaylık sağlamaktadır.
5. Kendi anayurtlarındaki potansiyel göçmenler ve ağa yeni katılanlar için yabancı toplumdaki fırsatlar ve resmi yapılanmalar hakkında haber kanalları gibi haber vermektedir.

6. Göçün büyüklüğünü ve hızını önemli bir oranda etkilemektedir (Yalçın, 2004, s. 51-52) şeklinde sıralamak mümkündür.

Yukarıda yer alan ilişkiler ağı kuramı, göçmenler üzerinden göçü anlamaya çalışmaktadır. Bu noktada diğer kuramlardan ayrılmaktadır. Bu farklılığın nedeni ise diğer kuramlarda üzerinde durulmayan bireyi ön plana çıkartmasıdır. Bu durum da yapılacak olan analizler sadece yapısal etkenleri göç nedeni olarak değerlendirmeyip, bireysel etkenleri de göç nedeni olarak değerlendirmektedir. Bu kuram göçü, göç alan ve göç veren ülkeler özelinden anlamaya ve anlamlandırmaya yaramaktadır (Çağlayan, 2006, s. 88).

Göçün nedenleri, türleri, ve göç kuramları ile ilgili bilgileri verdikten sonra asıl konumuz olan yabancı yerleşik göçmenlerin de dahil olduğu uluslar arası göçün ve göçmenlik kavramlarının neler olduğu üzerinde durulmaktadır. Uluslararası göç ve göçmenlik kavramları başlığı altında bunların ne olduğu ayrıntılı olarak ele alınmaktadır.

1.5. Uluslararası Göç ve Göçmenlik Kavramları

1.5.1.Uluslararası Göç ve Nedenleri

Uluslararası göç ve göç kavramlarının tanımlamaları birbirleri ile benzerlik göstermektedir. Göç, *“Ekonomik, toplumsal, siyasal ya da savaş, kıtlık, doğal yıkım gibi nedenlerle, kişilerin ya da toplulukların, çalışmak ve daha iyi yaşam koşulları bulmak umuduyla bir yerden başka bir yere giderek kesin ya da geçici olarak yerleşmeleri* (2011, s. 502)” şeklinde tanımlanırken; uluslararası göç *“kişilerin geçici ya da daimi olarak başka bir ülkeye yerleşmek üzere menşe ülkelerinden veya mutad olarak ikamet ettikleri ülkeden ayrılmaları, dolayısıyla, uluslararası bir sınırın geçilmesi* (Çiçekli, 2009, s. 59)”

olarak tanımlanmaktadır. Yapılan iki tanıma da bakıldığında, göç ve uluslararası göç kavramları arasındaki tek farkın uluslararası göçün ulusal sınırların aşılarak gerçekleştiriliyor olmasıdır.

Uluslararası göçler, genellikle kişilerin daha yüksek gelir elde etmek ve yaşam standartlarını yükseltmek amacıyla az gelişmiş ülkelerden, gelişmiş ülkelere göç etmesiyle oluşmaktadır (İçduygu, 2009, s. 2). Birleşmiş Milletlere göre uluslararası göçten bahsedebilmek için; ülkesinden ayrılarak başka bir ülkede yaşamayı planlayan kişinin bu işlemi bir yıldan daha fazla süre ile gerçekleştirmiş olması gerekmektedir (Gençler, 2004, s. 174). Uluslararası göçler, geçmişten günümüze kadar genellikle gelişmiş ülkelere doğru yapılmış olsa da bu durum günümüzde değişmektedir. Gelişmiş ülkelerin ekonomik faaliyetlerini dünyanın farklı bölgelerinde yaygınlaştırmaları ile birlikte az gelişmiş ya da gelişmekte olan ülkelere doğru da göçler yaşanmaktadır.

Uluslararası göçler altı kategoride ele alınmaktadır. Bunlar (Gençler, 2004, s. 174);

1. Sürekli yerleşenler,
2. Süreli sözleşmeli işçiler,
3. Süreli profesyonel çalışanlar,
4. Gizli ve yasadışı çalışanlar,
5. Sığınmacılar,
6. Mültecilerdir. (1951 Cenevre Antlaşmasına Göre güvence altına

alınmıştır).

Uluslararası göçün nedenleri: İnsanları göçe zorlayan faktörler yere ve zamana göre değişiklik gösterdiğine daha önce değinilmişti. Kısaca tekrar ele alacak olursak; kimi

göçler savaş ve şiddet ortamından kaçmak amacıyla gerçekleştirilirken kimi göçler de siyasi istikrarsızlık, refah arayışı, siyasi sığınma talebi, kültürel etkileşim gibi birçok nedenden ötürü kitlesel ya da bireysel olarak gerçekleştirilmektedir. Bu bölümde uluslararası göçlerin yaşanmasında etkili olan faktörlerin neler olduğu incelenmektedir.

İnsanların göç etmesine neden olan birçok faktör bulunmaktadır. Fakat bunların en başında ekonomik nedenlerden dolayı gerçekleştirilen göçler gelmektedir. Bireyler, daha iyi şartlar altında, daha iyi işlerde çalışarak yaşam standartlarını arttırmak amacıyla göç etmektedir (Özbaş, 2014, s. 14). Uluslararası göçlerin belirleyicileri olarak; ekonomik ve demografik, politik, sosyal ve kültürel, itici ve çekici nedenler yer almaktadır. Bunların ayrımı ele alınacak olursa;

Tablo 3:Uluslararası Göçün Belirleyicileri

	İtici Faktörler	Çekici Faktörler
Ekonomik ve Demografik	•Yoksulluk •İşsizlik •Düşük ücretler •Yüksek doğum oranı •Temel eğitim ve sağlık hizmetlerinden yoksunluk	•Yüksek gelir beklentisi •Yaşam standartlarının yükselmesi beklentisi •Kişisel ve mesleki gelişim
Politik	•Şiddet ve güvensiz ortam •Zayıf Hükümet •İnsan hakları ihlali	•Güvenlik •Politik özgürlük
Sosyal ve Kültürel	•Etnik, cinsiyet, dinsel vb. ayrımcılık	•Aile birleşmesi •Etnik olarak bağlı bulunulan ülke •Özgürlük

Kaynak: Çakırca, 2018, s. 31.

Ekonomik Nedenler: Sanayileşme, insanların topraktan koparak, köylerden kentlere göç etmesine neden olduğu gibi, bir ülkeden başka bir ülkeye göçmelerine de

neden olmaktadır. Ülkelerin sanayileşme seviyelerinin aynı olmaması, istihdam sorunlarının yaşanması, yoksulluk, işsizlik gibi nedenler bireyleri sanayisi gelişmiş ülkelere göç etmeye zorlamaktadır. Bugün uluslararası işgücü göçü, göç veren ülkeler ile göç alan ülkeler arasında her geçen gün artan kazanç farklılıkları, göç veren ülkelerdeki yaşam kalitesinin görece düşüklüğü, güvensizlik ve belirsizlik gibi itici faktörlerin etkisinde gerçekleşmektedir (Gökbayır, 2008, s. 72). Göçe neden olan en önemli faktörlerin başında bireylerin gelir düşüklüğü ve istihdam piyasasına katılma isteği gelmektedir. Bunun nedeni ise daha yüksek ücret ve daha iyi bir yaşam istemeleridir. Bundan dolayı insanlar, gelir dağılımının eşit olduğu ve istihdam oranını yüksek olduğu bölgelere göç etmektedirler (Çakırca,2018, s. 32).

Sosyal ve Siyasal Nedenler: Uluslararası göçe sadece ekonomik faktörler neden olmamaktadır. Yani daha iyi yaşam koşulları, daha yüksek ücret gibi refah arttırıcı ekonomik nedenlerin yanında, ülke içindeki etnik farklılıkların neden olduğu ayrımcılık, rejim değişiklikleri, siyasi istikrarsızlık, mübadele politikaları, gibi sosyal ve siyasal faktörler de göç hareketlerine neden olabilmektedir. Ayrıca bunlara ek olarak yeni deneyimler kazanma, macera arama, dünyayı gezip görme ve başka ülkelerde çalışıp dönenlerin kazandıkları sosyal saygınlık gibi nedenler bireylerin uluslararası göçe yönelmesine neden olmaktadır (Kutlu, 1992, s. 89). Günümüzde siyasi nedenlerden ötürü göç eden insanların birçoğu sığınmacı ve mülteci konumunda yer almaktadır. Son yıllarda sıklıkla gündeme gelen Suriye’deki iç karışıklılar nedeniyle özellikle kadınlar ve çocuklar olmak üzere birçok insan ilk olarak can ve mal güvenliğini sağlayabilmek, ikincil olarak da ülkelerine kıyasla refah seviyesi daha yüksek bir ülkeye göç etmektedir. Halen devam eden ve ne kadar devam edeceği kestirilemeyen bu göçler Suriye ve Suriye’ye komşu olan

ülkelerde sosyal, ekonomik ve siyasi sorunlara neden olmaktadır (Khalaf & Ilgar, 2017, s. 43).

Kültürel Nedenler: Eğitim amacıyla gerçekleştirilen göçler kültürel göçler içerisinde yer almaktadır. Bu göçler genellikle süreli göçler olarak değerlendirilmektedir fakat beyin göçleri, süreli göçlerin kalıcı bir hal almasıyla oluşmaktadır. Ayrıca bireyin bulunmak istediği yerin fiziki ve sosyal çekiciliğine karşın, bulunmuş olduğu yere karşı uyumsuzluğu kültürel göçlerin yaşanmasına neden olmaktadır (Arslan, 2001, s. 152-153).

1.5.2. Göçmenlik Kavramları

Göç ile yakından ilgili olan, göçmenlerin mevcut durumlarını ortaya koymaya çalışan bir takım tanımlamalar bulunmaktadır. Bireylerin ülkelerinden ayrılma nedenleri, ayrılış şekilleri, vardıkları ülkelerdeki mevcut durumları ve yeni yerleşim yerleri ile olan uyum durumları göç literatüründe önemli bir yere sahiptir. Bu sebeple çalışmamızın bu kısmında göç ve göçmenlik ile ilgili olan; mülteci, sığınmacı, geçici koruma, vatansızlar ve yerleşik yabancı kavramları ele alınmaktadır.

1.5.2.1. Mülteci

Göç terimleri sözlüğünde mülteci; *“ırkı, dini, tabiiyeti, belirli bir sosyal gruba mensubiyeti ve siyasi görüşleri yüzünden halkı bir zulüm korkusu nedeniyle vatandaşı olduğu ülkenin dışında bulunan ve söz konusu korku yüzünden ilgili ülkenin korumasından yararlanmak istemeyen kişi”* olarak verilirken yine göç terimleri sözlüğünde BMMYK’nın tanıdığı mülteciler ise *“BMMYK’nın tüzüğündeki kriterlere uygun olan ve Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin 1951 Sözleşmesi veya Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin 1967 protokolüne taraf olan bir ülkede bulunup bulunmaması fark etmeksizin, Yüksek Komiserlik tarafından sağlanan Birleşmiş Milletler Korumasından yararlanmaya hak*

kazanan kişi” (Çiçekli, 2009, s. 42- 43)” olarak da tanımlanmaktadır. Bunun yanında Türk Dil Kurumu Sözlüğünde (www.tdk.gov.tr, 18.12.2018), ise mülteci, “sığınmacı” olarak yer almaktadır. Sığınmacı ise, “*başka bir ülkeye ya da yere sığınmış olan kişi, sığınık*” ve “*yabancı bir ülkede iltica etmeden önce belli bir süre kalan kimse*” olarak yer almaktadır. UNHCR ise mülteciyi “*ırkı, dini, milliyeti, belli bir sosyal gruba mensubiyeti veya siyasi düşünceleri nedeniyle zulüm göreceği konusunda haklı bir korku taşıyan ve bu yüzden ülkesinden ayrılan ve korkusu nedeniyle geri dönemeyen veya dönmek istemeyen kişi*” olarak tanımlamaktadır (www.unhcr.org, 14.01.2009).

TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu’nun raporunda yer alan mülteci kavramını şu şekilde tanımlamaktadır;

“Avrupa’da meydana gelen olaylar sebebiyle ırkı, dini, milliyeti, belirli bir toplumsal gruba üyeliğe veya siyasi düşünceleri nedeniyle takibata uğrayacağından haklı olarak korktuğu için vatandaşı olduğu ülke dışında bulunan ve vatandaşı olduğu ülkenin himayesinden istifade edemeyen veya korkudan dolayı istifade etmek istemeyen ya da uyruğu yoksa ve önceden ikamet ettiği ülke dışında bulunuyorsa oraya dönmeyen veya korkusundan dolayı dönmek istemeyen yabancısıdır.”

Yabancı kavramı ise; “*ülkesinde bulunduğu devlete karşı vatandaşlık bağı ile bağlı olmayan kişi*” olarak tanımlanmaktadır (TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, 2010, s. 224- 225).

Mültecilere yönelik uluslararası hareketin ilk örneğini Milletler Cemiyeti ortaya koymuştur. Daha sonra ise Mültecilerin Statüsüne İlişkin Sözleşme 28 Temmuz 1951 tarihinde Birleşmiş Milletler Konferansında kabul edilmiş ve 21 Nisan 1954 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Bu sözleşmeye daha sonra “1951 Sözleşmesi” denilmiştir (Birleşmiş Milletler Mülteci Yüksek Komiserliği, 1998, s. 3). Sığınmacılara yönelik olarak yapılan uluslararası düzenlemelerin en önemlilerinden biri 1951 tarihli Birleşmiş Milletler

Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin Cenevre Sözleşmesidir. Bu sözleşmenin birinci maddesinin A bölümünün ikinci maddesinde (1/A-2.) mülteci:

1 Ocak 1951'den önce meydana gelen olaylar sonucunda ve ırkı, dini, tabiiyeti, belli bir toplumsal gruba mensubiyeti veya siyasi düşünceleri yüzünden, zulme uğrayacağından haklı sebeplerle korktuğu için vatandaşı olduğu ülkenin dışında bulunan ve bu ülkenin korumasından yararlanamayan, ya da söz konusu korku nedeniyle yararlanmak istemeyen yahut tabiiyeti yoksa ve bu tür olaylar sonucu önceden yaşadığı ikamet ülkesinin dışında bulunan, oraya dönmeyen veya söz konusu korku nedeniyle dönmek istemeyen her şahıs (Dost, 2014, s. 35)

Olarak yer almaktadır.

Birden fazla tabiiyeti olan bir kişi hakkındaki “vatandaşı olduğu ülke” ifadesi, tabiiyetini haiz olduğu ülkelerden her birini kasteder ve bir kişi, haklı bir sebebe dayalı bir korku olmaksızın, vatandaşı olduğu ülkenin korumasından mahrum sayılmayacaktır (Birleşmiş Milletler Mülteci Yüksek Komiserliği, 1998, s. 60) şeklinde tarif etmektedir.

Sözleşmenin 1/B-1. Maddesinde:

İş bu Sözleşmenin amaçları bakımından kısım A, madde 1'deki 1 Ocak 1951'den önce meydana gelen olaylar ifadesi ya,

(a) *1 Ocak 1951'den önce Avrupa'da meydana gelen olaylar veya*
 (b) *1 Ocak 1951'den önce Avrupa'da veya başka bir yerde meydana gelen olaylar anlamında anlaşılacak ve her Taraf Devlet bu Sözleşme'yi imzaladığı, tasdik ettiği veya ona katıldığı sırada bu Sözleşme'ye göre taahhüt ettiği yükümlülükler bakımından bu ifadenin kapsamını belirten bir beyanda bulunacaktır.*

(2) *a şıkkını kabul eden her Taraf Devlet, herhangi bir zamanda Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine Göndereceği bir notla b şıkkını kabul ettiğini duyurarak yükümlülüklerini genişletebilir* (Birleşmiş Milletler Mülteci Yüksek Komiserliği, 1998, s. 60-61)

İfadeleri yer almaktadır. Bu hüküm ile devletler Avrupa dışında başka bir yerde ortaya çıkan olaylar nedeniyle meydana gelebilecek olan sığınmacılığa da mültecilik statüsü tanıma yolu açılmaktadır (Dost, 2014, s. 35). Sığınmacı “ *Avrupa dışında meydana gelen*

olaylar nedeniyle, mülteci tanımındaki şartlara haiz olduğunu iddia ederek, üçüncü ülkelere iltica etmek üzere uluslararası koruma talebi bulunan yabancılardır” (TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, 2010, s. 225). Sığınmacıların yapmış oldukları bu başvurular hem uluslararası hukuka hem de başvuru yapılan ülkenin ilgili hukukuna göre değerlendirilerek karara bağlanmaktadır. Statünün reddi durumunda ülkede bulunmalarını haklı gösterecek bir durum olmaması sonucunda bu kişilerin ülkeden ayrılmaları ya da sınır dışı edilmeleri istenebilmektedir. Fakat bu durumun istisnası olarak; iltica başvurusu reddedilmiş kişilere, insani gerekçeler ile ikamet izni verilebilmektedir. Bunun yanında bireylerin iltica başvurularının incelenmesi durumuna mülteci statüsü değerlendirilmesi denilmektedir (Acer, Kaya, & Gümüş, 2010, s. 13-14).

1951 tarihli Cenevre sözleşmesinin birinci maddesini (c) bölümünde mülteciliğin sonlanmasına neden olan faktörler belirtilmiştir (Birleşmiş Milletler Mülteci Yüksek Komiserliği, 1998, s. 61). Bu faktörler;

1. *Vatandaşı olduğu ülkenin korumasından kendi isteği ile tekrar yararlanırsa veya*
2. *Vatandaşlığını kaybettikten sonra kendi arzusu ile tekrar kazanırsa veya*
3. *Yeni bir vatandaşlık kazanmışsa ve vatandaşlığını yeni kazandığı ülkenin himayesinden yararlanıyorsa veya*
4. *Kendi arzusu ile terk ettiği veya zulüm korkusu ile dışında bulunduğu ülkeye kendi arzusu ile tekrar yerleşmek üzere dönmüşse veya*
5. *Mülteci tanımlamasını sağlayan koşullar ortadan kalktığı için vatandaşı olduğu ülkenin korumasından yararlanmaktan sakınmaya artık devam etmezse;*
İşte bu fıkra, vatandaşı olduğu ülkenin himayesinden yararlanmayı reddetmek için önceden geçerli zulme ait haklı sebepler ileri sürebilen, bu maddenin A (1) kısım'ının kapsamına giren bir mülteciye tatbik olunmayacaktır;
6. *Tabiiyetsiz olup da, mülteci tanımlamasını yol açan koşullar ortadan kalktığı için, normal ikametgâhının bulunduğu ülkeye dönebilecek durumda ise;*
Ancak bu fıkra, normal ikametgâhının bulunduğu ülkeye dönmeyi reddetmek için önceden maruz kaldığı zulme bağlı haklı sebepler ileri sürebilen, bu maddenin A(1) kısım'ın kapsamına giren bir mülteciye uygulanmayacaktır.

Bu kişiye, işbu Sözleşme'nin uygulanması sona erecektir. Şekilde yer almaktadır.

1.5.2.2. Sığınmacı

Sığınmacı kavramı, İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nin 14. Maddesinin birinci fıkkında *“herkes zulüm karşısında başka memleketlere iltica etmek ve bu memleketler tarafından mülteci muamelesi görmek hakkına haizdir.”* şeklinde yer almaktadır. Kısaca bireyler, içinde bulundukları zor durumlardan dolayı bir başka ülkeye sığınma talebinde bulunabilmektedir ve ülkeler de *“bu hak, âdi bir cürme veya Birleşmiş Milletler prensip ve amaçlarına aykırı faaliyetlere gerçekten müstenit kovuşturmalar halinde (14. Maddenin 2. Şıkkı) sığınma talebini kabul etmemektedir* (Aybay, 2016, s. 109).

Sığınmacının sözlük anlamı, *“başka bir ülkeye ya da yere sığınmış olan kişi, sığınık”* ve *“yabancı bir ülkede iltica etmeden önce belli bir süre kalan kimse”*dir (www.tdk.gov.tr). Ayrıca göç terimleri sözlüğünde ise;

“ilgili ulusal ya da uluslararası belgeler çerçevesinde bir ülkeye mülteci olarak kabul edilmek isteyen ve mültecilik statüsüne ilişkin yaptıkları başvurunun sonucunu bekleyen kişiler. Olumsuz bir karar çıkması sonucunda bu kişiler ülkeyi terk etmek zorundadırlar ve eğer kendilerine insani ya da diğer gerekçeler nedeniyle ülkede kalma izni verilmemişse bu kişiler ülkede düzensiz bir durumda bulunan herhangi bir yabancı gibi sınır dışı edilebilirler .”

Şeklinde yer almaktadır (Çiçekli, 2009, s. 49).

Mülteci ve sığınmacı kavramları birbirleri yerine kullanılan iki farklı kavramdır. Mülteci kavramı, mültecilik hakkını hukuken elde etmiş, kazanmış kişiler için kullanılırken; sığınmacı, bir ülkeye kabul edilerek mülteci statüsü için başvuru yapmış kişiler için kullanılmaktadır. Sığınmacılar, BMMYK tarafından ortaya konulan şartları yerine getirmesi durumunda komiserlik tarafından mülteci olarak kabul edilmektedir. Bunun yanında De facto (yasal olmayan) mülteci terimi ise 1951 Cenevre sözleşmesi ve 1967 New York Protokolü'ne göre mülteci kabul edilemeyen fakat menşe ülkesine

dönüşü, insan hakları ihlalleri nedeniyle mümkün olmayan veya dönmeye istekli olmayan kişilerin durumunu ifade etmek için kullanılan bir kavramdır (Acer, Kaya, & Gümüş, 2010, s. 13-15). Fakat daha önce değinilen Türk Dil Kurumunun yapmış olduğu tanımlamada mülteci ve sığınmacı kavramları eş anlamlı olarak kullanılmıştır.

1.5.2.3. Geçici Koruma

Geçici koruma terimi, genellikle kitlesel akın durumlarında, acil korunma ihtiyacının karşılanması için sağlanan geçici süreli korumayı belirtmek amacıyla kullanılmaktadır. Korunma gereksinimindeki kitleyi oluşturanların acil korunma arayışındaki yabancı bireyler, korunmadan kast edilenin ise menşe devletlerinden farklı bir devlet tarafından güvenliklerinin sağlanması ile temel ihtiyaçlarının giderilmesi; bu bireylerin uluslararası korumaya ulaştırılması olduğu belirtilmektedir (Övünç Öztürk, 2017, s. 206-207). Kısaca geçici koruma, kitlesel akınlarda acil çözümler bulmak üzere geliştirilen bir koruma biçimidir. Devletlerin geri göndermeme yükümlülükleri çerçevesinde kitleler halinde ülke sınırlarına ulaşan kişilere, bireysel statü belirleme işlemleriyle hemen uygulanan tamamlayıcı bir çözüm yolu olarak ifade edilebilmektedir (www.goç.gov.tr, 06.03.2015).

Türkiye’de geçici koruma 04.04.2013 tarihli ve 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu’nun 91’inci maddesi ve bu maddeye dayanılarak çıkarılan 13.10.2014 tarihli ve 2014/6883 sayılı Geçici Koruma Yönetmeliği çerçevesinde sağlanmaktadır (www.goç.gov.tr, 02.02.2015). 04.04.2013 tarihli 6883 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunun Dördüncü Bölümünün 91. Maddesinde geçici koruma ile ilgili olarak şu ifadeler yer almaktadır (www.resmigazete.gov.tr);

(1) Ülkesinden ayrılmaya zorlanmış, ayrıldığı ülkeye geri dönemeyen, acil ve geçici koruma bulmak amacıyla kitlesel olarak sınırlarımıza gelen veya sınırlarımızı geçen yabancılara geçici koruma sağlanabilir.

(2) Bu kişilerin Türkiye'ye kabulü, Türkiye'de kalışı, hak ve yükümlülükleri, Türkiye'den çıkışlarında yapılacak işlemler, kitlesel hareketlere karşı alınacak tedbirlerle ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşlar arasındaki iş birliği ve koordinasyon, merkez ve taşrada görev alacak kurum ve kuruluşların görev ve yetkilerinin belirlenmesi, Bakanlar Kurulu tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

22.10.2014 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan Geçici Koruma Yönetmeliğinin 3.

Maddesinde;

“f) Geçici koruma; ülkesinden ayrılmaya zorlanmış, ayrıldığı ülkeye geri dönemeyen, acil ve geçici koruma bulmak amacıyla kitlesel olarak ya da bu kitlesel akın döneminde bireysel sınırlarımıza gelen ya da sınırlarımızı geçen ve uluslararası koruma talebi bireysel olarak değerlendirmeye alınamayan yabancılara sağlanan koruma, g) Geçici Korunan; Geçici Koruma Sağlanan kişi” olarak yer almaktadır.

Suriye Arap Cumhuriyeti'nde 2011 yılından beri devam etmekte olan iç karışıklıklar neticesinde birçok Suriye vatandaşı uluslararası koruma bulamak amacı ile Türkiye'ye iltica etmektedir. Suriye'de artarak devam etmekte olan insan hakları ihlaline karşın Türkiye, bu kişilere geçici koruma sağlamaktadır. Suriye ile güçlü kültürel, tarihi ve komşuluk bağı bulunan Türkiye, iç karışıklıklar neticesinde zor duruma düşen Suriye vatandaşlarına açık kapı politikası uygulamaktadır (www.goc.gov.tr, 07.09.2015).

1.5.2.4. Vatansızlar

Vatansızlık kavramı varlığını önceki yüzyıllara dayandırmaktadır. “Vatansızlık nedir?” sorusuna farklı zamanlarda farklı cevaplar verilebilmektedir. Mesela; Antik

Çağ'da, Roma ve Yunan Dünyası'nda vatansızlığın karakteristik özelliği olarak, esir statüsünde olma veya işgal altındaki topraklarda bulunmaktır. Bu kişilerin vatandaşlık haklarından tamamen yoksun oldukları kabul edilmektedir. Ayrıca, vatansız kişiler, göçebe yaşam biçimleri bakımından, Roma ve Yunan Site Devletleri halkının niteliklerinden yoksun sayılmaktadırlar ve Romalılar tarafından, erdemsiz olarak nitelendirilmektedirler. İslam Topluluğu'nda ise İslam Dininden dönenler ile esirler, Vatansız kişi sayılmaktadır (Odman, 2011, s. 5).

Vatansızlık, farklı dillerde farklı şekilde ifade edilmektedir. İlk olarak Alman-İsviçre hukukunda aslı Almanca olan “heimatlos” terimi kullanılmaya başlanmış daha sonraki dönemlerde ise Fransa'da Charles Claro “heimatlos” terimi yerine “apatride” terimini kullanmaya başlamıştır. Apatride yargı kararlarında, uluslararası metinlerde kullanılmış ve özellikle Milletler Cemiyeti tarafından kabul görmüştür. Günümüzde ise vatansız kişinin karşılığı olarak uluslararası hukukta yasal terim olarak “stateles” terimi kullanılmaktadır. (Kavuk, 2015, s. 183).

Göç terimleri sözlüğünde (Çiçekli, 2009, s. 62) vatansız kişi; “ *herhangi bir devletin kanunlarının işleyişi çerçevesinde vatandaş olarak sayılmayan kişi. Buna göre vatansız kişiler vatandaşlığın getirdiği haklardan, devletin sağladığı diplomatik korumadan, ikamet edilen devlette doğal olarak kalma hakkından ve seyahat etmesi halinde ülkeye dönüş hakkından mahrum olan kişilerdir*” şeklinde açıklanmaktadır. Yapılan tanımlamadan yola çıkarak, vatansızlığın hem kişilerce hem de devletlerce istenilmeyen bir durum olduğu görülmektedir.

Vatandaşlığın ne olduğunu belirleme noktasında devletlerin ortak bir sisteminin olmaması vatansızlık sorununu ortaya çıkartmaktadır. Bu konudaki uluslararası hukuk

çalışmalarının iki boyutlu olduğu söylenebilir. İlk boyutta, vatansızlığın azaltılması ya da önlenmesi için yapılan çalışmalar yer alırken, ikinci boyutta vatansızların hukuki statülerinin belirlenmesi, korunması ve iyileştirilmesi için yapılan çalışmalar yer almaktadır (Erten, 2015, s. 26- 27).

İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nin 15. Maddesinde herkesin bir vatani olduğuna vurgu yapılmakta, vatansızlığın oluşamayacağı belirtilmektedir. *“Herkesin bir ülke vatandaşı olma hakkı vardır. Kimse keyfi olarak uyruğundan yoksun bırakılamaz ve kimsenin uyrukluğunu değiştirme hakkı yadsınamaz.”* (Ünal Ş. , 2001, s. 438). Fakat bu ilkeler gerçek hayatta uygulanabilmiş değildir. Günümüzde dünyanın farklı yerlerinde vatansız olarak yaşayan çeşitli etnik gruplar, ulusal, kültürel dilsel ve dinsel azınlıklar bulunmaktadır. Vatansız olarak adlandırılan bu azınlıklara “Yenişler”, “Roudarlar”, “Balkano- Egyptiensler”, “Tinkerler”, “Mecherolar”. “Caminantiler”, “Gagaouzeler”, “Pomaklar”, “Quinquiler”, “Aroumainler”, “Travellerler”, “Beasler” örnek olarak verilebilir (Arayıcı, 2008, s. 32- 33). Bunların yanında bir devlet, kendi yurttaşı olan bir kimseyi uyrukluğundan yoksun bırakmışsa ve bu kişi yeni bir devletin uyrukluğunu elde etmemiş ise yurtsuz duruma düşmektedir (Aybay, Vatandaşlık Hukuku, 2001, s. 36). Devletlerin ortadan kalkması da kişilerin vatansızlaşmasına neden olmaktadır. Çünkü bu kişilerin yasal olarak bağlanacakları bir devlet ve yerleşebilecekleri herhangi bir ülkeleri bulunmamaktadır. Nadir olmakla birlikte kişiler kendi arzuları ile de vatansız hale gelebilmektedirler fakat günümüzde kişilerin kendilerini vatansızlaştırmalarına müsaade edilmemektedir (Odman, 2011, s. 9)

Vatandaşlık durumuna göre yabancılar; yabancı devlet vatandaşları, birden çok vatandaşlığa sahip kişiler, vatansızlar ve mülteciler şeklinde kategorilere ayrılmaktadırlar. Vatansızlar, yabancılar kategorisinin içinde yer alırlar ve günümüzde mültecilere

benzemekle beraber, özel durumları nedeniyle, mülteciler ile diğer yabancılara göre ayrı bir statüye sahiptir (Odman, 2011, s. 8). Bütün vatansız kişilerin, mülteci olmadığını unutulmaması gereken bir konudur. Kişilerin mülteci sayılabilmeleri için, mülteci tanımında yer alan nedenlerle önceki daimi ikamet ülkelerinin dışında bulunmaları gerekmektedir. Bu nedenlerin bulunmadığı hallerde vatansız kişiler mülteci sayılmamaktadır (Birleşmiş Milletler Mülteci Yüksek Komiserliği, 1998, s. 25).

Buraya kadar anlatılan kısımda, bireylerin kendi iradeleri dışında gerçekleştirmek zorunda kaldıkları göçler neticesinde, vardıkları ülkelerdeki adlandırılmaları ele alınmıştır. Bir sonraki başlık olan yerleşik yabancı kavramı ise daha önce anlatılan göçmenlik kavramlarından farklı olarak, kendi iradeleri ile bir başka ülkeye yerleşen göçmenler anlatılmaktadır. Yerleşik yabancı kavramı, daha ayrıntılı olarak aşağıda ele alınmaktadır.

1.5.2.5.Yerleşik Yabancı

Geçmişten günümüze kadar süregelen ve hali hazırda devam etmekte olan uluslararası nüfus hareketleri ekonomik, politik, sosyal sebepleri ve sonuçları bakımından birçok alanın ilgisini çekmektedir. Özellikle yapılan çalışmalarda bireylerin göç kararı almasında etkili olan itici ve çekici nedenler, göç sonrasında karşılaşılan durumlar, göç eden bireylerin yaşları, cinsiyetleri, eğitim durumları, konut edinimleri ve entegrasyon durumları üzerinde durulmaktadır. Ulus aşırı göçler, teknolojik gelişmeler neticesinde emek göçü ile başlamış olduğu, ekonomik şartların iyileşmesi ve yaşam süresinin uzaması ile de emekli göçüne dönüştüğü incelenen çalışmalarda ortaya çıkmaktadır. Bu konuda ilk olarak emeklinin ne olduğuna daha sonra ise emekli bölgelerine ve emekli göçünün ne olduğuna bakılması gerekmektedir.

Emeklinin; “*mütekait; tekaüt olan kişi; devlet veya diğer bir kurumda, belli bir süreyi dolduran ve bu süre sonunda artık çalışmayı bırakan ve fakat o güne kadarki hizmeti nedeniyle belli bir ücrete hak kazanarak işten ayrılan kişi*” (Yılmaz E. , 2005, s. 328), Emekli Bölgelerinin ise “*pek çok insanın emekli olduktan sonra ılıman iklim, vergi sistemi ya da güzel boş vakit imkânları dolayısıyla taşındığı bir kasaba, sahil bölgesi, ada ve ya diğer coğrafi yerler* (Marshall, 2009, s. 193)” olarak tanımları verilmektedir. Emekli ve emekli bölgelerinin tanımdan sonra emekli göçünün ne olduğuna bakılacak olunursa; “*çalışma yaşamını sona erdiren kişilerin kendi ülkesinin farklı bir bölgesinde ya da başka bir ülkeye tamamen ya da kısmen yaşamak amacıyla göç etmesi*” şeklinde tanımlaması yapılmaktadır (Avcı, Avcı, & Şahin, Sosyal ve Ekonomik Yönüyle Fethiye'ye Uluslararası Yabancı Göçü, 2008, s. 24). Yapılan çalışmaların birçoğunda emekli göçmen kavramı yerine yerleşik yabancı kavramının kullanıldığı görülmektedir. Bunun sebebi olarak ise Avrupalı emekli göçmenlerin hem konut satın almaları hem de oturma izinlerinin olması gösterilmektedir (Özgürel & Avcıkurt, 2018, s. 199)

Uluslararası emekli göçü/yerleşik yabancı göçünün ilk örneklerine 19. ve 20. yüzyıllarda İtalya ve Fransa’da rastlanılmasına rağmen özellikle II. Dünya Savaşının bitmesiyle 1960’lı yıllarda hız kazandığı görülmektedir. Kıta Avrupa’sının soğuk ülkelerinden, sıcak kıyı bölgesi ülkelerine (İspanya, İtalya, Portekiz, Malta) doğru ciddi boyutlarda emekli göçü gerçekleşmiştir. Uluslararası emekli göçünün artmasının nedeni olarak, yaşam süresinin artması ve emeklilik yaşı düşürülmesi gösterilmektedir (Balkır & Kırkulak Uludağ, www.researchgate.net, 2014). 1960’lı yıllarda Avrupa’da turistik göçler emekli göçlerine dönüşürken Türkiye ve Balkanlarda durum biraz daha farklıdır. Bu dönemde, Türkiye ve Balkanların göç almamasındaki en büyük neden olarak, bu ülkelerin

henüz turizm ile tanışmamış olmaları ve iç sorunlar ile mücadele etmeleri gösterilmektedir (Avcı, Avcı, & Şahin, 2008, s. 26).

1.5.3. Göç Ve Uyumla İlgili Kavramlar

1.5.3.1. Kimlik

Birçok farklı tanımlamayı içinde barındıran kimlik kavramı, “Kimlik nedir?” sorusu yöneltildiğinde kimi zaman kişinin kendi kazanımlarıyla kimi zaman da doğduğu çevrenin etkisiyle elde ettiği toplumsal olguyu ifade etmektedir. Psikoloji, sosyoloji gibi birçok bilim dalı kimlik kavramının üzerinde durmaktadır. Mesela; psikolojide bireyin özne olma yeteneğine vurgu yapılırken, sosyolojide toplumsal ve bireysel ilişkiler ön plana çıkarılmaktadır (Özdemir, 2001, s. 108).

Güvenç (2016, s. 3) kimliği; kişilerin, grupların, toplum ve toplulukların “kimsiniz, Kimlersiniz?” sorularına verdikleri yanıt ya da yanıtlar olarak tanımlamaktadır. TDK ise kimliği; “*Toplumsal bir varlık olarak insanın nasıl bir kimse olduğunu gösteren belirti, nitelik ve özelliklerin bütünü*” ve “*herhangi bir nesneyi tanımlamaya yarayan özelliklerin bütünü*” şeklinde tanımlamaktadır (www.tdk.gov.tr, 26.09.2006). Kimliğin tanımlanmasında “kim olunduğu” kadar önemli bir başka nokta ise “kim olunmadığı”dır. Kim olunmadığı, kişilerin farklılıklarını ortaya koymaktadır. Yani kimden ya da kimlerden olduğumuzu belirtirken aynı zamanda kimden ya da kimlerden olmadığımızı ya da kimlere karşı olduğumuzu da belirtmiş oluruz (Güvenç, 2016, s. 3). Bu noktada ötekiler, kişilerin kimliklerinin belirginleşmesine katkıda bulunmaktadır.

“Kimsiniz?” sorusuna verilecek cevaplar, kişiden kişiye ve hatta yıllar itibari ile değişiklik göstermektedir (Güvenç, 2009, s. 33). Yaşanılan çevre ve dışarıdan gelen birçok faktör kimliğin değişmesine neden olabilmektedir. Bireyler zaman içinde birden fazla

kimliğe sahip olabileceği gibi sahip olduğu kimliklerde değişiklikler yaşanabilmektedir. İnsanlar kadın-erkek, heteroseksüel-homoseksüel, Hristiyan-Müslüman-Musevi, Asyalı-Avrupalı-Amerikalı ya da ülkemizdeki tanımlarda olduğu gibi Türk, Kürt, Arap, Laz, Zaza, Çerkez, doktor, öğretmen, öğrenci, avukat, yargıç, tamirci, aşçı vb. gibi aynı anda birden çok kimliğe sahip olabilirler. Bu kimliklerin kazanımı aniden değil zaman içinde olduğundan dolayı kimlik edinme tarihsel bir olgudur (Çağlar & Onay, 2015, s. 42-43). Kısaca farklı yaşam tarzlarının, iş hayatının, alınan eğitimin, etnik farklılaşmanın bir sonucu olarak herkes farklı kimliklere sahiptir. Bundan dolayı kimlik, bireylerin kendilerini ifade etme amacıyla kullandığı bir araç olarak ortaya çıkmaktadır (Anık, 2012, s. 21).

Bireyler kimliklerini ya verili ya da kazanılmış olarak elde etmektedir. Verili kimlikler bireylerin doğum ile elde ettiği kimliklerdir. Mesela aile, kabile, aşiret, ırk, etnik köken, toplum, ulus, cemaat, mezhep ve din gibi kimliklerdir. Birey, bu kimlikleri doğmuş olduğu ortamın etkisi ile elde etmektedirler. Bunun yanında kazanılmış kimlikler, genellikle eğitim yoluyla edinilen kimliklerdir. Öğretmen, doktor, yargıç, eczacı, terzi, elektrikçi vb. kimlikler belli bir eğitimin sonunda elde edilen bilgi, beceri ve donanım ile edinilmektedirler (Çağlar & Onay, 2015, s. 43).

Son olarak kimlik kavramı ile ilgili olarak şunları ifade edilmelidir (Çilingir, s. 45-46).;

1. Kimlikler, toplumsal süreçlerle meydana gelmektedirler ve bu kimlikler bireylerin topluma olan aidiyetini belirlemektedirler.
2. Kimlikler ötekiler ile vardır. Kimliğin dışında kalanlar kimliklerin ortaya çıkmalarında önemli bir yere sahiptir.

3. Kimlik sürekli ve değişken bir yapıya sahiptir.
4. Çok yönlü ve değişken olmasının yanında birden fazla olabilmektedir. Yani çoğuldur. Sadece bireyler ile değil toplumsal gruplar ile de etkileşim halindedir. Kimlik birimleri olarak sayılabilecek topluluklar; aile, kabile, etnik grup, dini cemaat, sınıf, ulus ve medeniyet sadece birey ile değil, birbirleri ile de etkileşim halindedirler.
5. Kimlik edinme tarihsel bir süreçtir.
6. Kimliğin oluşumu hem nesnel hem de öznel dir. Din, etnik köken, coğrafya, semboller, hayat tarzı gibi paylaşılan nesnel öğelerin gruba ait bireyler tarafından içselleştirilmesi, yani ortaklık bilincinin oluşması, kimliği öznel hale getirmektedir.
7. Kimlikler hem verili hem de kazanılmış olarak elde edilebilmektedir. Verili kimliklere cinsiyet, ulus; kazanılmış kimliklere de meslekler örnek olarak verilebilir.
8. Kimliklerin etkileşim içinde olması, bir kimliğin diğerine yol açmasına, ona olumlu ya da olumsuz etkide bulunmasına neden olabilmektedir.

Sonuç olarak; değişken ve çoklu yapıya sahip olan kimlik, toplumsal grubu oluşturan bireylerin ortak yönlerini ve grubun diğerlerinden farklı yönlerini ortaya koymaya çalışan bir tanımdır. Kimlik kavramı “biz”in ortak noktalarını, birlikteliklerini ortaya koymaya çalışırken, aynı zamanda “öteki”lerden hangi noktalarda ayrıldığını da ortaya koymaktadır.

1.5.3.2.Entegrasyon

Entegrasyon kelimesi Fransızca “integration” kelimesinden gelmektedir ve Türk Dil Kurumunun sözlülüğünde de “*bütünleşme*” ve “*uyum*” olarak yer almaktadır. Uyum ise

TDK'nin sözlüğünde “ *toplumsal çevreye veya bir duruma uyma, uyum sağlama, intibak, entegrasyon*” olarak yer almaktadır (www.tdk.gov.tr, 2018). Göç terimleri sözlüğünde “*göçmenlerin hem birey hem de grup olarak toplumun bir parçası kabul edildiği süreç. Kabul eden toplumların göçmenleri kabul etmeleri için gerekenler ülkelere göre farklılık göstermektedir. Entegrasyon, sadece tek bir grubun sorumluluğunda değildir. Hem göçmenlerin kendisi hem de ev sahibi devlet, kurumlar, toplumlar entegrasyondan sorumludur*” şeklinde yer almaktadır (Çiçekli, 2009, s. 17). Perşembe ise (2005, s. 46); entegrasyon bir bütün halinde hareket etme kabiliyet ve potansiyeline sahip birimlerin, birlikte geliştirdikleri dayanışma süreci olarak ifade etmektedir. Entegrasyon bir nevi karşılıklı iletişimi ifade etmektedir.

Göçmenlerin göç ettikleri ülkelerin toplumsal yaşayışlarına uyum sağlaması anlamında kullanılan entegrasyon kavramı “asimilasyon” kavramı ile ilişkilendirilmektedir. Asimilasyon, bir kültürel sistemin başka bir kültürel sistemi zamanla kendi benzetmesi ve kendi kültürel egemenliği altına almasıdır (Çağlar & Onay, 2015, s. 50). Entegrasyon ise, kendi varlığını koruyarak çoğulcu bir toplum deneyimine katılmayı ifade etmektedir. Entegrasyon sürecinde göç edenler ve ev sahipleri arasında anlayış, iyi niyet ve sorumlulukların geliştirilmesi gerekmektedir (Perşembe, 2005, s. 46). Bu süreç için göç eden bireylerin ve ev sahibi olan bireylerin kendilerine ait olan etnikliklerini, dinlerini ya da sahip oldukları kültürlerini koruyarak o toplumun işleyişine katılmalarıdır şeklinde de bir tanımlama yapılabilir. Ayrıca entegrasyon sürecinde bireylerin göç ettikleri ülkelerin özellikleri, sahip oldukları kültürel özellikler, bireysel özellikler ve yaşadıkları stresler bireylerin uyum süreci üzerinde oldukça etkili olmaktadır. Berry'ye göre kültürel uyum uzun vadelidir ve değişiklik gösterebilmektedir. Bireyler bazı durumlara çok iyi

uyum sağlayabilirken, bazı durumlara ise hiç uyum sağlayamamaktadır (Saygın & Hasta, 2018, s. 309- 310).

Eisenstadt’a göre entegrasyon, kültürel boyut, kişisel boyut ve kurumsal boyut olmak üzere 3 boyutta ele alınabilmektedir. Kültürel boyut, normların ve rollerin öğrenilmesi, kişisel boyut; kişisel razı olma durumu ve duygusal uyum, kurumsal boyut ise; göçmenlerin kabul edildikleri toplumdaki kurumlarda var olabilmesidir. Bu noktada entegrasyon bir topluma dışarıdan gelen farklı kültürlerin o toplumla bir arada yaşayabilme deneyimleri ve birlikte yaşayabilmek için gerekli olan süreç olarak ifade edilse de karşılaşılan farklı durumlarda ana toplum yapısı kendi kültürünün ve sisteminin üstünlüğüne dayanarak sonradan gelenlerin kendi kültürleriyle bu yapıya uyum sağlayamayacaklarını varsaymaktadır (Perşembe, 2005, s. 47).

Almanya’da göçmenler, toplumun bir parçası olabilmek için yaşamın bütün alanlarında yer almak, Almanca öğrenmek, Anayasa ve kanunlara saygı göstermek ve bağlı kalmak zorundadır. Almanya’da uygulanan entegrasyonun amacının, toplumları bir arada yaşamasını kolaylaştırmaktan ziyade göçmenlerin, dil öğrenme ve ev sahibi toplumun temel değerlerini kabullenmeye yöneltme olarak Federal İçişleri Bakanlığının 2011 yılındaki broşüründe yer almaktadır (Çağlar & Onay, 2015, s. 59). Ayrıca Almanya’da entegrasyon çalışmalarını aktif bir şekilde biçimlendirebilmek ve yönlendirebilmek amacıyla Almanya Entegrasyon ve Göç Araştırmaları Merkezi (DeZIM) kurulmuştur. DeZIM ile Almanya’daki göç ve uyum konularının görünürlük kazanması ve bu alandaki eksik araştırmaların tamamlanması ve yanlış bilgilere karşı somut veriler ortaya koyulması amaçlanmaktadır (www.gocvakfi.org, 20.12.2018).

1.5.3.3. Asimilasyon

Asimilasyon, göç terimleri sözlüğünde “bir etnik ya da sosyal grubun – genellikle azınlığın- diğer bir grupta uyumlu hale gelmesi. Asimilasyon, dil, gelenek, değer ve davranışlarda ya da temel hayati çıkarlarda ve aidiyet duygusunda değişiklik olması anlamına gelir. Asimilasyon kültürel uyumdan daha ileri giden bir durumdur” şeklinde tanımlanmaktadır (Çiçekli, 2009, s. 3). Türk Dil Kurumu sözlüğünde yer alan tanımlama ise “Farklı Kökenden gelen azınlıkları veya etnik grupları, bunların kültür birikimlerini, kimliklerini baskın doku ve yapı içinde eriterek yok etme, benzeşme, özümleme” olarak yer almaktadır (www.tdk.gov.tr . Erişim; 17.12.2018).

Asimilasyon İngilizce ve Fransızcadaki kullanımlarına göre iki farklı anlama gelmektedir (Öztürk A. , 2012, s. 31).

1. Bir grup ya da azınlıkta olan bir grubun, kendi kültürlerinden hâkim bir kültür tarafından özümsemişi ve kendisine benzetilmesi. Eski kullanımı temsil iken günümüzde özümsemiş denmektedir.
2. Bir grubun ve azınlığın başka bir kültür içinde kendini eritmesi ve ona benzemesi. Eski kullanımı temessül iken günümüzde özümseme olarak kullanılmaktadır.

Löffler asimilasyonu, aynışma veya benzeştirme olarak ifade etmektedir. Löffler'e göre asimilasyon iki önemli anlamda kullanılmaktadır. Ampirik açıdan asimilasyon ve Normatif açıdan asimilasyon. Ampirik açıdan asimilasyon, sosyal ve kültürel özdeşleşme olarak değerlendirilebilirken normatif açıdan asimilasyon ise bir toplumda göçmenlerin entegrasyonun ideal bir şekli olarak değerlendirilmektedir. Her iki kullanımda da etno-kültürel bir grubun bir diğerine geçiş yapması söz konusudur. Ampirik ve tarihsel perspektiften asimilasyon, göçmen birey ve grupların yerellerden farklı olan etnik kökenlerini, dini ve kültürel aidiyetlerini, kendi etnik kimliklerini en geç ikinci neslin başlarında terk etmesi anlamına gelmektedir. Ev sahibi toplumun dili kabul edilirken bireyler sahip oldukları kendi

dillerinden vazgeçmektedirler. Egemen olan kültürün sosyal değerleri, yaşam modeli, kültürel ifade şekilleri, normları, gelenekleri, görenekleri, tarzları, eğitim ve davranış modelleri o derece benimsenmektedir ki, kendi köklerine aidiyet bilinci kaybedilerek egemen kültür üyelerinin kimliği benimsenmektedir. Göçmenler ev sahibi toplumun geleneksel inançlarına yönelmekte, kendi etnik grubunun örgütleriyle görüşmemekte, ev sahibi toplumun üyeleriyle evlenmekte, örgüt, dernek ve arkadaşlık ağlarına dahil olmaktadır. Önyargı ve ayrımcılık ortadan kalkmakta, göçmenlerin önceki sosyal yapıları ev sahibi topluma uyum sağlamaktadır. Asimilasyon, ev sahibi topluma kültürel, yapısal, sosyal ve duygusal seviyelerde tam bir adaptasyonu gerektirmektedir. Asimilasyon ancak göçmenler bu dört seviyeyi içselleştirdiklerinde gerçekleşmektedir (Çağlar & Onay, 2015, s. 50).”

Asimilasyon süreci içinde, azınlık konumundaki insanlar ister yerli halk olsun isterse sonradan gelen göçmenler olsun fark etmeksizin giyim kuşamlarını, dinlerini, dillerini, davranışlarını sahip oldukları değer ve tutumları zamanla egemen çoğunluğa uyum sağlayarak değiştirmektedirler (Öztürk A. , 2012, s. 33-34). Asimilasyon için genel bir çıkarım yapılacak olunursa, bir kültürel sistemin başka bir kültürel sistemi kendine benzetmesi ve kendi egemenliği altına alması olarak da ifade edilebilir.

1.5.3.4.Çok Kültürlülük

Çokkültürlülük kavramının ne olduğunu ele almadan önce bu kavramın dayandığı kültür kavramı ele alınacak olursa; bireylerin toplumsal yaşamlarında tarih boyunca ürettikleri bütün özdeksel ve tinsel değerler, bir toplumun duyuş ve düşünüş birliğini sağlayan değerlerin tümü olarak tanımlanabilir (Hançerlioğlu, 1996, s. 250). Bireylerin, evrensel olan ve mizaca dayalı özellikleri dışında kalan değer, davranış ve inanç gibi özelliklerinden bahsedilirken genellikle kültür teriminden yararlanılmaktadır. Bunun nedeni ise her grubun kendine has bir kültüre sahip olmasıdır. Fakat hiçbir kültürün başka bir kültür ile etkileşim içine girmediğini söylemek oldukça zordur. Savaş, barış, ticaret ve birçok nedenden ötürü devletler tarih boyunca etkileşim içindedirler. Kültürlerin ve medeniyetlerin en büyük etkileşimlerinin sömürgecilik dönemleri olduğunu söylemek

yanlış olmayacaktır. Batılı sömürgeci devletlerin, sömürülen toplumların özellikle kültürlerini değiştirmeleri üzerinde yoğun baskıları bulunmaktadır (Balı, 2001, s. 187).

Kısaca kültür kavramına değinildikten sonra çokkültürlülüğün ne olduğu ele alınmaktadır. Çok kültürlülük kavramı yeni bir kavram olmasına rağmen çokkültürlülük durumu yeni değildir (Çelik, 2008, s. 321). Çokkültürlülük kavramı, birden fazla kültürün iç içe ve bir arada bulunduğu durumu ifade etmektedir. Asimilasyonun tam zıddını yansıtan çokkültürlülük kavramı, öteki kültürü kendine benzetmeye çalışmadan, kendine özgü özellikleriyle ortak yaşam alanlarını paylaşmak olarak ifade edilebilir. Olumlu bir uygulama olarak kabul edilen bu kavram küreselleşme ile birlikte popüler bir kavram haline gelmiştir (Çetin İ. , 2007, s. 24). Türkçe Bilim Terimleri Sözlüğünde (2011, s. 260);

Siyasal ve ekonomik bakımdan bütünleşmiş olduğu varsayılan bir ülkede ya da karmaşık toplumsal yapıda, kültürel açıdan değişiklik gösteren çok sayıda topluluğun bir arada yaşaması durumu” olarak yer alırken Seyyar ise; “bir toplumda kültürel çoğulculuk (farklı kültürel anlayışlar, kültürel hoşgörü, kültürel çeşitlilik ve yansımaları) gerçeğinin onaylanması ve resmi politikalarla teşvik ve destek görmesi olarak tanımlamaktadır.

Yapılan bu tanımlamalardan yola çıkılarak; çokkültürlülük bir karışım olarak meydana gelmektedir. Her bir kültürün kendine has özelliklerini korumaya devam ettirdiğini söylemek yanlış olmayacaktır.

Çokkültürlülük politikalarının niteliğini ve diğer toplumsal politikalar içerisindeki yerini belirlemek için şu iki soru sorulmaktadır;

- a. Ülkedeki etnik/kültürel farklılıklar korunmalı ve geliştirilmeli midir?
- b. Ülkedeki farklı etnik/kültürel topluluklar arasında olumlu ilişkiler kurulmalı ve geliştirilmeli midir?

Bu sorulara verilen cevaplar ülkede uygulanan politikaları ortaya koymaktadır. Bu aşamada dört farklı durum söz konusudur.

1. Hem ilk soruya hem de ikinci soruya verilen yanıtlar hayır ise, etnik kıyım (ethnocide),
2. İlk soruya evet ikinci soruya hayır yanıtı veriliyorsa; ayrışma (segregation),
3. İlk soruya hayır ikinci soruya evet yanıtı veriliyorsa; asimilasyon (assimilation),
4. Ve son olarak her iki soruya da evet yanıtı veriliyorsa çokkültürlülük (multiculturalism) politikalarının uygulandığı ortaya çıkmaktadır (Vatandaş, 2002, s. 17-18).

1.5.3.5. Aidiyet

Aidiyet kavramı psikoloji literatüründe ihtiyaç olarak ele alınmaktadır. Bireylerin bir yere, bir gruba veya bir aileye ait olma isteklerini, Abraham Maslow İhtiyaçlar Hiyerarşisi Yaklaşımında ele almaktadır. Hiyerarşik olarak sıralanan ihtiyaçların üçüncü basamağında, ait olma duygusunun da yer aldığı “ Sosyal İhtiyaçlar” yer almaktadır. Sosyal ihtiyaçlar basamağında, kabul görme, ait olma hissi, sevgi ve anlayış, grup içinde yer alma ve onunla dayanışma halinde bulunma ihtiyacı yer almaktadır (Şimşek, Akgemci, & Çelik, 2005).

Aidiyet kelime anlamı olarak, mensubiyet, ilişkilendirilme, ilişkinlik, ait olma durumu anlamlarına gelmektedir. Halk dilinde ise “ tutunma, sarılma, yalnızlıktan kaçış” gibi kelimeler ile ifade edilmektedir (Aydın, 2016, s. 4). Aidiyet duygusu herhangi bir nesneye, topluluğa, etnik gruba ya da insana olabilmektedir. Bireylerin kimliklerini belirleyen birçok faktör farklı bir yönden bakıldığında neye ait olduklarını da ortaya koymaktadır. Eklenme, çıkarılma ve bütünleşme süreçlerini ifade eden bu kavram

insanların sosyal çevreleri ile kurmuş oldukları dolaylı ya da doğrudan ilişkilerde ortaya çıkmaktadır (Alptekin, 2011, s. 20).

Bireylerin kendilerini bir yere ait hissetmelerinde güven duygusu oldukça önemli bir yere sahiptir. Bunun sebebi ise insanların, kendilerine tanıdık gelen mekanlarda kendilerini daha güvende hissetmeleri ve bu güven duygusuna bağlı olarak aidiyet duygularının da gelişmesidir. Bireyler bulundukları yerlerde kendilerine ait izler bularak aidiyet duygularını geliştirmektedirler (Güleç Solak, 2014, s. 101).

1.6. Göçün Sonuçları

Yaşanan planlı ve plansız göçler birçok sorunu beraberinde getirmektedir. Göçün sonuçları ele alındığında ilk olarak göç veren yerlerdeki bireylerin durumuna bakmak gerekmektedir. Göç etmeyerek kırdaki kalan bireylerin girişimciliği ve dinamik yapılarının daha az olduğu dikkat çekmekte ve bu durum da göç alan yerler ile göç veren yerler arasındaki gelişmişlik düzeyi üzerinde etki etmektedir (Özer, 2004, s. 27).

Kentlere farklı nedenler ile gerçekleştirilen göçlerin sonucunda yaşanan dalgalanmalar, kentleşme, istihdam, kentsel hizmetler ve konut üzerinde olumsuz etkiler yaratmaktadır. En önemli problemlerin başında köyden kente gelen bireylerin yaşadıkları uyum sorunları gelmektedir. Kentlileşmenin tam olarak sağlanamaması problemin temelini oluşturmaktadır (Hurma, 2003, s. 90). Özellikle kentlere göç eden bu bireylerin kentlerde iş ve konut bulamama durumları en sık karşılaşılan problemlerin başında gelip, gecekondu yapısının ortaya çıkmasına neden olmaktadır.

Göçün sonuçlarından bir diğeri ise kentleşmedir. Kentleşme, gelişmekte olan ya da az gelişmiş ülkelerde yaşanan bir süreçtir (Özer, 2004, s.49). Kentleşmenin temelleri ilk yerleşim yerlerinden olan köylerin bir takım sosyolojik, ekonomik ve yönetsel anlamda

yaşanan değişimler sonucunda planlı şehirlere dönüşmesiyle karşımıza çıkmaktadır (Erdoğan, 2006, s. 19).

Kentleşme; en basit anlamıyla kent sayısının ve kentte yaşayan nüfusun artması olarak kabul edilebilir. Fakat kentleşme için sadece bu sayılardaki artış önem arz etmemektedir. Nüfusun yanında sosyal, kültürel, ekonomik ve siyasal süreç de son derece önemlidir. Bireylerin kırdan yani köyden kente göçmeleri kentleşme sürecinin tamamını ifade etmez. Göç eden kesimin, kentteki yaşama ayak uydurması da kentleşme sürecine etki etmektedir (Tunçer, 2015, s. 276). Burada kentleşmenin nereden nereye yapıldığına bakıldığında kır – kent arasında gerçekleşen bir geçiş süreci olarak karşımıza çıkmaktadır. Kentleşme ile birlikte insanlar kırsal olan şeylerden uzaklaşıp, kentsel olan şeylere yönelmeyi ifade etmektedir. Yani kentleşme dediğimiz kavram, anlık bir durumu değil oldukça zaman alan bir süreci ifade etmektedir. Kentleşme sürecinde nüfusun artması ile birlikte kırdan kente doğru yapılan göçlerin önemli bir yeri vardır. İnsanların neden göç ettiği ele alındığında karşımıza aslında kentleşmenin nedenleri de çıkmaktadır (Şahin, 2010, s. 7).

Göç sonrasında gerçekleşen kentleşme birkaç noktada ele alınacak olursa ilk olarak; kentleşme sadece yerleşmeden kaynaklanan sorunlar değildir, sosyo-ekonomik yansımalarında olduğu görülmektedir. (Öztaş, 2004, s. 22). Özellikle konut, istihdam, alt yapı gibi değişimler farklı tabakalaşmaların ortaya çıkmasına neden olmaktadır (Özen, 1996, s. 13). Hızlı, plansız ve düzensiz yaşanan kentleşme, sanayileşme ve kalkınma ile paralel olarak gerçekleşmemiş ve yaşanan hızlı ve plansız kentleşme sonucunda şehirlerde altyapı, yol ve yapılan birçok hizmetlerin yetersiz kalmasına neden olmaktadır (Gül vd, 2008). Özellikle gelişmekte olan ülkelerde kentleşmenin hızlı bir şekilde yaşanmasını, altyapı hizmetlerinin yetersiz gelmesinin en önemli nedeni kaynakların yetersizliğidir.

Kaynakların kıtlığından dolayı kentte oturanlar elektrik, su gibi hizmetleri oldukça pahalıya tüketmektedirler. Ayrıca çarpık kentleşme, şehirlerdeki aratan trafik hacmi, ulaşım üzerinde de olumsuz etkiler yaratmaktadır (Özer, 2004, s. 68).

Bir diğer göç sonucu çevre sorunlarıdır. Nüfusun hızlı artması ve daha sonrasında gerçekleşen kentleşmeden kaynaklı olarak şehirlerde birçok çevresel sorunlar meydana gelmektedir. Mesela; kentleşmenin etkisi ile toprağın kullanım şekli zamanla değişim göstermektedir. Kentlerdeki boş ve terk edilmiş topraklara doğru nüfusun yayılması, toprağın verimsiz olarak kullanılmasına, alt yapı yatırımlarının yüksek maliyetli olmasına ve ulaşım gereksiniminin fazla olacağı için enerji tüketiminin ve hava kirliliğinin artmasına neden olmaktadır. Göçlerden dolayı hızla artan nüfus kentlerdeki arazi talebini arttırmaktadır. Gelişmekte olan ülkelerde her sene ortalama olarak 476.000 hektar ekilebilir tarım arazisi yerleşim alanına dönüştürülerek şehir kullanımına sunulmaktadır (Özdemir ve Özekcioğlu, 2006, s. 17-30). Kentlerin, mevcut ekonomik faaliyetlerini sürdürebilmesi ve kentte yaşayan nüfusun ihtiyaçlarının karşılanabilmesi için çeşitli kaynaklara ihtiyaç vardır. Bunlardan bazıları su, yakacak odun-kömür-gaz vb, demir, alüminyum vb. inşaat malzemeleridir. Doğal kaynakları çıkartma işlemi çevre üzerinde olumsuz etkilerde bulunacağı gibi, toprağın niteliğinin değişmesine, bitki ve hayvanların yaşadığı doğal ortamların bozulmasına yol açmaktadır. Yine göç sonucunda kentlerde nüfusun artması ile tüketim düzeyinde de artmalar yaşanmaktadır. Tüketimlerin fazla olması kentlerde çok büyük atıkların oluşmasına yol açmaktadır. Atıkların fazla olması hava, toprak ve su bu bölgelerdeki bitki örtüsüne ve diğer canlılara büyük çapta zarar vermektedir. Bu kirliliklerin büyük bir kısmı kentleşmeden ziyade iktisadi büyüme ve sanayileşmeden kaynaklanmaktadır (Deniz, 2009, s. 102-103).

Göçlerin aile yapısına olan etkilerine bakılacak olursa, kırdan kente gelen bireylerin kente uyum sağlayacak eğitim, iş bölümü, uzmanlaşma, barınma imkanı olmadığı gibi göç ettikleri yaşam alanlarını tanımamakta ve uyum sorunu yaşamaktadırlar (Öztürk & Altuntepe, 2008, s.1604). Göç eden bireyler kente adaptasyon noktasında sorunlar yaşamaktadır. Köy hayatında daha önce karşılaşmadığı olaylar, kentteki insanların yaşama tarzı, konuşma biçimleri bu insanlara garip gelmekte ve özellikle köyden kente göçen genç insanlarda “kültür şoku” olarak tanımlanan olgu meydana gelmektedir. Bir insanın yeni bir kültürde yaşama verdiği tepki anlamına gelen, göç eden insanların alışmış oldukları iklim, yemek, örf ve adetler, sosyal değerler gibi birçok kavram kentlerde çok farklıdır. Dolayısıyla bu insanların bu şoktan kurtulmak ve kentlerde tutunabilmek için iki seçenekleri vardır: ya şehir hayatına adapte olacaklar ve bir şehirli gibi yaşayacaklar ya da kenti kendilerine uyduracaklar (Sevinç, Kantar Davran, Sevinç, 2018, s. 76).

Kırsal alanda mevcut olan kültürlerin ve değerlerin kent değerleriyle çatışması, büyük kentlerimizde gecekondü kültürünün doğmasına neden olmaktadır. Kırsal bölgelerde yaşayan bireylerin kişiliğini; etnik grubu, dini ve mezhebi şekillendirmekte ve bireylerin kırdan elde etmiş olduğu kimlik kentlerde de devam etmektedir. Bunun nedeni ise hemşehrilik olgusudur. Hemşehrilik genellikle aynı bölgelere yerleşmektedirler ve hemşehrilik sadece aynı kırdan olanlar değil, aynı ilçe aynı il bazen de aynı mezhepten olanlardır. Hemşehrilik, aynı yerlere yerleşerek kent çevresinde kendi içine kapalı “kültür odacıkları” oluşturmaktadır. Bu kültür odacıkları insanların terk edip geldikleri yerlerin küçük bir modelidir. Bu durum insanların kente uyum sağlama sürecini olumsuz olarak etkilemektedir (Es & Ateş, 2004, s. 224).

Türkiye’de göçün meydana getirdiği bir başka sorun ise hem köylerde hem de kentlerdeki cinsiyet oranlarındaki değişimlerdir. Özellikle genç erkeklerin, kentlerde

toplanmaları sosyal sorunlara yol açmaktadır. Kente göç edenlere bakıldığında genellikle çocuk sayısı fazladır ve gecekonduarda yaşamaktadırlar. Gecekonduunun yaşam koşulları sadece mekansal sorunları değil aynı zamanda toplumsal özellikler açısından da sorunlara neden olmaktadır. Gecekondu bölgelerindeki alt yapı yetersizliği, konutların kalabalıklığı, gençlerin sosyalleşme sürecinde “kentli” kimliğini kazanmalarını olumsuz olarak etkilemektedir. Ayrıca aile içi yaşanan çatışmalar ve okullaşma oranındaki düşüklük de önemli bir engeldir. Bunun yanında göç, kente göçmüş çekirdek ailenin sadece erkeklerini değil, diğer bireylerinin de çalışma hayatına girmelerine neden olmaktadır. Göç, yüksek oranlı işsizlik, artan yoksullaşma ve gelir dağılımı adaletsizliği ve eğitimin maddi getirilerinin iyice azalması, çocuk emeğinin yaygınlaşmasına neden olmaktadır (Öztürk & Altuntepe, 2008, s. 1603-1606).

2. BÖLÜM

TÜRKİYE'NİN KENTLEŞME VE GÖÇ SERÜVENİ

Türkiye’de meydana gelen kentleşme sanayinin gelişmesi ile değil göçlerin yaşanması ile hız kazanmıştır. Kentleşme ve göç olayları birbirleri ile yakından ilişki olmasından dolayı Türkiye’nin göç serüveni ele alınmadan önce Türkiye’deki kentleşme konusu ele alınmaktadır

2.1.Kentleşme ve Kentlileşme İle İlgili Kavramsal Çerçeve

“İşleyimleşmeye ve ekonomik gelişmeye koşut olarak kent sayısının artması ve kentlerin büyümesi sonucunu doğuran, toplumda artan oranda örgütlemeye, uzmanlaşmaya ve insanlar arası ilişkilerde kentlere özgü değişikliklere yol açan nüfus birikim süreci” (Keleş R. , Kentbilim Terimleri Sözlüğü, 1998, s. 80) olarak tanımlanan kentleşme kavramı özellikle geri kalmış ya da gelişmekte olan ülkelerde yaşanan bir değişim sürecini ifade etmektedir (Özer, Kentleşme, Kentlileşme ve Kentsel Değişme, 2004, s. 49). Kentleşme, kent sayısının ve kentte yaşayan nüfusun artması olarak kabul edilmektedir. Fakat yaşanan bu sayısal artışlar kentleşme için yeterli olmamaktadır. Artan nüfusun yanında sosyal, kültürel, ekonomik ve siyasal süreç de son derece önemli bir yere sahiptir. Kısaca kent sayısının artması ve kentlerin büyümesi sonucunu doğuran, toplum yapısında örgütlenme, iş bölümü ve uzmanlaşmayı meydana getiren bireylerin davranış ve ilişkilerinde kentlere özgü değişikliklere yol açan nüfus birikimi süreci olarak tanımlanmaktadır (Keleş R. , 2015, s. 20). Kentleşme anlık bir durumu değil, bir süreci ifade etmektedir. Bu süreçte göçler genellikle kırdan kente olmak üzere gerçekleşmekte ve

bireylerin kırsal olan şeylerden uzaklaşıp, kentsel olan şeylere yönelmesine neden olmaktadır (Şahin, 2010, s.7).

Sanayileşme ve küreselleşme sonucunda uluslararası bir anlam kazanan kentleşme her ülkede aynı şekilde gerçekleşmemektedir (Çetin, 2012, s. 294). Mesela gelişmiş ülkelerde “kentleşme” Batı merkezli modernleşme ve ilerleme olarak algılanırken az gelişmiş ya da gelişmemiş ülkelerde nüfus hareketliliği olarak algılanmaktadır. Bu durum da aslında ülkelerin gelişmişlik durumlarını ortaya çıkarmaktadır (Erdoğan, 2016, s. 148). Gelişmiş ülkelerde sanayileşme, kentleşmenin üzerinde etkiliyken az gelişmiş ya da gelişmemiş ülkelerin kentleşmeleri genellikle nüfus artışına bağlı olarak gerçekleşmektedir (Demirci, 2013: 9). Gelişmekte olan ülkelerde kentleşmenin iki boyutu vardır: çözülme ve yoğunlaşma. Tarım sektöründe meydana gelen teknolojik gelişmeler, artan nüfus ile toprakların miras nedeniyle bölünmesi, topraktan yararlanmanın azalmasından dolayı nüfusun topraktan kopması, çözülme olarak adlandırılırken; kırsal bölgelerde artan nüfusun kente taşması sonucunda kentte yaşanan nüfus artışı, yoğunlaşma olarak adlandırılmaktadır. Kısaca kırsal meydana gelen duruma çözülme, kentte meydana gelen duruma ise yoğunlaşma denilmektedir (Kartal, 1983, s. 33- 35).

Kentleşme, bireylerin göçlerine bağlı olarak meydana gelmesinden dolayı bu göçlerin hangi iskan üniteleri arasında gerçekleştiği de önem taşımaktadır. İskân üniteleri içinde yapılan ayırım genellikle kır ve kent olarak yapılmaktadır. Bu ikili yapı arasında meydana gelen dört tip bulunmaktadır (Akkayan, 1979, s. 24- 25);

- a. Kırdan-kente göç
- b. Kentten-kente göç
- c. Kentten-kıra göç

d. Kırdan-kıra göç

Türkiye’de bu dört tipe de rastlanılmaktadır. Fakat kentleşmenin temelleri nüfusun artması ile birlikte kırdan kente yapılan göçler oluşturmaktadır. Bireyleri göçe iten nedenler ortaya koyulduğunda aslında kentleşmenin nasıl meydana geldiği ortaya çıkmaktadır (Şahin, 2010, s. 7).

Ruşen Keleş; Türkiye’de kentleşmenin nedenlerini; ekonomik, teknolojik, siyasi ve sosyo-psikolojik nedenler olarak dört farklı başlığa ayırmaktadır. (Keleş R. , 1997, s. 22). Bireylerin kırdaki iş bulamamaları ve kentte daha çok iş imkânının olduğunu düşünmeleri, toprağın verimsizleşmesi, toprağın hem nüfus artışına bağlı olarak hem de miras yoluyla bölünmesi, tarım sektöründe meydana gelen teknolojik gelişmeler ve bu teknolojik gelişmeler neticesinde insana duyulan ihtiyacın azalmasıyla bireylerin işsiz kalmaları ekonomik nedenli olarak göç etmelerine neden olmaktadır (Şahin, 2010, s. 49).

Kentleşmeye neden olan faktörlerden bir diğeri siyasi nedenlerdir. Alınan birçok siyasi karar, kentleşmenin hızını, yönünü ve boyutunu değiştirebilmektedir. Mesela Ankara’nın kentleşme sürecinin Türkiye’deki diğer kentlerden daha önce başladığı görülmektedir. Bunun sebebi ise Ankara’nın üstlendiği “Başkent” görevidir (Şahin, 2010, s. 50). Bir başka örnek olarak ise; 1947’de Pakistan’ın Hindistan’dan ayrılmasından sonra, Pakistanlı göçmenlerinin çoğunlunun yerleşim yeri olarak kendilerine Hindistan’ın büyük kentlerini tercih etmeleri verilebilir. Hindistan’da yaşanan bu siyasi olayın sonucunda kentleşme üzerinde etkili olmuş ve Hindistan’da bulunan birçok kentin, kentleşme oranını da arttırmıştır (Keleş R. , 1997, s. 26).

Kentlerin eşitlikçi ve özgür ortamı bireyleri kente çekmektedir. Kişilerin kendilerini kent ortamında daha saygın hissedecek olmaları göç sürecini hızlandırırken,

köyden gelmenin aşağılayıcı bir durum olarak görülmesi göç sürecini yavaşlatmaktadır (Özer, 2004, s. 60) Sosyo-psikolojik etmenler bireylerin hem iç dünyasını hem de toplumsal algıyı yansıtmaktadır. Yaşanan toplumsal problemler, sosyo-psikolojik göçe neden olmaktadır. Türkiye’de de sıklıkla yaşanan kan davalarından kaçışlar, kent ortamının daha rahat, aile baskısının olmayacağı düşüncesi birçok insanı sosyo-psikolojik göçe sürüklemektedir (Şahin, 2010, s. 52).

Köy ve kent yaşam biçimlerinden kaynaklanan sosyo-psikolojik nedenlerde genellikle kentlerin çekiciliği göz önüne çıkmaktadır. “İstanbul’un taşı toprağı altın” sözü büyük kentlerin çekiciliğini ortaya koymakta ve askere alınan erlerin ailelerine yapılan maddi yardımların, Türkiye’de köyden kente göçü artırıcı bir nitelik taşıdığı ileri sürülmektedir (Keleş R. , 1997, s. 27).

Kentleşme kavramından bahsederken üzerinde durulması gereken bir diğer kavram “kentlileşme” kavramıdır. Kentlileşme genellikle kentleşme kavramı ile karıştırılmakla birlikte ondan ayrı olan ve kentleşme sonucunda toplumsal değişimin insanların davranışlarında, ilişkilerinde, değer yargılarında, maddi ve manevi yaşam biçimlerinde değişiklikler yaratması süreci olarak tanımlanabilir (Keleş R. , 1998, s. 80). Kentlileşme, kırdan köçünmenin, kentte ise yoğunlaşmanın yaşanması ile kente göç eden bireylerin kırdan yaşam tarzından, yaşayış özelliklerinden arınarak kentin özelliklerini benimseme sürecidir (Kartal, 1983, s. 23).

Kentlileşme kişisel bir değişimmiş gibi ifade edilse de temelde toplumsal değişimi yansıtmaktadır. Bireylerin davranışında gerçekleşen bir takım değişiklikler toplumun değişmesine, toplumda yaşanan değişimler de bireylerin davranışlarının değişmesine neden olmaktadır. Kısaca kentlileşmenin uyum süreci olduğu ifade edilebilir. Kırdan gelen

bireyler, zamanla kentin değerlerine, kentteki yaşam biçimine, düşünce yapısına ve davranış kalıplarına adapte olmaktadır (Bal, 2006, s. 35).

2.2.Türkiye'nin Kentleşme Serüveni

Türkiye, mevcut konumundan ötürü binlerce yıl farklı medeniyetlere ev sahipliği yaptığından dolayı, hem kültürel, hem toplumsal hem de mimari noktada farklı esintileri bünyesinde barındırmaktadır. Fakat kentleşmenin plansız olarak yapılması hem sahip olunan özgün mimariye zarar vermekte hem de kentlerin görünümünü harap etmektedir. Türkiye'deki kentleşme sürecinin iki önemli dönüm noktası bulunmaktadır (Bayraktar, 2006, s. 101). İlk dönüm noktası olarak Ankara'nın başkent ilan edilmesi kabul edilmektedir. İkinci dönüm noktası ise 1950 sonrasında tarımda traktörün kullanılması ile yaşanmaktadır (Şahin, 2010, s. 55).

Kentleşme, kırdan kente doğru yaşanan göçler neticesinde gerçekleşmektedir. Diğer gelişmekte olan ülkelerde olduğu gibi Türkiye'de de göç ve kentleşme hareketi, tarım sektöründeki teknolojik gelişmeler ve artan küreselleşme hareketi ile hız kazanmaktadır (Karpata, 2016, s. 183). Gerçekleştirilen göçlerin temelini ekonomik nedenlere dayandığı söylenebilmektedir. Fakat Türkiye'deki kentleşme olgusu sadece tarımdaki değişmelerin ve sanayileşmenin bir sonucu değil aynı zamanda toplumsal değişme sürecinin de bir göstergesidir (Kongar, 2008, s. 549).

Türkiye'nin cumhuriyet sonrası kentleşme deneyimi. a) 1923-1950 arası kentleşme b) 1950-1980 arası kentleşme ve c) 1980 sonrası kentleşme olmak üzere üç döneme ayrılmaktadır. Tarık Şengül ise bu dönemleri; 1. Dönem Ulus- Devletin Kentleşmesi: 1923-50, 2. Dönem Emek Gücünün Kentleşmesi: 1950-80, 3. Dönemi ise Sermayenin kentleşmesi: 1980 sonrası olarak ele almaktadır (Şengül, 2012, s. 356).

Türkiye’de 1923 ile 1950 yılları arasında hızlı bir kentleşmeye ve kırlardan kentlere doğru yoğun bir göçe rastlanılmamaktadır. Bu durumun tek istisnası olarak Ankara gösterilebilir. Diğer kentlerden farklı olarak Ankara’nın bu dönemde göç almasının nedeni başkent olarak ilan edilmesidir. Bu bakımdan Şehirleşme, imar faaliyetleri ve şehre ilişkin kanun ve uygulamalar ilk olarak Ankara çevresinde hayata geçirilmiştir (Sağlam, 2016, s. 259).

Türkiye’nin kentleşme serüveni yoğun olarak 1950’li yıllarda başlamış olup günümüze kadar devam etmektedir. Türkiye Cumhuriyeti’nin ilk kurulduğu yıllarda 13 milyonluk nüfusa sahipken (Şahin, 2010, s. 55), 1950’li yıllarda ülke nüfusunun sadece %25’i kentlerde yaşamakta 1960’lı yıllara gelindiğinde bu oran %31,9’a yükselmektedir. 1980 yılında %43,9, 2000 yılında yapılan nüfus sayımında ise kentsel nüfusun oranı %65 olarak tespit edilmiştir (Işık, 2015, s. 59). 2017 yılını kapsayan verilerde ise il ve ilçe merkezlerinde yaşayan bireylerin oranı %92,5 iken belde ve köylerde yaşayan bireylerin oranı %7,5 olarak belirlenmiştir. (www.tuik.gov.tr 01.02.2018). 2018 yılı Adrese Dayalı Nüfus Kayıt İstatistikleri ele alındığında Türkiye’de il ve ilçe merkezlerinde yaşayan nüfus oranı %92,3 iken belde ve köylerde yaşayan nüfusun oranı %7,7 olarak kayıtlarda yer almaktadır. 2018 yılındaki mevcut nüfusun 2017 yılındaki nüfustan 1 milyon 193 bin 357 kişi daha fazla olmasına karşın il ve ilçe merkezlerinde yaşayan nüfusta % 0,2’lik bir düşüşün yaşandığı, yine aynı oranda belde ve köylerde artışın olduğu görülmektedir (www.tuik.gov.tr, 01.02.2019)

Dünya’da insanları bulundukları bölgelerden başka bölgelere ya da başka ülkelere göç etmesine neden olan birçok neden bulunmaktadır. Bu nedenlerin başında genellikle ekonomik kaygılardan dolayı gerçekleştirilen göçler gelmektedir. Önceki çalışmalardan yola çıkarak, Türkiye’de de meydana gelen göçlerin genellikle ekonomik nedenlerden

kaynaklı olarak gerçekleştirildiği söylenebilir. Ekonomik nedenlerden dolayı meydana gelen göçlerde, bireyler ya iş bulma umuduyla ya da refah seviyesini arttırmak amacıyla bulundukları yerleri terk etmektedirler. Bu bölümde Türkiye’de bireylerin göç etmesine neden olan faktörler ve Türkiye’nin iç göç süreci ele alınmaktadır.

2.2.1. Türkiye’nin İç Göç Serüveni

Göçler, ilk olarak kırsal alanlardan kentsel alanlara olmak üzere Sanayi Devrimi döneminde büyük bir hız kazanmış ve bunun sonucunda da kırsal alanlardan kentsel alanlara doğru göç dalgaları yaşanmaya başlamıştır. Yaşanan bu demografik harekette bireyler, geleneksel toplum yapısından, modern toplum yapısına doğru yönelmekte ve bu yöneliş neticesinde topraktan kopmalar meydana gelmektedir. Bireylerin topraktan kopmasının nedeni ise tarımsal yapıda meydana gelen değişimlerdir. Bu tarımsal değişimlerin neler olduğu ele alınacak olursa; tarımda makineleşme, entansif tarım uygulamalarına geçilmesi ve toprak mülkiyet sorunlarının yaşanması örnek olarak verilebilir (Koyuncu, 2011, s. 37). Hızlı nüfus artışının yaşanması toprak üzerinde mülkiyet sorunlarının yaşanmasına, toprakların bölünerek verimsiz hale gelmesine neden olmaktadır. Tarım makinelerinin gelişmesi, nüfus artışı, toprağın bölünmesi gibi birçok faktör Türkiye’de iç göçün yaşanmasına neden olmaktadır. Dönem dönem göçlerin nedenleri ve boyutları değişiklik gösterse de bu göçler kentleşme sürecini etkilemektedir. Türkiye’de meydana gelen iç göçler ele alındığında 1923-1950, 1950-1980 ve 1980 sonrası dönemlere ayrıldığı görülmektedir.

Türkiye’de meydana gelen iç göçleri ele aldığında, 1923-1950 yılları arasında göçler meydana gelmiştir. Fakat bu göçler sayıca oldukça azdır. Bu dönemde bireyler genellikle ekonomik nedenlerden dolayı İzmir, İstanbul ve Adana’ya göç etmekte ve yine

bu dönemde Ankara'nın da başkent olması ile birlikte İç Anadolu bölgesinden Ankara'ya göçler gerçekleşmektedir (Kaştan, 2016, s. 693). Türkiye'de kırdan kente doğru yapılan göçler 1950'li yıllardan sonra artış göstermektedir. Bu noktada Türkiye'nin kentleşme serüveninin de 1950'li yıllardan sonra başladığını söylemek yanlış olmayacaktır. Türkiye'de göçler neticesinde oluşan kentleşme, Batı Avrupa'dakinden biraz daha farklı olarak sadece sanayileşmeye dayalı gerçekleşmemiştir. Kırdan nüfusun artması, nüfus artışının neticesinde toprağın parçalanması, tarımda makineleşmenin yaşanması ve insan gücüne duyulan ihtiyacın azalması, eğitim ve sağlık imkanlarının kısıtlılığı bireyleri kırlardan kentlere doğru itmektedir (Yılmaz, 2015, s. 163).

Türkiye'de ilk nüfus sayımı 1927 yılında yapılmasından dolayı bu nüfus sayımında iç göçlerin hareketleri bu nüfus sayımında ortaya çıkmamaktadır. 1935 yılında yapılan nüfus sayımının istatistikleri ise ayrıntılı olarak değil sadece doğum yerini kapsayacak şekilde verilmektedir. Nüfus sayımlarının ayrıntılı olarak yayınlanması ise 1950'lerden itibaren başlamaktadır. 1975 yılından itibaren de ikametgâha göre iç göçlerin sayısal verileri yayınlanmaya başlamıştır (Başel, 2007, s. 516). 1927 yılında yapılan nüfus sayımında Türkiye'nin nüfusu 13.648.270'dir. Bu nüfusun 3.305.879 kişi şehirlerde, 10.342.391 kişi ise köylerde yaşamaktadır. Oransal olarak ele alındığında ise nüfusun %24,22 şehirlerde %75,78'i ise köylerde yaşamaktadır (Sağlam, 2006, s. 37). Verilen bu istatistiklere göre Cumhuriyetin ilk yıllarında Türkiye'de nüfusun büyük bir çoğunlu günümüzün tam tersine köylerde yani kırlarda yaşamaktadır. 1935 nüfus sayımından elde edilen verilerde ise ülke nüfusunun toplamı 16.200.694'dür (Başvekâlet İstatistik Genel Direktörlüğü, 1935, s. 4). Bu dönemde nüfusun % 23,53'ü şehirlerde %76,47'si ise köylerde yaşamaktadır. 1950 yılına gelindiğinde bu oran şehirlerde% 25,04, köylerde ise %74,96 olarak kayıtlarda yer almaktadır. 1960 yılında ise şehirlerdeki nüfusun oranı

%31,92, kır nüfusunun oranı ise %68,08 olarak tespit edilmektedir (Sağlam, 2006, s. 37). Belli dönemler itibari ile verilen Türkiye’deki kır kent nüfus oranlarından yola çıkarak, Türkiye’de kırlardan kentlere doğru yapılan göçler, 1950’li yıllara kadar oldukça az iken 1950 yılından sonra hareket kazanmaya başlamıştır. 1923 ve 1950 yılları arasında Türkiye’de kır nüfusunun kent nüfusundan fazla olmasının temel sebebi, sanayi kuruluşlarının bu dönemde yaygın olmaması ve tarımsal faaliyetler ile geçimini saylayan bireylere kent hayatının daha zor gelmesi örnek olarak gösterilebilmektedir (Koyuncu, 2011, s. 13).

1923 ve 1950 yılları arasında iç göç oldukça az karşılaşılan bir durum olmasından dolayı kentleşme hareketinin de oldukça yavaş olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Kentlerin yapısının değişmesi üzerinde en etkili faktörlerden biri göç durumudur. Kısaca 1923- 1950 yılları arasında Türkiye’de iç göçün ve kentleşme hızının daha az olduğu söylenebilir.

1950 yılına kadar oldukça yavaş seyreden iç göç ve kentleşme, bu dönemden sonra hız kazanmış ve Türkiye’nin başlıca sorunlarından biri haline gelmiştir. Özellikle Türkiye’de ve Dünya’da meydana gelen siyasal, ekonomik ve toplumsal değişimler neticesinde dışa açılma politikalarının yaygınlaşması, göç ve kentleşmede hareketliliklerin yaşanmasının temelini oluşturmaktadır (Koyuncu, 2011, s. 17). Bu dönemde Türkiye’de meydana gelen tarımda makineleşme ve modernleşme, toprakların belirli kişilerde toplanması, topraksızlaşma, ulaşım koşullarındaki iyileşmeler kırsal alandaki bireylerin kentlere göç etmesine neden olmaktadır. Bu dönem için köyden ve köylülükten kopma dönemi denilebilir (İçduygu & Sirkeci, 1999, s. 250-251).

Bu yıllar arasında göçe neden olan bir başka durum ise barajların yapılmasıdır. Mesela, 1955 yılında çıkarılan 6541 sayılı kanun ile Seyhan, Sarıyar, Kesikköprü, Hirfanlı barajlarının göl sahasında kalan köylerin nakledilmesi istenmiş ve bu kanunun uygulaması 1965 yılına kadar devam etmiştir. Yine Keban Barajının yapımı sırasında göl sahasında kalan 126 köyün boşaltılması (212 yerleşim yeri) ve 20.000 kişinin yerinin değiştirilmesi gerekmiştir. Sorunun büyüklüğü nedeniyle 16 Temmuz 1970 tarihinde 1306 sayılı kanun çıkarılmıştır. Keban Barajı haricinde 1970 yılında inşaatı devam eden veya bitirilen 38 baraj nedeniyle 167 köy ve 3053 hane bulundukları yerlerden göç etmek zorunda kalmışlardır. Yine bu dönemde İmroz ve Bozcaada'daki Türk nüfusunu artırabilmek adına birtakım göçler meydana getirilmiş, 1960'lı yılların ortalarında yaşamlarını göçer olarak sürdürmekte olan 7.898 aile nüfusunun 53.711 kişi olduğu belirlenmiş ve bunun üzerine de planlamalar yapılarak bu kişilerin yerleşik düzene geçirilmeleri için çalışmalar yapılmıştır. 1960- 1980 yılları arasında yaklaşık 1.500 aile 16 yerleşim merkezlerine yerleştirilmişlerdir (Tekeli, <https://www.academia.edu>, s. 14-15).

Bu dönemde meydana gelen göçler, sadece tarım sektöründe meydana gelen değişimlerden kaynaklı olarak gelişmemektedir. Tarım sektöründeki değişimlerin yanında sanayi tesislerinin gelişmesi, siyasi sebeplerden ve doğal afetlerden dolayı zorunlu olarak gerçekleştirilen göçlerde bulunmaktadır. 1950 yılında yapılan nüfus sayımında kentsel nüfus 5.244.337 iken kentsel nüfus oranı %25,0'dır. Yine 1950 yılının kırsal nüfusu ele alındığına da bu sayının 15.702.851 olduğu nüfus oranının ise %75 olduğu görülmektedir. 1960 yılında yapılan nüfus sayımında ise 8.859.731 kişi ile kentsel nüfus oranı %31,9'dur. Kırsal nüfus ise 18.895.089 kişi ve kentsel oran ise %68,1'dir. (Yılmaz, 2016, s. 47). 1950 ve 1960 yıllarında gerçekleştirilen nüfus sayımlarından da anlaşılacağı üzere Türkiye'de nüfus kırsaldan koparak kentsel alanlara göç etmektedir. 1970 yılında yapılan nüfus

sayımından elde edilen verilerde ise kentte yaşayan nüfusun sayısı 13.691.101 kişi, kentsel nüfus oranı da %38,5'dir. Bu dönemin kırsal nüfusu 21.914.075 ve oranı da %61,5'dir. 1960 ile 1970 yılları nüfus sayımlarının verilerine göre Türkiye'de kentleşme oranı artış göstermektedir. 1980 yılının nüfus verilerinde ise kentlerde yaşayan nüfusun sahip olduğu oran %43,9 ve kentte yaşayan kişi sayısı ise 19.645.007 iken kırsal kesimde yaşayan kişi sayısı 25.091.950, kırsal nüfus oranı ise %56,1 olarak tespit edilmektedir (Yılmaz, 2016, s. 47).

Cumhuriyet sonrasında 1923 ve 1950 yılları arasında az olan nüfus hareketi ve kentleşme, 1950 ve 1980 yılları arasında artış göstermektedir. 1923-1950 yılları arasında Türkiye'de kentleşme oranı %0,8'lik bir artış gösterirken 1950 ile 1980 yılları arasında %18,9 oranında artış göstermiştir. Bu durumda nüfusun hareket yönünün kent merkezlerine yöneldiğini göstermektedir.

1980 yılında yapılan nüfus sayımında Türkiye'de 44.736.957 kişinin 19.645.007'si şehirlerde yaşamaktadır. Bu sayıda ülke geneli nüfusun %43,9'una tekabül etmektedir. Toplam nüfusun 25.091.950 kişi ile nüfusun %56,1'i kırsal kesimlerde yaşamaktadır. 1985 yılındaki sayımda ise kent nüfusu 26.865.757 kişiye yükselmektedir. Kent nüfus oranı ise %53 seviyesine yükselmiştir. Kırsal nüfusu ise 23.798.701 kırsal nüfusunun oranı ise %47 kayıtlarda yer almaktadır. 1990 yılında yapılan nüfus sayımında kent nüfusu 333.326.351 kent nüfus oranı %59 iken kırsal nüfusu 23.798.701, kırsal nüfusun oranı ise %41 olarak tespit edilmektedir (Yılmaz, 2016, s. 47). Bu verilerin de ortaya koyduğu gibi Türkiye'de yıllar itibari ile kentte yaşayan nüfus sayısı artış göstermiş, zamanla aradaki fark kapanmış ve kentte yaşayan nüfus sayısı kırsal nüfusun sayısını ilk defa 1985 yılında geçmiştir. 1990 yılına gelindiğinde ise kırsal nüfus ilk defa düşüş eğilimine geçmiştir. Bu dönemde gerçekleşen göçün mekânsal boyutuna yani kentten kente, kentten

köye, köyden kente, köyden köye olarak nasıl gerçekleştiği aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 4:Nüfus Değişimi

Yıllar	1980- 1985	1985-1990
Kentten Kente	1.885.689	2.872.788
	%65.36	%70.67
Köyden Kente	378.971	420.246
	%13.13	%10.34
Kentten Köye	297.929	378.933
	%10.33	%9.32
Köyden Köye	322.710	392.935
	%7.27	%9.67
Toplam	2.885.299	4.064.902
	%100	%100
Kaynak: (Sağlam, 2006, s. 39)		

Bu tablodan ve verilerden yola çıkarak 1980 yılının Türkiye’deki göç ve kentleşme için bir dönüm noktası olduğu söylenebilir. Bu dönemin bir dönüm noktası olarak ifade edilmesinin nedeni; Türkiye’deki nüfusun ve sermayenin mekândaki dağılımında önemli değişimlerin meydana gelmiş olmasıdır. Tabloda yer alan verilerde de görüldüğü gibi daha önce kırsal alandan kentsel alanlara doğru yapılan göçler önemini yitirmiş, kentten kente yönelik göçler önemini arttırmıştır.

Bu dönemde Türkiye’de meydana gelen askeri darbe ve 24 Ocak 1980 kararlarının yayınlanması ile Türkiye’de bir değişim ve dönüşüm sürecinin başladığı görülmektedir. Bu karar, kentlerin gelişimini, yaşanan sorunları, iç göçlerin hızını ve

yönünü, kente göç eden bireylerin yaşam koşullarını etkilemiştir (Kaygalak, 2009, s. 91). 24 Ocak 1980 Kararlarının kabul edilmesi ile Türkiye'nin benimsemiş olduğu iç piyasaya dönük, ithal ikameci modelden vazgeçilerek, dünya pazarları ile bütünleşmeyi sağlayacak, küreselleşme sürecine dahil olabilecek dışa açık ihracata yönelik kalkınma modeli benimsenmektedir. Bu durum, 1980 sonrasında hızlı bir iç göç ve kentleşmenin yaşanmasına neden olmuştur. Özellikle yeni ekonomik düzenin getirmiş olduğu serbestleşme ile ülke sanayileşme sürecine girmiş ve sanayileşmenin de etkisiyle kentleşme hızı artış göstermiştir. Bu sürecin de ortaya koyduğu gibi sanayileşme ve kentleşme birbirini etkileyen durumlardır. Sanayileşme ve kentleşme, birbirleri ile aynı oranda ilerleme sağlarsa planlı büyüme ve ekonomik kalkınma meydana gelmektedir. Fakat Türkiye'de bu durum biraz daha farklı olarak gerçekleşmektedir. Türkiye'deki kentleşmenin, sanayileşmeden daha hızlı olarak gerçekleştiği görülmektedir (Tekeli, 1998, s. 129-130).

1950'li yıllarda tarımda gerçekleşen makineleşme neticesinde kentlere doğru göç eden nüfus, 1980'li yıllardan sonra sanayileşmenin yoğun yaşandığı kentlere doğru göç etmektedir. Türkiye'de kentlerdeki sanayileşme, kentleşme ile paralel olarak gerçekleşmediğinden dolayı İzmir, İstanbul ve Ankara gibi büyükşehirlerle yoğun göçler gerçekleştirilmiş fakat göç eden bireylere uygun yaşam alanları oluşturulamamıştır. Bu dönemde İstanbul, İzmir, Bursa gibi sanayisi gelişmiş bölgelerin yoğun göç almasından dolayı şehirlerin gelişmişlik seviyeleri arasında meydana gelen farklılık günümüzde de devam etmektedir.

1980'li yıllarda Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde meydana gelen olaylarda can ve mal güvenliği olmayan binlerce insanın, nüfus yoğunlu fazla olan İstanbul, İzmir, Adana, Bursa, Mersin gibi illere zorunlu olarak göç etmeleri de bu

dönemde gerçekleşen iç göçler arasında yer almaktadır. Bu bölgelerde yaşanan olaylardan dolayı gerçekleşen zorunlu göçlerin yanında ayrıca kır- kır arasında ve kır-kent arasında mevsimlik göçlerde gerçekleşmiştir (İçduygu & Sirkeci, 1999, s. 253).

Bu dönemde yaşanan iç göçler genellikle sanayisi gelişmiş olan kentlere doğru gerçekleştiği için şehirlerin gelişmişlik seviyeleri arasında farklılıklar oluşmuştur

2.3.2.Türkiye'nin Dış Göç Serüveni

Türkiye, stratejik ve coğrafi konumu itibari ile tarihin bütün dönemlerinde bir göç durağı olmuş ve milyonlarca göçmene ev sahipliği yapmıştır. Bu bölümde Türkiye'nin Cumhuriyet Döneminden sonraki uluslararası göç süreci ele alınmaktadır. İlk olarak Türkiye'den başka ülkelere doğru gerçekleşen göçler daha sonra da Türkiye'ye yönelik olarak gerçekleşen göçler ele alınmaktadır.

2.3.2.1.Türkiye'den Yurtdışına Yapılan Göçler

Türkiye'den yurt dışına yapılan göçlerin ilki olarak Türkiye- Yunanistan arasında gerçekleşen nüfus mübadelesi kabul edilebilir. Yunanistan'da yaşayan Müslümanların Türkiye'ye gelmesi ile birlikte Türkiye'de yaşayan yaklaşık 1 milyon 200 bin Yunan kökenli Ortodoks Türkiye'den ayrılarak Yunanistan'a göç etmiştir (Özlem, 2018, s. 100).

1960'lı yıllara kadar Türkiye'den başka ülkelere gerçekleştirilen göçler genellikle siyasi ve kültürel nedenlerden dolayı gayrimüslimlerin gerçekleştirdikleri göçlerdir. Gayrimüslimlerin gerçekleştirdikleri bu göçler kimi zaman kişisel girişimleri ile kimi zaman da küçük gruplar halinde meydana gelmiştir. Mesela 1935 yılında Yunanca bilen 10 bin Türk vatandaşı, 1940'lı yılların başında birçok gayrimüslim vatandaş ve İsrail Devleti'nin kurulması ile de 1948-1952 yılları arasında yaklaşık 35 bin Musevi vatandaş

Türkiye’den göç etmiştir. 1960’lı yılların başından sonra ise özellikle işçi göçleri noktasında Türkiye’den dünyanın birçok ülkesine göçler gerçekleştirilmiştir (İçduygu & Sirkeci, 1999, s. 254).

Türkiye’den yurt dışına yapılan göçler, 1961 yılında Türkiye ve F. Almanya arasında imzalanan işçi göçü anlaşmasıyla başlamaktadır. Bu antlaşma sonrasında Türkiye’den yurt dışına, özellikle Batı Avrupa ülkelerine yönelik göçler artış göstermiştir. Bu dönemde yapılan göçlerin sayısal verileri ele alındığında 1961 ile 1975 yılları arasında İş ve İşçi Bulma Kurumu aracılığı ile 805.000 işçinin yurt dışına çalışma amacıyla gittiği görülmektedir. 1961- 1973 yılları arasında resmi ve gayri resmi yollardan ise yaklaşık 1.5- 2 milyon kişinin çalışmak amacıyla yurt dışına gittiği belirtilmektedir (Toksöz, 2006, s. 217). Türkiye ve Federal Almanya arasında yapılan Türk- Alman İşgücü Mübadele Anlaşması ile Türkiye’den Almanya’ya gidecek olan işçiler Federal Almanya İş ve İşçi Bulma ve İşsizlik Sigortası Kurumu ile Türk İş ve İşçi Bulma Kurumu ortak çalışmaları neticesince belirlenmesi hedeflenmişti. Fakat süreç içinde Türkiye’de kurulan Alman İrtibat Büroları kendi istedikleri nitelikteki kişileri almıştır. Almanya’da çalıştırılmak üzere vasıflı ve vasıfsız birçok işçi götürülmüştür fakat ilerleyen süreç içinde İrtibat Büroları kendi istekleri doğrultusunda genellikle vasıflı, kent kökenli işçileri götürmeyi tercih etmiştir. Türk İş ve İşçi Bulma Kurumu ise sadece pasaport işlemlerini yapmak üzere devreye sokulmuştur (Özdağ, 2018, s. 161-166).

Türkiye’deki işsizliği azaltma, işçi dövizini akışını sağlama adına 1961 yılında Almanya ile yapılan anlaşmaya benzer iş- ücret ve göçün genel koşullarını belirleyen anlaşmalar 1964’te Avusturya, Hollanda ve Belçika ile 1965’te Fransa ile 1967’de İsveç ve Avustralya ile imzalanmıştır. Bunların yanında 1961 yılında İngiltere ile 1971’de İsviçre ile 1973’te Danimarka ile 1981 yılında ise Norveç ile daha dar kapsamlı anlaşmalar

imzalanmıştır (İçduygu & Sirkeci, 1999, s. 255). Batı Avrupa ülkelerinin özellikle F. Almanya'nın endüstri kollarında çalıştırmak üzere Türkiye'den işçi götürmesinin bir takım nedenleri bulunmaktadır. Bu nedenler ele alınacak olunursa; Türk işçilerinin, önerilen işleri kabul etmede çok fazla titizlik göstermemeleri, Türk işçilerinin diğer ülkelerin işçilerine oranla eş ve çocuklarını yanlarına aldırma oranlarının düşük olması ve bu işçilerin işveren ülkelere yerleşme oranlarının düşük olması tercih edilmeleri noktasında avantaj sağlamıştır (İçduygu, Erder, & Gençkaya, 2014, s. 191). Türkiye'den Almanya'ya işgücü göçü gerçekleştiren işçiler, Almanya'da iki üç sene gibi kısa süre çalışıp Türkiye'de rahat yaşamaya yetecek kadar para biriktirdikten sonra, memleketlerine geri dönerek kendi işlerini kurmayı planlamaktaydılar (Özdal, 2018, s. 168). Hem işveren hem de işçiler açısından bakıldığında, her iki grubunda çıkarlarını koruduklarını söylemek yanlış olamayacaktır. İşçilerin ülkelerinden çocuklarını ve eşlerini yanlarını getirmemeleri işverenlerin yükünü azaltırken, para biriktirip ailelerine kavuşmak isteyen bireylerin iş seçmeden verilen her işte çalışmalarını ve kısa sürede para biriktirmelerini sağlamıştır.

Türkiye'nin Batı Avrupa ülkelerine göndermiş olduğu işgücü göçü 1960'lı yıllarda başlamış, 1960'lı yılların ortalarında hız kazanmış, 1970'li yılların başında yaygınlık kazanmış ve 1970'lerin başında yaşanan petrol krizi ile de yasal olarak işçi göçleri oldukça yavaşlamıştır (İçduygu & Sirkeci, 1999, s. 255). Özellikle 1973 yılından itibaren oldukça fazla hissedilmeye başlayan küresel ekonomik kriz ve petrol krizi sonrasında yabancı işgücüne duyulan gereksinimde değişimler meydana gelmiştir. Bu tarihten itibaren yeni işçi alımında önemli kısıtlamalara gidilirken, hali hazırda çalışmakta olan işçiler çalışmalarına devam etmişlerdir. Fakat ülkelere dönmeleri noktasında da öğütler verilmiştir. Ayrıca 1973 yılında Alman yetkililer, yabancı işçi talebini sınırlayabilmek adına bir takım girişimlerde bulunmuşlardır. İlk olarak yabancı işçi

çalıştıran işverenlerden işçi başına alınan 300 DM'lik işçi getirme ücretini 1000 DM'ye yükseltmişler ve yabancı işçi çalıştıran işverenlere ek vergilerin getirilmesi kararı alınmıştır (Özdal, 2018, s. 169) .

1961 ve 1972 yılları arasında yapılan göçler işgücü göçleri hâkimken, 1973 ile 1979 yılları arasında gerçekleşen göçler, aile birleşimleri ile meydana gelmişlerdi. 1980 ve 1983 yıllarında meydana gelen göçler ise siyasi kaynaklı olarak gerçekleşen göçlerdir. (Özdal, 2018, s. 161-173). 12 Eylül askeri darbesi ve 1980'lerin ortalarından itibaren ortaya çıkan Kürt etnik köken hareketinden dolayı meydana gelen göçler 1980 ile 1983 yılları arasında meydana gelen siyasi göçlerin temelini oluşturmaktadır (İçduygu & Sirkeci, 1999, s. 256). 1976 yılında siyasi sebeplerden dolayı Türkiye'den göç edenlerin sayısı 809 iken 1980 yılına gelindiğinde bu sayı 57.913'e ulaşmıştır. Bu tarihlerde göç edenlerin özelliklerine bakıldığında göçmen nüfusun yapısının tamamen değişim gösterdiği ve etnik, dinsel ve ideolojik ayrışmalara yol açtığı görülmektedir (Abadan Unat, 2007, s. 8).

1980'lerden itibaren F. Almanya'daki göç meselesi ile ilgili politikalar değişiklik göstermiş, misafir işçilerin varlıklarının kabul edilip, Alman toplumuna entegrasyonunun sağlanmasına yönelik olan çalışmalar, yabancıların dışlanmasına ve ülkelerine geri dönmelerine yönelik çalışmaların yapılmasına dönmüştür. Bu dönemde yabancı işçilere yönelik tepkilerin ve tartışmaların azaltılamamasından ve yabancılara yönelik saldırıların artmasından dolayı 1983 yılında Federal hükümet tarafından “ Geri Dönüşü Teşvik Primi” (Özdal, 2018, s. 174-175) bir diğer adıyla da “ Yabancıların Dönüşünü Özendirme Yasası” (*Rückkehrförderungsgesetz*) çıkartılmıştır. Yürürlüğe koyulan bu yasa ile 1 Kasım 1983-30 Haziran 1984 tarihleri arasında ülkelerine kesin dönüş yapmayı beyan eden başta Türkler olmak üzere, Yugoslav, İspanyol, Portekiz, Fas, Tunus ve Kore uyruklu

yabancılara 10.500 DM tutarında yardım ve çocuk başına da 1.500 DM ek ödeme yapılacağı belirtilmiştir. Ortaya koyulan bu yasal düzenlemeden yaklaşık olarak 250.000 Türk vatandaşı yararlanarak Türkiye'ye geri dönmüştür (Abadan Unat, 2007, s. 8). 1990'lı yılların başlarında ise bu yasal düzenlemeden yararlananların sayısının 500.000 ile 900.000 arasında olduğu tahmin edilmektedir. Geri dönenlerin çoğunluğunu ya tasarruf hedeflerine ulaşmış kişiler ya da emeklilik hakkı kazanmış kişilerin oluşturduğu ifade edilmektedir. Ayrıca kaçak yollarla yurt dışına çalışmak için giden 250.000 ile 300.000 erkeğin %80'inin de bu dönemde geri dönüş yaptığı düşünülmektedir (Toksöz, 2006, s. 220). Geri dönen vatandaşların ise Türkiye'ye geldikten sonra yapmış oldukları tasarrufları gayrimenkullere veya küçük işyerlerine yatırım yaptıkları bilinmektedir (Abadan Unat, 2007, s. 9).

Yurt dışına göç eden Türk vatandaşlarının yapmış oldukları birikimleri büyük ölçüde Türkiye'ye transfer etmeleri Türkiye için oldukça önemli bir ekonomik etkiye sahiptir. Transfer edilen bu birikimler, yıllar itibari ile artış göstermiş ve yapılan bu işçi tasarrufları ticaret açığının %60'ının karşılanmasını sağlamış ve ayrıca Gayri Safi Milli Hâsılaya da %2 oranında katkı sağlamıştır. Tasarruf edilen dövizlerin daha iyi değerlendirilebilmesi adına bir takım girişimlerde bulunulmuş fakat bu girişimler ya sonuçsuz kalmış ya da amacından uzaklaştırılmıştır. Yapılan girişimlerden biri; döviz hesabı açtıran işçilere yönelik özel kredi imkânlarının tanınması iken bu girişim rağbet görmemiş ve sonuçsuz kalmıştır. Yapılan bir diğer girişim ise yurtdışına gidecek olan vatandaşların Türkiye'ye döndükten sonra İşyeri kurabilmelerini amaçlayan "Köy Kalkınma Kooperatifleridir". Köy İşleri Bakanlığı tarafından desteklenen bu kooperatifler yurtdışına gitmek isteyenlere öncelik sağlamasından dolayı yurt dışına çıkmak isteyen bireyler tarafından kestirme bir yol olarak görülmüş ve bu şekilde kullanılmıştır (Abadan Unat, 2007, s. 10-11).

2.3.2.2.Cumhuriyet Döneminde Türkiye'ye Yönelik Yapılan Göçler

Cumhuriyet tarihi boyunca Türkiye hem göç alan hem de göç veren bir ülke olarak karşımıza çıkmaktadır. Gerçekleşen göçlerin bir kısmı bireysel, bir kısmı da kitlesel olarak meydana gelmiştir. Bu noktada özellikle kitlesel olarak gerçekleşen göçler hem bireyleri hem de kentleri derinden etkilemiştir. Bu bölümde Türkiye'nin cumhuriyet tarihinde almış olduğu Yunanistan, Bulgaristan, Yugoslav, İran İslam Devrimi, Afgan, Arap Baharı ve son olarak Emekli göçleri üzerinde durulmaktadır.

2.3.2.2.1.Yunanistan'dan Yapılan Göçler

Türkiye Cumhuriyeti tarihinin ilk göçü olarak Türkiye ve Yunanistan arasında gerçekleşen nüfus mübadelesi ele alınmaktadır. Türkiye ve Yunanistan arasında gerçekleştirilecek olan nüfus mübadelesi, Kurtuluş Savaşı ve Mudanya antlaşması sonrasında İsveç'in Lozan şehrinde toplanan Lozan Barışı konferansında alınan kararlardan biridir ve bu karar 30 Ocak 1923 tarihinde kesinlik kazanmıştır. Yunan ve Türk Halklarının Mübadelesine İlişkin Sözleşme ve Protokol'ünün 1. Maddesinde;

Türk topraklarında yerleşmiş Rum Ortodoks dininden Türk uyrukları ile Yunan topraklarında yerleşmiş Müslüman dininden Yunan uyruklarının 1 Mayıs 1923 tarihinden başlayarak, zorunlu mübadelesine girişilecektir. Bu kimselerden hiç biri, Türk Hükümetinin izni olmadıkça Türkiye'ye ya da Yunan Hükümetinin izni olmadıkça Yunanistan'a dönerek orada yerleşmeyecektir.

Madde 2.

Birinci maddede öngörülen mübadele:

a) İstanbul'da oturan Rumları (İstanbul'un Rum ahalisini);

b) Batı Trakya'da oturan Müslümanları (Batı Trakya'nın Müslüman ahalisini kapsamayacaktır.

1912 kanunuyla sınırlandırıldığı biçimde, İstanbul Şehremaneti daireleri içinde, 30 Ekim 1918 tarihinden önce yerleşmiş bulunan bütün Rumlar, İstanbul'da oturan Rumlar sayılacaklardır.

1913 tarihli Bükreş Antlaşması'nın koymuş olduğu sınır çizgisinin doğusundaki bölgeye yerleşmiş tüm Müslümanlar Batı Trakya'da oturan Müslümanlar sayılacaklardır (Bayındır Goularas, 2012, s. 130).

Sözleşmede yer alan birinci ve ikinci maddelerden de anlaşılacağı üzere; mübadele edecek olan vatandaşların sadece dini durumlarına bakılmaktadır. Din haricinde etnik ve kültürel herhangi bir özelliğe vurgu yapılmamaktadır. Yunanistan ile Türkiye arasında gerçekleşecek olan nüfus mübadelesinde 30 Ekim 1918'den önce İstanbul'a yerleşen Rumlar ve Balkanlarda yaşayan Türkler değişimin dışında tutulmaktadır. Fakat her iki ülke “yerleşik (etabli)” sözcüğünü farklı yorumlamasından kaynaklı bir çözüme ulaşılamamış ve Yunanistan, Batı Trakya'daki Türklerin mallarına el koymuş ve bazı Türkleri tutuklamıştır. Türkiye'de Yunanistan sergilemiş olduğu tutuma karşılık İstanbul'da bulunan Rumların mallarına el koymuştur (Bakacak, 2012, s. 219-220).

Mübadele sözleşmesinden sonra İstanbul, Gökçeada ve Bozcaada'da ikamet eden Ortodoks Rumların dışında Anadolu'da ve Doğu Trakya'da ikamet eden Ortodoks Rumlar Yunanistan'a, Batı Trakya dışında Yunanistan'da yaşayan bütün Müslümanlar Türkiye'ye gönderilmiştir. Devlet İstatistik Enstitüsünün verilerine göre, 1923- 1927 yılları arasında Yunanistan'dan Türkiye'ye 456.720 Müslüman gelmiştir. Gelen bu kişiler Mübadele İskan ve İmar Vekaletinin belirlemiş olduğu köy ve şehirlere yerleştirilmiştir (Bayındır Goularas, 2012, s. 131).

2.3.2.2.2.Bulgaristan'dan Yapılan Göçler

Türkiye'ye gelen göçlerden ikincisi olarak, Balkanlardan gelen göçler ele alınmaktadır. Balkanlardan, Türkiye'ye yönelik olarak yapılan göçlerden en yoğun olanı Bulgaristan'daki baskı ve şiddet ortamından kaçan Türklerin 1950- 1951 yıllarında yapmış olduğu göçlerdir. Bulgaristan'da tek bir ulusun yaratılması politikasının uygulamasına en

büyük engel olarak Bulgaristan’da yaşayan Türkler görülmüş ve bu nedenle baskı ve şiddet altında kalan yaklaşık 200.000 Türk vatandaşı zorunlu göçe tabii tutulmuştur. Aralıklara devam eden bu göç 1989 yılına kadar devam etmiştir. Aşama aşama meydana gelen bu göçte toplamda 800.000 kişi Bulgaristan’dan Türkiye’ye göç etmiştir (Sezik, 2017, s. 142).

Bulgaristan’da bulunan Komünist rejim politikalarını yerine getirebilmek adına Bulgaristan Türklerine ağır bir ekonomik ve baskı politikalarını uygulayarak, vergi miktarlarını artırma, okul çağındaki Türk çocuklarını Brigadir adı verilen kısa süreli işçi taburlarında çalıştırma ve Trudovak adı verilen işçi asker taburlarına alıp ağır koşullarda çalıştırma gibi birçok politika uygulamış, 1947 yılında hiçbir neden olmaksızın Türk azınlığının önde gelen aydınlarını tutuklamışlardır. Bulgaristan hükümetinin olayları daha da zorlaştırıcı hale getirdiği iki kararı bulunmaktadır. Bunlardan ilki 1946 yılında Türk azınlık okullarının devşirilmesi, ikincisi de 1949 yılından sonra Türklerin tarlalarının ellerinden alınıp kooperatifleştirilmeye başlamasıdır (Çolak, 2013, s. 119-120). Bulgaristan’ın almış olduğu bu iki önemli kararı uygulamaya koyması, Türk azınlığının Bulgarlaşma tehlikesine karşın 1947-1948 yıllarında Türkiye’ye doğru göç sürecinin başlamasında etkili olmuştur. Bulgaristan’daki Türkleri göçe zorlayan bir diğer neden ise dini olarak kısıtlanmış olmalarıdır. Özellikle Pomaklar ve Müslüman Türkler için din değiştirmeleri noktasında birçok baskı ve din değiştirme merasimleri yapılmıştır. Bunlara ek olarak Müslümanların adları değiştirilmekte, kutsal olarak kabul ettikleri suları alınlarına sürülmekte ve son olarak da domuz etinden yapılan sucukları bu kişilere zorla yedirterek o kişinin “ Hristiyan olmuştur” adlı vaftiz belgesiyle merasimler yapılmış ve yapılan bu merasimlerden sonra erkeklerin fes giymesi, kadınların ise çarşaf giymesi yasaklanmıştır (İnaç & Yazıcı, 2018, s. 83).1950- 1951 Bulgaristan’dan Türkiye’ye gerçekleştirilen göçlerde Sovyet Rusya’nın da etkisi bulunmaktadır. Truman Doktrini

sonrasında Amerika'nın Türkiye'yi de Marshall yardımlarına dahil etmesi ile Sovyet Rusya, Bulgaristan'ı kullanarak Türkiye'ye baskı uygulamayı amaçlamıştır (Çolak, 2013, s. 120-121).

Bulgaristan'dan Türkiye'ye yapılan göçler iki döneme ayrılmaktadır. İlk dönemi yukarıda ele alınan 1950-1951 yılında gerçekleşen zorunlu göç oluştururken ikinci dönemi de 1969-1978 yılında kendi istekleri ile Türkiye'ye gelen göçmenler oluşturmaktadır. 2. Dalga olarak gerçekleştirilen bu göçün nedeni Bulgarlaştırma olarak ifade edilebilecek olan “Birleşik Sosyalist Bulgar Ulusu” ideolojisidir. Bu göç dalgası ile 1970-1971 ve 1972 yıllarında 30 bin göçmen, 1977 ve 1978 yıllarında 73 bin göçmen Türkiye'ye göç etmiştir (İçduygu & Sirkeci, 1999, s. 264).

2.3.2.2.3.Yugoslav Göçü

Türkiye'ye yönelik olarak yapılan bir başka göç; Yugoslavya'dan yapılan göçlerdir. Tarihi süreç içinde Yugoslavya'dan Türkiye'ye farklı nedenlerden kaynaklı olarak birçok göç meydana gelmiştir. Sırp-Hırvat- Sloven Krallığının kurulması, etnik kimlik ve aidiyet sorunlarının yaşanması göçlerin meydana gelmesinde önemli rolü olan etmenlerdir. Bunların yanında 1923- 1940 yılları arasında meydana gelen göçlerin nedenleri olarak ise iktisadi, sosyal ve kültürel, siyasi nedenler gösterilebilir (Köksal, 2004, s. 11-20).

Sırp-Hırvat- Sloven krallığının kurulmasından sonra 1931 yılında çıkarılan Zirai Islah (Ağrar) Kanunu, Makedonya'da siyasi açıdan çökmüş olan Türklüğün ekonomik açıdan da çökmesine neden olmuştur. Bu durum Türklerin elinde bulundurdıkları geniş arazilerin karşılıksız olarak ellerinden alınmasına, Türklerin arazi ve emlak sahibi olmalarının engellenmesine, vergi tarhlarında ve zirai kotalarda farklı muamelelerin

uygulanması Türkler üzerinde ekonomik baskılara neden olmakta ve Türklerin buralardan göç etmesine neden olmuştur (Çavuşoğlu, 2007, s. 140). Kurulan krallığın, uygulamaya koyduğu politikalar bölgede bulunan Türkler üzerinde olumsuz etkilere neden olmakta ve Türklerin buralardan siyasi, ekonomik, kültürel ve dinsel nedenler ile göç etmelerine neden olmaktadır. Her ne kadar bütün sebepler ayrı ayrı değerlendirilse de Türklerin göç etmesinin temel nedeni Türklere karşı yapılan baskılardır.

2.3.2.2.4. İran İslam Devrimi Göçü

Türkiye'ye yönelik olarak gerçekleşen göçlerden bir diğeri İran İslam Devrimi sonucu gerçekleşmiştir. Kısaca İran İslam Devrimine değinilecek olursa; 1979 devrimi çeşitli ekonomik, toplumsal ve ideolojik nedenlerden doğal ulusal kurtuluş hareketi olarak bilinmektedir. İran İslam Devrimi İran Şah'ının ülkede çıkan ayaklanmalar neticesinde 1 Ocak 1979 yılında dinlenmek amacıyla Amerika'ya, 16 Ocak 1979 yılında da geri dönmek üzere Mısır'a yerleşerek ülkesini terk etmiştir. Bu olaylar sonucunda Şahlık bütün kurum ve kuruluşları ile yıkılma seviyesine gelmiştir. Tarih 1 Şubat 1979'a geldiğinde ise Humeyni Fransa'dan İran'a dönmüş ve Ayetullah Humeyni'nin önderliğinde din adamlarının ön planda olduğu yeni bir iktidarın kurulmuştur. Humeyni'nin İran'a dönmesi ile İran için yeni bir dönem başlamıştır (Onat, 1996, s. 31-32). Bu durum da İran'dan diğer ülkelere göçlere neden olmuştur.

1979 yılında gerçekleşen İran İslam Devrimi sonrasında 1980'li yıllarda Türkiye'ye gelen İranlıların sayısı 300 bin ile 1,5 milyon arasında olduğu ve bunların önemli bir kısmının Türkiye üzerinden Batı ülkelerine geçtikleri ifade edilmektedir (Akis Kalaylıoğlu, 2014, s. 47).

2.3.2.2.5.Afgan Göçü

Türkiye'ye yönelik gerçekleştirilen bir başka göç olarak Afgan göçleri ele alınabilir. 1978 yılında Afganistan'da başlayan iç savaş neticesinde birçok Afgan aşireti, Kırgız, Özbek ve Türkmen kökenli vatandaşlar Pakistan'a sığınmıştır. Bu vatandaşlar başlangıçta Türkiye'ye sığınmak istemesine rağmen ilk başta bu isteklerine karşı çıkılmış fakat 1982 yılında cumhurbaşkanı Kenan Evren'in Pakistan'a gerçekleştirdiği ziyaretin neticesinde göçlere müsaade edilmiştir. Sağlanan bu imkânlar ile yaklaşık 7.000 Afgan göçmeni Doğu Anadolu Bölgesindeki köylere yerleşmeleri sağlanmıştır (İçduygu & Sirkeci, 1999, s. 264).

2.3.2.2.6.Arap Baharı Göçü

2010 yılında ilk olarak Tunus'ta başlayan ve süreç içinde neredeyse tüm Ortadoğu ve bazı Afrika ülkelerine de yayılan Arap baharı, özünde demokrasi, eşitlik ve özgür yaşamı hedefleyerek dalga dalga yayılmıştır, fakat beş yıl sonra meydana gelen karşı devrim sonucunda, hedeflenen amaçtan uzaklaşmıştır (Yalçinkaya & Yalçinkaya, 2017, s. 80). Arap Baharı'nın ortaya çıkmasında etki olan birkaç nedeni ele alacak olursak, özellikle Arap dünyasının içinde bulunmuş olduğu siyasi sorunlar, ekonomik yetersizlikler, işsizlik, kötü yaşam koşulları gibi birçok neden başta Tunus olmak üzere Mısır, Libya, Yemen, Bahreyn, İran, Irak, Cezayir ve birçok Ortadoğu ve Afrika ülkelerini etkileyerek eylemlerin yayılmasına neden olmuştur (Buzkiran & Kutbay, 2013, s. 149).

Ortadoğu'da yaşanan, halkı zor duruma sürükleyen siyasi ve ekonomik sıkıntılardan kurtulmak amacıyla ortaya çıkan ayaklanmalar özellikle genç nesillerin isteklerini Facebook, Twitter ve Youtube gibi sosyal medya araçlarının aracılığı ile yaymaları sonucunda kendileri gibi düşünen birçok kişi ile bağlantı sağlayarak, otoriter

rejimlere karşı gösterilerin yayılmasını sağlamışlardır. Yayılan bu ayaklanmaların önemli özelliklerinden biri liderlerinin olmayışıdır. Bir liderin olmayışı bu hareketlerin sadece rejim ya da muhalefete yönelik değil siyasi elitlere karşı yapıldığını göstermektedir (Ünal, 2017, s. 151).

Arap Baharının yaşandığı ülkelerle ekonomik ve siyasi açıdan yakın ilişki içinde bulunan Türkiye de yaşanan bu olaylardan etkilenmiştir ve hala etkilenmektedir. İlk olarak Tunus'ta başlayan olaylar akabinde birçok ülkeyi etkisi altına almıştır. Özellikle Türkiye'nin sınır komşusu olan Suriye'de başlayan ve devam eden olaylar sonucunda birçok Suriye vatandaşı, hem yerleşmek hem de Avrupa ülkelerine geçebilmek adına Türkiye'ye göç etmiştir. Yaşanan bu göçlerin Türkiye, hem ekonomik hem de toplumsal olarak etkilenmektedir.

Arap Baharının Türkiye üzerindeki ekonomik ve sosyal etkilerinin neler olduğuna bakılacak olursa birkaç noktada ele alabiliriz. Öncelikle bulunulan coğrafyada ve komşularda meydana gelen ayaklanmalar Türkiye'nin bölgedeki stratejik rolünü bir teste tabi tutmaktadır. Türkiye, yaşanan olaylar neticesinde Suriye'deki çatışmalardan kaçan insanlara sığınak sağlamak adına kapılarını göçmenlere açarak 8 ilde çadır kentler kurmuştur. Kurulan bu çadır kentlerde Türkiye'ye gelen mültecilerin yiyecek, içecek, barınma, sağlık ve eğitim gibi önemli ihtiyaçları karşılanmaktadır (Buzkıran & Kutbay, 2013, s. 158). UNHCR'nin Türkiye İstatistiklerinde yer alan verilere göre; Türkiye'de 4 milyon göçmen bulunmakta ve bunların 3,6 milyonunu Suriyeliler, 170 binini Afganistanlılar, 142 binini Iraklılar, 39 binini İranlılar, 5.700'ünü Somalililer ve geriye kalan 11.700'ünü ise diğer göçmen oluşturmaktadır (www.unhcr.org, 2019).

İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nün yayınlamış olduğu Nisan 2019 verilerine göre Türkiye'de kayıtlı bulunan Suriyeli sayısının bir önceki aya (Mart 2019) göre 30 bin 305 kişi azalarak toplamda 3 milyon 621 bin 330 kişi olduğu ve bu kişilerin 1 milyon 962 bin 966 kişisini erkekler, 1 milyon 658 bin 364'ünün ise kadınlardan oluştuğu ifade edilmektedir. Yayımlanan verilere göre kamplarda (Geçici Barınma Merkezi) yaşayan Suriyelilerin sayısı 139 bin 150 kişi iken, şehirlerde yaşayan Suriyelilerin sayısı 3 milyon 482 bin 180 kişidir. Bu durumda Suriyelilerin %96,16'sının şehirlerde yaşadığı söylenebilir. Son olarak en fazla Suriyelinin yaşadığı şehir 553 bin 387 kişi ile İstanbul iken, ikinci olarak 447 bin 622 kişi ile Şanlıurfa iken üçüncü olarak 434 bin 46 kişi ile Hatay yer almaktadır. En az Suriyeliye sahip olan şehirler ise 25 kişi ile Bayburt, 38 kişi ile Artvin ve 59 kişi ile Tunceli takip etmektedir (www.multeciler.org.tr, 20 Nisan 2019).

2.3.2.2.7.Emekli Göçü

Türkiye'ye yönelik gerçekleştirilen zorunlu göçleri ele aldıktan sonra son yıllarda sıklıkla karşılaşılan bir diğer göç türü olan emekli göçünden de bahsetmekte yarar var. Her ne kadar Türkiye bir geçiş ülkesi ya da sığınılan bir ülke olarak görülse de son yıllarda özellikle Avrupa ülkelerinden aldığı göçler neticesinde göç yolu üzerindeki konumu değişiklik göstermektedir. Bir önceki bölümde yabancı yerleşik göçünün ya da bir diğer ifade ile emekli göçünün ne olduğu üzerinde durulmuştur. Bu bölümde de emekli göçlerinden kısaca bahsetmekte yarar vardır.

Son yıllarda Avrupa ülkelerinde meydana gelen bu göç türü 1980'li yıllardan beri devam etmektedir. Avrupa ekonomik bütünleşmenin sağlanması ile serbest dolaşım engelinin kaldırılmasından sonra özellikle İngilizlerin emekliliklerini sıcak Akdeniz

lkelerinde geçirmek amacıyla yerleşmesiyle başlayan bir akımdır. İlk olarak Akdeniz ülkelerine gelişleri turizm amaçlı olurken emekli olduktan sonra yerleşmeyi tercih ettikleri görülmektedir. Bu göçü neden gerçekleştirdiklerini inceleyecek olursak, genellikle bu ülkelerin sahip oldukları ılıman iklim koşulları, yaşam ucuzluğu yani düşük maliyet, sosyal avantajlar gibi birçok nedenden ötürü göçler gerçekleştirilmektedir (ndc, Erdoğan, & Işık, 2009, s. 167-168).

Ülkelerin mevcut konumlarından kaynaklanan avantaj ya da dezavantajlar göçlerin yönünü belirlemektedir. Birçok Akdeniz lkesi gibi Türkiye’de mevcut konumundan ve elinde bulundurduğu avantajlardan dolayı emekli göçünün yaşandığı ülkelerden biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Türkiye’ye gelen yabancı yerleşikler kıyı turizm merkezlerine olduğu kadar birçok bykşehirlerine de mülk satın alma yoluyla yerleşmektedir (Südaş & Mutluer, 2010, s. 39). Yaşam biçimi göçü olarak da adlandırabileceğimiz bu güç ile Türkiye’deki yabancıların satın alma davranışları ve Türkiye’de yabancılara mülk satım mevzuatları aşağıdaki başlıklarda ayrıntılı olarak ele alınmaktadır.

2.4.G ve Kentleşme

nceki bölümlerde G ve Kentleşme ile ilgili olan bilgiler ayrıntılı olarak verilmiştir. Burada ise; güç ve kentleşmenin neticesinde Türkiye’de meydana gelen gecekondulaşmada ve yabancı yerleşik vatandaşların mevcut durumlarından bahsedilmektedir.

2.4.1.Bir İ G Sonucu Olarak Gecekondulaşma Ve Kentleşme

G ve kentleşme birbiri ile ilişkili iki kavramdır. Gler kentleşmeye, kentleşme de göçlere neden olmaktadır. Bir kentin, kentleşme süreci sanayileşme süreci ile paralel

olarak gitmemesi kentlerde bir takım sıkıntıların doğacağına göstergesidir. Buna örnek olarak, genellikle gelişmemiş ve gelişmekte olan ülkelerde sıklıkla görülen gecekondu yapıları verilebilir. Gecekondular, genellikle metropol ve sanayisi gelişmiş olan kentlere çalışmak amacıyla gelen bireylerin kısa sürede yaptıkları yapılar olarak karşımıza çıkmaktadır.

Gecekondular, kamu ya da özel kişilere ait arazilerde kurallara uygun olmayarak inşa edilen yapılardır. Bu yapıların temel özelliği, sağlıksız koşullara sahip olmaları ve içinde birçok insanın barınmasıdır. Bunun yanında ulaşım, elektrik, su ve haberleşme gibi imkânlardan yararlanmak oldukça zordur. Gecekondular, varlıklarını seçim öncesi çıkartılan gecekondu aklarına kadar gösterememekte ve her zaman imar düzenlemelerinin dışında tutulmaktadır (Çetin, 2012, s. 298). 775 Gecekondu Kanununda yer alan gecekondu tanımı ele alınacak olursa; bu kanunda sözü geçen gecekondu kavramı “*imar ve yapı işlerini düzenleyen, mevzuata ve genel hükümlere bağlı kalmaksızın, kendisine ait olmayan arazi üzerinde, sahibinin rızası alınmadan yapılan izinsiz yapılar*” şeklinde açıklanmaktadır (777 sayılı Gecekondu Kanunu, 1966, s. 4309). Bu iki tanıma da bakıldığında gececonduların kuruluşlarının yasal olmadığı ve birçok imkândan uzak kalınarak alelacele olarak yapıldıkları söylenebilmektedir. Kırdan gelen bireyler, maddi yetersizlikten ve imkânsızlıklardan dolayı sadece başlarını sokabilecekleri bir yer yapmayı amaçlamakta ve sonucunda da karşımıza kaçak yapılaşma olan gecekondu çıkmaktadır.

Gecekondu yapılarına, şehir merkezlerinden uzak yerlerde daha çok rastlanmaktadır. Bunun sebebi ise kent merkezlerinin daha pahalı, planlı olması ve bunun yanında merkeze uzak yerlerin denetim imkânının, merkez kadar kolay olmamasıdır (Yıldırım, 2004, s. 57). Özellikle 1950’li yıllardan önce kente göçün çok olmaması, kentleşme oranının düşük olması sebebiyle yapılan ilk gececondular risk oluşturmamıştır

fakat sanayileşme ve küreselleşmenin de etkisiyle son yıllarda kenti tahrip eden bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır.

1950 yılında Türkiye’de 50.000 gecekondulu olduğu, gecekonduda oturan nüfus ise 250.000 kişi civarında olduğu bilinmektedir. 1965 yılında gecekondulu sayısı 430.000, nüfus ise 2.150.000 kişi olmuştur. 1980 yılında gecekondulu sayısı 1.150.000 civarındayken burada yaşayan kişi sayısı da 5.750.000 olmuştur. 1995 yılına gelindiğinde ise, gecekondulu sayısı 2.000.000 ve gecekondulu da yaşanan kişi sayısı da 10.000.000’a yükselmiştir (Sağlam, 2006, s. 40). Yıllar itibari ile kentlerdeki gecekondulu sayısı ve nüfus artış göstermektedir. Göç ile gelen bu bireylerin, gelir düzeyleri ele aldığında, kıra göre gelirlerinin yüksek olduğu fakat kente göre gelirlerinin düşük olduğunu söylenebilmektedir (Demirci, 2013, s. 26).

Türkiye’deki gecekondulaşma dönemi ikiye ayrılmaktadır. İlki bütünleştirici kentleşme dönemi; bu dönemde bireyler arasında hemşerilik ilişkileri oldukça kuvvetlidir. İkinci dönem ise gergin ve dışlayıcı kentleşme dönemi olarak karşımıza çıkmaktadır. 1970 ve sonrasındaki süreci kapsayan bu dönem de göç ile gelen bireyler içe kapalı cemaatleri oluşturmaktadır. Özellikle gecekondulu bölgelerine varoşlar, arka mahalle gibi terimlerin kullanılması kente küskün toplulukların oluşmasına neden olmaktadır (Bal, 2006, s. 95).

Göç sonucunda meydana gelen konut ihtiyacı daha önce de belirtildiği gibi gecekondulaşmaya neden olmaktadır. Bunun yanında artan nüfusun düzensiz olarak yerleşmesi şehir merkezlerindeki planların bozulup, kentin tamamında çarpık kentleşmeye neden olmaktadır. Yaşanan bu durumlar bireylerin kentlilerce dışlanmasına, içine kapanık bir yapıya bürünmesine yani kente ayak uyduramama gibi sorunların meydana gelmesine neden olmaktadır. Bunun yanında aradaki yaşam standartlarının da farklı olması nedeniyle

yeni kentliler ve kentliler arasında uyum yakalanamamış, yeni kentlilerin oluşturdıkları yeni yerleşim yerleri şehir merkezlerine göre alt yapı ve çevre noktasında sorunların yaşandığı bölgeler olarak kendilerini göstermektedir.

Sanayileşme ile kentleşme aynı oranda gelişim göstermedikleri zaman, kentleri hem ekonomik, hem sosyo-kültürel hem de görünüm olarak zor duruma sokan sonuçlar meydana gelmektedir. Fakat gelişimi sanayileşmeye bağlı olmayan kentlerde bulunmaktadır. Bu kentler genellikle uygun iklim koşullarına, yaşam kolaylığına sahip, sıcak, sakin ve ucuzdur. Bu kentler küreselleşmenin etkisi ile önem kazanmış, kentlerin kentleşmesi için sanayileşmeye ihtiyacı olmadığını göstermektedir.

2.4.2. Bir Dış Göç Türü Olarak Yerleşik Yabancılar ve Kentleşme

Sıcak iklime ve denize sahip olan Akdeniz ve Ege kıyılarında bulunan birçok turizm kenti, İngiltere, Rusya, Almanya, Hollanda, Ukrayna, Polonya, Finlandiya gibi birçok ülkeden göç almaktadır. Yerleşmek amacıyla gelen bu göçmenlere “Yerleşik Yabancı Göçmenler/ Vatandaşlar” denilmektedir. Daha önce tanımından bahsedilmiş olan yabancı yerleşik kavramı, bu bölümde daha ayrıntılı ele alınarak, yabancı yerleşik vatandaşların Türkiye’deki mevcut durumlarının üzerinde durulmaktadır.

1960’lı yıllarda Avrupa’da başlayan emekli göçü, Türkiye’de Avrupa’dan yaklaşık 30 yıl sonra meydana gelmiş ve 1990’lı yıllardan sonra hız kazanmıştır. Emekli göçmenler tarafından Akdeniz ve Ege sahillerinin tercih edilme nedenlerine bakıldığında, İtalya, İspanya ve Malta gibi ülkelerin tercih edilme nedenleri ile aynı olduğu görülmektedir. Her ne kadar ilk yerleşenler emekli göçmenler olsa da daha sonraki süreçlerde emekli olmayan, emekliliğe hazırlanan bireylerinde mülk sahibi olarak yerleştikleri görülmektedir (Avcı, Avcı, & Şahin, 2008). Türkiye’nin sahip olduğu iklim

koşulları, düşük yaşam giderleri ve Türk insanların yaşam biçimi, 2003 ve 2012 yıllarında yapılan Tapu Kanunundaki yabancılara mülk satışını düzenleyen kanun maddesi ve Avrupa Birliğine uyum çerçevesinde yapılan değişiklikler gibi faktörler Avrupalı emeklilerin Türkiye'ye yönelmesi üzerinde etkili olmuştur (Südaş, 2010, s. 39).

Tablo 5:Türkiye'ye Gelen Yabancıların Yıllara Göre Dağılımı

Yıllar	Toplam
1990	589.308
1995	7.726.886
2000	10.428.153
2005	21.124.886
2010	28.632.204
2015	36.244.632
2016	25.352.213
2017	32.410.034
2018	35.571.419

Kaynak: www.tursab.org.tr, 2019 (Turist Sayısı ve Turizm Geliri)

Yukarıdaki tabloda 1990 ile 2018 yılları arasında Türkiye'ye gelen toplam turist sayısı verilmektedir. İlk olarak 1990 yılında ki verilerde Türkiye'ye gelen turist sayısı 589.308 iken, 2018 yılının ilk on ayında gelen turist sayısı 35.571.419 olarak kayıtlarda yer almaktadır. Yıllar itibari ile bakıldığında dönem dönem turist sayılarında dalgalanmaların yaşandığı görülmektedir. Genel itibariyle verilen yıllar aralığında turist sayısında artış

yaşanırken, 2016 yılında, bir önceki ve bir sonraki yıllara göre düşüşün yaşandığı gözlenmektedir. 2016 yılındaki bu düşüşün sebebi olarak 2015 yılının Kasım ayında Rus jetinin düşürülmesinden sonra Türkiye ve Rusya arasında yaşanan gerilim ve komşu ülke olan Suriye'deki iç savaşın bölgede yaratmış olduğu jeopolitik riskler ile Türkiye'de yaşanan saldırıların ardından güvenlik endişelerinin artması yabancı turist sayısındaki azalmayı açıklamaktadır (www.bbc.com, 29.12.2016). Bunun yanında TÜİK verilerinde yer alan sonuçlara göre Türkiye'de 919 bin 61, Antalya'da 57 bin 423, Alanya'da ise toplam 14 bin 149 yerleşik yabancının yaşadığı belirtilmektedir (www.yenialanya.com, 06.02.2016).

Yerleşik yabancılar; *daha önce Türkiye'de ikamet etmedikleri ve Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmadıkları halde yaşamlarının belli bir döneminde Türkiye'ye yerleşen, Türkiye'de mal- mülk edinen ya da uzun süreliğine kiralayan ve yılın yarısından fazlasını Türkiye'de geçiren kişilerdir.* Yerleşik yabancı kavramı, yabancı, turist ve azınlık kavramlarından farklıdır. Yerleşik yabancı kavramını azınlıktan ayrılmasının nedeni azınlıkların Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmasıdır (USAK, 2008, s. 12).

Devletler hukukunda azınlıkla ilgili olarak genel kabul gören bir tanım bulunmamakla beraber, azınlıklar, bir Devletteki genel nüfusa göre sayıca daha az olan, hakim konumda bulunmayan, genel nüfustan farklı etnik, dinsel veya dilsel özellikler taşıyan ve zımnen, kendi kültür, gelenek, din veya dilini muhafaza etmek için dayanışma içindeki gruplar olarak nitelendirilmektedir (Çiçekli, 2009, s. 4).

Yerleşik yabancı kavramı yerine genellikle yabancı kavramı kullanılmaktadır. Fakat yabancı ve yerleşik yabancı kavramları benzerlik göstermelerine rağmen bu iki kavram birbirinden farklıdır. Türk Dil Kurumu Genel Türkçe Sözlüğünde yabancı kavramının tanımı “*başka bir millettten olan, başka devlet uyruğundan olan (kimse), bigâne, ecnebi*” olarak verilirken (www.tdk.gov.tr, 26.09.2006), USAK Raporunda (2008,

s. 12); “Türkiye’de ikamet etmeyen, sadece turistik ya da başka bir sebeple kısa süreli ziyaret eden kişiler” olarak yer almaktadır. Yontara göre ise; yerleşik yabancı ile göçmen aynı anlama gelmektedir. Göçmen, göçmüş olan kişi için kullanılırken, göçmenin göçmüş olduğu yerde doğup büyüyen, yaşayan ikinci ya da üçüncü kuşak için yerleşik yabancı teriminin kullanılabileceğini belirtmektedir (Yontar, 2011, s. 23).

Yapılan tanımlamalarda yerleşik göçmen için genel olarak; ikamet etme, mal-mülk edinme ve süre gibi kıstaslar ortaya koyulmaktadır. Göç sosyolojisi çerçevesinde özellikle turistik kıyı kesimlere yerleşen yabancılar için göçmen kavramından ziyade yerleşik kavramı kullanılmaktadır. Hatta yerleşik yabancıların oluşum süreci ile ilgili olarak da şunlar ifade edilebilir; yabancı bir ülkeyi turistik ziyarette bulunan kişilerin ziyaretlerinin kalıcılık kazanması ile yerleşik yabancı dediğimiz kavram ortaya çıkmaktadır (Dirlik, 2009, s. 38). İlk geliş amaçları turistik faaliyet olan bu kişiler, konut satın alarak kalıcılıklarını sağlamaktadırlar.

2.4.2.1. Türkiye’deki Yabancı Uyrukluların Mülkiyet Edinimi

Küreselleşen dünyada bireyler sadece kendi ülkelerine ya da kendi şehirlerine bağlı kalarak yaşamamaktadır. Macera arayışı, rahat yaşam isteği, sağlık, eğitim, doğal afet, savaş, barış gibi birçok nedenlerden dolayı göç etmektedir. Emekli göçü yani yerleşik yabancı göçünde olduğu gibi bireyler göç ettikleri ülkelerde kalıcılıklarını sağlamak adına mülk edinmeyi tercih etmektedir. bu konu da ise Türkiye’de, geçmişten günümüze uygulanan bir takım kurallar vardır. Yabancı uyruklu vatandaşların mülk edinmelerine yönelik yasal düzenlemeler ve satın alma davranışları aşağıda yer almaktadır.

2.4.2.1.1.Tapu Kanunu Mevzuatı

Cumhuriyet Öncesi Dönem

Osmanlı Devleti döneminde, yabancı uyruklu gerçek kişilerin Osmanlı Devleti topraklarında taşınmaz mal edinimine yönelik olarak 1868 yılına kadar hiçbir hakkın tanınmadığı bilinmektedir. Yabancı devletlere büyük ayrıcalıklar sağlayan kapitülasyonlar da dahil olmak üzere yabancıların taşınmaz mal edinimine yönelik olarak hiçbir düzenleme o dönemde bulunmamaktadır. Osmanlı Devletinin yabancı uyruklu kişilere taşınmaz mal edinim hakkı vermediği gibi, yabancı devletler de kendi vatandaşlarına Osmanlı ülkesinden taşınmaz edinimlerine izin vermemektedir (Genç, 2014, s. 78) .

Osmanlı Devletinde verilen kapitülasyonlarla yabancılara ekonomik ve adli alanlarda birçok yetki verilmesine karşın taşınmaz edinimlerine izin verilmemesinin nedenlerinden biri; İslam Hukukuna göre İslami bir yönetimi olmayan ülkeden, İslam topraklarına gelen yabancıların geldikleri topraklarda taşınmaz edinmelerinin yasak olmasıdır (Özcan, 2010, s. 283). Diğer eden ise yabancı devletlerin, kendi vatandaşlarının başka ülkelerde mülk edinimine izi vermemesidir (Genç, 2014, s. 78). Derebeylik sisteminin hâkim olduğu bu dönemde, yabancı bir devletin topraklarında uzun süre kalan kişiler tabiiyetlerini değiştirmiş olarak kabul edilmektedir. Bundan dolayı devletler, vatandaşlarının tabiiyetlerini kaybetmemek adına yurtdışı seyahat ve ikametlerini sınırlama yoluna gitmektedirler. Bu sebeple yabancıların Osmanlı ülkesinden taşınmaz almaları yasaklanmıştır (Özcan, 2010, s. 283)

Yabancı uyruklu kişilere toprak satışının yasak olduğu dönemlerde bile yabancılar birçok hileli yola başvurarak yasakları ihlal etmişlerdir. Taşınmaz mal alan yabancılar, bu taşınmaz malı tapu siciline Osmanlı vatandaşının adına tescil ettirebildikleri gibi kendisini

Osmanlı tebaasındanmış gibi göstererek de taşınmazı kendi adına tescil ettirmişlerdir. Başvurulan bu illegal yöntemler yabancılar açısından hiçbir soruna neden olmamakla birlikte başvuru bu illegal durumlar birçok sorunu da beraberinde getirmiştir. Bu uygulamaların önüne geçebilmek ve yabancıların da gayrimenkul satın alabilmeleri amacıyla 1863 yılında Osmanlı ve Yabancı devletlerarasında görüşmeler başlamış ve 1869 yılında 7 Sefer Kanunu (1284) Kanunu oluşturulmuştur (Chiha, 1967, s. 247-248). Milletlerarası ilişkilerin zamanla artması ve mevcut durumda yaşanan değişimler neticesinde yabancıların taşınmaz mal edinimine yönelik ilk vaat 1876 Islahat Fermanı'nda yer almıştır (Özcan, 2010, s. 284). Islahat Fermanı'nda "Emlakin alım- satım ve tasarrufu hakkındaki bütün kanunlar tebaa için eşit olduğundan devletin kanunlarına ve belediye zabıtası nizamlarına uymak ve asıl yerli halkın verdikleri vergi ve resimleri vermek üzere Osmanlı hükümeti ile yabancı devletlerarasında sureti tanzimiyeden sonra ecnebiye dahi emlâke tasarruf müsaadesi verilecektir" şeklinde yabancıların mal edinimini düzenleyen maddenin yer alması temin edilmeye çalışılmıştır (Karal, 1995, s. 250). Bu maddedeki vaat ile Osmanlı vatandaşlarının vermiş olduğu vergileri vererek yabancı kişilerinde taşınmaz mal edinimlerine izin verileceği, yabancı kişilerin Osmanlı kanunlarına uyacakları ifade edilmiştir.

1856 yılında Paris antlaşmasını imzalayan devletler, Osmanlı Devletine ortak bir nota vererek Islahat Fermanının yukarıda bahsi geçen hükmünün tatbiki için görüşmelerin başlamasını istemektedirler. Hariciye Nazırı Âli Paşa Osmanlı devletinin bu husustaki görüşünü şöyle açıklamaktadır (Karal, 1995, s. 250-251):

" Hükümet, mülk üzerinde yabancılara tasarruf hakkı tanımak suretiyle Türkiye için büyük faydalar elde edeceğine ve Türkiye ile Avrupa arasındaki münasebetlerin daha çok artacağına emin bulunmaktadır. Ancak, şu da var ki, yabancılara bu hak bazı şartlar dahilinde verilebilir. Bunların da başlıcası kapitülasyonların tadilidir.

Kapitülasyonlar Osmanlı Hükümetinin Avrupa ile ilk olarak münasebetlere giriştiği devirde verilmişti. O zaman, İmparatorluğu iskelelerinde, Osmanlı tebaası ile ihtilât etmeyerek yaşayan ve toptancı ticaretle meşgul olan sayısı az Avrupalı vardı; devrin şartları, Osmanlı halkının âdet ve gelenekleri, kendilerine kapitülasyonlarla birtakım imtiyaz ve muafiyetlerin verilmesini icap ettirmişti. Hâlbuki o yandan bugüne şartlar değişmiştir. Avrupa eski Avrupa değildir. Osmanlı imparatorluğu da çok değişmiştir. Osmanlı- Avrupa devletleri münasebetleri de eskisi gibi değildir. Eski halini muhafaza eden yalnız kapitülasyonlardır. Osmanlı imparatorluğunda yaşayan yabancı tebaa, kapitülasyonlara göre, ancak kendi hükümetlerinin memurlarına tabidir. Netice şu oluyor ki Osmanlı vilayetlerinde kaç konsoloshane varsa o kadar zabıta idaresi ve mahkemesi vardır.

“ Bu şartlar dahilinde, yani Osmanlı hükümetinin kanunlarına ve nizamlarına tabi olmayan ve ancak kendi mahkemeleri tarafından mahkeme edilen yabancılara, emlâke tasarruf hakkı nasıl tanınabilir?

Kaldı ki, 1856 Paris Muahedesini imzalayan devletler, bir protokol tanzim ederek kapitülasyonların tadili lüzumunu ve meşruluğunu da kabul etmişlerdir.”

Bu şekilde başlayan yazışmalar ve görüşmeler neticesinde 1867 yılında mesele halledildi ve yabancıların emlak ve araziye müteallik kanun ve nizamlara tabii olacaklar ve mahkemeleri Osmanlı mahkemelerinde görüleceği şartıyla Hicaz hariç İmparatorluğun her yanından yerli halk gibi şehirlerde ve köylerde emlak ve arazi sahibi olabilecekleri kabul edilmiş ve Osmanlı devleti bu durumdan son derece zararlı çıkmıştır (Karal, 1983, s. 251). Osmanlı devletinde, tüzel kişilere taşınmaz mal edinim hakkı 3 Ağustos 1325 (1911) Cemiyetler Kanunu ile verilmiştir. Yabancı tüzel kişilerin taşınmaz mal edinim hakkı ise 16 Şubat 1328 (1913) yılında Eşhası Hükmeyenin Emvali Gayrimenkuleye Tasarruflarına Dair Kanun ile tanınmıştır (Erdost, 2006, s. 65).

Cumhuriyet Dönemi

Osmanlı İmparatorluğu zamanında, yabancı uyruklu gerçek kişilerin taşınmaz mal edinimine yönelik ilk yasal çalışma, 7 Safer Kanunu iken, Türkiye Cumhuriyeti'nde

yabancı uyruklu gerçek kişilerin taşınmaz mal edinimine yönelik olarak yapılan yasal düzenleme 2644 sayılı Tapu Kanunu'dur.

2644 sayılı Tapu Kanunu'na geçilmeden önce Lozan Antlaşmasında yabancıların taşınmaz mal edinimindeki durumuna bakmak gerekmektedir. 1923 Lozan Antlaşması yabancı uyruklu kişilerin arazi sahibi olmaları konusunda bir dönüm noktasını teşkil etmektedir (Genç, 2014, s. 79).

Lozan Antlaşmasına ekli olan “İkamet ve Salahiyeti Hakkında Mukavelename”nin 3. Maddesinde yabancı uyruklu kişilerin Türkiye’de mal ve mülk edinim haklarına yönelik olarak,

Türkiye’de, diğer akide tebaasının kavanin ve nizamatı mahalliyeye tevfikân her türlü emvali menkule ve gayri menkuleyi ihraza, tasarrufave devre ve ferağa, hakları olacaktır; tebaaimezkûre bilhassa beyi ve mübadele vehibe, vasiyet ile yahut diğer her suretle emvali mebhuseyi tasarruf edebilecekleri gibi ber mucibi kanun veraset tarikiyle veya hibe veyahut vasiyet suretiyle emvalimezkûreye malik olabileceklerdir” hükmü getirilmiş; aynı mukavelenin 1. maddesinde ise “İşbu fasılda münderiç ahkamdan her birinin Türkiye’de diğer Düveli akide tebaa ve şirketlerine tatbiki, Düveli mezkûre arazisinde Türk tebaveşirketleri hakkında tam bir muamelei müteakabile tatbiki şartı sarihine muallaktır.

denilerek, 7 Sefer 1284 tarihli Kanun’un benimsediği tebaayı temsil sistemi yerine, Türkiye’nin akit devletlerle tam eşitliğinin bir tezahürü olarak siyasi (ahdi) mütekabiliyet esası benimsenmektedir. (Mutlu, 2005, s. 276). Ayrıca Lozan barış Antlaşmasında modern hukuk sisteminin kabul ettiği karşılıklılık esası uygulanmaktadır (Candan & Oktay, 2017, s. 642).

18 Mart 1340 (1924) tarihli 442 sayılı Köy Kanunu’nda yabancı gerçek kişilerin köylerde taşınmaz ediniminde yasaklamaya gidilmekte ve bu Kanun’un 87. Maddesinde “Türkiye Cumhuriyeti tabiiyetinde bulunmayan gerek şahıslar gerek şahıs hükmünde olan cemiyet ve şirketlerin, köylerde arazi ve emlak almaları memnûdur” ifadesi yer almaktadır

(Genç, 2014, s. 80). Köy Kanunun 87. Maddesinin Lozan Barış Antlaşmasının oturma ve Yargı yetkisi Sözleşmesi'ni sınırladığı görülmektedir. Bunun nedeni olarak Lozan Antlaşmasında imzalanan Sözleşmede yabancı uyruklu kişilerin köylerde arazi edinimine yönelik bir kısıtlama olmaması gösterilmektedir. 87. Madde ile sadece köy ve köy arazisi korunmamış, yabancıların 7 Sefer 1284 (16 Haziran 1868) yasasından yararlanarak, Anadolu'da satın aldıkları büyük arazileri yeniden edinmelerinin de önüne geçilmiştir (Erdost, 2006, s. 67-68)

2644 Sayılı Tapu Kanunu

Türkiye Cumhuriyeti hukuk sisteminde yabancı gerçek kişilerin taşınmaz mal edinimleri ile ilgili en önemli düzenleme 22.12.1934 tarihli 2644 sayılı Tapu Kanunudur (Bayramoğlu Özügürlü & Kayıkçı Yılmaz, 2010, s. 104). Bu kanunun 35. Maddesinin ilk halinde “tahdidi mutazammin kanuni hükümler yerinde kalmak ve karşılıklı olmak şartıyla yabancı hakiki şahıslar Türkiye’de gayrimenkul mallara temellük ve tevarüs edebilirler” hükmüne yer verilmektedir. Bu 35. Madde de yabancı uyruklu gerçek kişilerin taşınmaz mal edinimleri kanuni sınırlamalara uyma ve karşılıklılık gibi bir takım şartlara bağlanmaktadır. Lozan Barış Antlaşması ve Antlaşmaya ek Mukavele hükümlerinde de yer verilen karşılıklılık ilkesi 2644 sayılı Tapu Kanununda da ver almaktadır (Yılmaz, 6302 Sayılı Kanun Hükümleri Uyarınca Yabancı Gerçek Kişilerin Türkiye’de Taşınmaz Edinimi, 2013, s. 1100).

Yabancı uyruklu gerçek kişilerin taşınmaz mal ediniminde miktar ve yer bakımından getirilen sınırlamalar ele alındığında bu kişilerin köylerde taşınmaz mal edinimi yasaklanmakta, köy dışı alanlarda edinebilecekleri taşınmazın miktar ise 30 hektar olarak sınırlanmaktadır. (Genç, 2014, s. 81) 2644 sayılı Tapu Kanunu’nun 36. Maddesinde

yer alan hüküm ise şu şekildedir; “Yabancı hakiki şahıslar bir köye bağlı olmayan müstakil çiftliklere ve köy sınırları dışında kalan arazinin otuz hektardan çoğuna ancak hükümetin izniyle sahip olabilirler. Kanuni miras bu hükümden dışarıdır. Adı geçen çiftliklere ve arazinin otuz hektardan ziyadesine vasiyet suretiyle veya mansup mirasçı sıfatıyla yabancı hakiki şahısların sahip olabilmesi de hükümetin iznine bağlı olup, izin verilmezse çiftlik ve bu fazla miktar tasfiye suretiyle bedele çevrilir” (Yılmaz, 2013, s. 1100).

Yabancı uyruklu kişilerin taşınmaz mal edinimine yönelik düzenlemeyi içeren 2644 sayılı Tapu Kanunu’nun 35. Maddesi, 21.06.1984 tarihli 3029 sayılı, 22.04.1986 tarihli 3278 sayılı, 03.07.2003 tarihli 4916 sayılı, 29.12.2005 tarihli 5444 sayılı, 03.07.2008 tarihli 5782 sayılı ve son olarak 18.05.2012 tarihli 6302 sayılı kanunla birçok değişikliğe uğradığı görülmektedir. Yapılan bu kanun değişiklikleri aşağıda başlıklar halinde yer almaktadır.

3029 Sayılı ve 3278 Sayılı Kanun’lar ile Yapılan Düzenlemeler

21.06.1984 yılında kabul edilen 3029 sayılı kanun, 22.11.1964 tarihli 2644 sayılı Tapu kanunun 35. Maddesinde ve 18.03.1924 tarihli 442 sayılı Köy Kanunun 87. Maddesinde değişiklik yapılması amacıyla çıkarılmış 28.06.1984 yılında resmi gazetede yayınlanmıştır. 22.11.1934 tarihli 2644 sayılı Tapu Kanununun 35. Maddesine ekleme şu ekleme yapılmıştır (<https://www.tbmm.gov.tr>) “*..Ancak hangi ülkelere yukarıdaki fıkradaki müteakabiliyet şartının uygulanmayacağını, alım ve satımlarda % 25'i geçmeyecek şekilde Toplu Konut Fonuna alınacak fon nispetini ve uygulamaya ait esasları tespiti Bakanlar Kurulu yetkilidir.*”

18.03.1924 tarihli 442 sayılı Köy Kanunun 87. Maddesine ise şu ekleme yapılmıştır; “*Hangi bölge ve illerde bu maddedeki kısıtlamalardan hangi ülkelere istisna*

tanınacağı, alım satımlarda Toplu Konut Fonuna en çok % 25'i geçmeyecek tutarda alınacak fon nispetini ve uygulamaya ait esasları tespiti Bakanlar Kurulu yetkilidir. Ancak bu fıkra hükmü tarımsal üretim maksadıyla İktisap edilmek istenen araziler için geçerli değildir.”

Bu düzenlemeler ile yabancıların taşınmaz mal edinimine ilişkin olarak Bakanlar Kuruluna bir takım yetkiler verilmiştir. Hangi ülkelere karşılıklılık şartının uygulanmayacağına belirlenmesi ile yabancıların taşınmaz edinimlerinde Toplu Konut Fonu'na ödenecek fon oranını belirleme yetkisinin Bakanlar Kurulu'na verilmesine ilişkin düzenleme, 1985 yılında Anayasa mahkemesi tarafından verilmek istenen yetkinin sınırlarının belirli olmadığı ve yasama yetkisinin devri anlamına gelmesi gerekçe gösterilerek iptal edilmiştir (Candan & Oktay, 2017, s. 642).

Anayasa Mahkemesinin vermiş olduğu iptal kararı neticesinde 2644 sayılı Tapu Kanunu'nda değişiklik yapan yeni bir düzenleme yapılmıştır. 22.04.1986 tarihli 3278 sayılı kanunla Tapu Kanunun 35. Maddesine iki yeni fıkra eklenmiştir. Bu eklemelerde Bakanlar Kurulu'nun milli menfaatlere ya da milli ekonomiye faydalı görüldüğü durumlarda hangi ülkelerin ya da hangi ülkenin uyruğundaki gerçek kişilerin karşılıklılık ilkesinden ayrı tutulacağına karar verebileceği ifade edilmiştir ayrıca yabancı uyruklu gerçek kişilerin taşınmaz alım ve satımlarında satış bedelinin %25'ini geçmeyecek şekilde Toplu konut Fonuna alınacak fon nispetini ve uygulamaya ait esasların tespit edilmesine de yetkili kılınmıştır (Yılmaz, 2013, s. 1102).

1986 tarihli 3278 sayılı kanun ile iptal edilen 1984 tarihli 3029 sayılı kanun arasında çok büyük bir farklılık bulunmazken, 3278 sayılı Kanun'la Tapu Kanunu'nda

yapılan değişiklik de Anayasa Mahkemesi tarafından 1986 yılında iptal edilmiştir (Candan & Oktay, 2017, s. 642).

4916 Sayılı Kanun İle Yapılan Düzenleme

Yabancıların taşınmaz mal edimi ile ilgili 03.07.2003 tarihli 4916 sayılı Kanun’la Tapu Kanunu’nda yapılan değişiklikler sonucunda tekrar düzenlenmiştir. 4916 sayılı Kanunun 19. Maddesinde yer alan 35. Maddenin düzenlenmiş hali şu şekilde yer almaktadır (www.tbmm.gov.tr) :

Karşılıklı olmak ve kanunî sınırlamalara uyulmak kaydıyla, yabancı uyruklu gerçek kişiler ile yabancı ülkelerde bu ülkelerin kanunlarına göre kurulan tüzel kişiliğe sahip ticaret şirketleri, Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde taşınmaz edinebilirler. Karşılıklılık ilkesinin uygulanmasında, yabancı devletin taşınmaz ediniminde kendi vatandaşlarına veya yabancı ülkelerde bu ülkelerin kanunlarına göre kurulan tüzel kişiliğe sahip ticaret şirketlerine tanıdığı hakların, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarına veya ticaret şirketlerine de tanınması esastır.

Türkiye Cumhuriyeti ile arasında karşılıklılık olmayan devlet vatandaşlarının kanunî miras yoluyla edindikleri taşınmazlar ile kanunî kısıtlamalara tâbi alanlardaki taşınmazlar, intikal işlemleri yapılarak tasfiye edilir ve bedele çevrilir.

Yabancı uyruklu gerçek kişiler ile yabancı ülkelerde bu ülkelerin kanunlarına göre kurulan tüzel kişiliğe sahip ticaret şirketlerinin otuz hektardan fazla taşınmaz edinebilmesi Bakanlar Kurulunun iznine tâbidir. Kanunî miras yoluyla intikal eden taşınmazlar için bu hüküm uygulanmaz. Yabancı uyruklu gerçek kişilerin, kanunî miras dışında ölüme bağlı tasarruflar yoluyla otuz hektardan fazla taşınmaz edinebilmesi de Bakanlar Kurulunun iznine bağlıdır. İzin verilmez ise, fazla miktar tasfiye edilerek bedele çevrilir.

Yabancı uyruklu gerçek kişiler ile yabancı ülkelerde bu ülkelerin kanunlarına göre kurulan tüzel kişiliğe sahip ticaret şirketleri lehine, taşınmaz üzerinde sınırlı aynı hak tesis edilmesi halinde karşılıklılık şartı aranmaz.

Kamu yararı ve ülke güvenliği bakımından, bu maddenin uygulanmayacağı yerleri belirlemeye Bakanlar Kurulu yetkilidir.

Yapılan yeni düzenlemede karşılıklılık ilkesi ve kanuni sınırlamalara uyulmak şartıyla yabancı gerçek kişiler ve yabancı ülkelerde o ülkelerin yasalarına göre kurulan

tüzel kişiliğe sahip ticaret şirketlerine de otuz hektarla sınırlı olmak şartıyla taşınmaz edinme hakkı verilmiştir. 442 sayılı Köy Kanunun 87. Maddesi yürürlükten kaldırılarak uygulanmakta olan kısıtlama kaldırılmış ve köy sınırları içerisinde yabancı uyruklu gerçek kişiler ile tüzel kişiliğe sahip ticaret şirketlerinin taşınmaz edinmelerinin yolu açılmıştır. Ayrıca askeri bölge ve güvenlik bölgeleri ile stratejik bölgelerdeki kısıtlamalar aynı şekilde korunmuş, kamu yararı ve ülke güvenliği açısından bu maddenin uygulanmayacağı yerleri belirlemek için Bakanlar Kuruluna yetki verilmiştir (Genç, 2014, s. 82). Kanunda en dikkat çeken değişiklik ise tüzel kişilere yönelik olarak yapılan değişikliktir. 4619 sayılı Kanunun kabulünden önce sadece gerçek kişilere tanınmış olan taşınmaz mal edinme imkânı genişletilerek yabancı ülkelerde bu ülkelerin kanunlarına göre kurulan tüzel kişiliğe sahip ticaret şirketlerini de kapsayacak hale genişletilmiştir (Yılmaz, 2013, s. 1102).

5444 Sayılı Kanun ile Yapılan Düzenleme

2005 yılında 5444 sayılı Kanun ile Tapu Kanunun 35. Maddesi yeniden düzenlenmiştir. Yeniden gözden geçirilen bu kanun maddesinde, *“Yabancı ülkelerde kendi ülkelerinin kanunlarına göre kurulan tüzel kişiliğe sahip ticaret şirketleri, ancak özel kanun hükümleri çerçevesinde taşınmaz mülkiyeti ve taşınmazlar üzerinde sınırlı aynî hak edinebilirler”* yapılan bu değişiklikle yabancı gerçek kişiler açısından Anayasa Mahkemesinin 2003 tarihli iptal kararında yer alan taşınmaz malın edinme amacı, edinilecek taşınmazın miktarı, sınırlı aynî haklar ve Bakanlar Kurulunun yetkisi açısından kısıtlayıcı nitelikte düzenlemelere yer verilmiştir (Genç, 2014, s. 83).

Yine 5444 sayılı kanunun 35. Maddesinde yer alan;

Yabancı uyruklu gerçek kişiler, karşılıklı olmak ve kanunî sınırlamalara uyulmak kaydıyla, Türkiye’de işyeri veya mesken olarak kullanmak üzere, uygulama imar planı veya mevzii imar planı içinde bu amaçlarla ayrılıp tescil edilen taşınmazları edinebilirler. Sınırlı aynî hak tesis

edilmesinde de aynı koşullar aranır. Yabancı uyruklu bir gerçek kişinin ülke genelinde edinebileceği taşınmazlar ile bağımsız ve sürekli nitelikte sınırlı aynî hakların toplam yüzölçümü iki buçuk hektarı geçemez. Bu fıkra da belirtilen koşullarla, yüzölçümü miktarını otuz hektara kadar artırmaya Bakanlar Kurulu yetkilidir (www.resmigazete.gov.tr, 29.12.2005)

Hükmü ile yabancı uyruklu gerçek kişilerin sahip olacakları taşınmaz malların satın alınma amacı, yeri ve miktarına ilişkin düzenlemeleri içermektedir. Yabancı gerçek kişiler satın alacakları taşınmazları sadece işyeri ya da mesken olarak kullanma hakkına sahipken bu taşınmazları sadece imar planı içinde yer alan ya da mevzii imar planı içinde yer alan yerlerden edinebilmektedirler. Yine bu kişilerin ne kadar taşınmaz mal edineceklerine ilişkin olarak ise, ülke genelinde toplam yüz ölçümünün iki buçuk hektarı geçemeyeceği belirtilirken, bu sınırın ancak Bakanlar Kurulu tarafından arttırılabileceği vurgulanmaktadır. Yine bu hükümde ülkeler arası karşılıklılık ilkesine vurgu yapılmakta ve karşılıklılık ilkesinin neyi ifade ettiği şu şekilde belirtilmektedir; “*Karşılıklılığın tespitinde hukukî ve fiilî durum esas alınır. Bu ilkenin kişilere toprak mülkiyeti hakkının tanınmadığı, ülke uyruklarına uygulanmasında, yabancı devletin taşınmaz ediniminde kendi vatandaşlarına tanıdığı hakların, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarına da tanınması esastır*”(www.resmigazete.gov.tr).

5444 sayılı kanun ile tapu Kanunun 35. Maddesinde yapılan değişikliğe Anayasa Mahkemesince İptal Davası açılmıştır. 11.04.2007 tarihli karar ile Bakanlar Kurulunun iki buçuk hektarlık taşınmaz edinme sınırını otuz hektara kadar artırma yetkisinin ölçüsüz olması nedeniyle yasama yetkisinin yürütme organına devri sonucunu doğurduğunu ifade ederek, bahsi geçen cümlelerin Anayasaya aykırı olduğuna hükmedilmiştir. “...yabancı uyruklu gerçek kişilerin il bazında edinebilecekleri taşınmazların, illere ve il yüzölçümüne göre binde beşi geçmemek üzere oranını tespite Bakanlar Kurulu yetkilidir (www.resmigazete.gov.tr)” Hükmünün de Anayasa’ya aykırı olduğuna kanat getirilmiştir.

Gerekçe olarak ise, il yüzölçümlerinin, ilin ormanları, dağları ve meraları gibi yerleşim alanları dışındaki kısımlarını da kapsadığı, bazı illerin yerleşim alanlarının tamamının binde beşlik sınırın altında kaldığı ve Bakanlar kuruluna verilen bu düzenleme yetkisinin Anayasal sınırlar esas alınarak belirlenmediği ifade edilmiştir (Yılmaz, 2013, s. 1110).

5782 Sayılı Kanun ile Yapılan Düzenleme

Kanun koyucu tarafından 03.07.2008 tarihinde kabul edilen 5782 sayılı Kanun ile, 35. Madde’de tekrar değişiklik yapılarak. *“Yabancı uyruklu gerçek kişiler merkez ilçe ve ilçeler bazında, uygulama imar planı ve mevzi imar plan sınırları içerisinde kalan toplam alanların yüzölçümünün yüzde onuna kadar kısmında taşınmaz ile bağımsız ve sürekli nitelikte sınırlı aynî hak edinebilirler (www.mevzuat.gov.tr)”* hükmü eklenmiştir. Yine bu kanunda Anayasa Mahkemesince iptal edilen Bakanlar Kurulunun taşınmaz edinme miktarını otuz hektara kadar artırma yetkisine ilişkin bir düzenleme yapılmamış, yabancı gerçek kişilerin taşınmaz mal edinimleri iki buçuk hektarlık alan ile sınırlandırılmıştır (Genç, 2014, s. 84).

6302 Sayılı Kanun

Yabancıların taşınmaz edinmelerine ilişkin olarak yapılan son düzenleme 03.05.2012 tarihli 6302 sayılı kanundur. Kanunun 35. Maddesinde (<http://www.resmigazete.gov.tr>);

Kanuni sınırlamalara uyulmak kaydıyla, uluslararası ikili ilişkiler yönünden ve ülke menfaatlerinin gerektirdiği hallerde Bakanlar Kurulu tarafından belirlenen ülkelerin vatandaşı olan yabancı uyruklu gerçek kişiler Türkiye’de taşınmaz ve sınırlı ayni hak edinebilirler. Yabancı uyruklu gerçek kişilerin edindikleri taşınmazlar ile bağımsız ve sürekli nitelikteki sınırlı ayni hakların toplam alanı, özel mülkiyete konu ilçe yüz ölçümünün yüzde onunu ve kişi başına ülke genelinde otuz hektarı geçemez. Bakanlar Kurulu kişi başına ülke genelinde edinilebilecek miktarı iki katına kadar artırmaya yetkilidir.

Hükümleri yer almaktadır. Bu yeni düzenleme ile karşılıklılık ilkesinin terk edildiği görülmektedir. Bunun yanında “*yabancı uyruklu gerçek kişilerin edindikleri taşınmazlar ile bağımsız ve sürekli nitelikteki sınırlı ayni hakların toplam alanının özel mülkiyete konu ilçe yüz ölçümünün yüzde onunu ve kişi başına ülke genelinde otuz hektarı geçemez...*” hükmü ile hem ilçe düzeyinde hem de ülke genelinde otuz hektarlık sınırlama ile iki kademeli denge ve denetim mekanizmasının kurulmak istendiği görülmektedir (Candan & Oktay, 2017, s. 644).

6302 sayılı kanunun 35. Maddesinde yer alan bir diğer ifade de ise

Bakanlar Kurulu, ülke menfaatlerinin gerektiği hallerde yabancı uyruklu gerçek kişiler ile yabancı ülkelerde kendi ülkelerinin kanunlarına göre kurulan tüzel kişiliğe sahip ticaret şirketlerinin taşınmaz ve sınırlı ayni hak edinimlerini; ülke, kişi, coğrafi bölge, süre, sayı, oran, tür, nitelik, yüz ölçüm ve miktar olarak belirleyebilir, sınırlandırabilir, kısmen veya tamamen durdurabilir veya yasaklayabilir.

Açıklaması yer almaktadır (<http://www.resmigazete.gov.tr>).

35. maddede yer alan bir diğer husus ise yabancı uyruklu gerçek kişilerin ve yabancı ülkelerin yasalarına uygun olarak kurulan tüzel kişiliğe sahip ticaret şirketlerinin yapısız taşınmaz üzerinde geliştirecekleri projeleri iki yıl zarfında ilgili Bakanlığın onayına sunmaları gerekmektedir. Bakanlık tarafından başlama ve bitirme süreleri belirlenen projeler tapu kütüğünün beyanlar hanesine kaydedilmek üzere taşınmaz malın bulunduğu tapu müdürlüğüne gönderilmekte ve onaylanan projelerin süresi içinde gerçekleştirilip gerçekleştirilmediği ilgili Bakanlık tarafından takip edilmektedir (<http://www.resmigazete.gov.tr>).

Yabancıların taşınmaz mal ya da sınırlı ayni hak sahibi olmalarına ilişkin düzenlemeler 1980 yılı sonrasında liberal ekonomik politikalar ve dünya ekonomik sistemine katılım çabaları neticesinde Türkiye’yi de etkilemektedir. Yabancıların taşınmaz

mal edinimine yönelik çalışmalar Anayasa Mahkemesi tarafından birçok kez engellenmesine karşın 6302 sayılı yasa yürürlükte yer almaktadır. Yabancı uyruklu kişilerin taşınmaz mal edinimine geleneksel kuşku bakışın devam ettiği söylenebilir. (Candan & Oktay, 2017, s. 646). “Yabancılar arazi ve mülk satılması sadece mülkiyet sorununa neden olmamaktadır. Toprak, devletin vazgeçilmez temel unsuru, egemenlik ve bağımsızlığının simgesidir ve yabancılar satılan toprakların geri alması oldukça zordur. 1948 yılı öncesinde bu şekilde toprak satın alarak İsrail devletinin temellerinin atıldığı unutulmamalıdır” Anayasa mahkemesinin yabancı kişilere toprak satışı noktasında kuşku davranmasının gerekçesi olarak yukarıda bahsedilen durum gösterilmektedir (Yıldız, 2017, s. 125-126).

2.4.2.1.2. Türkiye’de Yabancı Uyruklu Kişilere Konut Satışı

Yabancı uyruklu kişilerin Türkiye’de taşınmaz mal edinimine yönelik bir takım kısıtlamalar getirilse de yabancıların mülk edinimi mümkündür. Yabancı kişilere getirilen bu sınırlamalar sadece Türkiye tarafından değil birçok Avrupa ülkesi tarafından da kullanılmaktadır (Mutlu, 2005, s. 274). Geçmişten günümüze kadar düzenlenen tapu kanunlarında özellikle yabancı kişilerin satın alabilecekleri hektarlar üzerinde durulmakta ve hektar miktarı kısıtlanmaktadır. En son 03.05.2012 tarihinde 6302 sayılı kanun’unda yabancı uyruklu bir kişinin ülke genelinde sahip olabileceği toprak miktarını otuz hektar olarak belirlemektedir. Bunun yanında ilçe bazında bakıldığında ise, özel mülkiyete konu olan ilçe yüz ölçümünün %10’una sahip olabilecekleri belirtilmektedir (<http://www.resmigazete.gov.tr>). Yapılan son düzenlemeler ve Avrupa Birliği uyum çalışmaları kapsamında atılan adımlar neticesinde Türkiye’de ikamet eden ve Türkiye’den gayrimenkul satın alan yabancı uyruklu vatandaş sayısı hızlı bir artış göstermektedir (Mutluer & Südaş, 2005, s. 46).

Aşağıda Türkiye’de bulunan yabancı uyruklu kişilerin sayılarına ve bu kişilerin satın alma davranışına ilişkin veriler daha ayrıntılı olarak ele alınmaktadır.

TÜİK’in 16.01.2019 tarihinde yayınladığı Konut Satış istatistiklerinde Türkiye genelinde 2018 yılında toplamda 1.375.398 konutun satıldığı ifade edilmektedir. Yapılan araştırmada en fazla konut satışının 234.055 konut ile İstanbul’da, İstanbul’u 131.161 konut ile Ankara, 75.672 konut ile İzmir takip etmektedir. En az konut satışı ise 159 konut ile Hakkâri de gerçekleşmektedir (www.tuik.gov.tr, 16.01.2019).

2017 yılında Türkiye genelinde yabancılara satılan konut sayısı 22.234 iken, en fazla konut 8.182 konut ile İstanbul’da, ikinci olarak 4.707 konut ile Antalya’da, 1.474 konut ile Bursa’da satılmıştır. 2017 yılı Aralık ayında ise toplamda 2.164 yabancılara konut satışı gerçekleşmiştir. İstanbul’da 802, Antalya’da 378, Bursa’da ise 188 konut yabancılara satılmıştır (www.tuik.gov.tr, 19.01.2018). 2018 yılı verilerine göre ise, yabancılara satılan konut sayısı 39.663’dir. 2018 yılında gerçekleştirilen bu satışlar 2017 yılında yapılan satışlara oranla %78,4 oranında artış göstermiştir. Yine 2017 yılında olduğu gibi ilk sırayı 14.270 konut ile İstanbul alırken, ikinci sırada 7.938 konut ile Antalya, üçüncü sırada ise 2.720 konut satışı ile Bursa yer almaktadır. 2018 Aralık ayında yapılan satışlarda ise toplamda 4,560 konut satışı gerçekleştirilmiş, bunların 2.170 tanesi İstanbul’da, 744 tanesi Antalya’da, 252 tanesi Bursa’da ve 251 tanesi de Ankara’da yer almaktadır (www.tuik.gov.tr, 16.01.2019).

Tablo 6:Yabancılarla yapılan konut satış sayıları, 2017-2018

	Konut Satış Sayıları House sale numbers			
	Aralık 2017	Aralık 2018	Ocak-Aralık 2017	Ocak-Aralık 2018
Toplam⁽¹⁾	2 164	4 560	22 234	39 663
İstanbul	802	2 170	8 182	14 270
Antalya	378	744	4 707	7 938
Bursa	188	252	1 474	2 720
Ankara	73	251	817	2 133
Yalova	141	192	1 079	2 063
Mersin	85	115	600	1 022
Sakarya	71	112	770	1 366
Samsun	44	95	503	956
Muğla	44	93	634	925
Trabzon	64	87	978	1 344
Diğer illeri	274	449	2 490	4 926

TÜİK, Konut Satış İstatistikleri, Aralık 2018

Ülke uyrukluklarına göre konut satışlarını ele aldığımızda ise en fazla konutu 2017 yılında Irak vatandaşlarının satın aldığı gözlemlenmektedir. Irak vatandaşları toplamda 3.085 konut satın alırken, Suudi Arabistan vatandaşları 3.345 konut, Kuveyt vatandaşlarının 1.691 konut, Rusya Federasyonu vatandaşlarının 1.331 konut ve son olarak da Afganistan vatandaşlarının 1.078 konut aldığı gözlemlenmektedir. Aralık ayında yapılan satışlarda ise Irak vatandaşlarına 418, Suudi Arabistan vatandaşlarına 271, Kuveyt vatandaşlarına 151 Rusya Federasyonu vatandaşlarına da 129 konut satışı gerçekleştirilmiştir (www.tuik.gov.tr. 19.01.2018). 2018 yılında yapılan satışlarda ise yine ilk sırada Irak yer almaktadır. 2018 yılında Irak vatandaşları 8.205 konut satın alırken, İran vatandaşları 3.652, Suudi Arabistan vatandaşları 2.718, Rusya Federasyonu vatandaşları 2.297 ve Kuveyt vatandaşları da 2.199 konut satın almışlardır. Yine Aralık ayı

istatistiklerini ele aldığımızda ise, İlk sırada 897 konut ile Irak, 435 konut ile İran, 268 konut ile Suudi Arabistan ve 257 konut ile Rusya federasyonu yer almaktadır (www.tuik.gov.tr, 16.01.2019).

Tablo 7: Ülke Uyruklarına Göre Yabancılar Yapılan Konut Satış Sayıları, 2017-2018

Ülke	Konut Satış Sayıları			
	Aralık 2017	Aralık 2018	Ocak-Aralık 2017	Ocak-Aralık 2018
Toplam	2 181	4 614	22 428	40 044
Irak	418	897	3 805	8 205
İran	118	435	792	3 652
Suudi Arabistan	271	268	3 345	2 718
Rusya Federasyonu	129	257	1 331	2 297
Afganistan	102	232	1 078	2 084
Almanya	93	195	772	1 866
Kuveyt	151	195	1 691	2 199
Ürdün	44	170	483	1 362
Azerbaycan	91	166	942	1 250
Yemen	47	146	390	851
İngiltere	52	96	794	1 237
Filistin	31	95	337	655
Mısır	67	86	587	725
Katar	37	81	305	764
Amerika Birleşik Devletleri	21	77	212	468
İsveç	34	76	406	723
Cezayir	9	75	112	341
Lübnan	25	65	186	456
Ukrayna	41	62	505	624
Libya- Libya	14	60	178	454
Diğer ülkeler	386	880	4 177	7 113

TÜİK, Konut Satış İstatistikleri, Aralık 2018

Kaynak: <http://tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=30873>, 16.01.2019.

Türkiye'deki yabancı uyruklu kişi sayısı hakkında ise, TÜİK'in 05.09.2018 yılında yayınlamış olduğu Uluslararası Göç İstatistiklerinde yurt dışından Türkiye'ye 466.333 kişinin göç ettiği ifade edilmektedir. 2017 yılında Yurt dışından 166.044 kişi İstanbul'a, 46.475 kişi Ankara'ya, 21.888 kişi Antalya'ya, 13.946 kişi Bursa'ya, 10.353 kişi ise İzmir'e göç etmiştir.

Tablo 8:Türkiye' de İç ve Dış Göç Oranları

İller	Türkiye'ye gelen göç	(%)	İller	Türkiye'den giden göç	(%)
Türkiye	466 333		Türkiye	253 640	
İstanbul	166 044	35,6	İstanbul	75 849	29,9
Ankara	46 475	10,0	Ankara	27 379	10,8
Antalya	21 888	4,7	Antalya	15 056	5,9
İzmir	12 031	2,6	Bursa	13 946	5,5
Bursa	11 191	2,4	İzmir	10 353	4,1

Kaynak:<http://tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=30607>, 05.09.2018) .

Türkiye'ye 2017 yılında gelen yabancı uyruklu nüfusun %26,6 oran ile ilk sırada Irak vatandaşları yer alırken, %10,4 ile Afganistan vatandaşları ikinci sırada, %7,7 ile Suriye vatandaşları üçüncü sırada, %5,7 ile Azerbaycan vatandaşları dördüncü sırada ve %5,6 ile Türkmenistan vatandaşları yer almaktadır (www.tuik.gov.tr, 05.09.2018).

Yıllara göre sınır kapılarından Türkiye'ye yapılan girişler ele alındığında 2014 yılında 35.115.789 kişi 2015 yılında 34.633.391 kişi, 2016 yılında 24.686.471 kişi, 2017 yılında 32.058.216 kişi ve 2018 yılında 39.468.492 kişinin Türkiye'ye giriş yaptığı görülmektedir. Yıllar itibari ile ülkeye girişlerde dalgalanmalar meydana gelmektedir. Fakat genel itibariyle ülkeye girişlerde önceki yıllara göre artışlar gözlemlenmektedir. 2018 yılında sınır kapılarından Türkiye'ye giren ülke sıralamaları ele alındığında ilk sırada 5.986.184 ile Rusya yer almaktadır. 4.489.071 ile Almanya ikinci sırada, 2.412.045 kişi ile Bulgaristan üçüncü sırada 2.235.983 kişi ile İngiltere ise dördüncü sırada yer almaktadır (www.goc.gov.tr,15.01.2019).

Tablo 9:İkamet İzni İle Ülkemizde Bulunan Yabancıların İllere Göre Dağılımı

İL SIRA	İLLER	TOPLAM*	İL SIRA	İLLER	TOPLAM*
	GENEL TOPLAM	884.593		GENEL TOPLAM	884.593
1	ADANA	5.861	42	KAHRAMANMARAŞ	1.630
2	ADİYAMAN	335	43	KARABÜK	3.130
3	AFYON	1.550	44	KARAMAN	265
4	AĞRI	297	45	KARS	1.200
5	AKSARAY	2.437	46	KASTAMONU	3.266
6	AMASYA	729	47	KAYSERİ	4.786
7	ANKARA	82.374	48	KIRIKKALE	1.002
8	ANTALYA	81.075	49	KIRKLARELİ	1.924
9	ARDAHAN	343	50	KIRŞEHİR	837
10	ARTVİN	602	51	KİLİS	716
11	AYDIN	6.513	52	KOCAELİ	7.777
12	BALIKESİR	2.977	53	KONYA	7.649
13	BARTIN	618	54	KÜTAHYA	2.377
14	BATMAN	380	55	MALATYA	1.824
15	BAYBURT	161	56	MANİSA	2.650
16	BİLECİK	598	57	MARDİN	591
17	BİNGÖL	81	58	MERSİN	20.446
18	BİTLİS	119	59	MUĞLA	15.970
19	BOLU	2.043	60	MUŞ	77
20	BURDUR	709	61	NEVŞEHİR	925
21	BURSA	51.605	62	NİĞDE	986
22	ÇANAKKALE	4.655	63	ORDU	1.861
23	ÇANKIRI	423	64	OSMANİYE	400
24	ÇORUM	2.038	65	RİZE	978
25	DENİZLİ	3.532	66	SAKARYA	8.440
26	DİYARBAKIR	632	67	SAMSUN	11.789
27	DÜZCE	1.053	68	SİİRT	634
28	EDİRNE	3.281	69	SİNOP	430
29	ELAZIĞ	876	70	SİVAS	857
30	ERZİNCAN	508	71	ŞANLIURFA	3.862
31	ERZURUM	1.383	72	ŞİRNAK	392
32	ESKİŞEHİR	6.097	73	TEKİRDAĞ	4.331
33	GAZİANTEP	15.044	74	TOKAT	847
34	GİRESUN	1.477	75	TRABZON	4.642
35	GÜMÜŞHANE	93	76	TUNCELİ	38
36	HAKKARİ	486	77	UŞAK	2.647
37	HATAY	3.237	78	VAN	1.518
38	İĞDIR	426	79	YALOVA	13.627
39	ISPARTA	1.870	80	YOZGAT	722
40	İSTANBUL	432.909	81	ZONGULDAK	1.660
41	İZMİR	23.463			

Kaynak: İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, (http://www.goc.gov.tr/icerik3/ikamet-izinleri_363_378_4709, 04.02.2019).

İkamet izni ile yurt dışından Türkiye'ye gelen bireylerin yıllar itibari ile sayıları ele alındığında 2014 yılında 379.804, 2015 yılında 422.895, 2016 yılında 461.127, 2017 yılında 593.151 ve son olarak 2018 yılında 884.593 kişinin ikamet izni bulunmaktadır. İkamet izni ile Türkiye'de bulunan yabancıların iller bazında değerlendirilmesi sonucunda

432.909 kişi ile İstanbul birinci, 82.374 kişi ile Ankara ikinci, 81.075 kişi ile Antalya üçüncü, 51. 605 kişi ile Bursa dördüncü, 23.463 kişi ile İzmir beşinci, 20.446 kişi ile Mersin altıncı, 15.970 kişi ile de Muğla yedinci sırada yer almaktadır (www.goç.gov.tr, 04.02.2019).

III. BÖLÜM

ALANYA ÖRNEĞİNDE ALAN ARAŞTIRMASI

Çalışmanın bu bölümünde yabancı yerleşik göçmenler ile Türk vatandaşlar arasındaki ilişki ve yabancı yerleşik göçmenlerin Alanya'nın kentleşmesi ve kent kültürü üzerindeki etkileri üzerine hem Türk vatandaşlar hem de Yabancı Yerleşik göçmenler üzerinde yapılan alan araştırmasının bulguları ele alınmaktadır.

Araştırmanın amacı ve önemi, varsayımları, sınırlılıkları, evren ve örnekleme, veri toplama yöntemi, bulguların analizleri ve yorumlamaları da yer almaktadır.

3.1. Araştırmanın Amacı

Dünya'da meydana gelen teknolojik gelişmeler neticesinde ülkeler ve kıtalar arasındaki mesafeler kısalmış, uluslararası göçler hız kazanmıştır. Günümüzde birçok göç, doğal afet, terör olayları, iç savaş, ekonomik sıkıntılar, açlık- kıtlık gibi zorunlu nedenlerden dolayı gerçekleştiriliyor olsa da özellikle Batı Avrupa ülkelerinden, Akdeniz ülkelerine yönelik yapılan gönüllü göçler de son yıllarda artış göstermektedir. Zorunlu göçlerin gölgesinde kalan yabancı yerleşik göçler tamamen göçü gerçekleştiren kişilerin istekleri ve arzularına bağlı olarak, kendi istedikleri yerlere yerleşmeleri ile olmaktadır.

Her geçen gün göç veren ve göç alan ülkeler ve bölgeler değişiklik gösterirken yapılan bu göçlerin boyutları da değişmektedir. Her göç hareketinin bireyler tarafından algı, tutum, düşünce ve davranışları aynı yönde değildir. Bu noktada Türkiye'de olumlu bir göç olarak algılanan yabancı yerleşik göçlerinin bir diğer adıyla emekli göçünün nasıl algılandığı üzerinde durulmaktadır. Olumlu ve olumsuz yönleri ile ele alınmaya çalışılan bu göç hem Yeni Alanyalıları hem de Eski Alanyalıları etkilemektedir.

Bireysel olarak gerçekleştirilen yabancı yerleşik göçü kişilerin daha rahat yaşam sürmek, sıcak ve sakin kentlerde yaşamak amacıyla gerçekleştirdiği bir göçtür. Bu sebepten ötürü Alanya'ya gelen yabancı yerleşik göçmenlerin Alanya'ya ve Alanya halkına olan sosyo-kültürel etkilerinin neler olduğu, gündelik yaşama olan etkilerini ve Alanya'nın kentleşmesine olan etkilerinin saptanması çalışmamızın temel amacını oluşturmaktadır.

3.2. Araştırmanın Önemi

Türkiye önceki dönemlerde göç veren bir ülke iken son yıllarda göç alan bir ülke konumuna gelmiştir. Bu durumun üzerinde Türkiye'nin mevcut konumunun önemli bir etkisi bulunmaktadır. Özellikle ikliminin ılıman oluşu ve ekonomik koşulların yabancı yerleşik göçmenler tarafından çok uygun bulunması bu durumun önemli sebeplerindendir. Türkiye'de özellikle Ege ve Akdeniz kıyıları Yabancı vatandaşlar tarafından tercih edilmektedir. Ege bölgesinde Muğla Fethiye ön plana çıkarken Akdeniz Bölgesinde Antalya Alanya ön plana çıkmaktadır. Bu kentlerin yılın her döneminde iklim şartlarının iyi olması ve sakin kentler olması önemli bir etkidir.

Bu çalışma, son yıllarda Alanya'nın yoğun bir yabancı yerleşim göçüne maruz kalması ve Alanya'ya yerleşen yabancı göçmenlerin kente ve kent kültürüne olan etkilerinin tespit edilmesi ve yeni Alanyalılar ve Eski Alanyalıların kent içindeki uyum durumlarının tespit edilerek, elde edilen sorunların çözümüne yönelik öneriler sunulması noktasında önem arz etmektedir.

3.3. Araştırmanın Kısıtları

Literatüre kazandırılan birçok araştırmada kısıtlamalar bulunmaktadır. Yapılan bu çalışmada ise örneklem kitlesi olarak Antalya ili Alanya İlçesinde ikamet eden yabancı

yerleşik göçmenler ele alınarak örneklem kitlesinde bir sınırlamaya gidilmiştir. Ayrıca araştırmaya ilk başta dahil olacaklarını belirtip randevu veren ve mülakat metinlerini mail olarak göndereceklerini belirten birçok katılımcının geri dönüş yapmamalarından dolayı örneklem sayısının az olması da araştırmanın bir diğer kısıtıdır.

Yapılan çalışmada Alanya’da yaşayan Türk vatandaşları soruların bir kısmını yanıtlamadan çekinirken, Alanya’ya yerleşen yabancı yerleşik göçmenlerin soruları açıklıkla yanıtlamışlardır. Fakat mülakat çalışmasında birçok katılımcı ses kaydının alınmasını istememiş, bunun gerekçesi olarak da başlarına bir iş gelebileceğini düşündüklerini yani güven duygularının olmadıklarını ifade etmişlerdir. Kısaca mülakat yöntemleri için geçerli olan kısıtlar bu çalışma için de geçerli olmuştur.

3.4.Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Yabancı yerleşik göçmenler, Ege ve Akdeniz kıyıları başta olmak üzere Türkiye’nin birçok kentine yerleşmişlerdir. Yabancı bireylerin yerleşmek amacıyla seçtiği kentlerin özelliklerine bakıldığında birbiri ile aynı özellikte olduğu görülmektedir. Alanya’da yabancı yerleşik göçmenlerin yerleşim alanı olarak seçtiği kentlerin başında gelmektedir. Alanya hem iç hem de dış göçün yoğun olarak yaşandığı bir kenttir. Alanya’nın yaklaşık nüfusu 2017 yılında 299 bin 464 iken 2019 yılında bu sayıyı 312 bin 319 olarak tespit edilmiştir (www.tuik.gov.tr, 02.02.2019). Alanya’nın en kalabalık mahalleri ise Mahmutlar, Oba, Cıkıllı, Güllerpınarı, Saray, Konaklı Hacet, Kadıpaşa, Avsallar ve Kızılarpınarı mahalleleridir. Fakat bu mahallerde yaşayan yabancı yerleşik göçmen sayıları Göç İdaresi tarafından, spekülasyonlara neden olmamak adına verilmemektedir. Fakat yabancı yerleşik vatandaşların hangi mahallelerde ikamet ettiğine baktığımızda nüfusu fazla olan mahallelerle paralellik gösterdiği bilinmektedir.

Yabancıların hem yerleşmek hem de turistik ziyaret amacıyla tercih ettiği Alanya kentinde, hedef olarak belirlenen yabancı yerleşik göçmenlere daha rahat ulaşmak adına Antalya'nın Alanya ilçesi seçilmiştir. Çalışmaya katkı sağlayan görüşmecilerin seçilmesinde; rastgele ve kartopu örneklem seçim teknikleri kullanılmıştır.

Araştırmanın evreni, araştırmacının çalışma alanını oluşturan, örneğini seçtiği ve elde ettiği bu sonuçları genelleştireceği grup olarak tanımlanmaktadır. Belli sınırlamalar getirerek her türlü grubu evrene dönüştürmek mümkündür (Altunışık, Coşkun, Bayraktaroğlu, & Yıldırım, 2012, s. 132). Bu araştırmanın evrenini Antalya ili Alanya ilçesinde ikamet eden Türk vatandaşlar ile yabancı yerleşik göçmenler oluşturmaktadır. Araştırmada 10 Türk vatandaşı 9 yabancı yerleşik göçmen olmak üzere toplamda 19 kişi ile yarı yapılandırılmış mülakat görüşmesi yapılmıştır. Çalışmada İran (2), Azerbaycan (2), Macaristan, Ukrayna, Finlandiya, Hollanda ve Almanya vatandaşları ile görüşme yapılmıştır. Fakat Suriyeli göçmenler ile görüşme yapılmamıştır. Bunun sebebi ise Alanya'da çok fazla Suriyeli göçmenin bulunmamasıdır. Alanya birinci dereceden turizm bölgesi olması sebebi ile mülk edinmeyen Suriyelilerin (mültecilerin) Alanya'ya yerleşmesi yasaktır. Bu sebeple bu çalışmada Suriyeli göçmenler ile mülakat yapılmamıştır.

Araştırmada örneklem seçilirken ülke, yaş, cinsiyet, meslek, eğitim, medeni durum, Alanya'da ikamet etme süresinin farklı olmasına dikkat edilmiştir. Çalışma sadece bir ülke üzerinden uygulanırsa farklı bulguların elde edilmesi mümkündür. Araştırma değerlendirmesi sırasında bu durum göz önünde tutulmalıdır.

3.5.Araştırmanın Yöntemi

Araştırmanın ilk aşamasında “Göç nedir, göç türleri nelerdir, yabancı yerleşik göçmenler kimlerdir?” gibi sorulara cevap aramak amacıyla literatür taraması yapılmıştır. Buna bağlı olarak da araştırmada kullanılacak olan veri toplama aracı geliştirilmiştir. Araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Bir nevi yüz yüze anket uygulamasına benzeyen bu yöntemde mülakatı uygulayan kişi konuyu daha çok açmak amacıyla başka sorular da sormaktadır (İslamoğlu, 2011, s. 190). Bu çalışmanın görüşme soruları oluşturulurken ilk olarak açık uçlu sorular sorulmuş, ihtiyaç halinde görüşmecilere alt sorular da sorulmuştur. Yarı yapılandırılmış görüşme; verilerin hızlı analiz edilmesine ve hızlı kodlanmasına imkân tanınması, katılımcıların vermiş oldukları bilgiler arasında farklılıkları ve benzerlikleri karşılaştırmaya yardımcı olması (Topsakal, Merey, & Keçe, s. 551) gibi özelliklerinden dolayı tercih edilmiştir. Literatür taraması ve yarı yapılandırılmış görüşmenin yanında ayrıca gözlemlerde bulunarak çıkarımlarda bulunulmaya çalışılmıştır.

Araştırmaya yönelik veriler katılımcılar tarafından 2019 yılında Alanya’nın farklı mahallelerinde ikamet eden 10 Türk vatandaş ve 9 yabancı yerleşik göçmenin katılımıyla yüz yüze iletişim kurmak üzere görüşmeler sonucunda elde edilmiştir. Görüşmeler sırasında katılım sağlayan görüşmecilere yapılan çalışmanın sadece bilimsel bir çalışma olduğu ve sadece bilimsel amaçlar için kullanılacağı, katılımcıların kimliklerinin açıklanmayacağı belirtilmiştir.

3.6. Alan Araştırmasının Bulguları ve Değerlendirilmesi

Çalışmanın bu kısmında Alanya’da yaşayan yabancı yerleşik göçmenler ve Türk vatandaşlara yöneltilen soruların cevapları ve değerlendirmeleri yer almaktadır. Verilerin

analizleri değerlendirilirken mülakat sonucunda alınan yanıtlar ve gözlemlerden yararlanılmıştır.

3.6.1.Demografik Bulgular

Alanya’da Yaşayan Türk Vatandaşların Demografik Bilgileri

Çalışmada toplam 10 Türk vatandaşı ile görüşme yapılmıştır. Görüşmecilerin 5 tanesi Kadın 5 tanesi de erkektir. Metin içinde Görüşmeciler (G) olarak simgelenmiş ve sıralanırken de alıntı hangi görüşmecilere aitse ona göre numaralandırma uygulanmaktadır. ((G1), (G2) gibi). Görüşmecilerin numaralanması ise görüşmelerin yapıldıkları tarihler esas alınarak sıralanmıştır. Aşağıda görüşmecilerin yaşları, cinsiyetleri, eğitim durumları gibi bir takım demografik özellikleri ayrıntılı olarak yer almaktadır.

1 numaralı görüşmeci (G1) (kadın) olan E.Y. 35 yaşında, evli ve doğma büyüme yani 1984 yılından beri Alanya’da yaşamaktadır. Şu anda Alanya’nın Mahmutlar mahallesinde ikamet eden görüşmecimiz lisans mezunudur ve Bakancılık yapmaktadır. Katılımcımız aylık geliri hakkında bilgi vermemektedir ve emekli değildir.

2 numaralı görüşmeci (G2) (kadın) olan A.B. 27 yaşında evli ve 1993 yılından beri Alanya’da yaşamaktadır. Şuanda Alanya’nın Saray Mahallesinde ikamet eden görüşmecimiz lisans mezunudur ve özel bir Etüt Merkezinde öğretmenlik yapmaktadır. Görüşmecimiz aylık gelirini 1000tl olarak belirtmektedir ve emekli değildir.

3 numaralı görüşmeci (G3) (erkek) olan M.Ü. 57 yaşında ve bekârdır. Yaklaşık 30 yıldır Alanya’da Avsallar Mahallesinde ikamet etmekte olan görüşmecimiz aslen Kayserilidir. Görüşmecimizin eğitim durumu lise mezunudur ve hali hazırda yaptığı

meslek ise plaj işletmeciliğidir. Bu görüşmecimiz de aylık gelirini belirtmemektedir ve emeklidir.

4 numaralı görüşmeci (G4) (erkek) olan İ.D. 50 yaşında ve evlidir. 1969 yılından beri Alanya'da yaşamakta olan katılımcımız, Avsallar mahallesinde ikamet etmektedir. Görüşmecimiz lise mezunudur ve kafeterya işletmeciliği yapmaktadır ve aylık geliri hakkında bilgi vermemektedir ve emekli değildir.

5 numaralı Görüşmeci (G5) (kadın) olan Ş.S. 33 yaşında ve bekârdır. 30 yıl önce Alanya'ya yerleşmiş ve Alanya'nın Konaklı mahallesinde ikamet etmektedir. Görüşmecimiz üniversite mezunudur ve önbüro görevlisi olarak çalışmaktadır. Aylık geliri hakkında bilgi vermemektedir ve emekli değildir.

6 numaralı görüşmeci (G6) (erkek) olan M.G. 43 yaşında ve bekârdır. 26 yıldır Alanya'ya yerleşmiş ve Alanya'nın Oba Mahallesinde ikamet etmektedir. Görüşmecimiz lisans mezunudur ve Resepsiyonist olarak görev yapmaktadır. Görüşmecimiz aylık gelirinin asgari ücret olduğu ifade etmektedir ve emekli değildir

7 numaralı görüşmeci (G7) (kadın) olan Ö.H. 30 yaşında ve bekârdır. Saray Mahallesinde ikamet eden görüşmecimiz 1989 yılından beri Alanya'da yaşamaktadır. Lisans mezunu olan görüşmecimiz Alanya Belediyesi Dış ilişkiler ve Turizm Birimi Sorumlusu olarak görev yapmaktadır. Aylık geliri hakkında bilgi vermemektedir ve emekli değildir.

8 numaralı görüşmeci (G8) (Kadın) M. E. 30 yaşında ve evlidir. Kestel Mahallesinde ikamet eden görüşmecimiz, 1989 yılından beri Alanya'da ikamet etmektedir. Yüksek Lisans mezunu olan katılımcımız Psikolog olarak görev yapmaktadır. Bu katılımcımız da aylık geliri hakkında bilgi vermemektedir ve emekli değildir.

9 numara görüşmeci (G9) (erkek) S.D. 43 yaşında ve evlidir. Saray mahallesinde ikamet eden görüşmecimiz 1976 yılından beri Alanya'da yaşamaktadır. Lisans mezunu olan görüşmecimiz 2 dönemdir (6 yıl) Saray Mahallesinin muhtarlığını yapmaktadır ve bunun yanında kırtasiye işletmeciliği de yapmaktadır. Aylık geliri hakkında bilgi verilmemektedir ve emekli değildir.

10 numaralı görüşmeci (G10) (erkek) H.Z. 38 yaşında ve evlidir. Mahmutlar mahallesinde ikamet eden görüşmecimiz 1976 yılından beri Alanya'da ikamet etmektedir. İlkokul mezunu olan görüşmecimiz, güvenlik görevlisi olarak görev yapmaktadır. Aylık gelirinin asgari ücret olduğu ifade edilmektedir ve emekli değildir.

Alanya'da Yaşayan Yabancı Yerleşik Göçmenlerin Demografik Bilgileri

Çalışmada toplam 9 yabancı yerleşik göçmen ile görüşme yapılmıştır. Görüşmecilerin 6 tanesi kadın 3 tanesi de erkektir. Metin içinde Görüşmeciler (YG) olarak simgelenmiş ve sıralanırken de alıntı hangi görüşmeciye aitse ona göre numaralandırma uygulanmıştır ((YG1), (YG2) gibi). Görüşmecilerin numaralanması ise rastgele yapılmıştır. Aşağıda görüşmecilerin yaşları, cinsiyetleri, eğitim durumları gibi bir takım demografik özellikleri ayrıntılı olarak yer almaktadır

1 numaralı görüşmeci (YG1) (kadın) E.H. 47 yaşında ve evlidir. Oba mahallesinde ikamet eden görüşmecimiz, Azerbaycan vatandaşıdır ve 8 yıldır Alanya'da yaşamaktadır. Üniversite mezunu olan görüşmecimiz eczacıdır fakat bir süredir çalışmamaktadır.

2 numaralı görüşmeci (YG2) (kadın) İ.R. 54 yaşında ve evlidir. Saray Mahallesinde İkamet eden görüşmecimiz, Ukrayna vatandaşıdır ve 2002 yılından beri Alanya'da ikamet etmektedir. Üniversite mezunu olan görüşmecimiz ev hanımıdır.

3 numaralı görüşmeci (YG3) (kadın) 67 yaşında ve evlidir. Damlataş Mahallesi'nde 2005'den beri ikamet eden görüşmecimiz Finlandiyalıdır. Yüksekokul mezunu olan görüşmecimiz emeklidir.

4 numaralı görüşmeci (YG4) (kadın) A.A. 28 yaşında ve evlidir. 2014 yılından beri Kızılarpınarı Mahallesi'nde ikamet eden görüşmecimiz Azerbaycan vatandaşıdır. Üniversite mezunu olan görüşmecimiz çalışmamaktadır.

5 numaralı görüşmeci (YG5) (erkek) P.G. 69 yaşında ve evlidir. 2012 yılından beri Konaklı Mahallesi'nde ikamet eden görüşmecimiz Hollandalıdır. Üniversite mezunu olan görüşmecimiz emekli hastane yöneticisidir.

6 numaralı görüşmeci (YG6) (erkek) 39 yaşında olan ve 1990 yılından beri Alanya'da yaşayan görüşmecimiz Almanyalıdır ve Mahmutlar Mahallesi'nde ikamet etmektedir. Yüksekokul mezunu olan görüşmecimiz tekstil işiyle uğraşmaktadır.

7 numaralı görüşmeci (YG7) (kadın) 30 yaşında olan ve 2010 yılından beri Alanya'da yaşayan görüşmecimiz Macaristan vatandaşıdır ve Saray Mahallesi'nde ikamet etmektedir. Üniversite mezunu olan görüşmecimiz tercümanlık yapmaktadır.

8 numaralı görüşmeci (YG8) (erkek) 35 yaşında olan ve 2016 yılından beri Alanya'da ikamet eden görüşmecimiz İranlıdır ve Oba Mahallesi'nde ikamet etmektedir. Lise mezunu olan görüşmecimiz evlidir ve turizm şirketinde çalışmaktadır.

9 numaralı görüşmeci (YG9) (kadın) 40 yaşında ve 2018 yılından beri Alanya'da Mahmutlar Mahallesi'nde ikamet etmektedir. İranlı olan görüşmecimiz Üniversite mezunu, evli ve çalışmamaktadır.

3.6.2. Gündelik Yaşam İle İlgili Bulgular ve Değerlendirmeler

A) Görüşmecilerin Alanya'daki Sorunlara Yönelik Görüşleri:

Görüşmecilerimize yönelttiğimiz “Alanya’da sorun yaşıyor musunuz?” sorusuna;

G1: Hayır. Her yerde olduğu gibi Alanya’da da sorunlar var fakat aşılamayacak sorunlar yaşanmıyor. Bundan dolayı sorun yaşamıyorum ifadelerini kullanırken G2, G3, G5, G6, G7, G8 ve G10 Alanya’da sorun yaşamadıklarını belirtmişlerdir. G4 ise Alanya’nın imar yapısından kaynaklanan sorunların yaşandığını, apartmanların kat sisteminin merkezde ve çevrede farklı olmasının kendileri için büyük sorun olduğunu ve Alanya’da araba sayısının fazlalığından dolayı otopark sorunun giderek artan bir sorun haline geldiğini ifade etmiştir. G9, Alanya’nın en büyük sorunun imar olduğunu ifade ederken “bizde en büyük sorun İmar sorunu, bu sorunun temel nedeni geçmişteki dönemlerden geliyor, günümüzde bu durumu düzeltmek çok zor ancak kamulaştırma ile düzenlenmeye çalışılıyor fakat kamulaştırmaya da herkes yanaşmıyor, şuanda şehir boğulmuş şekilde” ifadelerini kullanmıştır.

Buna karşılık yabancı yerleşik göçmenlerin bu soruya verdiği cevap ise şu şekildedir;

YG1- YG6, Alanya’da hiçbir sorun yaşamadığını ifade ederken, Alanya’nın yaşamak için çok kolay bir şehir olduğunu, istedikleri şeylere istedikleri zaman ulaşabildiklerini ve bundan dolayı da hiçbir sorun yaşamadıklarını belirtmişlerdir. YG2 ise Alanya’da genellikle dil probleminin yaşandığını, kendilerinin az da olsa Türkçe konuşmasına rağmen genellikle dil bilmeme ile ilgili sorunların yaşandığını ve bunun dışında da büyük sorunların olmadığını belirtmiştir. YG3, Alanya’da birçok problem ile karşılaştıklarını ifade ederken şunları da eklemektedir; “Alanya’da birçok problem ile

karşılaşıyoruz. Bunların en başında dil geliyor. Doğru düzgün kimse İngilizce bilmiyor. Bu da bizim Alanya'ya uyum sağlamamızda sorunlara neden olur. Resmi kurumlarda bize yardımcı olacak İngilizce bilen kimse yok. Biz, bizim dilimizi bilsinler demiyoruz ama İngilizce bilen görevliler de yok. Bu da bizim bilgi edinemememize, uyum sağlayamamamıza neden oluyor. İkamet, elektrik, telefon, trafik işlemleri yaparken sıkıntılar yaşıyoruz ve bu konuda çalışma yapılmasını istiyoruz. Bu sorunun çözümü için en azından belediyenin internet sayfasının bizlere de bilgi verecek şekilde düzenlenmesini, yabancıların telefonlarına gönderilen bilgilendirme mesajlarının en azından İngilizce olmasını istiyoruz.” YG4 ise Alanya’da ulaşım noktasında problem yaşadığını belirtirken şunları eklemektedir “ Alanya’da çok fazla problem yaşamıyorum sadece ulaşım yani trafik noktasında zaman zaman sorunlar yaşadığım oluyor. Alanya’daki otobüsler çok eski ve çok büyük. Yol kenarları da hep araba oluyor. Bu durum da bizim rahat hareket etmemizi zorlaştırıyor. Yollar daha geniş olsa ya da yol kenarlarına araba koyulmasa bizler için daha rahat olur” derken YG5 de Hollanda – Alanya kıyaslaması yaptığında en fazla sorunu trafikte yaşadıklarını ifade etmektedir. Her ne kadar son yıllarda yol yapım çalışmaları yapılsa da hizmetlerin yeterli gelmediğini bunun yanında trafik kurallarına uyulması noktasında da sorunların yaşandığını ve kazaların yaşanmasında bu durumun etkisinin çok olduğunu ifade etmektedir. Bunun yanın da bir başka sorun olarak, dil ile ilgili sorun yaşadıklarını ifade ederken Alanya’da en büyük sorunlardan birinin dil olduğunu, Alanya’nın uluslararası kimliğe sahip olmasının yanında bazı kurumlarda kendilerini yeteri kadar ifade edemediklerini belirtmektedir. YG7 ve YG8 Alanya’da herhangi bir sorun yaşamadığını ifade etmektedir. YG9, Türklerin ve diğer yabancı vatandaşların kendilerini dışladıklarını belirtirken bir Alman’a, Rus’a nasıl davranıyorlarsa kendilerine öyle davranılmadığını, bu durumdan çok rahatsız oluklarını ifade etmektedir.

Alanya’da yabancı yerleşik ve Türk vatandaşlarının yaşamış oldukları sorunlar ele alındığında, yabancı vatandaşların özellikle dil noktasında sorunlar yaşadığı dikkat çekmektedir. İkinci olarak ise kentteki ulaşım ve trafik sorunu hem yabancı vatandaşlar tarafından hem de Türk vatandaşlar tarafından önemli bir sorun olarak nitelendirilmektedir. Ayrıca yol çalışmalarının da içinde yer alabileceği imar hizmetlerinden dolayı Türk halkının memnun olmadığı ortaya çıkmaktadır.

Yabancı yerleşik göçmenlere uyum ile ilgili sorun yaşayıp yaşamadıkları sorulduğunda ise şu yanıtları vermişlerdir;

YG1, YG2, YG3, Alanya’da uyum problemi yaşamadıklarını; YG4, her ne kadar aslen Türkiye vatandaşı olmasa da özünün Türk olduğunu ve kendini, kendi vatanında gibi hissettiğini; YG5, Alanya’da uyum sorununu sadece dil noktasında yaşandığını, genellikle kendi milletinden olan kişilerle vakit geçirdikleri için bu durumun kendilerini olumsuz olarak etkilemediğini belirtmektedir. YG6 ise Alanya’ya ilk geldikleri zaman biraz zorlandıklarını, halkın yabancılara karşı bu kadar açık olmadığını ama değişen zaman içinde halkın yabancı vatandaşlara alıştığını ve kendilerine çok iyi davrandıklarını belirterek, kimsenin kendilerine herhangi bir baskısının ya da ötekileştirmesinin bulunmadığını ifade etmektedir. Alanya’da uyum sorunu yaşamadığını ve uyumsuzluk yaşayacağı bir durum ile karşılaşmadığını ifade etmektedir. YG8 Alanya’da uyum sorunu yaşamadığını belirtirken YG9, kendilerinin uyum sağlamaya çalıştıklarını ama karşılaştıkları muameleden dolayı zorlandıklarını ve diğer insanların onlara uyum sağlayamadığını belirtmektedir.

Görüşmecilerin büyük çoğunluğu uyum sorunu yaşamadıklarını ifade etmektedirler. Bu durumun aksine, Türkiye’ye yeni gelmiş olan görüşmecimizin (YG9)

uyum noktasında sorun yaşadığını, kendini ötekileştirilmiş hissettiğini ifade etmesi ve bir diğer görüşmecilerimizden olan YG6'nın ise Alanya'ya ilk geldikleri dönemlerde uyum noktasında sorunlar yaşadığını belirtmesi kente uyum ve kentte kalış sürelerinin birbirine bağlı olduğunu ortaya koymaktadır. Kişilerin kentte kalış süreleri uzadıkça kent hayatına ve ketteki bireylere olan adaptasyonu artmaktadır.

Yaşanılan sorunlara yönelik çözüm üreten kamu ya da sivil toplum kuruluşlarının olup olmadığı sorulduğunda ise Türk vatandaşlar tarafından şu yanıtlar verilmiştir;

G1, Alanya'da yaşanan sorunlara yönelik olarak belediyenin kurmuş olduğu çözüm masasının olduğunu ve meydana gelen herhangi bir sorun karşısında çözüm masası ile iletişime geçerek sorunlara yönelik çalışmaların yapıldığını ifade etmektedir. Ayrıca, Yabancı vatandaşlar ile Türkler arasında uyumun sağlanması amacı ile birçok faaliyet yapıldığını, kültürlerin farklılıklarından dolayı ortaya çıkabilecek sorunları kaynaştırma yoluyla engellenmeye çalışıldığını da ifade etmektedir. G2, G3 Alanya Çözüm Masası'nın sorunlara yönelik çalışmalar yaptığını; G4, Alanya Çözüm masasının sorunlara yabancı vatandaş ya da Türk vatandaş ayrımı yapmadan her kimin ne sorunu varsa çözüm bulmak için faaliyet gösterdiğini belirtmektedir. G5 “ her ne kadar ben kullanmasam da özellikle hastalara, yaşlılara, eşinden şiddet gören kadınlara kısaca ihtiyaç sahibi olan herkese yardımcı olmak amacıyla faaliyet gösteren kuruluşlar bulunuyor” ifadelerini kullanmaktadır. G6 da diğer görüşmeciler gibi Çözüm Masasından bahsetmekte ve buna ek olarak da yine Alanya Belediyesi'nin kurmuş olduğu “Bir Kent Bir Şehir” ve “ Bir Alanya'mız Var” projelerinin de olduğunu belirtmektedir. Bu projelerin Alanya Kentinin hem görünümünü hem de yaşam kalitesine arttırmaya yönelik çalışmalar olduğunu ifade etmektedir. G7 ise meydana gelen herhangi bir soruna kendilerinin müdahale ettiklerini ifade etmektedirler. G8 ve G10 Alanya'da çözüm üreten kuruluşların fazla olmadığını,

olanların da yetersiz kaldığını, bu kurum ve kuruluşların sayılarının ya da faaliyetlerinin artırılması gerektiğini vurgulamaktadır. G9 ise “ çözüm üretmeye yönelik kuruluşlar var fakat bu kurumlar çözüm üretmeye çalışsa da insanlarımızın önce kendi çıkarını düşünmelerinden dolayı çoğu zaman kurumlar da işlem yapamaz hale geliyor” ifadelerini kullanmıştır.

Yabancı yerleşik vatandaşların yanıtları ise şu şekildedir;

YG1 bir sorun yaşamadığı için sorunlara çözüm üreten kuruluşların olup olmadığı hakkında bir bilgi sahibi olmadığını belirtmektedir. YG2 kendisinin yaşadığı problemi birçok kişinin yaşadığını ama bu konuda başvurabilecekleri bir yerin olmadığını ifade etmektedir. YG3 sorunların çözümüne yönelik olarak Alanya Çözüm masasının varlığından söz ederken bu kuruluşun yeterli gelmediğini, Alanya Yabancılar Meclisinde sorunlarını dile getirdikleri ama sonucunda da çok bir şey elde edemediklerini ifade etmektedirler. YG4 ise yaşanan sorunların çözümüne yönelik olarak Alanya Belediyesi Çözüm Masasının aktif çalıştığını belirtirken, karşılaştıkları herhangi bir sorunda mahalle muhtarları ile iletişime geçerek, onlar aracılığı ile sorunlarına çözüm bulmaya çalıştıklarını da eklemektedir. YG5 sorunların çözümüne yönelik faaliyette bulunan kurumların bulunduğunu ifade ederken sayılarının ve işlevlerinin artması gerektiğini ifade etmektedir. YG6, bir sorun yaşamadığı için bu tip çözüm üreten kuruluşlara ihtiyaç duymadığını ama Alanya Belediyesinin sunmuş olduğu Çözüm Masası ve Bir Alanya’mız Var Projesi ile sorunlar dinleyerek, çözüm üretilmeye çalışıldığını ve bunun yanında herhangi bir sorun karşısında muhtarlarının da çözüm üretmeye çalıştığını ifade etmektedir. YG7, şimdiye kadar bir sorun ile karşılaşmadığı için, yaşanan sorunlara çözüm üreten kamu ve sivil toplum kuruluşlarının olup olmadığını bilmediğini ifade etmektedir. YG8, bir sorun ile karşılaştıklarında muhtarlıklara ve Göç İdaresine başvurduklarını ifade ederken YG9, bu

konu hakkında bilgisinin olmadığını, daha önce hiçbir yere başvuru yapmadıklarını ifade etmektedir.

Alanya’da meydana gelen sorunlara çözüm üretmesi için birçok kişinin bildiği ve ihtiyaç halinde herkesin başvurma imkânı olan Alanya Belediyesi çözüm Masasının bulunduğu görülmektedir. Çözüm Masasının dışında, kentsel tanıtım ve kentsel hizmet sunmaya yönelik olarak oluşturulan “Bir Kent Bir Şehir” ve “Bir Alanya’mız Var” projeleri de faaliyet göstermektedir. Bunun yanında özellikle yabancı yerleşik vatandaşlar tarafından muhtarlıklar ve Göç İdaresi de sorunların çözümünde aracı olarak görev yapmaktadır.

Gündelik hayatı ilgilendiren diğer bir konu kentte yürütülen hizmetlerdir. Her iki gruba da Alanya’da yürütülen kentsel hizmetleri nasıl değerlendirdiklerini sorduğumuzda şu yanıtları vermişlerdir; G1, Alanya’da kentin gelişimine yönelik birçok faaliyetin yapıldığını fakat Alanya’nın mevcut durumundan kaynaklı yapılan çalışmaların yetersiz kaldığını, Alanya’nın nüfusunun artması ile şehir içindeki ulaşımın daha da zorlaştığını ifade etmektedir. G2, Alanya’da yapılan kentsel hizmetlerden memnun olduğunu belirtirken özellikle Antalya’dan Gazipaşa’ya uzanan yolun alt yapısının değiştirilerek daha iyi hale getirildiğini, ulaşım noktasında da çalışmalardan memnun olduğu ve kentin temizliğinden de memnun olduğunu, belediyenin çevre temizliğine önem verdiğini, halkında buna özen gösterdiğini ifade etmektedir. G3, Alanya’da yürütülen kentsel hizmetlerden memnun olduğunu ifade ederken G4, Alanya’da kentsel hizmetlerden memnun olmadığını “Alanya’nın merkezinde apartmanların kat sayısı fazla iken çevrelerinde 2-3 katlı bu da kentin görünümünde dalgalanmalara neden oluyor. Kat sayısı her yerde eşit olsa kent daha düzenli görünür diye düşünüyorum” diyerek kentin fiziki görünümünü eleştirmektedir. G5 ve G7 ise ulaşımın çok rahat olduğu, şehrin alt yapısı için

birçok düzenleme yapıldığını ve çevre temizliği noktasında belediyenin sistemli olarak çalışma yaptığını ifade etmektedir. G6 Alanya’da yapılan kentsel hizmetleri beğenmediğini ifade etmektedir. G8 ise Alanya’nın gelişmekte olan bir şehir olmasından dolayı eksikliklerinin bulunduğunu fakat çok kötü bir durumda da olmadığını ifade ederken, G9 Alanya’da ulaşım, alt yapı ve temizlik konularının haricinde olan konulara değinmektedir. Alanya’da yıllarca Kaleye çıkılırken sorunların yaşandığını bu sorunların çözümü için Kaleye ulaşımı sağlayacak olan teleferiğin yapıldığını, hayvanların daha sağlıklı koşullarda bakılabilmesi adına hayvan barınaklarının yapıldığını, atıl vaziyette olan Tavşan Damı denilen yere şehir izleme merkezinin kurulduğunu, her mahalleye hitap edecek şekilde kültür ve düğün salonlarının yapıldığını ifade etmektedir. G10 Alanya’daki kentsel hizmetlerin iyi olmadığını belirterek, nelerin olması gerektiğini “merkezde hem araçlar çok hem yayalar çok, ulaşımın rahatlaya bilmesi için alt geçit- üst geçit gibi yapılar olmalı ayrıca yol biraz daha üst kesimlere kaymalı, yolun şehir merkezinde olması trafiğin daha da yoğunlaşmasına neden oluyor. Yolların dar olmasından dolayı ve araçların yol kenarlarına park edilmesinden dolayı otobüsler yollara fazla büyük geliyor” şeklinde açıklamaktadır.

YG1, Alanya’da yürütülen kentsel hizmetlerden memnuniyetini ifade ederken özellikle kenttin temizliği noktasında ayrıca memnuniyetlerini dile getirmektedir. Bunun yanında sadece tekstil sektöründe çalışan dükkânların kaldırımları işgal etmesine yönelik olarak çalışmaların yapılmasına gereksinim olduğunu ifade etmektedir. YG2, yapılan hizmetlerden memnun olduğunu ama bu hizmetlerin çok pahalı olduğunu ifade etmektedir. Daha önce de aynı hizmeti alırken bu kadar pahalı olmadığını son zamanlarda hizmetlerin (elektrik, su...) pahalılaştığını ifade etmektedir. YG3, Alanya’da yürütülen kentsel hizmetlerin sistemli olarak ilerlediğini ve sistemlerinin güzel olduğunu ifade ederken,

otobüs sayısının az olmasından, devlet hastanelerinin sunmuş olduğu imkânların oldukça iyi olduğunu fakat işlemlerin çok yavaş ilerlediğinden ve son olarak da kendi yaşadığı Damlatış Mahallesinde çöp sorununun olduğundan, ana caddeler temizlenirken ara sokaklara önem verilmemesinden dolayı sunulan hizmetlerin kalitesinin düştüğünden söz etmektedir. YG4 “Alanya Belediyesi, birçok kentin sahip olduğu hizmetleri bizlere sunuyor. Fakat verilen hizmetler çoğu zaman yeterli gelmiyor. Mesela; bizlerin en çok sorun yaşadığı konu ulaşım. Bu konu hakkında bir şeylerin yapılması gerekiyor. Belki yolların genişletilmesi yapılamaz ama en azından otoparklar açılarak kentin ulaşım sorunu çözülmeye çalışılabilir. Alanya’da nereye baksanız araba bu durum hem kentin görünümünü bozuyor hem de bizlerin şehir içinde hareketini kısıtlıyor ”ifadelerini kullanmaktadır. YG5, YG7 ise Alanya’da sunulan hizmetlerin eksiklerinin olduğunu ama zamanla daha iyi duruma geldiğini ve yavaş yavaş eksiklerin giderileceğine inandığını ifade etmektedir. YG6, YG8 ise Alanya’da yürütülen kentsel hizmetlerden memnun olduğunu, ihtiyaç duyabilecekleri bütün hizmetlerin belediye tarafından sağlandığını ifade ederken bir eksiklik ile karşılaştıklarında muhtarlıklara giderek bu sorunun çözülmesi için girişimlerde bulunduğunu ifade etmektedir. YG9 kentsel hizmetlerden memnun olduğunu ifade ederken özellikle sokakların temiz olmasından, çöplerin düzenli olarak toplanmasından memnun olduğunu belirtirken Alanya’da, tarihi ve doğal yerlerin ziyaret edilmesinde de kolaylıkların sağlandığını ve bu durumdan da memnun olduklarını ifade etmektedirler.

Her iki grupta genel anlamı ile kentte yapılan hizmetlerden memnun durumdadır. Yapılan açıklamalara bakıldığında kentte hizmetler sunulmakta fakat yeterli bulunmamaktadır. Ayrıca belediye tarafından kentte sunulan hizmetlerin sadece kentin

görünümüne yönelik olarak yapılmadığı, sokak hayvanları ve ihtiyaç sahipleri için de çalışmalarda bulunulduğu görülmektedir.

Kentsel hizmet olarak da nitelendirebileceğimiz sosyal ve kültürel etkinlikler Alanya'nın hem ikliminden hem de toplumsal yapısından dolayı yılın her döneminde düzenlenebilmektedir. Bu konuda Türk vatandaşların ve yabancı yerleşik göçmenlerin bilgi düzeyleri ele alındığında ilk olarak kentte sosyal ve kültürel etkinliklerin düzenlenip düzenlenmediği sorulmuş ve şu yanıtlar alınmıştır:

G1, G2,G3, G5, G6, G7,G8, G9, G10 Alanya'da kültürel etkinliklerin düzenlendiğini ifade ederken bunlara örnek olarak da Kültür ve Sanat festivali, Cumhurbaşkanlığı Bisiklet Turnuvası, Noel Pazarı, Muz Festivali, Yaylalarda Güreş Müsabakaları, Kitap Fuarı, Uluslar arası Caz Festivali, Heykel Sempozyumu, Kiraz Şenlikleri ve Keykubat Şenliklerinin düzenlendiğini ifade ederken, G4 yapılan etkinlikleri fazla olmadığı görüşündedir. YG1 ise Alanya'da yılın her döneminde farklı farklı kültürel ve sosyal etkinliklerin düzenlendiğini ve bu etkinlikler sayesinde Alanya'da hem Türklerin hem de yabancıların bir arada yaşamasına katkı sağladığını ifade etmektedir. YG2, Noel Pazarı, Resim ve Heykel sergileri, Konserler, Şenlikler düzenlendiğini; YG3, Alanya'da Noel Pazarı, Turizm Festivali, Bisiklet Turları, seyahat turları, bunun yanında okullara yardım ve yeni yeni uygulanmaya başlayan kitap fuarı gibi birçok kültürel etkinliklerin düzenlendiğini; YG4, yine Noel Pazarı, Uluslararası Turizm ve Sanat Festivali, fotoğraf yarışmaları, en güzel balkon ve bahçe yarışması ve Güreş Festivalleri gibi birçok sosyal ve kültürel etkinliklerin düzenlendiğini ifade etmektedir.YG5, Alanya'da bireylerin hem kendilerini geliştirebileceği hem de vakit geçirebilecekleri çeşitli kültürel faaliyetlerin düzenlendiğini ve bu durumdan çok memnun olduklarını ifade ederken özellikle konserlerin, halk eğitim kurslarının, spor faaliyetlerinin, Taş Heykel Sempozyumunun,

Noel Pazarının, turistik gezilerin düzenlendiğini ifade etmektedirler. YG6 da diğer görüşmecilerin belirtmiş olduğu faaliyetleri belirtmiş bunlara ek olarak Ramazan Ayında Türk kültürünü tanıtmaya yönelik faaliyetlerin düzenlendiğini; YG7 ise bunlara ek olarak Alanya Mutfağı ile ilgili çalışmalar yapıldığını, yabancı vatandaşların Türkçeyi öğrenmeleri adına Türkçe kurslarının aktif olarak düzenlendiğini belirtmektedir. YG8 ve YG9 çok sayıda etkinliğin düzenlendiğini ve bunları genellikle muhtarlıkların ve belediyenin bilgilendirmesi ile öğrendiklerini ifade etmektedirler.

Düzenlenen etkinliklere katılıp katılamadıkları sorulduğunda ise; G1, G2, G3, G4, G5, G6, G10 işleri nedeniyle yapılan etkinliklere katılım düzeylerinin oldukça az olduğunu ifade ederken G7 ve G9, yapılan etkinliklerin bir kısmını kendileri düzenlediklerinden ötürü katıldıklarını ifade etmektedir. G8 ise işinden dolayı düzenlenen birçok etkinliğe katılma fırsatı bulduğunu belirtmektedir. YG1, genellikle düzenlenen etkinliklere katılamadığını, bunun gerekçesi olarak eşinin hastalığını ve çocuğunun küçük olmasını göstermektedir. YG2 ve YG5, etkinliklerin birçoğuna katılmaya çalıştığını, YG3 ise dil sorununa değinerek bilgilendirilmediklerini ancak başkalarından duyduklarınca ya da haberdar olabildiklerine katıldıklarını ifade ederken, düzenlenen aktivitelerden haberleri ne kadar çok olursa katılımlarının da o kadar çok olacağını ifade etmektedirler. YG4 ise düzenlenen bütün faaliyetlere katılamadığını ifade ederken Noel pazarı, konserler ve kitap Fuarı gibi etkinliklere katılabildiğini belirtmektedir. YG6, YG8 ise düzenlenen bütün etkinliklere katılamaya fırsat bulamadığını ama katılabildiği kadar etkinliğe katıldığını; YG7, düzenlenen etkinliklere önceden daha çok katıldığını ama yaklaşık 3 yıldır çocuktan dolayı etkinliklere katılma oranının düştüğünü ama Noel Pazarı, konserler ve yöresel yemeklerin tanıtıldığı etkinliklere katıldığını ifade etmektedir. YG9 ise düzenlenen

etkinliklerin çok kalabalık olmalarından dolayı katılmayı tercih etmediğini, kalabalık yerlere girmekten çekindiğini ifade etmektedirler.

Yabancı yerleşik göçmenlere zamanlarını nerelerde geçirdikleri sorulduğunda; YG1, zamanının büyük bir kısmını evde geçirdiğini, çok fazla sosyalleşemediğini ifade ederken YG2 ise yürüyüş yaptığını, hava şartlarına bağlı olarak da denize gittiğini ve arkadaşları ile vakit geçirdiğini ifade etmektedir. YG3, zamanının büyük bir çoğunluğunu Türkçe öğrenmek için gittiği Türkçe kursunda geçirdiğini ifade ederken, yürüyüş, alışveriş, yüzmeye, kültürel aktiviteler ve sokak hayvanlarını besleyerek geri kalan zamanını geçirdiğini ifade etmektedir. YG4 ise genellikle zamanının evde, alışverişte ve kendini geliştirmek için gittiği halk eğitim kurslarında geçirdiğini ifade ederken haftanın bir kaç gününde de arkadaşlarıyla buluşarak kafelerde vakit geçirdiğini belirtmektedir. YG5 genellikle sahil kesiminde vakit geçirdiğini ifade ederken zaman zaman da arkadaşları ile doğa yürüyüşü yaptıklarını, kamp kurduklarını, kendi aralarında Gazipaşa'ya kadar bisiklet turları düzenlediklerini ve vaktinin büyük çoğunluğunu bu şekilde geçirdiğini belirtmektedir. YG6, YG8 ise genellikle evde, işte ve arkadaşları ile denizde vakit geçirdiğini; YG7, zamanının neredeyse tamamını çocuğunun küçük olmasından dolayı evde geçirdiğini, işini de eve taşıdığını ifade etmektedir. YG9 vaktinin çoğunluğunu Alanya'da bulunan doğal ve tarihi yerleri gezmek, alışveriş yapmak için harcadığını ifade etmektedirler.

Kent yönetimi siyasi bir olgu olarak bilinse de bireylerin gündelik hayatı üzerinde de önemli bir yere sahiptir. Bireylerin kent yönetimine olan katılımlarını sorduğumuzda; G1, G2, G3, G4, G5, G6, G8, G10 kent yönetimine sadece yerel ve merkezi seçimlerde katılabildiğini ifade etmektedir. G7 ise işinden dolayı kent yönetiminin içinde olduğunu, kent için yapılan birçok çalışmada kendilerinin yer aldığını ifade etmektedir. G9 da işinden

kaynaklı olarak zaten Alanya'nın yönetiminde yer aldığını ve imkanları dahilinde her türlü imkan dahilinde Saray Mahallesi, Alanya ve kardeş köy projesiyle Karaköy için girişimlerde bulunduğunu ifade ederken, YG1 kent yönetimine katılabilirliğinin olmadığını; YG2 ve YG7, sadece seçimlerde fikirlerini beyan ederek kent yönetimine katıldıklarını ifade etmektedir. YG3- YG5 ise Alanya Yabancılar Meclisi aracılığı ile kent yönetimine katıldığını YG4, YG6, YG8ve YG9 ise kent yönetimine katılmadığını ifade etmektedir.

Görüşmecilere yöneltilen sorulara her birinin birbirinden farklı yanıtlar vermesi kentin bireyler tarafından farklı algılandığını ve beklentilerinin de bu doğrultuda farklılık gösterdiğini ortaya koymaktadır. Mesela Alanya'da çok büyük sıkıntılar yaşamadıklarını belirten katılımcılar, çözüm odaklı çalışan kuruluşların da varlığından haberdardır. Fakat sorun yaşamadığı halde çözüm üreten kurum ve kuruluşların faaliyetleri yetersiz bulunmaktadır.

Kentteki gündelik hayatta yabancı yerleşik göçmenler Türk vatandaşlardan daha aktif olarak zaman geçirdiği, yapılan etkinliklere yabancı yerleşik göçmenlerin katılım düzeylerinin, Türk vatandaşlardan daha yüksek olduğu gözlemlenmektedir. Ekonomik kaygılardan dolayı bireylerin kendilerini ev ve işlerine adapte etmeleri kentte yabancı yerleşik göçmenlerin görünümünü arttırmaktadır. Bu bireyler sadece bir yere bağlı kalmamışlar ve çeşitli alanlara yönelerek günlük hayatlarını sürdürmektedirler.

3.6.3. Göç ile İlgili Bulgular

Görüşmecilerin göç hakkındaki görüşlerini saptayabilmek adına bir takım sorular sorulmuştur. Bu soruların yanıtları ile hem görüşmecilerin göç hakkındaki görüşlerini hem de yaşanan göçlerin kentleşmeye olan etkileri ortaya konulmaya çalışılmaktadır.

İlk olarak, yabancı yerleşik göçmenlere kendi ülkelerinden ayrılıp Türkiye'ye gelmelerinin nedenleri sorulmuştur Görüşmeciler bu soruya sağlık, iklim ve ucuz yaşam gibi faktörlerin etkisinde kalarak Türkiye'ye geldikleri cevabını vermişlerdir. Verilen yanıtlar şu şekildedir;

YG1 ve YG2, kendi ülkelerinden ayrılma ve Türkiye'ye gelmelerinin evlilik nedeniyle olduğu belirtilmektedir. YG3, hem emekliliklerini geçirmek hem de sağlık sebeplerinden dolayı Türkiye'ye geldiğini, YG4 ise ilk olarak eğitim nedeniyle ülkesinden ayrılıp Türkiye'ye geldiğini daha sonra evlilik nedeniyle Türkiye'ye yerleştiğini ifade etmektedir. YG5, emeklilik dönemini sıcak, sağlıklı ve sakin bir yerde yaşamak istediği için ve Alanya'da birçok tanıdığının bulunması Hollanda'dan ayrılıp Türkiye'ye yerleşme kararı vermesinde etkili olduğunu açıklamaktadır. YG6 ise yıllar önce ailesini Alanya'ya gelmesinden dolayı kendi ülkelerinden ayrıldıklarını ve Türkiye'ye yerleştiklerini ifade etmektedir. YG7 daha mutlu olacağını düşündüğü için Türkiye'ye yerleşme kararı verdiğini ifade etmektedir. YG8 Türkiye'yi sevdiği için ülkesinden ayrılarak Türkiye'ye geldiğini ifade ederken YG9 ise Türkiye'nin yaşam şartlarının İran'dan daha iyi olduğunu ve Türkiye'yi sevdiği için Türkiye'ye göç ettiğini söylemektedir.

Türkiye'yi yerleşim yeri olarak seçen yabancı yerleşik göçmenlerin, Alanya'yı neden tercih ettikleri sorulduğunda; YG1 ve YG4, Alanya'ya evlilik nedeniyle geldiğini; YG2, Alanya'ya ilk tatil amacıyla gelirken, daha sonrasında evlilik nedeniyle Alanya'ya yerleştiğini ifade etmektedir. YG3, Alanya'ya gelme nedenini ise Alanya'nın sahip olduğu ılıman ikliminin sağlık koşullarına daha uygun olmasından dolayı tercih ettiğini ifade etmektedir. YG5, Alanya'ya daha önce geldiğini ve hem iklimini hem de şehrin sakinliğinin kendilerini cezpt ettiğini, emekli olduktan sonra rahat bir hayat sürmek ve birçok tanıdığının Alanya'da bulunması nedeniyle Alanya'yı yerleşim yeri olarak

seçtiklerini belirtmektedir. YG6, ailesinin Alanya'ya gelmesinden dolayı Alanya'ya yerleştiğini ve kendi ülkesine dönmediğini ifade etmektedir. YG7, Türkiye'ye yerleşme kararı verdikten sonra ilk olarak İstanbul'a yerleştiğini daha sonra da iş nedeniyle Alanya'ya geldiğini ve daha sonra da Alanya'da evlenerek burada kaldığını ifade etmektedir. YG8, Alanya'ya ilk tatil amacıyla geldiklerini ve Alanya'yı beğendikten sonra yerleşme kararı verdiklerini ifade ederken YG9, Alanya'ya yerleşmelerinde özel bir sebebin olmadığı, ikliminden ve biraz da son yıllarda birçok İranlının Alanya'ya yerleşmesi ile yabancılık çekmemek için Alanya'ya yerleştiğini ifade etmektedir.

Yabancı uyruklu vatandaşların Türkiye'ye gelmeleri ve Alanya'ya yerleşmeleri farklı nedenlere dayanmaktadır. Daha önce yapılan çalışmalarda, uygun iklim koşulları, yaşam kolaylığı ve ucuz yaşamdan dolayı tercih ettikleri ortaya çıkarken bu çalışmaya katılan yabancı yerleşik göçmenlerin Türkiye'ye olan ilgileri, Türkiye'nin bazı ülkelere göre daha özgür olması, ucuz yaşam koşullarının olması, sıcak, sağlıklı, sakin ve denize sahip olduğu olması gibi nedenlerden dolayı Alanya'yı tercih ettikleri ortaya çıkmaktadır.

Yine yabancı yerleşik göçmenlere Alanya'yı kimden duyduğunu sorduğumuzda ise; YG1 ve YG4, Alanya'yı daha önceden bildiğini ama Alanya'ya yerleşmesine neden olan durumun yine evlilik nedeniyle olduğunu ifade etmektedir. YG2 ise daha önce Alanya hakkında hiçbir bilgi sahibi olmadığını evlilik neticesinde Alanya'yı duyduğunu ifade etmektedir. YG3, emekli olduktan sonra daha iyi şartlarda yaşayabilmek için internette araştırma yaparken, internette aktif olan emlakçılardan duyduklarını ifade etmektedir. YG5, Alanya'yı daha önce arkadaşlarından duyduğunu ve buraya yerleşmeden önce turist olarak geldiğini ifade etmektedir. YG6, Almanya'dan Türkiye'ye gelen birçok kişinin Alanya'ya gelmesi ile ilk kez duyduklarını daha sonra ise internetten araştırma yaptıklarını ifade etmektedir. YG7, Alanya'yı ilk iş seyahati ile duyduğunu ifade

etmektedir. YG8 ise Türkiye'yi sevdiği için zaten birçok şehrini bildiğini ve gezdiğini ifade ederken, Alanya'yı da ilk olarak seyahat sayfalarında gördüğünü ifade etmektedir. YG9 ise Alanya'yı ilk olarak arkadaş çevresinden duyduğunu ifade etmektedir.

Alanya'ya yerleşen yabancı yerleşik göçmenlerin daha önceden Alanya hakkında bilgi sahibi olduğu ve bilgi sahibi olmalarında yakın çevrelerinin ve internet kaynaklarının etkisinin olduğu belirlenmektedir. Her iki durumda da Alanya'nın uluslararası bir kimliğe sahip olduğu ve tanıtımını yaparken daha önce tatil amacıyla Alanya'ya gelen turistlerin köprü görevi gördüğü söylenebilir.

Yabancı yerleşik göçmenlerin hangi mahallede ikamet ettiklerini demografik bulgular arasında vermiştik. Fakat yabancı yerleşik göçmenlerin bu mahalleleri neden tercih ettikleri sorgulanırken bu bilgiler aşağıda tekrar verilmektedir.

YG1 Oba mahallesinde ikamet etmekte ve burada ikamet nedeninin de evlerinin Oba Mahallesinde bulunmasından dolayı olduğunu ifade etmektedir. YG2 ise Saray mahallesinde ikamet etmekte ve ikamet nedeni olarak ise bu mahallenin hastaneye, çarşıya kısaca ihtiyacı olabilecek her şeye daha rahat ulaşma imkanı sunduğu için bu mahalleyi tercih ettiğini ifade etmektedir. YG3 ise Alanya'nın Damлатаş mahallesinde ikamet etmektedir. YG3 Damлатаş'a yerleşme nedeni olarak, Damлатаş'ın merkez ve diğer birçok yer gibi yüksek katlardan oluşmadığı, binaların kat sayısının az olmasından dolayı burayı tercih ettiklerini açıklamaktadır. YG4 eşinin işine daha yakın olmasından dolayı Alanya'nın merkez mahallelerinden olan Kızılarpınarı mahallesinde ikamet ettiklerini ifade etmektedir. YG5 Konaklı Mahallesinden ev almalarından dolayı Konaklı Mahallesinde ikamet ettiğini ifade etmektedir. YG6 ise Mahmutlar Mahallesinde ikamet ettiklerini ve burada ikamet etme nedeni olarak ise bu mahallenin sakin olması ve burada mülk

edinmelerini gerekçe olarak göstermektedir. YG7 Saray Mahallesinde ikamet ettiğini, bu mahallede yaşamalarının bir nedeni olmadığı ifade etmektedir. YG8 Oba Mahallesinde ifade ederken bu mahalleye yerleşmesinin nedeni olarak işini gerekçe olarak göstermektedir. YG9 ise çok sayıda İranlının Mahmutlar Mahallesinde yaşamasından dolayı Mahmutlar Mahallesinden ev aldıklarını ve bu mahalleye yerleştiklerini ifade etmektedirler.

Görüşmecilerin hangi mahallelerde neden ikamet ettikleri ele alındığında birbirinden farklı cevaplar alınmıştır. Görüşmecilerin ikamet nedenlerinin başında o mahallelerde ev sahibi olmaları gelirken, işlerine yakın olması nedeniyle, semtin hastane, pazar, market gibi yerlere yakın olması, sakin, yüksek yapılaşmanın az olmasından dolayı bu mahalleleri tercih ettikleri görülmektedir. Yaş durumuna göre kentten beklentiler ve yerleşim yerleri değişiklik göstermektedir.

Son yıllarda Türkiye'nin birçok kentinde olduğu gibi Alanya'da da yabancı uyruklu vatandaşlara mülk satışı yapılmaktadır. Yabancıların satın alma davranışını ele alan "Alanya'dan mülk satın aldınız mı?" sorusuna şu yanıtlar verilmiştir; YG1, YG2 ve YG4, Alanya'dan mülk satın almadığını fakat eşinin daha önceden evi olduğunu ifade etmektedir. YG3 bir tane ev aldığını ifade ederken ev fiyatlarının çok uygun olduğunu fakat evde yapılan tadilat masraflarının yüksek olduğunu ifade ederken; YG5, YG8, YG9 ise ev aldıklarını ifade etmektedirler. YG6 hem kendisinin hem de ailesini Alanya'dan mülk edindiğini ifade etmektedir. YG7 kendisinin ev almadığını ama eşinin evinin ve tarım arazisini bulunduğunu ifade etmektedir.

Yabancı yerleşik göçmenlerin mülk edinimine bakıldığında her birinin aslında mülk sahibi olduğu görülmektedir. Mülk sahibi olan vatandaşların bir kısmı, Alanya'ya

geldiklerinde kendileri mülk edinmiş, kimileri de eşlerinden dolayı mülk sahibi olmuşlardır. Buradan hareketle Alanya’da yabancı uyruklu vatandaşlara mülk satışının sıklıkla görülen bir durum olduğu ve halkın bu konuda bir çekincesinin olmadığı görülmektedir.

Yabancı uyruklu kişilerin mülk edinimini Türk vatandaşların nasıl karşıladığını ele alacak olursak; G1 “yabancıların mülk alımının sağladığı avantajların yanında dezavantajları da var. Yabancıların Alanya’da mülk alması ile birlikte kentteki arsa ve ev fiyatları çok fazla arttı. Yabancıların gelir durumları bizden daha iyi ve daha fazla para verebiliyorlar. Bundan dolayı da mülk sahipleri satış yaparken yabancıları tercih ediyorlar. Bize üçe satacaklarına yabancı vatandaşlara on üçe satıyorlar. Kime sorsanız yabancıya toprak satılmasının vatan toprağının satılması olarak gördüklerini söylüyorlar ama yine de gidip yabancılar satıyorlar. Kanunen satın alma imkânları olabilir ama biz satmazsak onlar da alamazlar. Öncelikle bizim kendi görüşlerimize sahip çıkmamız lazım” ifadelerini kullanırken; G2, yabancıların mülk alımının özellikle inşaat sektörü açısından olumlu değerlendirdiği, yabancıların Türkiye’de mülk edinmelerinde bir sakıncalarının olmadığını ifade etmektedir. G3 ise yabancıların sadece ev almalarında bir sorun görmezken daha büyük arazilerin satılmasının gelecekte Türkiye için sorunlar oluşturabileceğini dile getirmektedir. G4 ise yabancılar mülk satışı konusunda şunları ifade etmektedir “yabancılar mülk satışı olmasa daha iyi olur. Ama bu satışların yapılmasının sebebi de biziz. Alanya’nın zenginleri genellikle kumar oynayıp faize düşüyorlar bundan dolayı da ellerindeki mal varlıklarını satıyorlar. Yabancıların da alım güçleri bizden fazla olduğu için yabancılar satın alıyorlar. Biz istesek de istemesek de yabancılar bir şekilde mülk satımı gerçekleştiriyor” ifadelerini kullanmaktadır. G5 ise “benim için bir sakıncası yok ama piyasayı yükseltiyorlar bu noktada yabancıların mülk alımını desteklemiyorum”

demektedir. G6 ve G8 ise yabancılara mülk satışına sıcak bakmadığını dile getirirken özellikle Mahmutlar Mahallesi'nde ki durumun ciddiyetine dikkat çekerek “Mahmutlar mahallesi'ne baktığınızda her yerde ya İrlandalılar, ya Almanlar ya da İranlılar. Bizler oralarda yabancı konumuna geldik.” İfadelerini kullanmıştır. G7 ise “bizim kimseye gel – gelme ya da al- alma deme gibi bir durumumuz yok onu hükümetlerin düşünmesi gerekiyor. Herkes buyursun gelsin” ifadelerini kullanmaktadır. G9 ise bu hakkında nötr olduğunu ifade ederken duruma ne olumlu ne de olumsuz bakabildiğini dile getirmiştir. G10 ise yabancılara mülk alımını olumsuz olarak karşıladığını, vatan toprağının satılmaması gerektiği ifade etmektedirler.

Türk görüşmecilerin, yabancı uyruklu bireylerin mülk satımını onaylamamalarına rağmen yine satış yapmak için yabancı göçmenleri tercih ettikleri görülmektedir. Eski Alanyalıların, Yeni Alanyalıların mülk satışının gerçekleşmesini istememelerinin en önemli nedeni başta inşaat ve emlak sektörünün pahalılaşmasıdır. Yabancı yerleşik göçmenlerin satın alma bütçeleri Türklerden daha iyi durumda olduğu için Türklerin mülk edinimi daha zor duruma düşmektedir. Bir başka neden ise kendi memleketlerinde yabancı duruma düşeceklerini düşünmelerinden dolayı yabancı uyruklu kişilere mülk satımını desteklememektedirler. Bunun yanında yabancı uyruklu kişilere mülk satımını destekleyen görüşmecilerimiz azınlıktadır. Her iki görüşünde temel dayanağı ekonomik durumdur. Satışı destekleyenler ekonomik kazanç elde edeceklerini düşünürken, satışı desteklemeyenler de ekonomik kaygılardan dolayı satış yapılmasını istememektedirler.

Görüşmecilere, Yabancı yerleşik göçmenler ile ilişkileriniz nasıl? Sorusu yöneltilmiş; G1 “yabancı yerleşik göçmenler ile ilişkilerimiz genel itibari ile iyi. Yıllardır birlikte yaşıyoruz, onlar bize alıştı biz de onlara alıştık. Her iki tarafın da birbirine kattığı birçok değer var. Fakat her zaman olmasa arada sorunlar, anlaşmazlıklar yaşanabiliyor,

önemli olan bu durumlar her zaman olmaması” ifadelerini kullanırken G2 ve G3, bir sıkıntılarının olmadığı, Alanya’ya yerleşmelerinin onlar için artı bir değer olduğu belirtirken, G4 ise Alanya’ya yerleşen yabancıların genellikle emekli olduklarını ve onların da çok fazla harcama yapmadıklarını; G5, G6 ve G10, farklı kültürlerin bir arada yaşanmasından dolayı Alanya’ya oldukça fazla katkılarının olduğunu; G7, yabancı yerleşik göçmenleri olumlu karşılarken, G8 yerleşik Yabancı göçmenlerin toplumun kültürünü ve yerleşmiş olan düzeni olumsuz etkilediklerini ifade etmektedir. G9 ise yabancı yerleşik göçmenlerin ülkemize gelmiş olan birer misafir olduklarını ve Türk Kültüründe hakim olan misafire en iyi şekilde davranılması düşüncesinin ülkemize gelmiş olan bu misafirlere de uygulanması gerektiğini vurgularken, buralara yerleşen yabancıların kültür seviyelerinin yüksek olduğu onlardan yararlanmamız gereken birçok konu olduğunu da ifade etmektedir.

Türk görüşmecilere “Yabancı yerleşik göçmenlerin Alanya’ya olan etkileri üzerinden bir takım sorular sorulmuştur. İlk olarak “Yabancı yerleşik göçmenlerin Alanya’ya olan etkilerinin olup olmadığı hakkındaki görüşleri sorulmuş ve şu cevaplar alınmıştır; G1 “yerleşik yabancıların Alanya’ya yerleşmeleri hem Alanya’yı hem de burada yaşayan halkı oldukça etkiledi. Mesela kentte yapılan sosyal aktivitelerin sayısında artışlar oldu bunun yanında yapılan aktiviteler sadece Türk kültürüne özgü olan şeyler değil, buraya yerleşen yabancılarında kendilerini bulabilecekleri şekilde yapılıyor. Yabancıların kente ve kentliye olumlu etkilerinin yanında olumsuz etkileri de oldu. Mesela son yıllarda İranlıların ve Iraklıların Alanya’ya yerleşmesi sonucunda çocuklarını da okullara yazdırdılar. Okullarda öğretmenlerin sıkıntı çektiği bu öğrenciler, hem dil ve anlama noktasında büyük sıkıntılar çekiyorlar hem de uyum noktasında sorunlar yaşıyorlar bu durumda ister istemez bizi ve çocuklarımızı etkiliyor” şeklinde yanıt verirken G2, yabancı yerleşik göçmenlerin Alanya’ya etkilerinin olmadığını ifade etmektedir. G3, yabancı

yerleşik göçmenlerin Alanya'yı özellikle kültürel noktada etkilediğini, önceleri halkın daha kapalı olduğunu ve kente gelen yabancıların etkisi ile değişim gösterdiklerini ifade etmektedir. G4 ise yabancı yerleşik göçmenlerin kente etkilerinin özellikle konut satış fiyatları üzerinde etkili olduğu ifade ederken bir konut satılacağında bir Türk ve bir yabancı varsa tercihen Türk'ün değil yabancı vatandaşın tercih edildiğini vurgulamaktadır. G5 ise "Alanya'da yürütülen faaliyetlerde etkilerinin olduğu açıkça belli olmaktadır. Mesela kendilerine ait stant açabiliyorlar hatta kendi ülkelerine ait restoranlar açtılar. Bu durumlarda Alanya'nın çok renkli bir yapıya bürünmesine katkı sağladı" şeklinde ifade etmektedir. G6 ise kültürel anlamda Alanya'nın diğer birçok kente göre ilerleme sağladığını ifade ederken en büyük katkılarının dil noktasında olduğunu belirtmektedir. G7, Alanya'nın uluslararası kimlik kazanması ve halkın hoş görülülüğünün artması noktalarında önemli etkilerinin bulunduğunu ifade etmektedirler. G8 ise özellikle Arap kökenli vatandaşların kente hızla yerleşmeleri sonucunda kafelerin değişiklik gösterdiğini, bu kafelerin nargile kafelere dönüştüğünü ifade etmektedir. G9 ise, "bu seçim döneminde Alanya'dan bir tane Rus asıllı bağımsız belediye başkan adayı vardı. Bunun yanında Akdam mahallesinde de Rus asıllı bir vatandaş muhtarlığa adaylığını koymuştu. Bu durum bile aslında yabancı yerleşik göçmenlerin Alanya'yı etkilediğinin bir göstergesidir. Bu durum da Alanya'nın ufkunu açmıştır. Bizimle birlikte uyum içinde yaşayan bu vatandaşlarımızı görmezden gelmek söz konusu bile değildir. Mesela yine belediyeye bağlı olan Alanya Yabancılar Meclisi bulunmaktadır. Bu meclisin her ne kadar bir yaptırım gücü olmasa da varlığı bile yabancıların etkilediğinin göstergesidir" şeklinde görüşlerini dile getirmektedir. G10 ise özellikle iş imkânlarının gelişmesi noktasında önemli etkilerinin olduğunu, bunun yanında yabancıların yoğunlukta yaşadıkları yerlerin balkonların görünümünün daha düzgün olduğu, balkonlara çamaşır vs asmadıklarını ifade ederken

yabancıların ağırlıklı yaşadıkları sitelerde bu durumlara Türk vatandaşlar tarafından da dikkat edildiğini belirtmektedir.

Diğer bir soru olarak “Yabancı yerleşik göçmenlerin Alanya’ya gelmesi ile birlikte kentte yapılan sosyal faaliyetlerde değişimler meydana geldi mi?” sorusu sorulmuş, G1, “Alanya’da her zaman sosyal ve kültürel etkinlikler düzenleniyordu fakat yabancı vatandaşların Alanya’ya yerleşmelerinin artış göstermesi ile düzenlenen bu etkinlikler farklılık göstermeye başladı. Mesela Noel pazarı, bizim kültürümüzde Noel’in bir yeri yokken artan yabancıların etkisi ile yabancı yerleşik göçmenleri de kapsayacak faaliyetler yapılmaya başlandı” ifadeleri kullanmaktadır. G2’de “yabancılar çok uzun yıllardır Alanya’da ikamet ediyorlar fakat son yıllarda sayıları katlanarak artıyor. Alanya’nın tanıtımı ve halkın kaynaşması için hem belediye hem de yabancı derneklerinin aracılığı ile birçok kültürel faaliyet düzenleniyor. Mesela Alanya’nın birçok noktasında görebileceğiniz heykeller, Kültür-Sanat Festivali için yapılıp daha sonra da kentin birçok noktasına yerleştiriliyor. Kültür-Sanat Festivaline katılanlar ve genellikle heykelleri yapanlar burada yaşayan yerleşik yabancılar. Bu tarz etkinliklere ilgi göstermeleri yapılan faaliyetlerin değişmesini ve artmasını sağlamıştır” ifadelerini kullanmıştır. G3, kentte yapılan sosyal ve kültürel faaliyetlerde artış olduğunu dile getirirken G4, diğer görüşmecilerden biraz farklı olarak şu ifadeleri kullanmaktadır; “değişim her zaman iyidir fakat yapılan bu değişikliklerin bazılarını olumlu karşılamıyorum. Mesela, Noel Pazarı. Noel Pazarının bizim kültürümüzde bir yeri yok. Noel pazarı gibi etkinliklerin bizim kültürümüzü yozlaştırdığını düşünüyorum ve bundan dolayı da bu tarz değişiklikleri desteklemiyorum. Alanya’nın köylerinde düzenlenen Güreş Festivalleri bizim kültürümüzü yansıtan etkinlikler. Asıl Türk kültürünün devam ettirilmesi ve buraya yerleşen yabancılara tanıtılması gerektiğini düşünüyorum” şeklinde eleştirilerini dile getirmektedir. G5 ise bu

soru için “ Alanya’da çok sayıda etkinlik düzenleniyor bunların bir kısmı yabancıların etkisiyle meydana geliyor. Fakat dikkat edilmesi gereken bir nokta var o da Alanya yöresel bir kent ve yapılan etkinlikler her ne kadar yabancılara yönelik, onların etkisi ile yapılmış gibi görünse de Alanya kendi yöreselliğini ön plana çıkartıyor” ifadelerini kullanmıştır. G6, G8 ve G10, yabancıların düzenlenen etkinliklerde etkilerinin olduğunu ifade etmektedir. G7 de 1960’lı 1970’li ve 1980’li yıllar ile günümüzdeki faaliyetlerin aynı olmadığını zamana ve mekâna göre değişikliklerin yaşandığını ifade etmektedir. Bunun yanında yabancıların kendilerini ve kültürlerini tanıtmak amacı ile belediye olarak yaklaşık 10 yıldır Noel Pazarını düzenlediklerini, yaklaşık 20 yıldır da Uluslararası Turizm Festivali gibi yabancı yerleşik göçmenleri kapsayıcı birçok faaliyet düzenlediklerini belirtmektedir. G9 ise “ yabancıların katılım ve bilinç seviyesi bizlere göre daha fazla, Mesela bir yerde sorun ile karşılaştıklarında bu sorunları dile getirenler genellikle yabancılar oluyor. Aynı şekilde kentte düzenlenen festivaller, spor etkinlikleri ve yarışmalara da en fazla yabancılar katılıyor. Bundan dolayı ister istemez yapılan faaliyetler hem değişti hem de sayısı arttı” cevapları alınmıştır.

Üçüncü olarak ise göçler sonucunda kentteki iş imkânlarında değişikliklerin yaşanıp yaşanmadığı sorulmuş ve şu cevaplar alınmıştır; G1 “Alanya’da iş imkanları çoğunlukla turistlere ve turistlerin Alanya’da kalış sürelerine göre değişiklik gösteriyor. Fakat illaki yabancı yerleşiklerin de istihdam noktasında etkileri oluyor. Mesela yabancıların Alanya’yı tercih etmelerinin en önemli nedenlerinden biri yılın her dönemi iklimin ılık olması. Hava koşullarından dolayı yabancı bireylerin Alanya’ya yerleşmesi kentteki plaj işletmeciliğini olumlu yönde etkiliyor. Bunun yanında halk eğitim kursları ve dil kurslarının açılması da önemli istihdam kaynaklarından” ifadelerini kullanmaktadır. G2, özellikle inşaat sektöründeki iş imkânlarını arttırdığı, her geçen gün konut ihtiyacından

dolayı yeni inşaat alanlarının oluştuğunu bunun da istihdama büyük yararı olduğu, bunun yanın da tekstil üretimi noktasında da yabancıların olumlu katkılarının olduğu ifade etmektedir. G3 ise kentte meydana gelen iş imkânlarının yerleşik yabancılar ile ilgisinin olmadığını daha çok yılın belli dönemlerinde Alanya'ya gelen turistlerin etkisi ile kısa süreli hareketlenmelerin yaşandığını ifade etmektedir. G4 de G2 gibi özellikle inşaat sektöründe iş imkânlarının arttığı söylemektedir. G5 Alanya'da iş imkânlarının yılın 6-7 ayında iyi olduğunu geriye kalan aylarda ise bireylerin işsiz kaldığını ifade ederken Alanya'daki iş imkânlarının daha çok turistik gezi amacıyla birkaç haftalık ya da birkaç aylık olarak Alanya'ya gelenler sayesinde canlandığını ifade etmektedir. Ayrıca Alanya'da turizm sektöründe çalışan bireylerin kış döneminde işsiz kalmalarının önüne geçebilmek adına yılın on iki ayında turist çekebilecek girişimlerde bulunarak sorunun çözümüne yönelik girişimlerde bulunulduğunu ifade etmektedir. G6 ise “ iş imkânlarında özellikle son 10 yıldır büyük bir artış var maddi yönden bu durum iyi ama üzerinde durulması gereken konu iş imkânlarının gelişmesinin yanında bizim durumumuzun ne olduğu. Türk vatandaşı olarak bizler hem yerleşik göçmenler hem de belli dönemlerde gelen turistler ile karşılaştırıldığında 3. sınıf vatandaş olarak görülüyoruz. Nerede hizmet eden birileri varsa onlar bizleriz” ifadelerini kullanmaktadır. G7, G8 ve G10 da Alanya'daki iş imkânlarının göçler ile ilgisinin olmadığını turizme bağlı olarak özellikle otelciliğin geliştiğini ifade etmektedir. G9 ise göçler sonucunda A101, Bim, Migros gibi zincir marketlerin çoğaldığı, turizm sayesinde de otellerin sayısının arttığını ifade etmektedir. Fakat otellerin personellerini kış döneminde mağdur olduğunu ve geçim sıkıntısı yaşadıklarını ifade etmektedir.

Konu hakkındaki dördüncü soru olarak, göçler sonucunda kültürel değişimlerin yaşanıp yaşanmadığı sorulmuş ve şu cevaplar alınmıştır; G1, Yabancı yerleşik göçmenlerin

kültürel etkilerinin olduğu, bu etkilerin özellikle okullarda çok net bir şekilde gözlemlendiğini ifade etmektedir. Çocuklarının sınıflarında yabancı öğrencilerin olması, çocuklarını olumlu yönde etkilediğini, çocuklarının dil noktasında olumlu yönde etkilendiğini belirtmektedir. G2 ise komşuluk ilişkilerinden kaynaklı olarak etkilenmelerin meydana geldiğini ifade ederken bunlara örnek olarak şunları dile getirmektedir. “yaşadığımız mahallede ve sitede birçok yabancı yerleşik göçmen ile birlikte yaşamaktayız. Birbirimizi görmezden gelme gibi bir durumumuz olmadığı için iletişim haline geçmek durumunda kalıyoruz. İletişim sırasında en büyük sorun bizim onların dillerini tam olarak bilmemizden onların bizim dilimizi tam bilmemelerinden kaynaklı olarak yaşanıyor. Bu durum da aynı ortamda dura dura dilimizin gelişmesine etki ediyor. Bunun yanında Türk kültüründe hakim olan “komşuya yemek götürme” olayı sayesinde iletişimimiz arttı, yabancı komşularımız da bu duruma alıştı. Bu sayede onların mutfakları bizim mutfaklarımıza da girmeye başladı. Bir ülkenin yemeklerini öğrenmek kültürlerin etkileşim halinde olduğunun en büyük göstergelerinden biri olduğunu düşünüyorum”. G3, hâkim kültürün Türk kültürü olduğu için bu kültürel değişimlerin yaşanmadığını ifade etmektedir. G4 ve G10 ise göçün kültürel değişimine neden olduğunu ifade etmektedir. G5 ise evlilikler sonucunda oluşan kültürel değişimlerden bahsetmektedir. Bu noktada “bir Türk ve yabancı vatandaşın evlenmesi aslında kültürlerin de evlenmesidir. Genellikle Türk kültürüne göre törenler gerçekleşse de kültürel etkileşim ister istemez meydana geliyor” ifadelerini kullanmaktadır. G6 ise “yemek kültüründe fazlasıyla değişim oldu. Alanya’da açılan restoranların bir kısmı bu vatandaşlarımıza yönelik yemekler yapmakta. Biz de buralara gidip yemek yiyoruz ve birçoğu oldukça güzel. Bir başka değişim ise dini mimari noktasında oldu. Bizler nasıl camilere giderek ibadetlerimizi yapma imkanı buluyorsak Hristiyan vatandaşlarında toplanıp ibadetleri yapabilmeleri için kiliseler bulunmakta.

Müslüman çoğunluğunun olduğu bir yerde kilisenin olması aslında bizlerin ne kadar hoşgörülü olduğumuzu da ortaya koyuyor” ifadelerini kullanmıştır. G7 ise “Alanya’da hem Türkiye’den hem de diğer ülkelerden sanatçılar getirterek konserler, festivaller heykel ve resim sergileri gibi organizasyonlar yapıyoruz. Yaptığımız bu organizasyonlar da halkımızın sanata yaklaşmasını, sanatla bütünleşmesine, bakış açılarına katkılar sağlıyor.” demektedir. G8 ise Alanya’da yabancı sayısının Türk kültürünü olumsuz etkilediğini, Türk kültürünün yozlaştığını ifade etmektedir. G9 kültürel etkileşimin olumlu yönde olduğu ifade ederken “yabancı vatandaşlarımız bizim kültürümüze o kadar alıştılar ki, kimi zaman bir Türk gibi davranıyorlar. Kendi ülkelerinde trafik kurallarına sıkı sıkı uyarlarken Alanya’da birçok yabancıların kırmızı ışıkta geçtiğini görebilirsiniz. Bu noktada biz onları etkilemişiz” derken bir başka konu olan giyim kuşam noktasında “genellikle bizim köylü kadınlarımızın giymiş olduğu şalvarlara ilgi gösteriyorlar. Bunu hepsi için söyleyemeyiz ama genellikle yaşı biraz daha büyük olan yabancı vatandaşlarımızın daha çok ilgisini çekmektedir”.

Türk vatandaşların bir kısmı tarafından yabancı yerleşik göçmenlerin kente olan etkilerinin olmadığı kabul edilse de kentte yapılan faaliyetler başta olmak üzere, kentteki iş imkânlarındaki gelişmeler, marketlerdeki ve mağazalardaki fiyat etiketlerinde yer alan para birimlerinden yabancıların Alanya’yı etkilediği ortaya çıkmaktadır. Kentte yapılan sosyo-kültürel etkinlikleri ele aldığımızda yapılan etkinliklerin direkt olarak yabancılara yönelik yapıldığını söylemek mümkün değildir fakat düzenlenen etkinliklere yabancıların katılım oranları daha yüksek olmasından dolayı yabancıların görünürlüğü daha fazla olmaktadır. Bunun yanında Noel Pazarı ve Uluslararası Turizm Festivali gibi etkinlikler yabancı vatandaşların ve yabancı yerleşik göçmenlerin daha çok dikkatini çekmektedir. Görüşmecilerin bazılarının da değindiği gibi Türk kültüründe yeri olmayan Noel’in

kutlanması ve bu bağlamda etkinliklerin düzenlenmesi yine yabancı yerleşik göçmenlerin kentte düzenlenen etkinliklerde etkili olduklarını ve kültürel değişimlerin yaşandığının göstergesidir. Düzenlenen etkinliklerde yabancı uyruklu vatandaşların kendi kültürlerini tanıtabilmek adına stant açmaları, mahallelerde komşuluk ilişkilerinin kurulması, çarşı-pazarda kurulan ilişkiler neticesinde kültürel etkileşimlerin olduğu söylemek yanlış olmayacaktır.

Yabancı uyruklu göçmenlere ise Alanya'ya göç ettikten sonra kendi kültürlerini tanıtmak, gelecek nesillere aktarmak adına neler yaptıkları sorulmuş, YG1 kendi kültürlerini tanıtmak adına bir şeyler yapmadığını belirtirken, YG2 “Alanya’da düzenlenen etkinliklerde kendi stantlarımızı açıyoruz bu stantlarda da kendi kültürümüze ait şeyleri tanıtmak fırsatı buluyoruz. Stantlarda ülkeler genellikle kendi geleneksel kıyafetlerini giyip, yemek kültürlerini tanıtıyorlar” ifadelerini kullanırken, YG3, kendi aralarında Paskalya’yı kutlamaya çalıştıkları ama dini sebeplerden dolayı hep birlikte kutlayamadıklarını belirtirken, Noel’i rahatlıkla kutladıklarını belirtmektedir. Alanya’da bulunan küçük ev kilisesinin sayesinde kendi geleneklerini ve dini ritüellerini yaşama fırsatı bulduklarını ve birçok Hristiyan’ın da bu kilise nedeniyle Alanya’ya ziyarette bulunduğunu ifade etmektedir. YG4 ise Azerbaycan ve Türkiye’nin hem kültür hem de din bakımından aynı olduğu için bir girişimde bulunmadığını ifade ederken, YG5 “daha çok kendi arkadaş çevrem ile ya kendi milletimden olanlar ile bir araya gelerek dini yaşantımızı yaşamaya çalışıyoruz, ayrıca bir çalışmada bulunmuyoruz” derken, YG6 ise kendi gelenek göreneklerini çocuklarına ve çevrelerine tanıtmaya çalışsalar da hakim olan Türk kültürü olduğu için tam olarak kendi kültürlerini aktaramadıkları, ortaya karma bir kültürün çıktığını ifade etmektedir. “Mesela Noel’i Müslüman-Hristiyan ayrımı olmadan hep birlikte kutlaya biliyoruz bu da bizim kendi kültürümüzü ifade edebildiğimizi

göstermektedir” şeklinde ifade etmektedir. YG7 ise kendi kültürlerini aktarmak adına çok fazla bir şey yapmadıklarını, sadece arkadaşları arasında kutlamalarını yaptıklarını, çocuklarına da özellikle kendi dillerini öğretmeye çalıştıklarını ifade etmektedir. YG8 ve YG9, genellikle yemek kültürlerini, dini kurallarını çocuklarına aktarmaya çalıştıklarını ve gelen misafirlerine genellikle İran mutfağından yemekler yaptıklarını ifade ederken, İran geleneklerinde yer alan birçok şeyi yaşayamadıklarını ifade etmektedirler.

Yabancı yerleşik göçmenler kendi geleneklerini ve kültürleri tanıtmak adına çok çaba sarf etmemektedir. Sadece dini ritüellerini, dillerini, yemeklerini yaparak bir nevi günlük aktivitelerini devam ettirerek kültürlerini yaşatmaktadırlar.

Göç ile ilgili bulguların son sorusu olan “Alanya’dan göç etmeyi düşünüyor musunuz?” sorusu her iki gruba da sorulmuş ve şu cevaplar alınmıştır;

Katılımcıların büyük bir çoğunluğu Alanya’dan göç etmek istemediklerini dile getirirken; G1 “Benim için Türkiye’nin her yeri vazgeçilmez. Ama Alanya kendi memleketimiz bundan dolayı ne Alanya’dan ne de Türkiye’den göç etmeyi düşünmüyorum” derken; G2 “Alanya’dan göç etmeyi düşünmüyorum. Sadece üniversite eğitimi için Alanya’dan ayrıldım ama bundan sonra Alanya’dan göç etme gibi bir planım yok” , G3 “Aslen Kayseriliyim ama Alanya’dan göç etmek istemiyorum”, G4 “Alanya sakın bir kent ve Alanya’dan göç etmeyi düşünmüyorum”, G5 “Alanya çok alıştığım, çok sevdiğim bir yer. İklimi, yeşilliği, denizi benim için vazgeçilmez. Bundan dolayı Alanya’dan göç etmeyi düşünmüyorum”, G6 “Ben Alanya’ya annem yüzünden geldim. Annemi kaybedersem Alanya’da kalmam. Biz buraya ilk taşındığımızda ilk bir sene evimize buradan hiç misafir gelmedi. Karadeniz’deyken bizim hiç misafirimiz eksik olmazdı. Ama burada öyle değil. İnsanlar sizi ötekileştiriyor. Bundan dolayı ben

Alanya'dan göç etmeyi düşünüyorum” G7 ve G10 “Alanya'dan göç etmeyi düşünmüyorum” G8 “Alanya'dan göç etmeyi düşünmüyorum, şuan ki işim nedeniyle böyle bir durum da söz konusu değil” G9 “Alanya bizim vatanımız. Biz göç edersek sadece Selçukluların Alanya'ya geliş kapısı olan Karaköy'e göç ederiz. Mezarım orada olsun başka bir şey istemiyorum” ifadelerini kullanırken yabancı yerleşik göçmenler ise; YG1, YG2 ve YG7, Alanya'dan göç etmeyi düşünmediklerini Alanya'ya çok alıştıklarını ifade ederken YG3 de Alanya'dan göç etmek istemediğini ölünceye kadar Alanya'da yaşamak istediğini belirtmektedir. Bunun gerekçesi olarak ise; Alanya'da yaşamın daha kolay olduğunu, hasta olduğu için Alanya'nın ikliminin daha uygun olduğunu ve Türklerin yaşlılarla ilgilendiğini belirtmektedir. YG4, bu konu hakkında kararsız olduğunu ifade ederken, YG5 ise şuan da böyle bir düşüncesinin olmadığını ama ilerleyen zamanlarda ne olacağını belediğinden dolayı kesin bir cevap vermemektedir. YG6 Alanya'yı kendi memleketi gibi benimsediğini bundan dolayı da Almanya'ya geri dönmeyi düşünmediğini ifade etmektedir. YG8, Alanya'da yaşamın daha rahat olması ve Alanya'yı sevdiği için Alanya'dan göç etmek istediğini belirtirken YG9, kısa süre için göç etmek istemediğini ama ilerleyen yıllarda durumun ne olacağını bilmediği için bu konu hakkında tam bir cevap vermemiştir.

Hem Türk vatandaşlar hem de yabancı yerleşik göçmenler genel itibari ile göç etmek istemedikleri sadece bir kişinin göç etmek istediği ve üç görüşmecinin ise bu konu hakkında net bir cevaplarının olmadığını, şartlara göre göç edebileceklerini ifade etmektedir. Türk görüşmeciler milliyetçilik görüşünün etkisi ile bireyler göç etmek istemese de yabancı yerleşik göçmenlerde böyle bir durum söz konusu değildir. Yabancı yerleşik göçmenlerin ve Türklerin Alanya'dan başka bir kente ya da başka bir ülkeye göç etmek istememeleri Alanya'nın bireylerin ihtiyaçlarını karşılama noktasında yeterli

geldiğini, özellikle yabancı yerleşik göçmenlerin Alanya'ya gelirken hayal ettikleri yaşamların sağlandığını göstermektedir.

3.6.4. Yabancı Yerleşik Göçmenler ile Türk Vatandaşların Karşılıklı İlişkilerine Dair Bulgular

Kentleşme sadece nüfusun, iş sektörlerinin, mimari yapılarının artması ile oluşan bir süreç değildir. Bir kentin kentleşmesine, orada yaşayan halkın kentteki tutumları, davranışları, inançları ve yaşam biçimleri etki etmektedir. Kentleşmenin tam anlamıyla gerçekleşebilmesi için o kentte yaşayan bireylerinde kentlileşmesi gerekmektedir. Bu kısımda aynı kent içinde yaşayan farklı kültürden olan insanların karşılıklı ilişkileri ve görüşleri üzerinde durulmaktadır.

İlk olarak Türk vatandaşlara yabancı yerleşik göçmenler ile olan ilişkilerinin nasıl olduğu sorulmuş ve şu cevaplar verilmiştir; G1, G2, G3, G6,G9 yabancı yerleşik göçmenler ile olan ilişkilerinin iyi olduğunu fakat dil noktasında sorunlar yaşadıklarını; G4, normal düzeyde olduğunu; G5, etrafında çok fazla yabancı yerleşik göçmenin olmadığını, olanlar ile de olan ilişkilerinin iyi olduğunu; G7, yabancı yerleşikler ile olan ilişkilerinin iyi olduğunu hatta bu ilişkilerin daha iyi noktalara gelmesi ve bu vatandaşların kendilerini daha iyi ifade edebilmeleri adına Alanya Yabancılar Meclisinin belediye tarafından kurulduğunu; G8, yabancı yerleşik göçmenler ile olan ilişkilerinin daha çok öğretmen- veli, öğretmen- öğrenci çerçevesinde olduğunu ve hiçbir olumsuz durumun yaşanmadığını ve son olarak G10 da yabancı yerleşik göçmenler ile aynı ortamları paylaşmamasından dolayı bir ilişkilerinin olmadığını ifade etmektedir.

Aynı soru yabancı yerleşik göçmenlere “Türk vatandaşları ile olan ilişkileriniz nasıl?” şeklinde sorulmuş ve şunları dile getirmişlerdir: YG1, Türk vatandaşlar ile olan

ilişkilerinin iyi olduğunu belirtirken Alanya’da çok fazla kişiyi tanımamasına rağmen komşuları ile ilişkilerinin iyi olduğu, ihtiyaç duyduğu anlarda komşularından destek almasının aralarındaki ilişkinin daha da ilerlemesine katkı sağladığını ifade ederken YG2, Türkler ile olan ilişkilerinin iyi olduğunu ama bazı esnafların yabancı olmalarından dolayı kendilerini kandırmaya çalıştıklarını bundan dolayı da güven noktasında sorunlar yaşadıklarını ifade etmektedirler. YG3, satıcılar haricinde herkes ile olan ilişkilerinin iyi olduğunu; YG4, bu durumun kişisine göre değiştiğini ifade ederken şunları dile getirmektedir; “Türk vatandaşlar ile olan ilişkilerim gayet iyi. Her ne kadar Azerbaycanlı olsam da ben de Türküm. Ayrıca eşim de Türk o yüzden ilişkilerim iyi. Fakat bazı insanlar biz yabancıyız diye bu durumu kullanmaya çalışıyorlar. Bizler de Alanya’nın vatandaşıyız ama alışveriş sırasında kandırmaya çalışıyorlar. Bunun için bazen sorunlar yaşanabiliyor ama birkaç kişi için de kimseyle kötüyüm diyemem.” YG5 ve YG8, Türk vatandaşları ile olan ilişkilerinin iyi olduğunu bir sorunlarının olmadığını belirtmektedir. YG6, Türkler ile olan ilişkilerinin çoğu zaman kendi memleketlerinden ve diğer yabancı uyruklu vatandaşlardan daha iyi olduğunu, zamanla aile gibi olduklarını ifade etmektedir. YG7 Türkler ile olan ilişkilerinin oldukça iyi olduğunu, 9 yıldır kendisinin de Türk gibi olduğunu, birçok Türk kültürünü benimsediğini ifade etmektedir. YG9, ilişkilerinin kimi zaman iyi kimi zaman kötü olduğunu ifade ederken, yine hem Türk hem de yabancı vatandaşlar tarafından dışlandıklarını, okullarda çocuklarının da zorluk çektiğini vurgulayarak bu durumun kendilerini olumsuz etkilediğini ifade etmektedirler.

Her iki grup aralarındaki ilişkilerin iyi olduğunu belirtmektedirler. Fakat yapmış oldukları açıklamalarda aralarında bir takım sorunların olduğu görülmektedir. Özellikle yabancı yerleşik göçmenler esnafların tutumlarından dolayı ilişkilerinin zarar gördüğünü söylemektedirler. Yabancı uyruklu bireylere sergilenen bu davranışlar kişilere kısa süreli

yüksek kazanç sağlatsa da bireylerin güvenliğini zedelemekte ve Alanya'ya hem tatil amacı ile hem de yerleşmek amacı ile gelecek olan bireyleri olumsuz etkilemektedir. Esnafların bu tutumlarını kentlileşme bağlamında ele alacak olursak, kentin sahip olduğu yaşam kültürünü benimseyemediklerini, kentlileşemediklerini söyleyebiliriz.

Türk görüşmeciler yabancı yerleşik göçmenlerin onlara karşı olan tutum ve davranışları sorulduğunda G1, “yabancı yerleşikler ile olan ilişkilerimiz gayet olumlu zaman içinde onlar bize biz onlara alıştık fakat arada sorun çıkmıyor değil. İster istemez uyuşamadığımız noktalar oluyor ama bunlar yabancı olduklarından kaynaklı değil, kendi vatandaşlarımızla da sorunlar yaşıyoruz. Kimsenin damarına basılmayınca kimse ile sorun yaşanılmıyor” ifadelerini kullanmıştır. G2, G3 ve G6, yabancılar ile olan ilişkilerinin, yabancıların onlara karşı olan tutumlarının gayet olumlu ve iyi olduğunu söylemektedir. G4 ise yabancı yerleşik göçmenlerin aslında yerli vatandaşları çok sevmediğini, genellikle kendi ülkelerinden olan vatandaşlar ile iletişime geçtiklerini ifade etmektedir. G5 ise “yabancıların bizler ile olan ilişkileri oldukça iyi. Nadiren de olsa sıkıntılar yaşanıyor. Yabancı yerleşik göçmenler bizim için sadece uyruk olarak yabancı, onun dışında onların bizim gözümüzde yabancı olmalarını gerektiren bir durum yok. Bunun yanında Alanya’da istenmeyen yerleşik göçmenler de var. Mesela İranlılar ve Iraklılar sayıları az olsa da Suriyeliler de mevcut. Fakat bunlarda şehre ekonomik katkılarının olmasından dolayı kabullenilmiş durumdadır” ifadelerini kullanırken bu duruma ilişkin farklı bir nokta olan her gelenin kendinden bir öncekini yerinden etme mevzusuna da G5 değinmektedir. Bu konuda “ bir Alman Rus’u sevmez Ruslar da Almanları sevmezler. Bu konuda Türkler ile diğer yabancı vatandaşlar arasında bir sorun yaşanmıyor mesela Rus uçağının düşürüldüğü zamanlarda burada bulunan Rus vatandaşlar hiçbir sorun yaşamadıklarını, Türk vatandaşlar ile olan ilişkilerinin iyi olduğunu beyan eden açıklamalarda bulunurken, bir Rus ve bir

Alman aynı apartmanda bile oturmak istemiyor. Yani aslında sorunlar yabancı vatandaşlar ile yine yabancı vatandaşlar arasında yaşanıyor” ifadelerini kullandı. G7 ise ilk adaptasyon sürecinde sorunların yaşandığını ilerleyen süreçte ilişkilerin olumlu yönde geliştiğini ifade etmektedir. G8 ise bu konu hakkında bir görüş bildirmemektedir. G9 ise yabancılar ile ilişkilerinin iyi olduğunu ifade ederken “yabancı vatandaşlar ile olan ilişkilerimiz gayet iyi. Bizim mahallemizde yaklaşık 3000 yabancı yerleşik vatandaşlarımız var. Vatandaşlarımızdan bir kısmı kendi ülkelerine gidince bizlere de oralardan hediyeler getiriyorlar. Bizleri sevmeseler hediyeler getirmezler diye düşünüyorum” demektedir. G10 ise, yabancı yerleşik göçmenlerin Alanya’da kendilerine iyi davrandıklarını ama Türk vatandaşların onların ülkelerine gittiklerinde aynı tepkilerle karşılaşmadıklarını dile getirirken yabancı yerleşik göçmenlere Türklerin tutum ve davranışlarını nasıl buldukları sorulduğunda ise YG1, Türk vatandaşlarının kendilerine olan tutum ve davranışlarını olumlu bulurken YG2 ve YG4, genel itibari ile bir problem olmadığı ama arada yaşanan kandırma durumlarından dolayı rahatsız olduklarını ifade etmektedirler. YG3 ise ayırım yapıldığını ifade ederek şunları eklemektedir “Türkler otobüslerde yaşlılara yer veriyorlar ama yabancı olan yaşlılara yer vermiyorlar bu konuda çok ayrımcılık yapıyorlar. Mesela otobüslerde ineceğimiz zaman da yol vermiyorlar. Yabancıyız diye bizi kabullenmekte zorlanıyorlar. İşin içine biraz da siyaset giriyor ne zaman Türkiye ile başka bir ülke arasında sorun yaşansın hemen bize tepki gösteriyorlar. Okula giden çocuklar bize okul bahçesinden portakal atıyor. Yetişkin bireyler ile sorun yaşamıyoruz ama okul çağındaki çocuklar ve gençler bize karşı oldukça sorun yaşıyorlar” ifadelerini kullanmaktadır. YG5, YG7 ve YG8 ise bir sorun yaşamadıklarını karşılıklı olarak ilişkilerinin iyi olduğunu ifade etmektedir. YG6 Türk vatandaşların kendilerine olan tutumlarından memnun olduklarını belirtmekte ve özellikle Türklerin misafirlerine karşı olan saygılarını çok beğendiğini ifade

etmektedir. YG9 ise bazı Türklerin kendilerini dışladığını ama özellikle komşuları olmak üzere kendilerine iyi davrandıklarını ifade etmektedirler.

Türk görüşmeciler, yabancı yerleşik göçmenler ile ilişkilerinde bir sorunun olmadığını her iki grubunda bir birini kabullendiğini, uyum içinde yaşadıklarını ve nadiren de olsa ortaya çıkan sorunların yabancı yerleşik göçmenlerin “yabancı” olmasından kaynaklı olmadığını ifade ederlerken yabancı yerleşik göçmenlerin bir kısmı, Türklerin dönem dönem kendilerini dışladıklarını ifade ederken özellikle alışverişte ve otobüslerde sorunlar yaşadıklarını belirtmektedirler. Uluslararası bir kimlik kazanmaya çalışan bir kentte böyle durumların yaşanması Alanya’ya, Alanya halkına zarar verdiği gibi Türkiye’nin uluslararası kimliğini de olumsuz olarak etkilemektedir.

Alanya’da yabancı sayısının artması hakkındaki düşüncelerini ise; G1, yabancı yerleşik göçmenler ile ilişkilerinin olumlu olduğunu ama Alanya’da yabancı sayısının artmasını istememektedir. G2 ise Alanya’da yabancı sayısının artmasını desteklerken özellikle inşaat sektörü ve Alanya’nın uluslar arası platformda tanınabilirliğine büyük katkıların olduğunu düşünmektedir G3 ise yabancıların Alanya’ya yerleşmelerini olumlu karşıladığını, farklı kültürlerde olan bireylerin bir arada yaşamasıyla kültürlerin birbirini tanıdığını ve aslında yeni bir kültürün oluşmasına katkı sağladığını ifade etmektedir. G4 ise Alanya’ya yabancıların yerleşmesinin kenti etkilediğini dile getirmektedir. Bu noktada Alanya’daki binaların artma nedeni olarak yabancı yerleşik göçmenlerin mülk olarak ya da kiralarak Alanya’ya yerleşmesini göstermektedir. G5 ise kendisi için bir sorun teşkil etmediğini fakat hem istihdam hem alım satım durumlarında, kira durumlarında önceliğin onlara tanındığını, paralarının daha değerli olmasından dolayı piyasanın yükselmesi sonucunda yabancı sayısının artmasından olumsuz etkilendiklerini dile getirmektedir. G7, Alanya’da her geçen gün yabancı sayısının artmasını olumlu olarak karşılarlarken bunun

nedeni olarak da “Alanya’da yabancı sayısının artması, Alanya’nın tanınırlığını arttırıyor bu durum hem halkımız için hem de Türkiye’nin ekonomisi için oldukça önemli bir konu. Biz yabancı vatandaşlarımızın Alanya’yı tercih etmelerinden memnunuz” ifadelerini kullanmaktadır. G8 ise “Alanya konumu itibari yıllardır yabancı vatandaşların akımına uğrayan bir yer. Yaşaman için de huzurlu ve kolay bir kent bundan dolayı Alanya yıllardır yabancıların yerleşmek için tercih ettiği bir kent. Hem aldığı dış göç hem de üniversiteye gelen öğrencilerden dolayı Alanya hem sosyo-kültürel açıdan hem de fiziksel açıdan her geçen gün değişime uğramaktadır. Her yaşanan değişim yaşanan olaydan olduğu gibi Alanya için de elbette olumlu ve olumsuz yönleri söz konusudur. Mesela Alanya’ya ilk yerleşen yabancıların getirmiş oldukları ekonomik gelir günümüzde gelen yabancılardan daha fazlaymış. Bu konuda Alanya’ya yerleşen yabancı yerleşik göçmenlerin sayısının artması Alanya’ya ekonomik kazanç sağlaması noktasında olumlu olarak karşılıyorum” derken G9 da “ yabancı yerleşik göçmenlerin Alanya’yı tercih etmesi bizi mutlu ediyor. Alanya sadece Alanyalıların değil, Alanya’yı gelecek nesillerimize, dünyamıza bırakmak istiyoruz. Bunun için yabancı yerleşik göçmenler bu amacımızın en büyük araçlarından. Ne kadar yabancı yerleşik vatandaşımız Alanya’ya yerleşirse bizim tanıtımımızı yapmamız için büyük kolaylık sağlıyorlar” ifadelerini kullanmıştır. G10 ise Alanya’nın daha da gelişmesi için yabancılara ihtiyaç duyulduğunu ve bu noktada yabancı sayısının artmasından ötürü memnuniyet duyduğunu ifade etmektedir. YG1, YG2 ve YG8 Alanya’ya yapılan göçler hakkında olumlu veya olumsuz bir düşünceye sahip olmadığını dile getirirken YG3 ise Alanya’da yabancı sayısının artması Alanya’da yaşamayı kolaylaştırdığı için Alanya’ya yapılan göçleri olumlu olarak karşıladığını ifade etmektedir. YG4 ise farklı milletlerden insanı tanıma fırsatı bulduğu ve kültürlerin kaynaşması noktasında Alanya’ya yapılan göçleri olumlu olarak karşıladığını ifade etmektedir. YG5

ise Alanya'ya yapılan göçlerin zaman içinde daha çok artacağını ve bu durumun da Alanya'nın elinde bulundurduğu iklimsel durumundan kaynaklı olduğunu belirtirken kendileri açısından bir sorun olmadığı ama çok fazla yoğunlaşmanın olmasının kentin sakinliğini bozacağını ifade etmektedir. YG6 ise özellikle son yıllarda Alanya'nın çok sayıda göç aldığını ifade ederken daha önce yoğunlukla Avrupa'dan göçlerin yaşandığını ama son birkaç yılda Arapların özellikle İranlıların Alanya'da sayısının arttığını bu durumdan birçok kişinin memnun olmadığını belirtirken bu dışlamanın doğru olmadığı her bireyin yerleşme hakkının olduğunu ifade etmektedir. YG7 ise YG6'nın tam tersine Avrupa'dan gelen göçleri olumlu olarak karşılarken İran göçlerini olumsuz olarak görmektedir. Bu durumun ise kültürel uyuşmamadan ve İran vatandaşlarının tavırlarından kaynaklandığını ve bu durumdan rahatsız olduklarını ifade etmektedirler. YG9, kendilerinin de başka bir ülkeden göç ile geldiği için bu durumu olumlu olarak karşıladıklarını ve özellikle İranlı sayısının artmasının kendilerini daha çok memnun ettiğini ifade etmektedirler.

Her iki grup, Alanya'ya yapılan göçleri olumlu olarak karşıladıklarını ifade ederken Türk vatandaşların olumlu karşılamasında ekonomik ve kültürel nedenler ağır basmaktadır. Bunun yanında yabancı yerleşik göçmenler, Alanya'ya yapılan göçlerin kendileri için bir önemi olmadığını belirtirken, katılımcıların bazıları Alanya'da yabancı uyruklu vatandaş sayısının artmasının, kendi yaşamlarını kolaylaştıracağını düşünmektedirler. Bunun yanında görüşmecilerin bir kısmı Avrupa'dan gelen göçleri olumlu karşılarken Irak ve İran'dan gelen göçlere olumsuz yaklaşmaktadır. Bu duruma karşılık İranlı olan bir görüşmecimiz hem Türk vatandaşların hem de yabancı uyruklu göçmenlerin kendilerine karşı olan tutumlarından rahatsız olduklarını ifade etmektedirler.

Özetle Alanya'ya yapılan yabancı yerleşik göçleri olumlu karşılanmakta ama bazı milletler bu konuda dışlanmaktadır.

Son olarak birkaç noktada kendi ülkeleri ile Türkiye'nin avantaj ve dezavantajlarını karşılaştırmaları istendiğinde; YG1 "Türkiye'deyken sanki kendi öz ülkemdeymiş gibi hissediyorum, farklı olan çok fazla bir şey söyleyemem ama mesela Türk kültürüne ait olan Nevruz tüm Türklerin bayramıdır ama Türkiye'de o kadar kutlanılmıyor" ifadelerini kullanırken her iki ülkenin de şehrin temizliğine önem verdiğini, trafik kurallarına Azerbaycan'da daha çok uyulduğunu ifade etmektedirler. YG2 ise Ukrayna eğitim sisteminin Türk eğitim sisteminden daha iyi olduğunu, Türk okullarında sınıfta bulunan öğrenci sayısının fazla olduğunu, Türkiye'de dükkânların eşyaları ile kaldırımları işgal ettiğini fakat Ukrayna'da böyle bir durumun söz konusu olmadığı, kaldırımları işgal edenlere cezalar verildiğini, Ukrayna'da evlere ayakkabısız girilmediğini, ayakkabı çıkartmanın çok hoş karşılanmadığını ifade etmektedir. YG3 Türkiye ve Finlandiya karşılaştırmasını şu şekilde yapmaktadır; "Finlandiya'da kışlar çok uzun sürüyor ama Alanya'da kış bile daha sıcak geçiyor. Bizim Alanya'yı tercih etme nedenlerimizden biri iklimiydi, Alanya'nın ikliminden çok memnunuz. Bunun yanında Alanya'da kaldırımlar, parkeler daha iyi Finlandiya'da böyle bir durum yok. Finlandiya'da resmi enformasyonlar oldukça iyi ama Türkiye'de çok kötü, dil problemi çok fazla, hiç bir şeyden haberdar olamıyoruz. Türkiye'de herkes her şeyi biliyor, ama bilmeden konuşuyorlar, birçok şey söyleniyor ama aslı çıkmıyor. Bunun yanında Finlandiya daha temiz, ama Damлатаş'ta, bizim yaşadığımız yerde ara sokaklar çok pis sadece ana caddelerin temizliğine önem veriliyor. Türkiye'de yaşlılara saygı ve yaşlıların bakımına gösterilen özen daha fazla Finlandiya'da paralı bakım dahi alsam Türkiye'deki gibi bakmıyorlar. Bu yüzden ölene kadar Alanya'da kalmak istiyoruz". YG4, Türkiye ve

Azerbaycan karşılaştırması yaparken Türkiye'nin Azerbaycan'dan daha büyük ve daha kalabalık bir ülke olduğunu, Azerbaycan'da insanların daha kibar ve nazik olduğunu ama Türkiye'de insanların daha kaba olduğunu, Azerbaycan'da yaşam şartlarının Türkiye'ye göre daha zor olduğunu, Azerbaycan halkı gibi Türk halkının da yardım sever olduğunu belirtmektedir. YG5 ise Hollanda Türkiye'ye göre daha sistemli, işlemler daha hızlı ilerliyor ama Türkiye'de sistem çok yavaş. Türkiye'nin en büyük avantajı iklimi, Alanya çok sıcak ama Hollanda tam tersine soğuk. Ayrıca Türkiye yaşaması daha kolay, her şey daha ucuz, istediğimizi rahatlıkla alabiliyoruz ama Hollanda Türkiye'ye göre daha pahalı, Hollanda'da olsaydık bu kadar rahat yaşayamazdık". İfadelerini kullanırken YG6'da Almanya'nın daha temiz olduğunu, eğitiminin daha iyi olduğunu, öğrenci ile birebir ilgilenildiğini, ilgi alanı ne ise öğrencinin ona göre yönlendirildiğini belirtirken Türkiye'de bu durumun böyle olmadığını ifade etmektedir. Ayrıca sınıftaki öğrenci sayısının hem Almanya hem de Türkiye'de fazla olduğunu belirtmektedir. Bunların yanında Almanya iş imkânlarının daha çok olduğunu, Almanya'da kişilerin haklarına ve hukuka daha çok değer verildiğini ama Türkiye'de hakların geri planda kaldığını ifade etmektedir. Ama iklimsel ve insani ilişkiler olarak değerlendirilme yapıldığında Türklerin daha sıcakkanlı ve yardım sever olduğu, Türkiye'nin ikliminin Almanya'nın iklimine göre çok daha iyi olduğunu ve birçok kişinin de Alanya'ya göç etmesinde en önemli etkenin iklim ve Türklerin misafirperverliği olduğunu ifade etmektedir. YG7, Macaristan'ın Türkiye'ye göre daha temiz olduğunu, Macaristan'da organik beslenmenin Türkiye'ye göre daha çok tercih edildiğini, Macaristan'da yasakların daha çok uygulandığını ama Türkiye'de yasaklara pek uyulmadığını ifade ederken Türkiye'de balkonlara çamaşır asılırken Macaristan'da balkonlara çamaşır asılmadığını, Türkiye'de dışarıda kullanılan ayakkabıların ev içinde kullanılmadığını ama Macaristan'da bu durum tam tersi evin içine ayakkabı ile girildiğini

ifade etmektedir. Bu durum için de şunları söylemektedir; “ Türkiye’ye ilk geldiğimde eve ayakkabı ile girmemeyi yadırgamıştım ama şimdi çok alıştım. Şimdi ise Macaristan’a gittiğimde eve ayakkabı ile girince tuhaf geliyor. Bence Türklerin yaptığı doğru. Sokakta giyilen ayakkabı ile eve girince dışarıdaki bütün pisliği eve taşıyorsun bu da hiç sağlıklı değil. Ayrıca Macaristan’da balkona çamaşır asılmaz. Ama burada asıyoruz. Dışarıda güneş var niye yararlanmayalım ki?” ifadelerini kullanmaktadır. YG8 ve YG9 Türkiye’nin daha rahat olduğunu, İran’da hükümetin her konuda kendilerine müdahale ettiğini, birçok kişinin bu nedenle İran’dan ayrılmak istediğini ama bu konuda Türkiye’nin daha özgür olduğunu belirtmektedirler. Bu duruma örnek olarak ise İran’daki internet erişim hızının, Türkiye’deki internet erişim hızından çok yavaş olduğunu, Yemek kültürlerinin ise Türk yemek kültürü ile benzerlik gösterdiğini ama İran yemeklere alıştıkları için İran yemeklerinin daha güzel olduğunu, İran ile Türkiye’nin mesai saatlerinin farklı olduğunu, ilk geldikleri zaman biraz zorlandıklarını ama şimdi bu duruma alıştıklarını belirtmektedirler. Son olarak İran’da doğalgaz ve petrolün Türkiye’ye göre oldukça ucuz olduğunu ama tekstil ürünlerinin Türkiye’ye göre çok pahalı olduğunu ifade etmektedirler.

Yapılan bu avantaj- dezavantaj karşılaştırmasında yabancıların üzerinde durduğu konular, Türkiye’ye gelme nedenlerinde ifade ettikleri konularla aynılık göstermektedir. Özellikle Türkiye’nin diğer ülkelere göre bir nebze daha ucuz olması, yılın her döneminde hava şartlarının iyi olması, Türklerin yardımsever olmaları Türkiye’nin avantajı olarak görülürken, ulaşımında yaşanan sorunlar, sınıfların kalabalık olması ve eğitim sistemindeki sorunlar, kaldırımların işletmeler tarafından işgal edilmesi gibi durumlar Türkiye’nin dezavantajı olarak görülmektedir. Ayrıca, balkonlara çamaşır asma, evlere ayakkabı ile girmeme durumları da Türk kültüründeki farklılık olarak ortaya çıkmaktadır.

3.7. Alan Araştırması Bulgularına İlişkin Genel Değerlendirme

Yerleşik yabancı göçmenlerin yerleşim yerlerini belirlemelerinde bölgenin iklimi, yaşam şartları, sağlık koşulları, sakinliği, doğal ve tarihi değerlerinin varlığı ve kişisel nedenleri etkili olmaktadır. Kendi istekleri doğrultusunda Alanya'ya yerleşen bu göçmenler, bulundukları yerleri sosyo-kültürel olarak etkilemektedir. Hakim kültürün Türk kültürü olmasının yanında yabancıların da kentteki kültürel etkileri oldukça görülmektedir. Kentin birçok noktasında yer alan sanatsal ürünlere bakıldığında, yapanları yabancı uyruklu göçmenlerin olduğu görülmektedir. Bunun yanında kamu ve özel sektörlerin hedef kitle olarak yabancıları seçtiği, yaptıkları tanıtımlarda, bilgilendirme panolarında Rusça, Almanca, İngilizce, Arapça dillerini de kullanmaları kentin uluslararası bir boyut kazandığını göstermektedir. Ayrıca kentin birçok noktasında yer alan restoranların yabancı yerleşik göçmenlerin ilgisini çekecek isimler ile ve içeriklerle faaliyet gösterdiğine de değinmek gerekmektedir. Mesela Alanya Finlandiyalılar Derneğinin de içinde bulunduğu Green House, Seasons Restarurant, Inizio Restaurant, Bistro Floyd, Nordic Point Restaurant & Bar gibi birçok yer uluslararası mutfakların yer aldığı işletmelerdir. Buradan da anlaşılacağı gibi yabancı yerleşik göçmenler kentteki yemek kültürü üzerinde değişikliklerin yaşanmasında etkili olmuşlardır. Yabancı yerleşik göçmenler yemek kültürünün değişmesi haricinde birçok kültürel değişimin yaşanmasına neden olmuştur buna örnek olarak bireylerin yaşayış ve düşünce yapılarında meydana gelen değişimler gösterilebilir. Görüşmecilerimizin de ifade ettiği gibi önceleri daha kapalı toplum yapısına sahip olan Eski Alanyalılar yabancı yerleşik göçmenlerin etkisi ile daha açık görüşlü hale gelmişlerdir.

Yabancı yerleşik göçmenlerin yeni yerleşim alanı olarak belirledikleri Alanya'dan mülk edinmeleri, emlak ve inşaat sektörünü etkilemiştir. Özellikle Mahmutlar, Oba

Mahallesi ve merkezde yer alan emlak ofislerinin birçoğunun tanıtımlarını yabancı uyruklu vatandaşlara göre yaptığı görülmektedir. Görüşmecilerin de ifade ettiği üzere ekonomik nedenlerden dolayı yabancı uyruklu bireylerin satış için hedef kitle olarak belirlenmesi, Alanya’da yaşayan Türk vatandaşları olumsuz olarak etkilemektedir. Fakat bu durum kişilerin satıcı-alıcı konumuna göre farklılık göstermektedir. Satıcılar ellerinde bulunan mülkleri daha yüksek fiyattan sattıkları için bu durum onlar için olumlu iken, Türk alıcıların birçoğunun ekonomik durumu yabancı vatandaşlara göre daha kötü olduğu için bu durum alıcılar için olumsuzdur. Bireyler arasında oluşan ekonomik kaygılar, vatandaşların birbirlerine olan tutum ve davranışlarını etkilediği görülmektedir.

Kentin ekonomik kaynaklarına da değinecek olursak özellikle turizmden söz etmemiz gerekir. Alanya yurt içinden ve yurt dışından olmak üzere yılın her döneminde turist almaktadır. Bahar ve yaz aylarında şehrin nüfus yoğunluğu artış göstermektedir. Buna bağlı olarak da kentteki ekonomiyi büyük çoğunlukla turizm belirlemektedir. Kente girişte birbirine yakın evler değil otellerin varlığı kentin turistler tarafından tercih edildiğinin göstergesidir. Ekonomisinin büyük çoğunluğunu turizm oluşturmaya rağmen kentte yürütülen tarımsal faaliyetlerden de söz edebiliriz. Özellikle muz üretiminde ön plana çıkan kentlerden biri olan Alanya’da açık ve örtü altı üretimin yapılması kentteki en büyük tarımsal faaliyetlerdendir ve ekonomisinde payı sahibidir. Kentte sanayileşmenin çok fazla olmaması, Alanya’nın ekonomisinde sanayi sektörünün etkisinin az olmasına neden olmuştur.

Son olarak bireylerin birbiri ile olan ilişkilerini belirleyen ekonomik kaygılar olmuştur. Kentteki iş imkanlarının sınırlı olması, kentlinin yabancı yerleşik göçmenlere ve Alanya’ya gelen turistlere gelir kaynağı olarak bakmalarına neden olmuştur. Yabancı vatandaşların mülk almasına karşı çıkmalarına rağmen yine mülk satışı yapmak için

yabancı uyruklu göçmenlerin tercih edilmesi bu durumun en büyük göstergesidir. Mesela birçok görüşmeci İranlı ve Iraklı vatandaşlardan rahatsız olmalarına rağmen son yıllarda Alanya'ya yerleşen ülke vatandaşları ele alındığında İran'dan ve Irak'tan birçok vatandaşın Alanya'ya yerleştiği bilinmektedir. Kısaca bireylerin düşünceleri ile davranışları uyum göstermemektedir.

SONUÇ

Uluslararası emekli göç bir diğer adıyla da yerleşik yabancı göçü üzerinde yapılan araştırmalar ele alındığında son yıllarda sayıların artış gösterdiği görülmektedir. 1970'li ve 1980'li yıllarda Batı Avrupa ülkelerinden Akdeniz kıyılarına yönelik olarak gerçekleştirilen bu göçlerden Türkiye'de etkilenmektedir. Türkiye, mevcut konumdan dolayı her dönem farklı göç türlerinin etkisinde kalmıştır. Son yıllarda ise hem ikliminin ılıman olmasından, hem ekonomisinin diğer ülkelere nazaran daha uygun olmasından hem de doğal ve tarihi birçok güzelliği bünyesinde bulundurmasından dolayı yabancıların dikkatini çekmeye başlamıştır. Özellikle Avrupa'dan olmak üzere dünyanın birçok yerinden göç alan Türkiye son yıllarda yoğun olarak İran ve Irak'tan göç almaktadır. Göç merkezi olarak genellikle tatil yani turistik mekânları tercih eden yabancı yerleşik göçmenler, Türkiye'nin göç konumunun değişmesi üzerinde etkili olmuştur. Göç veren ve geçiş ülkesi konumundan göç alan ülke konumuna gelmiştir.

Yabancı yerleşik göçü genellikle emekli vatandaşların gerçekleştirmiş olduğu bir göç türü olarak bilinmesine rağmen ortaya koymuş olduğumuz bu çalışmada Alanya'ya sadece emekli, belli bir yaşa gelmiş bireylerin yerleştiği değil, genç bireylerinde yaşam alanı olarak Alanya'yı tercih ettiği görülmektedir. Bundan dolayı bu göçe yaşlı göçü ya da emekli göçü demek doğru olmayacaktır. Ayrıca hem Türk hem de yabancı yerleşik

göçmenlerin büyük bir çoğunluğu evli, eğitim düzeyleri yüksektir. Türk görüşmecilerin ortalama yaşı 38,6 iken yabancı yerleşik göçmenlerin yaş ortalamaları 54,444'dür.

Çalışmamızda yabancı yerleşik göçmenlerin, Alanya'ya göç eden göçmenlerin hangi ülkelerin mensubu olduğu, neden tercih ettikleri, Yeni Alanyalılar ve Eski Alanyalılar arasındaki ilişkinin mevcut durumu ve yabancı yerleşik göçmenlerin kentleşme üzerindeki etkileri ele alınmaktadır. Alanya'ya özellikle Avrupa'nın Hollanda, Almanya, İrlanda, İngiltere, Rusya, Ukrayna, Finlandiya gibi farklı ülkelerinden birçok insan yerleşmektedir. Fakat son yıllarda İran ve Irak gibi ülkelerden de göç almaktadır. Bu göçlere yol açan faktörlerin neler olduğu sorgulandığında ise Alanya'nın sahip olduğu ılıman iklim koşulları, yılın büyük bir çoğunluğunda denize girilebiliyor olmasıdır. Bir başka neden ise Alanya'nın sakin bir kent olması, ihtiyaç duyabilecekleri her şeye kısa sürede ulaşabilme imkânlarının olması, yaşam koşullarının ucuz olması ve Türkleri ve Türkiye'yi sevmelerinden dolayı Alanya'yı tercih etmelerinde bu faktörler etkili olmaktadır. Bunun yanında genç yerleşik yabancıların Alanya'yı tercih etmelerini etkileyen faktörlerin başında evlilik ve iş faktörü gelmektedir. Görüşmecilerimizin demografik bilgilerini ele aldığımızda ise birçoğunun evlendikten sonra Alanya'ya yerleştiği görülmektedir.

1990'lı yıllarda başlayıp günümüzde hız kazanan yabancı yerleşik göçleri hem kenti hem de kentliyi sosyo-kültürel açıdan etkilediği görülmektedir. Bu noktada özellikle okula giden çocukların okullarda yabancı uyruklu çocuklar ile aynı sınıflarda eğitim görüyor olmaları, bu çocukların dünya görüşü ve algıları üzerinde son derece etkili olmaktadır. Bunun yanında kentte yapılan faaliyetlerde hem yabancı uyruklu kişileri hem de Türk vatandaşları kapsayacak şekilde yapılması yabancı yerleşik göçmenlerin kendilerini daha iyi ifade etmelerini sağlamaktadır. Yapılan faaliyetlerde ülkelerin kendi

stantlarını açmaları kültür tanıtımlarını yapmalarında etkili olmaktadır. Farklı ülkelerden birçok bireyin yaşadığı Alanya’da sadece bir iki kültürün değil bütün kültürlerin birbirini etkileyerek ortaya karma bir kültür çıkarmaktadır.

Yabancı uyruklu kişilere mülk satımı her dönem bireyler arasında görüş farklılıklarına neden olmuştur. Görüşmecilerin bir kısmı yabancı uyruklu kişilere mülk satımının Alanya’daki inşaat sektörüne ve Alanya’nın tanıtımı, uluslararası kimlik kazanması ve ekonomiye olumlu katkılarının olmasından dolayı desteklediklerini ifade ederken, bir grup görüşmeci de yabancı uyruklu göçmenlere mülk satımının yapılmaması gerektiğini savunmaktadır. Bunun nedeni olarak ise, yabancıların Alanya’da mülk edinmesi ile inşaat sektörünün pahalılaştığını, satış yapmak için yabancıların tercih edildiği belirtilirken, mülk satmanın vatan toprağını satmak gibi bir şey olduğunu düşündüklerini ifade etmektedirler. Her iki gurubunda temel kaygısının ekonomik nedeni olduğu görülmektedir. Yabancılar mülk satımının bu hızla devam etmesi, Alanya’nın gelecek yıllarda da yoğun göçler alacağını göstergesidir. Fakat sakin bir kent olmasından dolayı tercih edilen Alanya’da nüfus bu hızla artar ise kısa süre içinde sakinliğini yitirecektir. Ayrıca yabancı yerleşik göçmenlerin, ikamet yerlerinin birbirinden farklılık göstermesine rağmen genellikle yabancı uyruklu kişilerin yoğunlukta yaşadıkları mahallelerde yaşamayı tercih edildikleri görülmektedir. Bu mahalleleri yerleşim alanı seçmelerinde sessiz, sakin ve huzurlu ortam, eş, denize ve işe yakınlık, temiz hava, az katlı yapılaşma, hastane, market ve pazar ve benzeri yerlere yakın olması gibi faktörler rol oynamaktadır.

Alanya’nın yabancı yerleşik göçmenler tarafından tercih edilmesi ve zaman zaman yabancı sayısının artması Alanya’yı birçok noktada etkilemiş, büyük değişikliklerin yaşanmasına neden olmuştur. İlk olarak kentleşme açısından ele alacak olursak, Alanya fabrikaların, üretim tesislerinin varlığından dolayı kentleşmesini sağlayan bir kent değildir.

Bunun tam aksine nüfusun artmasına bağlı olarak kentleşmiştir. Bundan dolayı kentsel yapılar sanayi tesislerinin etrafında değil kıyı kuşağı boyunca yapılmıştır. Sanayiye bağlı olarak kentleşen kentlerde sıklıkla karşılaşılan çarpık kentleşmeye ve gecekondulaşmaya rastlanılmamaktadır. Çarpık kentleşme gibi bir imar sorunun olmamasına karşın, kentteki en büyük sorun yolların dar olmasından dolayı yaşanmaktadır. Zaman içinde yapılaşmanın, nüfusun ve araç sayısının artmasından dolayı yollar kente küçük gelmektedir. Bu durumdan Türk vatandaşlar ve yabancı yerleşik göçmenler oldukça şikâyet etmektedir. Kent yönetimi tarafından sorunların çözümüne yönelik çalışmalar yapılmasına karşın yeterli sonuçlar alınamamaktadır.

Yabancı yerleşik göçmenlerin Alanya’da sayısının artması ile sadece kentteki yapılaşmada değişimler yaşanmıştır. Mesela yabancı yerleşik göçmenlerin yoğunlukla yaşadığı sitelerde özel kurallar bulunmaktadır. Saray mahallesinde bulunan üç bloklu Elite Marina Sitesi’nin bir bloğu sadece yabancı vatandaşlara verilmektedir. Diğer iki blokta ise balkonlara çamaşır asmak, perde asmak, örtüleri balkonlardan silkelemek, balkonları kapatmak, kapı önlerinde ayakkabı bırakmak gibi bir takım durumlar yasaklanmıştır. Bu durumun nedeni olarak sitenin görüntüsünün bozulmaması ve yabancı vatandaşların bu görüntülerden rahatsız oldukları için yapıldığı ifade edilmektedir. Buradan hareketle yabancı yerleşik göçmenlerin kentsel yapılar üzerindeki etkilerin olduğu ortaya çıkmaktadır.

Yabancı yerleşik göçmenlerin kentsel yapılara etkilerinin yanında kentin sahip olduğu kültürel yapı üzerinde de etkilerinin olduğu, değişimlerin yaşandığı görülmektedir. Mesela Türk kültüründe yeri olmayan Noel Pazarının, Alanya’ya gelen Hristiyan vatandaşların kendi kültürlerini tanıtmalarına ve kendi kültürlerini yaşamaları adına kurulduğu bilinmektedir. Bunun yanında yapılan kentte düzenlenen birçok sosyal ve

kültürel faaliyetlerde her milletin kendi kültürünü tanıtmaya fırsatının verilmesi Alanya’da karma kültürün meydana gelmesine neden olmuştur. Göçlerin daha az yaşandığı zamanlarda Türk halkının yabancılara karşı olan olumsuz tutumunun zamanla olumlu yönde seyretilmesinde kentte yapılan kaynaştırıcı faaliyetlerin etkisi oldukça önemlidir. Kent halkının kaynaşması adına yılın her dönemi her iki grubu da kapsayacak etkinlikler düzenlenirken bu etkinliklere yabancı yerleşik göçmenlerin Türk vatandaşlarından daha çok katılım göstermektedir. Türk vatandaşların neden katılamadığını ya da katılmadığının üzerinde duracak olursak, işlerinden dolayı düzenlenen faaliyetlere katılım sağlayamadıklarını ifade etmektedirler. Bu durumda ekonomik kaygılar bireylerin sosyalleşmesinin önüne geçmektedir. Yabancı yerleşik göçmenlerin ise düzenlenen etkinliklere katılım seviyeleri Türk vatandaşlara oranla daha yüksektir. Fakat yabancı yerleşik vatandaşlarda bilgilendirilme noktasında sorunların yaşamaktadırlar.

Sonuç olarak; Alanya’ya yapılan yabancı yerleşik göçünün, bölgenin sosyo-kültürel, ekonomik, imari yapısına olumlu etkileri bulunmaktadır. Ekonomik durumları yüksek olan yabancı yerleşik göçmenlerin kentteki inşaat, emlak sektörlerinde bunların yanında turizm acentelerinde hareketliliklerin yaşanmasına katkı sağlayacaktır. Bu çalışmada Alanya’da yaşayan yabancı yerleşik göçmenler ile Türk vatandaşların söz ettikleri sorunlar için kısa sürede, uzun vadeli politikaların üretilmesi gerektiğini söyleyebiliriz.

Yapılan bu çalışmada yabancı yerleşik göçmenlerin kente ve kentliye birçok katkısının olduğunu ortaya çıkmaktadır. Fakat yabancı yerleşik göçmenlerin etkilerinin daha ayrıntılı ele alınabilmesi için farklı konuları içeren araştırmaların yapılması gerekmektedir. Bu çalışmada 10 Türk vatandaşı ve farklı ülkelerden olmak üzere 9 yabancı

yerleşik göçmen ile görüşme yapılmıştır. Yapılacak olan çalışmalarda incelenecek uyruk sayısı ve uyruklara bağlı olan kişi sayısı arttırıldığında daha farklı sonuçlar çıkacaktır.

KAYNAKÇA

- (2016). 12 19, 2018 tarihinde Göç İdaresi: http://www.goc.gov.tr/icerik3/gecici-korumamiz-altindaki-suriyeliler_409_558_560 adresinden alındı
- Abadan Unat, N. (2007). Türk Dış Göçünün Aşamaları: 1950'li Yıllardan 2000'li Yıllara. A. Kaya, & B. Şahin içinde, *Kökler ve Yollar Türkiye'de Göç Süreçleri* (1. Baskı, s. 3-18). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Acer, Y., Kaya, İ., & Gümüş, M. (2010). *Küresel ve Bölgesel Perspektiften Türkiye'nin İltica Stratejisi* (1. Baskı). Ankara: USAK Yayınları.
- Akgür, Z. G. (1997). *Türkiye'de Kırsal Kesimden Kente Göç ve Bölgeler Arası Dengesizlik (1970-1993)* (1. Baskı). Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Akis Kalaylıoğlu, Y. (2014). Ankara'daki İranlı Düzenli Göçmenlerin Farklı Sermayeleri ve "Düzenli" Kalma Stratejileri. *Nüfus Bilim Dergisi* (36), 33-66.
- Akkayan, T. (1979). *Göç ve Değişme*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.
- Altunışık, R., Coşkun, R., Bayraktaroğlu, S., & Yıldırım, E. (2012). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri SPSS Uygulamalı* (7. b.). Sakarya: Sakarya Yayıncılık.
- Alver, Z. D. (2010). Türkiye'de Kentsel Dönüşüm Uygulamalarında İntibak Sorunu. *T.C. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi* . Ankara.
- Apan, A. (2006). Türkiye'de İç Göç Olgusu, Nedenler ve Sonuçları. *Yerel Yönetimve Denetim Dergisi* , 11 (5), 26-33.

- Arayıcı, A. (2008). *Avrupanın Vatansızları Çingeneler* (1. Baskı). İstanbul: Kalkedon Yayıncılık.
- Arslan, H. (2001). *16. Yüzyıl Osmanlı Toplumunda Yönetim, Nüfus, İskân, Göç ve Sürgün*. Kaknüs Yayınları.
- Avcı, M., Avcı, U., & Şahin, F. (2008). *Sosyal ve Ekonomik Yönüyle Fethiye'ye Uluslararası Yabancı Göçü*. Fethiye Ticaret ve Sanayi Odası Raporu, Fethiye.
- Aybay, R. (2016). *İnsan Hakları Evrensel Bildirisi ve Türkiye 1945- 1948* (1. Baskı). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Aybay, R. (2001). *Vatandaşlık Hukuku* (4. Baskı). İstanbul: Aybay Yayınları.
- Bahar, H. İ. (2009). *Sosyoloji* (3. Baskı). Ankara: USAK Yayınları.
- Bakacak, A. (2012). Atatürk Döneminde Türkiye Dış Politikası. T. F. Ertan içinde, *Başlangıçtan Günümüze Türkiye Cumhuriyeti Tarihi* (2. Baskı, s. 219-238). Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Bal, H. (2006). *Kent Sosyolojisi* (3. Baskı). Isparta: Fakülte Kitabevi.
- Balı, A. Ş. (2001). *Çok Kültürlülük ve Sosyal Adalet Öteki İle Barış İçinde Yaşamak* (1. Baskı). Konya: Çizgi Kitabevi.
- Balkır , C., & Uludağ, Kırkulak, B. (2014). Antalya’da Yaşayan Yerleşik Yabancı Emekli Göçmenlerin Yerel Ekonomiye Etkisi. M. Tuna içinde, *Türkiye ve Yeni Uluslararası Göçler* (s. 77-107). Ankara: Sentez Yayıncılık.
- Baltacı, F. (2011). İkinci Konut Turizmi Kapsamında Alanya’da Konut Edinen Yabancıların Kentin Sosyal, Kültürel ve Ekonomik Yapısına Etkileri.

Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya. Antalya.

Başel, H. (2007). Türkiye'de Nüfus Hareketlerinin ve İç Göçün Nedenleri. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi* (53), 515-542.

Başvekâlet İstatistik Genel Direktörlüğü. (1935). *1935 20 İlkteşrin Genel Nüfus Sayımı Türkiye Nüfusu Vilayet, Kaza, Şehir ve Köyler İtibariyle Muvakkat Rakkamlar*. Ankara: Ulus Basımevi.

Bayındır Goularas, G. (2012). 1923 Türk- Yunan Nüfus Mübadelesi ve Günümüzde Mübadil Kimlik ve Kültürlerin Yaşatılması. *Alternatif Politika* , 4 (2), 129-146.

Bayraktar, E. (2006). *Gecekondu ve Kentsel Yenileme* (1. Baskı). Ankara: Ekonomik Araştırmalar Merkezi Yayınları.

Bayram, G. (2013). Antalya'da Yaşayan Yerleşik Yabancıların Sosyal Statüleri Ve Kültürel Özellikleri, . *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Konya. Antalya.*

Bayramoğlu Özügürlü, S., & Kayıkçı Yılmaz, M. (2010). Yabancıara Toprak Satışı: Tarihsel Eğilimler. *Memleket Siyaset Yönetim* , 5 (12), 102-119.

BBC. (2018). 13, 2019 tarihinde <https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-38457935> adresinden alındı

Birleşmiş Milletler Mülteci Yüksek Komiserliği. (1998). *Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin 1951 Sözleşmesi ve 1967 Protokolü Çerçevesinde Mülteci Statüsünün Belirlenmesinde Uygulanacak Ölçütler ve Usüller Hakkında El Kitabı*. BMMYK.

- Bulut, Y., & Eralpdemir, Z. (2015). Göç Olgusunun Farklı Boyutlarıyla Hatay İli İskenderun ve Dörtyol İlçeleri Ölçeğinde İncelenmesi. Y. Bulut içinde, *Uluslararası Göç ve Mülteci Sorununun Çözümünde Kamu Yönetiminin Rolü* (1. Baskı, s. 13-38). Kocaeli: Umuttepe Yayınları.
- Buzkıran, D., & Kutbay, H. (2013). Arap Baharı'nın Türkiye'ye Olan Ekonomik ve Sosyal Etkileri. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi* , 5 (1), 147- 162.
- Candan, H., & Oktay, E. (2017). Yabancıların Türkiye'de Taşınmaz Ediniminin Turizm Sektörü Üzerine Etkisi. *MANAS Sosyal Araştırma Dergisi* , 6 (4), 639-661.
- Chiha, H. N. (1967). Osmanlı Devletinde Gayrimenkul Mülkiyeti Bakımından Yabancıların Hukuki Durumu . (H. Cin, Dü.) *AÜHFD* , 24, 247-274.
- Çağlar, A., & Onay, A. (2015). Entegrasyon/Uyum: Kavramsal ve Yapısal Bir Analiz. İ. S. Betül Dilara Şeker içinde, *Göç ve Uyum* (s. 39-76). United Kingdom: Transnational Press London.
- Çağlayan, S. (2006). Göç Kuramları, Göç ve Göçmen İlişkisi. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (İLKE)* (17), 67-91.
- Çavuşoğlu, H. (2007). "Yugoslavya- Makedonya" Topraklarından Türkiye'ye Göçler ve Nedenleri. *Bilig* (41), 123-154.
- Çelik, F. (2005). İç Göçler Teorik Bir Analiz. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* , 14 (2), 167-184.
- Çelik, F. (2006). İç Göçlerin İtici ve Çekici Güçler Yaklaşımı İle Analizi. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* (27), 149- 170.

- Çelik, H. (2008). Çokkültürlülük ve Türkiye'deki Görünümü. *U.Ü. Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi* (15), 319-332.
- Çetin, İ. (2007). Çokkültürlülük ve Kimlik Bağlamında Midyat İlçesi Örneği. *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi* (2), 22-35.
- Çetin, S. (2012). Kalkınmada Kentleşme ve Konut Politikalarının Önemi. *Hukuk ve İktisat Araştırmaları Dergisi* , 4 (1), 293-304.
- Çiçekli, B. (2009). *Göç Terimleri Sözlüğü*. IOM Uluslararası Göç Örgütü.
- Çil, K. (2013). Yerleşik Yabancıların Türkiye Algılamaları: Antalya Örneği. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya*.
- Çolak, F. (2013). Bulgaristan Türklerinin Türkiye'ye Göç Hareketi (1950-1951). *Tarih Okulu* (14), 113-145.
- Demir, G. (1997). Göç Nedenleri ve Göçenlerin Beklentilerindeki Gerçekleşme Durumu: Bolu İli Kırışık İlçesi Örneği. *Toplum ve Göç II. Ulusal Sosyoloji Kongresi Bildiriler Kitabı* (s. 85-94). Ankara: DİE ve Sosyoloji Derneği.
- Demirci, E. (2013). Kentleşmenin Bir Sonucu Olarak Gecekondu ve Gecekonduya Alternatif Çözümler. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi* . Konya.
- Deniz Hacıoğlu, M. (2009). Sanayileşme Perspektifinde Kentleşme ve Çevre İlişkisi. *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Dergisi* (19), 95-105.

- Dirlik, M. (2009). Fethiye’de Mülk Sahibi Yerleşik Yabancıların Sosyo- Kültürel ve Ekonomik Durumunu Betimleye Yönelik Sosyolojik Bir Araştırma. *Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi* . Ankara.
- Doğan, Z., Arslan, S., & Berkman, A. N. (2015). Türkiye'de Tarım Sektörünün İktisadi Gelişimi ve Sorunları: Tarihsel Bir Bakış. *Niğde Üniversitesi İİBF Dergisi* , 8 (1), 29- 41.
- Dost, S. (2014). Ulusal ve Uluslararası Mevzuat Çerçevesinde Ülkemizdeki Suriyeli Sığınmacıların Hukuki Durumu. *Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 4 (1), 27-69.
- Ekici , R., Yirik, Ş., & Kılıç, A. (2015). Turizm Bölgesinde (Antalya) Yaşayan Yerleşik Yabancıların Karşılaştıkları Sosyo-Kültürel Problemlere İlişkin Algıları. 8. *Uluslararası Türk Kültürü Kongresi*, 2, s. 1149-1167. Eskişehir.
- Erder, S. (2006). *Refah Toplumda Getto* (1. Baskı). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Erdoğan, T. (2016). Kentleşme Süreci ve Ailede Toplumsal Cinsiyet Rollerini ile Kalıp Yargıların Dönüşümü- Sevindik Mahallesi Örneği. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* , 24, 143-166.
- Erdoğan, T. (2016). Kentleşme Süreci ve Ailede Toplumsal Cinsiyet Rollerini ile Kalıpyargıların Dönüşümü: Denizli-Sevindik Mahallesi Örneği. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* (24), 143- 166.

- Erdost, M. İ. (2006). Osmanlı'dan Günümüze Yabancılara Taşınmaz Satışı Yasalaşan Süreçleri ve Sonuçları. *Memleket Siyaset Yönetim* , 57-97.
- Erkan, R. (2010). *Kentleşme ve Sosyal Değişme* (3. Baskı). İstanbul: Bilimadamı Yayınlar.
- Erten, R. (2015). Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu Hakkında Genel Bir Değerlendirme. *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* , 19 (1), 3- 51.
- Es , M., & Ateş, H. (2004). Kent Yönetimi, Kentleşme ve Göç: Sorunlar ve Çözüm Önerileri. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi* , 48, 206-248.
- Faist, T. (2003). *Uluslararası Göçler ve Ulus-aşırı Toplumsal Alanlar*. İstanbul: Bağlam Yayınları.
- Genç, Ş. (2014). Geçmişten Günümüze Türkiye'de Yabancı Gerçek Kişilerin Taşınmaz Edinimi. *Sayıştay Dergisi* (95), 77-90.
- Göç. (2016). 12 19, 2018 tarihinde http://www.goc.gov.tr/icerik3/gecici-korumanin-unsurlari_409_558_1095, geçici korumanın unsurları adresinden alındı
- Göç İdaresi . (2016). 12 19, 2018 tarihinde http://www.goc.gov.tr/icerik3/gecici-korumamiz-altindaki-suriyeliler_409_558_560 adresinden alındı
- Göç İdaresi. (2016). 12 19, 2018 tarihinde http://www.goc.gov.tr/icerik6/genel-bilgi_409_558_1094_icerik, adresinden alındı
- Gökbayır, Ş. (2008). Uluslararası Göç ve Kalkınma Tartışmaları: Beyin Göçü Üzerine Bir İnceleme. *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi Dergisi* , 63 (3), 65- 82.
- GÜL SALLAN, S. (2008). Yetişkin Kadın Eğitimi Sorunsalı: Sultanbeyli'nin Yoksul Kadınlarının Eğitim Azmi. *Amme İdaresi Dergis* , 41 (1), 73-94.

- Güreşçi, E. (2010). Türkiye'de Kentten Köye Göç Olgusu. *Doğuş Üniversitesi Dergisi* , 11 (1), 77- 86.
- Hançerlioğlu, O. (1996). *Toplumbilim Sözlüğü* (2. Baskı). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Hopyar, Z., & Kepenek, B. (2017). *Avrupa'da Göç ve İslamofobi*. Sakarya: DİAM.
- Hurma, H. (2003). Türkiye’de Kentleşme ve Göç Olgusunun Siyasal Katılıma Etkis. *Muğla Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi* . Muğla.
- İçduygu, A., & Sirkeci, A. (1999). Cumhuriyet Dönemi Türkiye'sinde Göç Hareketleri. A. İçduygu, & İ. Sirkeci içinde, *75 Yılda Köylerden Şehirlere* (s. 249-268). İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları.
- İçduygu, A., Erder, S., & Gençkaya, Ö. F. (2014). *Türkiye'nin Uluslararası Göç Politikaları, 1923- 2023*. İstanbul: Koç Üniversitesi Göç Araştırmaları Merkezi.
- İnaç, H., & Yazıcı, B. (2018). Bulgaristan'dan Türkiye'ye Göçler, Bulgaristan Diasporası ve Uluslaşma. *Balkan and Near Eastern Journal of Social Sciences* , 4 (4), 77-93.
- İslamoğlu, A. H. (2011). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri* (2. Baskı). İstanbul: Beta.
- Işık, Ş. (2015). Türkiye'de Kentleşme ve Kentleşme Modelleri. *Ege Coğrafya Dergisi* , 14, 57-71.
- Karaduman, S. (2010). Modernizmden Postmodernizme Kimliğin Yapısal Dönüşümü. *Journal of Yaşar University* , 2886-2899.
- Karal, E. Z. (1995). *Osmanlı Tarihi* (5. Baskı, Cilt VII). Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.

- Karal, E. Z. (1983). *Osmanlı Tarihi* (3. Baskı, Cilt VII). Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Kaştan, Y. (2016). Türkiye'de Cumhuriyet Dönemi İç Göç Hareketleri. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi* , 9 (42), 692-700.
- Kavuk, M. (2015). Yabancılar Hukuku'nda Vatansızlar ve Mülteciler. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* (28), 179- 191.
- Kaygalak, S. (2009). *Kentin Mültecileri Neoliberalizm Koşullarında Zorunlu Göç ve Kentleşme* (1. Baskı). Ankara: Dipnot Yayınları.
- Keleş, İ. (1996). Türkiye’de Kent Planlanmasının Sosyo-Kültürel Boyutları. *İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü* .
- Keleş, R. (2015). *100 Soruda Türkiye’de Kentleşme, Konut ve Gecekondu* (2. Baskı). İstanbul: Cem Yayınevi.
- Keleş, R. (1998). *Kentbilim Terimleri Sözlüğü* (2.Baskı). Ankara: İmge Kitabevi.
- Keleş, R. (1997). *Kentleşme Politikası* (4. Baskı). Ankara: İmge Kitabevi.
- Khalaf, S., & Ilgar, R. (2017). Suriyeli Mülteciler ve Türkiye’de Mülteci Sorunu. *Türk Sosyal Bilimler araştırma Dergisi* , 2 (2), 40-52.
- Kocaman, T. (2008). *Türkiye’de İç Göçler ve Göç Edenlerin Nitelikleri (1995-2000)*. Devlet Planlama Teşkilatı.
- Kongar, E. (2008). *21. Yüzyılda Türkiye* (42. Baskı). İstanbul: Remzi Kitabevi.

- Lordoğlu, K. (2003). Türkiye’de Yabancıların Kaçak Çalışmaları ve Bağlantılı. *TÜHİS İş Hukuku ve İktisat Dergisi* , 17 (6).
- Marshall, G. (2009). *A Dictionary of Sociology (Sosyoloji Sözlüğü)* (1. Baskı). (O. Akınhay, & D. Kömürcü, Çev.) Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- Merter, F., & Vd. (2013). Sosyolojinin Dünyada ve Türkiye'de Gelişimi. F. Merter, & M. Talas içinde, *Sosyoloji* (2. Baskı, s. 17-40). İstanbul: Lisan Yayıncılık.
- Mevzuat. (2014). 12 19, 2018 tarihinde <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/3.5.20146883.pdf> adresinden alındı
- Multeciler. (2018). 01 07, 2019 tarihinde <https://multeciler.org.tr/turkiyedeki-suriyeli-sayisi> adresinden alındı
- Mutlu, L. (2005). Yabancı Kişilerin Taşınmaz Mal Edinimi Yönünden Avrupa Birliği ve Türkiye. *TBB Dergisi* (59), 264-309.
- Mutluer, M. (2003). *Uluslararası Göçler ve Türkiye* (1. Baskı). İstanbul: Çantay Kitabevi.
- Mutluer, M., & Südaş, İ. (2005). Yabancıların Türkiye’de Mülk Edinimi: Coğrafi Bir Yaklaşım. *Ege Coğrafya Dergisi* , 14, 45-55.
- Odman, M. T. (2011). *Vatansızların Hukuki Durumu ve Türk Hukuku* (1. Baskı). Adana: Çağ Üniversitesi Yayınları.
- Onat, H. (1996). *Yirminci Asırda Şiilik ve İran İslam Devrimi*. Ankara: Kamu Hizmetleri Araştırma Vakfı.

- Övünç Öztürk, N. (2017). Geçici Korumanın Uluslararası Koruma Rejimine Uyumu Üzerine Bir İnceleme. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* , 66 (1), 201-216.
- Özcan, S. (2010). Yabancıların Taşınmaz Mal Mülkiyeti Edinimleri: Amasya Örneği. *History Studies* , 2 (2), 281-292.
- Özdal, B. (2018). Türkiye'den Yurtdışına İşgücü Göçü: (F.) Almanya Örneği. B. Özdal İçinde, *Uluslararası Göç ve Nüfus Hareketleri Bağlamında Türkiye* (1. Baskı, s. 157-195). Bursa: Dora.
- Özdemir, C. (2001). Kimlik ve Söylem. *Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* (2), 107-122.
- Özdemir, Z., & Özekicioğlu, H. (2006). Kentleşme ve Çevre Sorunları. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* , 11 (1), 17-30.
- Özen, S. (1996). *Kentleşme Sürecinde Ailede Kuşaklararası İlişkiler* İzmir: E.Ü. Edebiyat Fakültesi Yayınları.
- Özer, İ. (2004). *Kentleşme, Kentlileşme ve Kentsel Değişme*. Bursa: Ekin Kitabevi.
- Özgürel, G., & Avcıkurt, C. (2018). Yerleşik Yabancıların Türkiye Turizmine Etkileri: Marmaris İlçesi Örneği. *Seyehat ve Otel İşletmeciliği Dergisi* , 15 (1), 195-225.
- Özlem, K. (2018). Cumhuriyet Döneminde Balkanlar'dan Türkiye'ye Yönelik Göç Hareketleri. B. Özdal içinde, *Uluslararası Göç ve Nüfus Hareketleri Bağlamında Türkiye* (1.Baskı, s. 89-118). Bursa: Dora.

- Öztaş, E. (2004). Türkiye’de Kentleşmenin Belediyeler Üzerindeki Etkisi. *Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi* . Sakarya.
- Öztürk, A. (2012). Amerika'da Yaşayan Türk Göçmenlerin Asimilasyon Karşısında Türk Kimliklerini Sürdürme Çabasının Bir Aracı Olarak Türk Dernekleri'nin Rolü: Rochester Örneği.
- Öztürk, M., & Altuntepe, N. (2008). Öztürk, Mustafa, Altuntepe, Nihat, (2008), Türkiye’de Kentsel Alanlara Göç Edenlerin Kent ve Çalışma Hayatına Uyum Durumları: Bir Alan Araştırması. *Journal of Yaşar University* , 3 (11), 1587-1625.
- Perruchoud, R., & Redpath Cross, J. *Göç Terimleri Sözlüğü* (2. Baskı). Uluslararası Göç Örgütü.
- Perşembe, E. (2005). *Almanya'da Türk Kimliği Din ve Entegrasyon*. Ankara: Araştırma Yayınları.
- Researchgate*. (2016). 6 1, 2019 tarihinde https://www.researchgate.net/publication/322276741_Sosyal_ve_Ekonomik_Yon_uyle_Fethiye_Uluslararası_Yabancı_Gocu_adresinden_alındı
- Resmi Gazete*. (2006). 12 19, 2018 tarihinde <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2006/09/20060926-1.htm> adresinden alındı
- Resmi Gazete*. (2013). 12 19, 2018 tarihinde <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2013/04/20130411-2.htm>, adresinden alındı
- Resmi Gazete*. (2013). 12 19, 2018 tarihinde <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2013/04/20130411-2.htm>, adresinden alındı

- Sağlam, S. (2016). 1923-1950 Yılları Arasında Türkiye'de Kent ve Kentleşme Olgusu. *Sosyoloji Konferansları* (53), 257-274.
- Sağlam, S. (2006). Türkiye’de İç Göç Olgusu ve Kentleşme. *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü* (5), 33-44.
- Saygın, S., & Hasta, D. (2018). Göç, Kültürleşme ve Uyum. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar* , 10 (3), 302- 323.
- Sayın, Y., Usanmaz, A., & Aslangiri, F. (2016). Uluslararası Göç Olgusu ve Yol Açtığı Etkiler: Suriye Göçü Örneği. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi* , 18 (31), 1-13.
- Sevim, Y. (2010). Terör Mağdurları: Geriye Göç Çözüm Mü? *Uluslararası Güvenlik ve Terörizm Dergisi* , 1 (1), 17-35.
- Sevinç , G., Kantar Davran, M., & Sevinç, M. R. (2018). Sevinç Gönül, Kantar Davran, Müge, Sevinç, Mehmet Reşit, (2018), Türkiye'de Kırdan Kente Göç Ve Göçün Aile Üzerindeki Etkileri. *İktisadi İdari ve Siyasal Araştırmalar Dergisi* , 3 (6), 70-82.
- Seyyar, A. (2007). *İnsan ve Toplum Bilimleri Terimleri Ansiklopedik Sosyal Bilimler Sözlüğü*. İstanbul: Değişim Yayınları.
- Sezik, M. (2017). Yurtdışı Zorunlu Göçlerin Türkiye Kentleri Üzerinde Etkileri. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bİlimler Fakültesi Dergisi* , 7 (2), 139-156.

- Südaş, İ. (2009). *Uluslararası Emekli Göçünün Türkiye'nin Kıyı Kentleri Üzerindeki Etkileri*. Ankara: 5. Ulusal Coğrafya Sempozyumu Bildiriler Kitabı.
- Südaş, İ., & Mutluer, M. (2010). Daha İyi Bir Hayata Doğru: "Yaşam Biçimi Göçü". *Ege Coğrafya Dergisi* , 19 (1), 31-47.
- Südaş, İ., & Mutluer, M. (2008). Ekonomik Etkileri Açısından Türkiye'nin Turizm Merkezlerine Yönelik Avrupalı Göçleri. *Ege Coğrafya Dergisi* , 17 (1-2), 51-59.
- Şahin, Y. (2010). *Kentleşme Politikası* (1. Baskı). Trabzon: Murathan Yayınevi.
- Şengül, T. (2012). Türkiye'nin Kentleşme Deneyimi ve Dönemlenmesi. F. Alpkaya, & B. Duru içinde, *1920'den Günümüze Türkiye'de Toplumsal Yapı ve Değişim* (s. 353-399). phoenix.
- Şimşek, Ş., Akgemci, T., & Çelik, A. (2005). *Davranış Bilimlerine Giriş ve Örgütlerde Davranış* (4. Baskı). Konya: Adım Matbacılık.
- TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu. (2010). *İnsan Hakları Işığında Türkiye'de Bulunan Mülteciler, Sığınmacılar ve Yasadışı Göçmenlerin Sorunları*. (M. FİRİK, Dü.) Ankara: TBMM Basımevi .
- TDK. (tarih yok). 08 10, 2018 tarihinde http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5c31ce6bd91455.57197925, adresinden alındı
- TDK. (2015). 12 7, 2018 tarihinde http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5c0a22649d16d2.33214149 adresinden alındı

- TDK. (2016). 10 8, 2018 tarihinde http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5c31ce6bd91455.57197925, adresinden alındı
- Tekeli, İ. (tarih yok). Mart 31, 2019 tarihinde <https://www.academia.edu>. adresinden alındı
- Tekeli, İ. (1998). Türkiye'de Cumhuriyet Döneminde Kentsel Gelişme ve Kent Planlaması. Y. Sey içinde, *75 Yılda Değişen Kent ve Mimarlık* (s. 1-24). İstanbul: Tarih Vakfı.
- Toksöz, G. (2006). *Uluslararası Emek Göçü* (1. Baskı). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Topsakal, C., Merey, Z., & Keçe, M. (tarih yok). Göçle Gelen Ailelerin Çocuklarının Eğitim- Öğretim Hakkı ve Sorunları Üzerine Nitel Bir Çalışma.
- TUIK. (2016). 11 2, 2018 tarihinde <http://www.tuik.gov.tr/HbGetirHTML.do?id=27697> adresinden alındı
- TUIK. (2017). 1 3, 2019 tarihinde http://www.tuik.gov.tr/VeriBilgi.do?alt_id=1056 adresinden alındı
- TUIK. (2018). 10 15, 2018 tarihinde <http://www.tuik.gov.tr/HbGetirHTML.do?id=27697>, adresinden alındı
- Turan, A., & Karakaya, E. (2005). Türkiye'ye Yabancı Emekli Göçü: Didim Örneği. *KEAS'05: Kentsel Ekonomik Araştırmalar Sempozyumu II*. Denizli.
- Turist Sayısı ve Turizm Geliri*. (tarih yok). Ocak 3, 2019 tarihinde TÜRSAB: <https://www.tursab.org.tr/tr/turizm-verileri/istatistikler/turist-sayisi-ve-turizm-geliri> adresinden alındı

Tümertekin , E., & Özgüç, N. (2004). Beşeri Coğrafya: İnsan Kültür Mekân. İstanbul: Çantay Kitabevi.

Türkçe Bilim Terimleri Sözlüğü (1. Baskı). (2011). Ankara: Türkiye Bilimler Akademisi.

Uluslararası Mülteci Hakları Derneği. (tarih yok). 08 03, 2018 tarihinde <https://www.umhd.org.tr/2018/03/hangi-ulkede-ne-kadar-multeci-var/> adresinden alındı

Uluslararası Mülteci Hakları Derneği. (tarih yok). 8 3, 2018 tarihinde 2016: <https://www.umhd.org.tr/2018/03/hangi-ulkede-ne-kadar-multeci-var/>, adresinden alındı

Unat, N. A. (2006). *Bitmeyen Göç Ulus- Ötesi Yurttaşlığa* (2. Baskı). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

USAK. (2008). *Yerleşik Yabancıların Türk Toplumuna Entegrasyonu*. Ankara: Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu.

Ünal, M. C. (2017). " Arap Baharı" Sonrası Avrupa Komşuluk Politikasının Geleceği. *Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi* , 16 (2), 147-170.

Ünal, Ş. (2001). *Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi*. Ankara: TBMM Basımevi.

Ündücü, C., Erdoğan, M., & Işık, Ö. (2009). Avrupa'da Uluslararası Emeklilik Göçü ve Bütünleşme Kapsamında Yönetime Katılım Üzerine İnceleme. *Yönetim Bilimleri Dergisi* , 7 (1), 159-188.

Vatandaş, C. (2002). *Küreselleşme Sürecinde Toplumsal Kimlikler ve Çokkültürlülük* (1. Baskı). İstanbul: Değişim Yayınları.

- Yalçın, C. (2004). *Göç Sosyolojisi* (1. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Yalçınkaya, N., & Yalçınkaya, M. H. (2017). Arap Baharı'nın Türkiye- Suriye Üzerine Sosyo-Ekonomik Yansımaları. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi* (43), 79-94.
- Yeni Alanya. (2018). 1 3, 2019 tarihinde <https://www.yenialanya.com/guncel/alanya-da-ne-kadar-yerlesik-yabanci-var-h309758.html> adresinden alındı
- Yıldız, F. (2017, Nisan-Mayıs- Haziran). Yabancı Uyruklu Gerçek ve Tüzel Kişilere Taşınmaz Mal Satışı. *21. Yüzyıl* , 123-136.
- Yılmaz, A. Ç. (2013). 6302 Sayılı Kanun Hükümleri Uyarınca Yabancı Gerçek Kişilerin Türkiye'de Taşınmaz Edinimi. *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* , 14, 1095- 1126.
- Yılmaz, E. (2005). *Hukuk Sözlüğü* (9. Baskı). Ankara: Yetkin yayınları.
- Yılmaz, M. (2016). Türkiye'de Kırsal Nüfusun Değişimi (1927-2012). *İller ve Belediyeler* (821-822), 46-49.
- Yılmaz, M. (2015). Türkiye'de Kırsal Nüfusun Değişimi ve İllere Göre Dağılımı (1980-2012). *Eastern Geographical Review* , 20 (33), 161-188.
- Yirik , Ş., Uslu, A., & Küçük, F. (2015). Yerleşik Yabancıların Türkiye'ye İlişkin Sosyo Kültürel Algılarının Demografik Özelliklerine Göre İncelenmesi. *Bartın Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi* , 6 (11), 263-282.
- Yirik, Ş., & Baltacı, F. (2016). İkinci Konut Turizmi Kapsamında Antalya'ya Yerleşen Yabancıların Demografik Özelliklerinin ve Antalya'yı Tercih Etme Nedenlerinin

Belirlenmesi. Yirik, Ş. ve Baltacı, F. (2016). *İkinci Konut Turizmi Kapsamında Antalya'ya Yerleşen Yabancıların Demografik Özelliklerinin ve Antalya Akademik Araştırmalar Dergisi* , 17 (68), 137-153.

Yontar, İ. G. (2012). *Avrupa Konseyi Kararlarında Yerleşik Yabancıların Yerel Düzeyde Seçme ve Seçilme Hakları*. Ankara: Seçkin Yayınları.

EKLER

EK-1

Sayın Görüşmeci;

Ben Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nde Yüksek Lisans öğrencisiyim ve yabancı yerleşik göçmenlerin kentleşmeye, kente olan etkilerine ve yabancı yerleşik vatandaşlar ile Türk vatandaşların birbirleri ile olan ilişkilerinin tespit edilmesine yönelik bir araştırma yapmaktayım ve bu kapsamda aşağıdaki yarı yapılandırılmış görüşme formunu hazırladım. Elde edilen sonuçlar sadece bilimsel amaçlı olarak kullanılacaktır. Çalışmada elde edilen bilgiler toplu olarak analiz edileceği için kişilerin isimleri baş harfleri verilecektir. İsimlere hiçbir şekilde yer verilmeyecektir.

Çalışmaya gösterdiğiniz ilgiden ve tüm yardımlarınızdan dolayı şimdiden teşekkür ederim.

Kâmile Nur BARUT

knur_barut@hotmail.com

Yerleşik Yabancılara Sorulacak Olan Sorular

1. **Cinsiyetiniz:** () Erkek () Kadın
2. **Doğum yılınız:**
3. **Medenidurumunuz:** () Evli () Bekâr
4. **Eğitimdurumunuz:**
5. **Çalışıyor musunuz?** : () Evet () Hayır
6. **Mesleğiniz:**
7. **Emekli misiniz?** : () Evet () Hayır
8. **Aylık geliriniz:**
9. **Uyruğunuz nedir?**
10. **Ülkenizden ayrılıp, Türkiye'ye gelme nedeniniz nedir?**
11. **Alanya'yı kimden duydunuz?**
12. **Alanya'yı tercih etme nedeniniz nedir?**

13. Hangi semtte/mahallede ikamet ediyorsunuz? Bu mahalleye/ semte yerleşme nedeniniz nedir?

14. Ne zamandan beri Alanya'da ikamet ediyorsunuz?

15. Alanya'da sorun yaşıyor musunuz? () Evet, () Hayır

- Cevap evet ise ne gibi sorunlar yaşıyorsunuz?

16. Alanya'ya uyum sorunu yaşıyor musunuz? () Evet () Hayır

- Cevap evet ise; ne gibi uyum sorunu yaşıyorsunuz?
- Cevap hayır ise; kendi milletinizden olanlar Alanya'ya uyum sağlamanızda etkili oldu mu?

17. Yaşanılan sorunlara yönelik çözüm üreten kamu veya sivil toplum kuruluşları bulunuyor mu? () Evet () Hayır

- Cevap evet ise bulunan bu kuruluşlar ne tür faaliyetlerde bulunuyor?
- Cevap hayır ise sizce çözüm sunmaya yönelik kuruluşlara ihtiyaç var mı?

18. Alanya'da sosyal ve kültürel etkinlikler düzenleniyor mu? () Evet () Hayır

19. Alanya'da sosyal ve kültürel etkinliklere katılıyor musunuz? () Evet () Hayır

- Cevap evet ise ne tür etkinliklere katılıyorsunuz?

20. Alanya'da yürütülen kentsel hizmetleri nasıl değerlendiriyorsunuz? (Ulaşım, alt yapı, çevre temizliği vs.)

21. Zaman geçirdiğiniz yerler nerelerdir?

22. Türk vatandaşlar ile olan ilişkileriniz nasıl? () Olumlu () Olumsuz

23. Türk vatandaşların, sizlere karşı tutum ve davranışlarını nasıl buluyorsunuz? ()

Olumlu () Olumsuz

- Neden?

24. Mülk satın aldınız mı? () Evet, () Hayır (Neden ?)

- Cevap evet ise mülk satın alırken sorunlar ile karşılaştınız mı?
- Cevap hayır ise neden mülk almadınız?

25. Kent yönetimine katılabilirliğiniz nedir?
26. Alanya'ya yapılan göçleri nasıl değerlendiriyorsunuz?
27. Alanya'da yabancı sayısının artması hakkında ne düşünüyorsunuz?
28. Kendi ülkenize kesin dönüş yapmayı düşünüyor musunuz? () Evet () Hayır ()Bilmiyorum
- Cevap evet ise; neden kendi ülkenize dönmek istiyorsunuz?
 - Cevap hayır ise; neden kendi ülkenize dönmek istemiyorsunuz?
 - Cevap bilmiyorum ise; kararsız kalmanızın sebebi nedir?
29. Kendi gelenek- göreneklerinizi tanıtmak ve gelecek nesillere aktarmak için neler yapıyorsunuz? (Düğün, dini tören vs).
30. Türkiye ve kendi ülkenizin avantaj ve dezavantajlarını değerlendirir misiniz?

EK-2

Sayın Görüşmeci;

Ben Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nde Yüksek Lisans öğrencisiyim ve yabancı yerleşik göçmenlerin kentleşmeye, kente olan etkilerine ve yabancı yerleşik vatandaşlar ile Türk vatandaşların birbirleri ile olan ilişkilerinin tespit edilmesine yönelik bir araştırma yapmaktayım ve bu kapsamda aşağıdaki yarı yapılandırılmış görüşme formunu hazırladım. Elde edilen sonuçlar sadece bilimsel amaçlı olarak kullanılacaktır. Çalışmada elde edilen bilgiler toplu olarak analiz edileceği için kişilerin isimleri baş harfleri verilecektir. İsimlere hiçbir şekilde yer verilmeyecektir.

Çalışmaya gösterdiğiniz ilgiden ve tüm yardımlarınızdan dolayı şimdiden teşekkür ederim.

Kâmile Nur BARUT

knur_barut@hotmail.com

Türk Vatandaşlara Sorulacak Sorular

1. **Cinsiyetiniz :** () Erkek () Kadın
2. **Doğum yılınız:**
3. **Medeni durumunuz:** () Evli () Bekâr ()Boşanmış
4. **Eğitim Durumunuz:**
5. **Çalışıyor musunuz? :** () Evet ()Hayır
6. **Mesleğiniz:**
7. **Emekli misiniz? :** () Evet () Hayır
8. **Aylık geliriniz:**
9. **Ne zamandan beri Alanya'da ikamet ediyorsunuz?**
10. **Hangi semtte/ mahallede ikamet ediyorsunuz?**
11. **Alanya'da sorun yaşıyor musunuz ?** () Evet, ()Hayır
 - Cevap evet ise ne gibi sorunlar yaşıyorsunuz?
12. **Yaşanılan sorunlara yönelik çözüm üreten kamu veya sivil toplum kuruluşları bulunuyor mu?** ()Evet () Hayır
 - Cevap evet ise ne gibi faaliyette bulunuyorlar?
13. **Alanya'da sosyal ve kültürel etkinliklere katılıyor musunuz?** () Evet ()Hayır
 -
14. **Alanya'da yürütülen kentsel hizmetleri nasıl değerlendiriyorsunuz? (Ulaşım, alt yapı, çevre temizliği vs.)**
15. **Yabancı yerleşik göçmenler hakkında görüşleriniz nelerdir?**
16. **Yabancı yerleşik göçmenlerin Alanya'ya etkileri oldu mu?** () Evet ()Hayır
 - Cevap evet ise ne gibi etkileri oldu?
17. **Yabancı yerleşik göçmenlerin Alanya'ya gelmesi ile birlikte kentte yapılan sosyal faaliyetlerde değişimler meydana geldi mi?** () Evet ()Hayır

- Cevap evet ise ne gibi değişimler meydana geldi?

18. Göçler sonucunda kültürel değişimler olduğu? ()Evet ()Hayır

- Cevap evet ise bu değişimler olumlu yönde mi yoksa olumsuz yönde mi oldu?

19. Göçler sonucunda ketteki iş imkânlarında değişimler meydana geldi mi?

() Evet ()Hayır

- Cevap evet ise ne gibi değişimler yaşanmıştır?

20. Yabancıların size karşı olan tutumlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?

21. Yabancıların mülk alımını nasıl değerlendiriyorsunuz? ()Olumlu ()Olumsuz

- Cevap olumlu ise neden olumlu olarak karşılıyorsunuz?
- Cevap olumsuz ise neden olumsuz olarak karşılıyorsunuz?

22. Alanya’da sosyal ve kültürel etkinlikler yapılıyor mu? () Evet ()Hayır

23. Alanya’da sosyal ve kültürel etkinliklere katılıyor musunuz? ()Evet ()Hayır

- Cevap evet ise ne tür etkinliklere katılıyorsunuz?

24. Yabancı yerleşik göçmenler ile ilişkileriniz nasıl?

25. Alanya’da yabancı sayısının artması hakkında ne düşünüyorsunuz?

26. Kent yönetimine katılabilirliğiniz nedir?

27. Alanya’dan göç etmeyi düşünüyor musunuz? () Evet () Hayır () Bilmiyorum

- Neden?